
UNIVERSITY OF TORONTO
3 1761 01309032 9

VASILIE ALECSANDRI

OPERE COMPLETE

PARTEA ANTÊIA

TEATRU

VOLUMUL IV

DRAME

(al Operelor complete Vol. VI)

EDIȚIA II, NEVARIETUR

EDITURA LIBRĂRIEI SOCECU & COMP., BUCURESCI
1903

Atellerul grafic I. V SOCECŬ, Bucurescĭ

67419. IV.

DRAME

CETATEA NEAMŢULUI

PERSOANE:

Sobieschi, regele Poloniei.
Iablonovschi, hatmanul armatei polone.
Potoschi, aghiotantul lui Sobieschi.
Şoiman, căpitan bětrân de cetate.
Tudora, fiica lui.
Farcaş, têněr ostaş român.
Galu, Gheţu, Mircea, — plăeşi.
Un străjer român.
O sentinelă polonă.
Un român bětrân.
O română.
Un copilandru.
Un soldat polon.
Trei plăeşi.
Români, române, statul major polon, aghiotanţi, armata polonă.

CETATEA NEAMŢULUI[1]

SEŬ

SOBIESCHI ŞI PLĂEŞII ROMÂNI

DRAMĂ ISTORICĂ ÎN 3 ACTE

Scenele se petrec la cetatea Neamţuluĭ, în anul 1686.

ACTUL I.

Teatrul represintă malurile pîrăuluĭ Neamţ, cu o punte peste el; dealurĭ în fund, cu o cărare ce şerpuesce pe coastele lor, şi în stânga casa luĭ Şoĭman.

SCENA I.

Galu, Gheţu, Mircea (în faça sceneĭ), **Românĭ** şi **Române** (învêrtesc o horă pe malul pîrăuluĭ.)

Galu. — Mândră ḑi ne-o dat Dumneḑĕŭ de sĕrbarea icoaneĭ luĭ Ştefan Vodă!

Gheţu. — Mândră, fărtate, şi strălucită ca numele Mareluĭ Voevod ce-o apĕrat ţara noastră, 40 de anĭ în şir, cu braçul sĕŭ cel neînvins!

---

1) Subiectul acesteĭ drame e tras din novela istorică a d-luĭ C. Negruţi.

Galu. — Astăḑĭ are sĕ s'adune tot poporul de prin munţĭ şi de prin văĭ, ca sĕ meargă sus, la cetatea Neamţuluĭ spre închinare d'inaintea icoaneĭ sfêntuluĭ Ştefan, după datina strămoşască.

Mircea. — (maĭ în fund, privind spre dealurĭ) Eată'ĭ cum vin din toate părţile, cârdurĭ, cârdurĭ. Par' că se cobor turme de oĭ de pe coastele Ceahlĕuluĭ.

Gheţu. — Însă nu 'l zăresc pe moş Şoĭman, căpitanul cetăţiĭ... De ce oare-o întârḑiet în casa luĭ? (arată casa din stânga.)

Galu. — Veḑĭ că aḑĭ a sĕ fie cununia feteĭ luĭ, Tudora, cu Farcaş aprodul, şi s'a fi gătind de nuntă.

Gheţu. — D'a s'o întors Farcaş de la Eşĭ?

Galu. — Ba 'ncă nu... S'aşteaptă sĕ cadă pe nică pe ceas.

Gheţu. — Numaĭ de 'ĭ-a fi dat voĭe Cantimir Vodă.

Galu. — N'aĭ grijă despre asta, căcĭ Farcaş îĭ frate de cruce cu căpitanul Turculeţ, şi căpitanul Turculeţ îĭ mână dreaptă a luĭ Cantimir Vodă.

Mircea. — Eaca şi moş Şoĭman cu Tudora.

SCENA II.

Ceĭ de'nainte, **Şoĭman, Tudora** (eşind din casă.)

Şoĭman. — Vin', Tudoro, şi 'ţĭ şterge ochiĭ, fata mea, că Farcaş, logodnicul tĕŭ, trebue sĕ sosască aḑĭ negreşit.

Tudora. — (tristă) Sĕ te-audă Dumneḑĕŭ, tată; dar'...

Şoĭman. — Ce?.. te 'ndoeştĭ poate de cuvêntul luĭ Farcaş?.. cel maĭ vrednic şi maĭ voĭnic aprod a luĭ Cantimir Vodă?

Tudora. — Ba nu, tată... Ştiŭ că el mĕ ĭubeşte, şi că de-a trebui sĕ treacă chĭar pin foc, el a trece ş'a veni; însă o presimţire dureroasă îmĭ munceşte sufletul de astă noapte!

Şoĭman. — (îngrijit) Ce presimţire?.. Poate c'aĭ visat ceva?

Tudora. — O! dar; am visat un vis ingrozîtor!.. Par' că năvălise peste bĭata ţară un potop de sânge!.. Farcaş se lupta p'intre valurĭ, şi valurile tot creştea împregĭurul luĭ, pĕn' ce-o atins zidĭurile cetăţiĭ de pe deal.

Şoĭman. — Ferească Dumneḑĕŭ sfêntul!.. Destule nenorocirĭ o căḑut pe bĭata Moldovă: locuste, sĕcete, năvălirĭ de Tătarĭ, de Turcĭ, de Ungurĭ, de Leşĭ!.. vrajbe între fraţĭ, neunire, împărecherĭ!.. toate rĕlele ce pot aduce stîngerea unuĭ neam întreg!.. Ferească Cel de sus, sĕ nu 'ţĭ fie vorba 'ntr'un ceas rĕŭ, fata mea, că mi se oçereşte inima când gândesc la câte-o pătimit bĭeţiĭ locuitorĭ!.. Dar' ce stăm noĭ de vorbim de astea, când aḑĭ a sĕ fie cununiea ta?.. Veḑĭ... flăcăiĭ şi fetele s'o adunat la horă, şi gĭoc voĭos, că doar' sûntem în vreme de pace... Eaca şi tovarăşiĭ meĭ de cetate: Galu, Gheţu şi Mircea, care s'o coborît din deal pentru ca sĕ te privească în haĭna de mireasă. Nu 'ĭ aşa, fraţilor?

Galu. — Aşa, moş Soĭmane... Sĕ trăeştĭ, Tudoro, şi sĕ fiĭ fericită după cum dorim şi după cum doreştĭ!

Tudora. — Mulţĕmim d-voastrĕ... Sĕ ne fie traĭul bun la toţĭ Româniĭ!

Şoĭman. — Amin! (cătră plăeşĭ) De mult v'aţĭ coborît din cetate?

Galu. — De cu rĕsăritul Soareluĭ.

Şoĭman. — Şi câţĭ oamenĭ o rĕmas de pază în lăuntru?

Galu. — Nouĕ plăeșĭ, tot unul și unul.

Soĭman. — Prea bine; nouĕ plăeșĭ românĭ plătesc cât nouĕ ḑĕcĭ de voĭnicĭ. (cătră Românĭ) Copiĭ!.. gătiți-vĕ sĕ mergem în cetate ca sĕ ne 'chinăm icoaneĭ sfêntuluĭ Ștefan.

Românii. — Haĭ sĕ mergem, haĭ sĕ mergem.

Șoĭman. — Și dac' a sosi Farcaș, pe când ne-om întoarce de la cetate, om face nunta Tudoriĭ.

Românii. — Noroc bun, noroc bun! Haĭ la cetate.

Șoĭman. — Tăcere... Datina strămoșască este ca cea maĭ frumoasă fată din munțĭ sĕ cânte 'n ḑiua asta cânticul luĭ Ștefan Vodă... Cine vrețĭ voĭ ca sĕ cânte?

Românii. — Tudora sĕ cânte, Tudora.

Șoĭman. — Auḑĭ, fata mea?.. Ci că tu eștĭ cea maĭ frumoasa d'intre toate... Cântă dar.

Tudora. — Bucuros, tată.

Cântecul luĭ Stefan Vodă.

Stefan, Stefan Domn cel mare,
Sémĕn pe lume nu are
De cât numaĭ mândrul Soare!
Din Sucĭava când el sare,
Pune peptul la hotare,
Ca un zid de apĕrare.

Braçul seŭ fără 'ncetare
Bate oardele Tatare,
Bate cetele Maghĭare,
Bate Leșĭ din fuga mare,
Bate Turcĭ pe zmeĭ calare
Și 'ĭ scutesce de 'ngropare!

Lumea 'ntrégă stă 'n mirare!
Țéra 'ĭ mică, țéra 'ĭ tare,
Și dușmanul spor nu are!

Lumea 'ntrégă stă 'n mirare !
Căcĭ precum în Cer un Soare,
Unu 'ĭ Stefan Domn cel Mare !

Românii. — (cu entusiasm) Ura !

(Sĕ vĕd alergând pe dealurĭ câţĭva Românĭ spărieţĭ cariĭ strigă : Săriţĭ... agĭutoriŭ ! ! . duşmaniĭ ! . .)

Românii. — (mergênd spre fund) Ce este ? Ce sĕ fie ?

Şoĭman. — Ce larmă s'aude ?

(Farcaş se arată pe deal, urmărit de un soldat polon. Luptă între amêndoĭ. Polonul cade ucis. — Musică la orchestră.)

Tudora. — Eaca Farcaş, Farcaş !

Româniĭ. — Farcaş aprodul !

Şoĭman. — Farcaş în luptă cu un Leah ! (strigă) Nu te da, Farcaş băete, că venim şi noĭ. (cătră Româniĭ) Pe Leah, copiĭ !

Românii. — (voind sĕ alerge spre deal) Pe Leah ! . . pe Leah !

Şoĭman. — Ba nu ; staţĭ loculuĭ . . . N'are Farcaş nevoĭe de-agĭutor împrotiva unuĭ duşman sîngur.

Tudora. — Tată, tată ! . . poate sĕ mi'l omoare ! . .

Şoĭman. — Tacĭ, copilă, că nu ştiĭ ce spuĭ . . . Românul are şĕpte suflete 'ntr'însul ! . . Eaca Leahul slăbeşte . . . Farcaş îl strînge de-aproape . . . Leahul cade . . . Ura ! sĕ trăeştĭ Farcaş !

Româniĭ. — Ura ! Farcaş !

(După ce cade Polonul, Farcaş aleargă pe deal, se coboară, trece puntea şi vine în scenă.)

SCENA III.

Ceĭ de'nainte, Farcaş.

Farcaş. — La arme, fraţilor ! . . la coase . . . la topoare, c'o intrat sabie 'n ţară !

Româniĭ. — Leşiĭ ?

Farcaş. — Leşiĭ cu craĭul lor Sobieţki!
Şoĭman. — Sĕrmana ţară!
Farcaş. — Sobieţki o venit cu toată puterea sa şi cu toţĭ hatmaniĭ ţĕriĭ leşeştĭ, încât o pustiet locurile pe unde-o trecut... Toţĭ locuitoriĭ 'şĭ-o părăsît casele de-o pribegit prin fundul codrilor, căcĭ n'o rĕmas colţ de pămênt neprădat şi nestrîcat de duşmanĭ!.. Ba 'nc'o tăĭet peDoamna Rucsanda, fiĭca luĭ Vasile Vodă, şi s'o cercat sĕ ĭee pe sfênta Paraschiva din biserica Triĭ-Erarhilor.
Şoĭman. — Ce neligĭure! Ş'o luat-o?
Farcaş. — Ba nu; căcĭ călugăriĭ o închis porţile, şi de sus, de pe turn, o chĭemat blăstĕmul Cerĭuluĭ asupra duşmanilor!.. Atuncĭ, hatmanul cel mare, Iablonovski, o poroncit oamenilor luĭ sĕ se retragă.
Şoĭman. — Puĭ de Românĭ, călugăriĭ.
Farcaş. — Leşiĭ s'o retras din Eşĭ; dar' o luat în robie pe Mitropolitul, ş'acum vin spre munţĭ... La arme cu toţiĭ, fraţilor, că ne-agĭunge potopul!
Tudora. — (în parte) Visul meŭ se împlineşte!
Şoĭman. — Pe unde-aĭ lăsat duşmaniĭ?
Farcaş. — Aproape de-aicĭ!.. (mergênd maĭ in fund şi arăţând în dreapta) Priviţĭ colo norul cel de colb care se 'nalţă pĕn' la Cerĭŭ?.. Leşiĭ, fraţilor, Leşiĭ!
Şoĭman. — La clopot, copiĭ!.. Trageţĭ clopotul de larmă, ca sĕ s'adune Româniĭ de prin toate unghĭurile munţilor.
(Căţĭva Românĭ es alergând prin stânga şi strigând: La clopot! la clopot!)
Şoĭman. — Si voĭ, cu toţiĭ bărbaţĭ, femeĭ, copiĭ, pe-apĕrare!.. Înarmaţi-vĕ cu ce 'ţĭ găsi, şi daţĭ de moarte, ca sĕ nu ḑică litfa c'o întrat în ţara noastră ca 'ntr'un sat fără cânĭ.

(Se aude în culise clopotul de dandana, şi se văd viind prin munţĭ mulţime de Românĭ înarmaţĭ.)

Românii. — La arme!.. la arme!

(Es, alergând între culise, şi se întorc îndată înarmaţĭ cu coase, topoare, sineţe şi parĭ.)

Farcaş. — Sĕ mi'ĭ daĭ mie, moş Şoĭmane, ca sĕ 'ĭ duc eŭ la luptă.

Şoĭman. — Tu sĕ mi'ĭ ducĭ, Farcaş, că eŭ merg sĕ apĕr cetatea.

Tudora. — (apucând pe Farcaş de braç) Farcaş, eŭ vin cu tine!

Farcaş. — (cu dragoste) Vin', Tudoro, draga mea!.. şi de-a fi sĕ murim om peri 'mpreună tot de o lovitură!

Românii. — Pe Leşĭ, Românĭ!.. Orĭ eĭ, orĭ noĭ!

Farcaş. — Veniţĭ cu mine, fraţilor, şi sĕ nu cruţaţĭ păgânul, că el nu v'a cruţa... Eată'ĭ că se vĕd!

Românii. — (ridicând armele în sus) Pe moarte, pe moarte!

Farcaş. — Pe moarte! Maĭ bine sĕ murim, decât sĕ robim! (Pleacă înainte în drépta, ţiind pe Tudora de mână. Românii îl urmézĕ cu entusiasm.)

SCENA IV.

Şoĭman, Galu, Gheţu, Mircea.

Şoĭman. — Galu, Gheţu, Mirce, staţĭ pe loc... Unde vĕ duceţĭ?

Galu. — La luptă!

Şoĭman. — Nu 'ĭ treaba noastră s'alergăm înaintea duşmanuluĭ. Datoriea noastră 'ĭ s'apĕrăm cetatea Neamţuluĭ, care ne-o 'ncredinţat-o Cantimir Vodă. Haĭ la cetate.

Galu. — Cum?.. Sĕ ne 'nchidem între zidĭurĭ, când

fraţiĭ noştri înfruntă moartea la lumina Soareluĭ!.. Şoĭmane, rĕŭ cuvênt aĭ rostit!..

Şoĭman. — Tacĭ, Galule, că tu, de şi aĭ cărunţit, tot îţĭ sburdă inima maĭ pe sus decât mintea ... Luptă vreĭ tu?.. Luptă 'ĭ avea în apĕrarea cetăţiĭ!.. Moarte vreĭ tu?.. Moarte-om găsi cu toţiĭ; căcĭ maĭ bucuros ne-om îngropa subt rîsipurile celăţiĭ, decât s'o închinăm duşmanuluĭ.

Mircea. — Ean ascultaţĭ ce svoană s'aude?

(Se aude în depărtare un sgomot de vocĭ şi înpuşcăturĭ.)

Şoĭman. — Negreşit Româniĭ s'o întĕlnit cu Leşiĭ ş'acum s'o încleştat la luptă! (ridicând mânile cătră Cer) Doamne Dumneḑĕul părinţilor noştri!.. fie'ţĭ milă de femeile şi de copiiĭ noştri!.. Întinde mâna ta şi umbreşte aeste locurĭ nenorocite...

Mircea. — (de pe punte) Şoĭmane, Şoĭmane!.. norul se tot apropie!.. Mi'ĭ teamă pentru-aĭ noştri!

Şoĭman. — Facă-se 'n voĭa Domnuluĭ!

Galu. — (pe punte, privind în dreapta) Şoĭmane, Româniĭ noştri sûnt puşĭ în rîsîpă!.. Leşiĭ îĭ alungă şi 'ĭ ucid!.. Haĭ într'agĭutorĭŭ sĕ perim şi noĭ cu dênşiĭ!..

Şoĭman. — Ce agĭutorĭŭ o sĕ le dăm noĭ, patru oaminĭ, împrotiva uniĭ oştirĭ întregĭ?.. Haĭ maĭ bine la cetate ca s'o apĕrăm pĕn' la cel de pe urmă om! (se îndreaptă spre punte.)

Mircea. — Staţĭ, că zăresc o fată alergând în coacĭ.

Toţi. — Unde 'ĭ?.. care 'ĭ?

SCENA V.

Ceĭ de'nainte, **Tudora** (vine alergând cu pĕrul despletit, ţiind în mâna dreaptă o pală, şi în mâna stângă un steag polon.)

Şoĭman. — (zărind-o) Tudora! (o stringe în braçe.)

Tudora. — (ecsaltată) Tată, tată!.. sûntem perduţĭ!

Toţĭ. — Perduţĭ!

Tudora. — Româniĭ noştri s'a lovit cu toată oastea luĭ Sobieţki, şi, după o luptă crâncenă, o fost biruiţĭ!

Toţĭ. — (cu desperare) Româniĭ biruiţĭ!

Tudora. — Ceĭ maĭ mulţĭ din eĭ o perit strigând: Sĕ trăească Moldova!.. Farcaş s'o luptat şi se luptă ăncă ca un zmeŭ!.. Pe unde trece el, cad Leşiĭ ca snopurile de grâŭ subt sĕcere... 'L-am vĕḑut cu ochiĭ meĭ făcênd minunĭ de vitejie, şi smuncind steagul ista din mânile unuĭ căpitan leah, pe care 'l-o ucis... el mi 'l-o dat ca sĕ 'l duc sus în cetate, pentru ca sĕ nu cadă ear' în mânile duşmanuluĭ.

Şoĭman. — Aţĭ auḑit?.. Fraţiĭ noştri sûnt în rîsipire!.. Nu ne rĕmâne decât s'alergăm la cetate... Tudoro, vin' cu noĭ.

Tudora. — Ba nu, tată... Ţine steagul, că eŭ mĕ 'ntorc ca sĕ găsĕsc pe Farcaş.

Şoĭman. — Nu te 'ngriji tu de el, că 'ĭ voĭnic de frunte, şi el esă chĭar din gura lupuluĭ... Vin' cu noĭ, fata mea, că ne 'ĭ fi de-agĭutorĭŭ în cetate... Tu ne 'ĭ închide ochiĭ, dac' a vrea Domnul ca sĕ murim.

(Mare sgomot în dreapta; răcnete, vaete, împuşcăturĭ, zinghete de arme.)

Tudora. — Eată'ĭ! eată'ĭ că vin!.. Eată armiea leşască!

Şoĭman. — Sĕ nu perdem vreme... Haĭ, pĕn' a nu cădea de viĭ în mânile păgânuluĭ.

(Toţĭ pleacă spre fund, trec puntea şi intră în culisele din stânga.)

SCENA VI.

Românul bĕtrân, romànca, copilandrul.

(Câţĭ-va Românĭ, femeĭ şi copiĭ întră alergând spre scenă; soldaţiĭ polonĭ îĭ alungă; luptă între eĭ. — Muzică la orhestră. — Un soldat polon prinde din fugă pe un bĕtrân şi voĭesce sĕ 'l înjunghie.)

Românul bĕtrân. — Omoară-mĕ, păgâne, că m'am săturat de-a videa nenorocirile Moldoviĭ!

Copilandrul. — (aruncându-se între bĕtrân şi soldatul polon) Ticălosule!.. vreĭ sĕ omorĭ un bĕtrân cu pĕrul alb?

(Soldatul polon lasă pe bĕtrân şi apucă pe copil, îl trântesce la pămênt, şi voĭesce sĕ 'l ucidă.)

Romànca. — (încleştându-se de braçul soldatuluĭ) Nu da, păgânule, că 'ĭ copilul meŭ!.. Ucide-mĕ pe mine; na, loveşte! (îşĭ arată sînul) Loveşte sînul care 'l-o hrănit, dar' lasă copilul!

(Ceĭ-l-alţĭ soldaţĭ se răped şi prind robĭ pre Românĭ.)

(Se aud trimbiţile armateĭ în dreapta. Armata începe a defila în sunetul musiceĭ şi se aşeadă în rênd; după dênsa întră Româniĭ robiţĭ şi înjugaţĭ la tunurĭ.)

SCENA VII.

Sobieschi, Iablonovschi, Potoschi, aghiotanţĭ, statul major.

Potoschi. — (întrând maĭ înainte şi anonţând) Maĭestatea Sa craĭul Sobieţki!.. (cătră armată) La front!.. Sus armele!

(Musica cântă o fanfară de onoare. Steagurile se pleacă d'inaintea luĭ Sobieschi. Soldaţiĭ presintă armele.)

Sobieschi. — (se închină la steagurĭ) Ostaşĭ!.. sûnt mulţĕmit de voĭ!.. V'aţĭ purtat cu vrednicie la luptă!.. Unde sûnt robiĭ?

Potoschi. — (arătând Românii) Eată'ĭ, Maĭestatea Voastră!

Sobieschi. — Sĕ 'ĭ lege ca sĕ 'ĭ ducă în Polonia, şi care din eĭ a cerca sĕ fugă, sĕ 'l împuşte!

(Potoschi se închină şi merge spre ofiçeriĭ din fund ca sĕ le comunice poroncile regeluĭ.)

Iablonovschi. — Fie'mĭ ertat, Maĭestatea Voastră, a vĕ observa că aceştĭ oamenĭ s'aŭ purtat vitejeşte, şi că nu merită aşa asprime...

Sobieschi. — (fără a'l asculta, se primblă posomorît pe scenă Neam obraznic şi sumeţ!.. Nişte ţĕranĭ fără arme sĕ 'ndrĕznească a sĕ mĕsura cu oastea mea şi a'mĭ ucide o mulţime de vitejĭ de-aĭ meĭ!.. Sĕ 'ndrĕznească o ţară mică ca aceasta a sĕ împrotivi mie, craĭuluĭ Sobieţki! mântuitorĭul Vieniĭ! învingĕtorĭul Sultanuluĭ Mohamed IV!.. Foc şi sânge am sĕ las în urmă'mĭ, pentru ca sĕ pomenească vecĭnic de mine! (tare) Iablonovschi!..

Iablonovschi. — (apropiindu-se) Maĭestate!

Sobieschi. — (încet) Câţĭ ostaşĭ de-aĭ noştri aŭ perit, de când am întrat în Moldova?

Iablonovschi. — Mulţĭ, căcĭ Domnul Cantimir...

Sobieschi. — (furios) Cantimir!.. O!.. sĕ mĕ 'ntorc eŭ în Polonia făr' a pune mâna pe el!.. Mişelul! s'o ascuns în lagĕrul Turcilor, în loc sĕ easă la câmp de bătaĭe şi sĕ dee ochĭ cu mine!

Iablonovschi. — Asta n'ar fi nimică pentru gloriea Maĭestăţiĭ Voastre care o biruit atâţĭ duşmanĭ maĭ însĕmnaţĭ şi maĭ puternicĭ decât Cantimir Vodă; dar' Moldoveniĭ şi cu Tătariĭ ne-aŭ făcut mare strîcăcĭune, otrăvind fôntânile, arḑênd fênaţele de pe câmpurĭ, urmărind armiea noastră, ca o turmă de lupĭ, şi ucigând tot ce găsa în calea lor. Caiĭ noştri aŭ

perit maĭ toţĭ!.. Cea maĭ mare parte din tunurĭ aŭ rĕmas pe drum, şi ostaşiĭ Maĭestăţiĭ Voastre cer, în gura mare, a eşi din această ţară blăstĕmată, unde-aŭ pătimit toate chinurile şi toate rĕlele.

Sobieschi. — (cu mânie) Iablonovschi!..

Iablonovschi. — (cu mândrie) Maĭestate!.. de-oĭŭ şti chĭar că 'ĭ urgisi pe bĕtrânul Iablonovschi, care te slujeşte cu credinţă de când te-aĭ suit pe tronul Poloniei, eŭ 'mĭ-oĭŭ face datoriea de a'ţĭ spune adevĕrul!.. Mare greşală aŭ fost a noastră că ne-am duşmănit fără nicĭ o pricină cu veciniĭ noştri Moldovenĭ; căcĭ eĭ ar fi putut fi pentru Ţara leşască un zid de apĕrare împrotiva năvălirilor din Rĕsărit. Ar fi trebuit sĕ dăm mâna cu dênşiĭ, în loc sĕ căutăm a'ĭ subgĭuga.

Sobieschi. — Prea târḑiŭ îmĭ daĭ sfaturĭ, Iablonovschi. Moldova e destinată a fi o provinçie a Crăieĭ leşeştĭ, şi mĕ gĭur pe numele meŭ că aşa va fi, precum ḑic eŭ.

Iablonovschi. — Maĭestate!.. Acum sûnt 40 de anĭ de când trăesc tot pe câmpul rĕsboaelor; am înbĕtrânit cu arma 'n mână, ş'am cunoscut ce plătesc Moldoveniĭ la luptă, când îşĭ apĕră ţara şi neatîrnarea lor... Eĭ plătesc mult, Măria ta!.. Crede-mĕ pe mine, care 'mĭ-am jĕrtfit toată vieaţa pentru gloriea luĭ Sobieschi; dă poroncă armieĭ de întors în Polonia, căcĭ de când am întrat în Moldova, cu gând de a o supune, am perdut nebuneşte gĭumătate din ostaşiĭ noştri; ş'acum această armie ce s'aŭ luptat ş'aŭ biruit sub zidurile Vieniĭ, samĕnă maĭ mult c'o armie pusă 'n risipă decât c'o oaste învingĕtoare!

Sobieschi. — (pe gândurĭ, în parte) Are dreptate bĕtrânul Iablonovschi... (tare) Vrednicul meŭ general, îţĭ mulţĕmesc că 'mĭ-aĭ vorbit astfel, fără sfială, când s'a-

tinge de gloriea mea. Tu eştĭ cel maĭ bun sprijin al tronuluĭ meŭ, şi pe tine te voĭŭ asculta . . . Dă poroncă de plecare.

(Iablonovschi se închină şi se apropie de statul major.)

(Se aude bucĭumând în cetate.)

Sobieschi. — Ce sunet s'aude?

Potoschi. — (înaintând) Un bucĭum ce rĕsună în cetatea Neamţuluĭ; el chĭamă Româniĭ la rĕsboĭŭ.

Sobieschi. — Ear'!.. rĕsboĭŭ vreŭ eĭ?.. Fie!.. rĕsboĭŭ le voĭŭ da!.. Îndreptaţĭ tunurile spre cetate.

(Soldaţiĭ îndreaptă tunurile spre culisele din stânga şi se pregătesc de rĕsboĭŭ.)

Iablonovschi. — Eŭ aşĭ ḑice, Maĭestate, sĕ lăsăm cetatea asta şi sĕ ne urmăm drumul înainte... Avem tunurĭ de câmp, nu de asalt.

Sobieschi. — (aprins) Ba!.. pre numele patronuluĭ meŭ!.. Nu va ḑice lumea că o cetate s'aŭ arătat d'naintea luĭ Sobieschi, fără a i sĕ cuceri!.. N'avem tunurĭ?.. Vom lua-o dar cu mânile.

Potoschi. — Numele Maĭestăţiĭ tale îĭ destul tun!

Sobieschi. — Potoschi! pe tine te însărcinez sĕ daĭ asalt acestuĭ cuĭb de hoţĭ... ş'ascultă: sĕ nu rĕmâĭe peatră pe peatră!

(Potoschi se închină şi se întoarce spre oaste ca sĕ dea poroncă de asalt.)

(Se aude între culisele din dreapta un sgomot de luptă.)

SCENA VIII.

Ceĭ de'nainte, Farcaş (prins de Polonĭ intră, smuncindu-se din mânile lor.)

Farcaş. — Mort mi'ţĭ lua rob, dar' viŭ nicĭodată! (Poloniĭ îl apucă de mânĭ şi 'l ţin în loc) Ticăloşilor!.. vĕ puneţĭ ḑĕce împrotiva unuĭ om!

Sobieschi. — Ce este?

Potoschi. — Un ostaş moldovan robit în bătaĭe, şi care nu vrea sĕ se supuĭe.

Sobieschi. — Un ostaş moldovan?.. sĕ 'l aducă înaintea Noastră.

(Soldaţiĭ aduc pe Farcaş d'inaintea luĭ Sobieschi.)

Sobieschi. — Ce eştĭ tu?

Farcaş. — Ostaş de-a luĭ Cantimir Vodă.

Sobieschi. — Cantimir!.. Tot ascuns şĕde în lagĕrul Turcilor, mişelul?

Farcaş. — Mişel nu poate fi apĕrătorĭul Moldoviĭ!.. El îĭ în ţara luĭ cât şi tu în ţara ta!

Sobieschi. — Ţi'ĭ prea lungă limba, voĭnice!.. Ĭe sama sĕ nu 'ţĭ-o scurtez.

Farcaş. — (cu mândrie) În mâna ta sûnt... Poţĭ sĕ'mĭ taĭ şi capul; dar' de plecat nu 'l-oĭŭ pleca nicĭodată d'inaintea duşmanuluĭ ţĕriĭ mele!

Sobieschi. — Nicĭ când duşmanul îĭ învingĕtor ca mine?

Farcaş. — Învingĕtorĭŭ, tu?.. care aĭ întrat hoţeşte în Moldova ş'acum te 'ntorcĭ ruşinat în Polonia?.. Mare 'ţĭ este deşĕrtăcĭunea, dacă te credĭ învingĕtorĭŭ!.. Priveşte'ţĭ oastea obosită şi 'ngĭumătăţită!.. Mergĭ de vedĭ drumurile pe unde-aĭ trecut acoperite cu trupurĭ de Leşĭ, ş'apoĭ te făleşte că eştĭ învingĕtorĭŭ... Aĭ năvălit la noĭ fără veste; 'ţĭ-aĭ călcat cuvêntul ce 'l-aĭ dat, acu un an luĭ Cantimir, de a fi prietinul nostru, şi ce-aĭ isbutit?.. Aĭ ucis câţĭva creştinĭ nevinovaţĭ, aĭ ars câteva sate, aĭ prădat câteva monăstirĭ, ş'acum te furişezĭ ca un lup urmărit de zĕvodĭ... Sobieţki! mare ţi'ĭ numele!.. micĭ ţi 's faptele!

Sobieschi. — (furios, pune mâna pe sabie) Sumeţule!..

Farcaş. — (cu un ris spasmodic) Sobieţki!.. cât eştĭ tu

de mare şi de puternic, eŭ rîd de mânia ta; căcĭ noĭ, Româniĭ, sûntem deprinşĭ a videa moartea cu ochiĭ!

Sobieschi. — Dacă eştĭ deprins a videa moartea cu ochiĭ, morĭ în faça Soareluĭ! (face un semn soldaţilor.)

(Soldaţiĭ trag săbiile şi încungiură pe Farcaş.)

Farcaş. — Sobieţki!.. sĕ ştiĭ, de la Farcaş Românul, că nu 'ĭ vrednic pentru tine sĕ omorĭ voĭnicĭ ca mine!

Sobieschi. — Spênzuraţi'l...

Farcaş. — (tresărind) Sĕ mĕ spênḑure pe mine!.. Heĭ!.. că doar' nu pere Românul cu una cu douĕ. (smuncesce un baltag din mânile unuĭ soldat, îl ridică asupra soldaţilor şi 'l poartă răpide) În lăturĭ, păgânilor, că eŭ sûnt Farcaş aprodul!

(Farcaş se isbesce p'intre Polonĭ, apucă pe punte, se opresce puçin de strică puntea cu baltagul, ş'apoĭ pleacă, fugând spre munte. Soldaţiĭ se aruncă după el, dar' se opresc la capra punţiĭ dĕrîmate. Vr'o câţîva trag cu puscele în Farcaş.

(Cortina cade.)

ACTUL II.

Teatrul represintă interiorul cetăţiĭ Neamţuluĭ; în dreapta, pe planul I-iŭ, poarta cea mare e închisă; în fund, în stânga, se află un turn, în care păzesce un plăeş; de la poartă pĕnă la turn, zidul cetăţiĭ e cu metereze; de-alungul ziduluĭ este o galerie de lemn pe care staŭ de pază câţiva Românĭ înarmaţĭ; în stânga, pe al doilea plan, se află o capelă cu fereste gotice, luminată în întru. La ridicarea cortineĭ se aud din timp în timp tunurĭ depărtate care bat în ziduri. Plăeşiĭ cară bolovanĭ pe galerie. Începe a însera.

SCENA I.

Şoĭman, Galu, Gheţu, Mircea, străjerul român, plăeşiĭ.

Şoĭman. — Haĭ, voĭnicĭ... cu inimă! căraţĭ mereŭ la bolovanĭ pe galerie ca sĕ 'ĭ aruncăm în capul Le-

şilor, când or maĭ cerca vr'un asalt... Eĭ ne trimet ghĭulele din tunurĭ... Noĭ sûntem maĭ darnicĭ şi le plătim cu petre... scumpe.

Mircea. — Nu ştiŭ de 's scumpe; dar' ştiŭ că 's grele, şi pe care 'l-o agĭunge bolovanul ista... halal de dênsul!.. Bună parte a avea. (arată un bolovan mare şi 'l duce pe galerie.)

Şoĭman. — (spre turn) Străjĕrĭŭ!

Străjerul român. — Aud.

Şoĭman. — Deschide'ţĭ ochiĭ în patru, şi 'ĭ ţinteşte pe lagĕrul leşesc. De 'ĭ zări vr'o mişcare de oaminĭ, sĕ ne daĭ de ştire.

Străjerul român. — Bine.

Şoĭman. — Şi tu, Mirceo, primblă-te cu plăeşiĭ de-a lungul zidĭuluĭ, şi fiţĭ tot cu mâna pe cucoşul puştiĭ.

Mircea. — N'aĭ grijă, moş Şoĭmane... Care Leah a trece prin calea puştiĭ, a şi culege un plumb.

Şoĭman. — (coborindu-se în scenă) Eĭ! măĭ, Galule, îţĭ place?.. Luptă cereaĭ?.. Eaca luptă.

Galu. — Îmĭ place, Şoĭmane; dar' pare-mi-se că s'apropie funia de par.

Şoĭman. — Fie cum a vroi Cel de sus!.. Ştiŭ încalte că n'or ḑice Leşiĭ c'o luat cetatea cu mâna, ca un cuĭb de rôndunele... De cincĭ ḑile-acu, toată oastea luĭ Sobieţki tabără în valea Neamţuluĭ şi prin munţiĭ de pr'inpregĭur. Tunurile lor bat zidĭurile aiste necontenit de cincĭ ḑile. În cincĭ ḑile patru asalturĭ o dat cetăţiĭ, şi tot rîsipiţĭ şi ruşinaţĭ o întrat sub corturĭ... Mândriţi-vĕ Românĭ!.. Noĭ, o mână de oaminĭ, ne luptăm de cincĭ ḑile şi cincĭ nopţĭ c'o armie 'ntreagă!

Gheţu. — Aşa este, fărtate; dar' am obosit, că, de când s'o început rĕsboĭul, n'am închis ochiĭ.

Şoĭman. — Lasă, Gheţule, că 'n ceasul când 'ĭ-om

închide, a fi pentru somnul cel vecĭnic, ca bĭeţiĭ tovarĕşiĭ noştri, ca Trotuşan, ca Udrea, ca Veveriţă şi ca ceĭalalţĭ care-o perit în luptă.

Galu. — Fie-le ţĕrna uşoară, că mare bine s'o purtat pĕn' a nu cădea!

Şoĭman. — S'o luptat cum trebuĭe sĕ se lupte tot Românul pentru ţara luĭ, ş'o murit cum trebuĭe sĕ dorească a muri tot Românul care se sîmte mândru de numele luĭ!.. cum oĭŭ peri şi eŭ ca aḑĭ, ca mânĭ; cum iĭ peri şi tu, Galule, şi tu, Gheţule, şi toţĭ câţĭ maĭ rĕmân teferĭ acu în cetate; căcĭ altă n'avem de-aşteptat, decât moartea!

Galu. — Moarte, dar!.. maĭ ales că ni s'o sfêrşit şi merindele de gură şi cele de puşcă.

Şoĭman. — Ce spuĭ, frate? Nu maĭ este nicĭ earbă, nicĭ plumbĭ?

Galu. — Numaĭ câteva încărcăturĭ ne-o maĭ rĕmas, şi de-abĭea putem rĕspunde din când în când la loviturile duşmanuluĭ.

Şoĭman. — (pe gândurĭ) Asta 'ĭ rĕ treabă!.. dar' sĕ nu perdem bărbăţiea, căcĭ poate ne-o aduce Farcaş ceea ce ne lipseşte.

Galu. — Farcaş?

Şoĭman. — Dar... Spre ameaḑă, când eraĭ tu de strajă 'n turn, Farcaş o eşit din cetate.

Galu. — Pe unde?

Şoĭman. — Prin fôntâna asta 'n care se deschide-o hrubă taĭnică ce duce la poalele dealuluĭ... El s'o dus sĕ pândească mişcările duşmanilor maĭ de-aproape, doar' a afla ceva despre hotărîrea lor, şi doar' a putea căpĕta ceva merinde pentru noĭ.

Gheţu. — Numaĭ de n'ar pune mâna Leşiĭ pe dĕnsul!

Şoĭman. — Pe Farcaş?.. El îĭ în stare sĕ le fugă d'intre degite, ca o şopêrlă.

Galu. — Ş'apoĭ îĭ tênĕr, frate!.. îĭ cu focu 'n inimă, şi'l trage inima într'acoacĭ, la Tudora care 'ĭ închisă cu noĭ în cetate... N'aĭ grijă de Farcaş... Un voĭnic ca el, cu dragostea 'n suflet, are ḑĕce vieţĭ într'ênsul.

Gheţu. — Dar' bĭata Tudora unde'ĭ, Şoĭmane?

Şoĭman. — Cole, în biserică... Ea poartă de grijă celor răniţĭ în bătaĭe, şi închide ochiĭ celor ce mor.

Gheţu. — Sĕrmana copilă!.. Ce s'a face ea de-a fi sĕ perim aicĭ cu toţiĭ?

Şoĭman. — (cu mândrie) Ea, Gheţule?.. Ea 'ĭ fata luĭ Şoĭman bĕtrânul!.. îĭ Romancă, ş'a muri cu tată-sĕŭ şi cu logodnicul eĭ la un loc!

Gheţu. — Pĕcat de tinereţile eĭ!

Şoĭman. — Tăceţĭ!.. par'c'aud un glas în fundul fôntâniĭ.

Gheţu. — Farcaş a fi.

(Se pleacă cu toţiĭ pe gura fôntâniĭ.)

Şoĭman. — Zăresc o umbră ce se urcă spre noĭ de-a lungul păretuluĭ... (strigă în fôntână) Farcaş, tu eştĭ!

Farcaş. — (în fôntână) Eŭ!

Şoĭman. — Vină 'ncet, băete... Nu te grăbi, sĕ nu 'ţĭ lunece picĭorul.

Farcaş. — Întindeţi'mĭ mâna.

Şoĭman, Galu, Gheţu. — (întind mânile în fôntână) Eaca mâna... Apucă-te vîrtos.

Farcaş. — (ivindu-se) Eată-mĕ's cu bine. (ese din fôntână.)

SCENA II.

Ceĭ de'nainte, **Farcaş** (aducênd o torbă.)

Şoiman. — Vină 'n braçele mele, fiĭule, că mult 'ţĭ-am maĭ dus grija.

Farcaş. — Dacă puçin o lipsit sĕ nu mĕ maĭ videţĭ.

Toţĭ. — Cum? Ce felĭŭ?

Farcaş. — Era sĕ mĕ prindă şi sĕ mĕ ucidă Leşiĭ.

Toţĭ. — Ferească Dumneḑĕŭ sfêntul!.. Cum asta?

Farcaş. — După ce m'am coborît aḑĭ în fôntână, ş'am dat în hrubă de-am eşit în poala dealuluĭ, am cercat sĕ m'apropiĭŭ de lagĕrul Leşesc ca sĕ prind limbă şi sĕ aflu ceva, când, chĭar în drumul meŭ, am dat peste-o ceată de cincĭ Leşĭ care sta la pândă subt o stâncă. Era un căpitan cu dênşiĭ, şi le 'mpărţa praf şi plumbĭ, ḑicêndu-le sĕ fie gata pe astă sară, căcĭ Sobieţki o poroncit sĕ ne dee un noŭ asalt.

Toţĭ. — În astă sară?

Farcaş. — În curênd trebuĭe sĕ ne lovească, căcĭ Soarele 'ĭ pe-asfinţite.

Şoiman. — Eĭ! şi?..

Farcaş. — Auḑind de asalt, soldaţiĭ o inceput a chiui ş'a bea d'intr'o ploscă, ca sĕ prinda la inimă... Eŭ mĕ uĭtam la torba cea cu praf, cum se uĭtă ulĭul la cloşcă, şi, în vreme ce Leşiĭ deşĕrta plosca, m'arunc de-odată în mijlocul lor ca o arătare, smuncesc torba şi plec la fugă p'intre stâncĭ... Duşmaniĭ se ĭeŭ turbaţĭ după mine, împuşcând ca într'un ĭepure şi sbĭerând ca copoiĭ, dar' nu mĕ nimeresc şi 'mĭ perd urma... Numaĭ unul din eĭ, căpitanul, un tinerel fără musteaţă, nu ştiŭ cum dracul face, şi 'mĭ ese înainte, tocmaĭ la gura hrubiĭ...

Toţĭ. — Şi?..

Farcaş. — (cu sânge rece) 'L-am ucis!.. Eaca torba Leşilor!

Galu. — Da bine, trupu luĭ ce 'l-aĭ făcut?.. 'L-aĭ lăsat acolo, la gura hrubiĭ?

Farcaş. — Aş'!.. sĕ dee tovarĕşiĭ luĭ de dênsul, şi sĕ discopere hruba?.. Nu, tată; nu 's aşa de copilandru... Am tras trupul în hrubă, şi 'l-am ascuns de lumina Soareluĭ.

Şoĭman. — (deschiḑênd torba) Sĕ trăeştĭ, băete, că voĭnic braç şi coaptă minte aí la vrîsta ta!.. Ean sĕ videm ce ne-aducĭ?.. Îĭ plină! plină, fraţilor, de praf şi de plumbĭ! Heĭ! că multe morţĭ o să maĭ trimetem în ceĭ păgânĭ, din torba lor!

Farcaş. — Aşa, tată Şoĭmane!.. dar' şi noĭ trebuĭe sĕ ne gătim, căcĭ Sobieţki s'o gĭurat pe steagul crăesc sĕ nu rĕmâĭe aḑĭ nicĭ peatră pe peatră din cetate, nicĭ om cu vieaţă în lăuntru.

Şoĭman. — Aşa s'o gĭurat Sobieţki? (strigă) Măĭ, copiĭ, veniţĭ cu toţiĭ aicĭ.

(Toţĭ plăeşiĭ, afară de străjer, se cobor şi vin lângă Şoĭman.)

Plăeşiĭ. — Eată-ne.

Şoĭman. — Aţĭ auḑit, voĭnicilor?.. Ci că craĭul Sobieţki o gĭurat peirea noastră pe aḑĭ... Ce ḑiceţĭ voĭ?

Mircea. — Vie sĕ ne ucidă, dac' a putea?

Şoĭman. — Copiĭ!.. acuş a sĕ 'nceapă o luptă cum n'am maĭ avut pĕnă aḑĭ. Haĭ sĕ facem şi noĭ gĭurămêntul de moarte; dar' maĭ ântêĭ, na, copiĭ... întindeţĭ mânile: Na praf leşesc; na plumbĭ leşeştĭ. (împarte patroane la plăeşĭ) Sĕ le trimetem duşmanuluĭ cu dobêndă prin ţĕvia puştiĭ.

Plăeşiĭ. — Adă, adă.

Şoĭman. — Ş'acum, ascultaţĭ şi ḑiceţĭ ca mine:

I.

Mórtea ne vine, dar' nu ne pasă!
Mórtea 'n resboaĭe noĭ o dorim.
Mórtea vitează e mult frumoasă!
Jurăm cu toţiĭ ca sĕ murim!

Toţĭ.

Jurăm cu toţiĭ ca sĕ murim!

II.

Pentru Moldova ce pătimesce,
Pentru Moldova care-o ĭubim,
Pentru Moldova ce ne privesce
Jurăm cu toţiĭ ca sĕ murim!

Toţĭ.

Jurăm cu toţiĭ ca sĕ murim!

III.

(Şoĭman se pune în genunchĭ.)

O! ţéră scumpă, remâĭ cu bine!
O! ţéră dulce, noĭ ne jertfim!
O! ţéra noastră, noĭ pentru tine,
Jurăm cu toţiĭ ca sĕ murim!

Toţĭ.

Jurăm cu toţiĭ ca sĕ murim!

SCENA III.

Ceĭ de'nainte, Tudora (se arată la uşa capeleĭ şi ascultă jurămêntul plăeşilor.)

Tudora. — Faceţĭ gĭurămêntul morţiĭ şi pe mine nu mĕ chĭemaţĭ!

Plăeşiĭ. — (cu mirare) Tudora!

Tudora. — (înaintând spre plăeşĭ cu un aer inspirat) Cine v'o dat vouĕ dreptul sĕ uĭtaţĭ pe Tudora, când este a vĕ jĕrtfi pentru ţară?

Şoĭman. — Copila mea!..

Tudora. — Numaĭ voĭ vĕ cunoaşteţĭ datoria?.. Voĭ numaĭ vĕ ĭubiţĭ ţara?.. Eŭ n'am suflet ca voĭ? n'am ca voĭ sânge de Româncă?

Farcaş. — (cu dragoste) Tudoro!

Tudora. — De şi nu sûnt decât o bĭată copilă, dar' de cincĭ ḑile, de când trăesc cu voĭ, 'mĭ-o crescut în pept inimă bărbătească!.. Aicĭ, în bisericuţa asta, sîngură, fără agĭutorĭŭ, am închis ochiĭ la opt creştinĭ răniţĭ în bătaĭe; am auḑit cele de pe urmă cuvinte ale lor, suspinurile lor cele de pe urmă, şi m'am diprins a videa moartea 'n façă. Cum nu vĕ 'ĭ frică vouĕ de dênsa, aşa nicĭ mie!.. şi cum vreţĭ voĭ sĕ vĕ daţĭ vieaţa pentru Moldova, aşa şi eŭ vreŭ sĕ 'mĭ-o daŭ!

Şoĭman. — Tu, fata mea?.. tu, în floarea tinereţiĭ!

Tudora. — Moartea n'alege!.. ea, când vine, abate şi pe cel tare şi pe çel slab... Şi 'n curênd, din câţĭ sûntem aicĭ, nicĭ unul n'a sĕ maĭ rĕmâĭe cu vieaţă!

Şoĭman. — De unde ştiĭ?..

Tudora. — Am auḑit tot ce v'o spus Farcaş... Sobieţki o gĭurat peirea noastră, şi Sobieţki 'ĭ tare!.. Gĭurămêntul luĭ s'a împlini; dar' eŭ nu vreŭ sĕ cad vie în mànile luĭ.

Farcaş. — Nu, Tudoro!.. cât oĭŭ fi eŭ lângă tine...

Tudora. — Locul tĕŭ, Farcaş, nu 'ĭ lângă mine; locul tĕŭ iĭ pe zidĭurĭ în façа duşmanuluĭ. Datoria ta 'ĭ sĕ morĭ în luptă lângă tată-meŭ; datoria mea 'ĭ sĕ vĕ rĕsbun pe toţĭ!

Șoĭman. — Sĕ ne rĕsbunĭ?

Tudora. — (inspirată) Ascultațĭ!.. În noaptea trecută, pe când voĭ păzațĭ zidĭurile, eŭ stam îngenunchĭetă d'naintea icoaniĭ Maĭciĭ Domnuluĭ și mĕ rugam pentru sufletele celor morțĭ. Lumina candelilor se rĕsfrângea pe opt trupurĭ de voĭnicĭ fără suflare, care zac în biserică... Atuncĭ, am vĕḑut cu ochiĭ meĭ ridicându-se morțiĭ în picĭoare!.. mergênd sĕ serute icoana, și pe urmă apropiindu-se de mine, 'mĭ-o ḑis: «Tudoro! de aĭ inimă de Româncă... Tudoro! de «ți'ĭ dragă țara Moldoviĭ n'o lăsa nerĕsbunată!»

Șoĭman. — (uĭmit) Ce ḑice?

Tudora. — «Tudoro! nu ne lăsa pe noĭ, nu lăsa «pe tatăl tĕŭ și pe Farcaș, logodnicul tĕŭ, fără rĕs-«bunare!.. Mergĭ în lagĕrul leșesc, și, cu brațul tĕŭ, «du moarte dușmanuluĭ Românilor!.. du moarte luĭ «Sobiețki!»

Șoĭman. — (către cela-l-alțĭ) Îĭ perdută!..

Tudora. — Aiste cuvinte 'mĭ-o rostit morțiĭ!.. și eŭ m'am legat cu gĭurămênt către eĭ așa sĕ fac.

Șoĭman. — Tu sĕ omorĭ pe Sobiețki!.. Cum?.. in ce chip?

Tudora. — (zimbind) Ângerul Moldoviĭ m'a duce de mână!.. Decât sĕ mor aicĭ, ucisă de soldațiĭ luĭ Sobiețki, maĭ bine sĕ cerc o faptă măreață și mântuitoare pentru țara mea!

Farcaș. — Tudoro, pe mine m'aĭ uĭtat?

Tudora. — (cu înduĭoșare) Farcaș!.. Dumneḑĕŭ n'o vrut sĕ facem casă 'mpreună, de și numaĭ El știe câtă dragoste-am avut și am pentru tine! (vocea îĭ slăbesce) Nu mĕ sfiesc acu, în agĭunul morțiĭ, s'o mărturisĕsc în auḑul oaminilor... dar' nu vreŭ sĕ mĕ dispart de tine ca o străină, nu, că mi se rupe inima!

Toţĭ. — (cu înduĭoşare) Tudoro! ..

Tudora. — O! lăsaţi-mĕ sĕ plâng, ca sĕ 'mĭ maĭ rĕcoresc sufletul... Nu pot gândi fără tulburare c'are sĕ moară tata! .. şi tu, Farcaş, şi voĭ toţĭ, oamenĭ bunĭ, şi eŭ! .. în loc de cununie, în loc de fericire... moarte, în floarea vieţiĭ! .. Ce-am făcut noĭ luĭ Dumneḑĕŭ ca sĕ fim osândiţĭ aşa? .. (plânge.)

Şoĭman. — (luând pe Tudora lângă sinul luĭ) Tudoro, draga tatiĭ, nu ne face sĕ slăbim tocmaĭ când avem nevoĭe de bărbăţie. Dac' o vrut Dumneḑĕŭ astfelĭŭ cu noĭ, trebuĭe sĕ ne supunem poronciĭ luĭ... Tu sîngur' aĭ spus că jĕrtfa pentru ţară îĭ o datorie sfântă! .. Nu maĭ plânge, draga mea, că 'mĭ frângĭ inima. (plânge.)

Tudora. — (încetând din plâns) Eaca, nu maĭ plâng, tată! .. Cată 'n ochiĭ meĭ... Aşă 'ĭ că nu maĭ sûnt lacrimĭ? .. Nu băgaţĭ de samă, oamenĭ bunĭ... Tudora s'a arăta vrednică de tată-sĕŭ şi de voĭ! .. Şi tu, Farcaş, dă'mĭ mâna şi vin' de 'ngenunche cu mine d'inaintea tată-meŭ, ca sĕ ne binecuvinteze şi sĕ ne unească cu mâna luĭ! (ĭea pe Farcaş de mână, zimbind) Veḑĭ cât ţi'ĭ de veselă mireasa, dragul meŭ... Fiĭ şi tu vesel ca mine, că ne-om găsi uniţĭ în ceea lume!

Şoĭman. — (cătră Galu) Galule, mi se sfêrşeşte inima când o vĕd astfelĭŭ.

Tudora. — Tată, binecuvêntarea unuĭ părinte îĭ sfêntă 'n ochiĭ luĭ Dumneḑĕŭ! .. uneşte'ţĭ copiiĭ şi'ĭ bine-cuvintează 'n faça Cerĭuluĭ, unde-o sĕ ne 'ntêlnim în curênd.

(Se pune în genunchĭ, înpreună cu Farcaş, la picĭoarele luĭ Şoĭman.)

Şoĭman. — (întinḑênd mânile pe capetele lor) Unite fie sufletele voastre în vecĭnicie, precum numele voastre sûnt nedespărţite în inima mea! .. Copiĭ! .. priimiţĭ prin graĭul meŭ binecuvêntarea Cerĭuluĭ ş'a pămêntuluĭ!

Plăeşiĭ. — (uĭmiţĭ) Amin!

Tudora. — (ridicându-se veselă) Tată!.. dă'mĭ mâna s'o sĕrut... Acu mĕ sîmt fericită!

Şoĭman. — Vin' în braçele mele, fiĭcă scumpă şi vitează. (o îmbrăçişază cu dragoste şi 'ĭ ḑice încet) Sĕ morĭ cu bărbăţie, Tudoro.

Tudora. — (încet) În ceasul de pe urmă 'mĭ-oĭŭ aducea-minte că 's fiĭca luĭ Şoĭman bĕtrânul!

Farcaş. — (întinḑênd braçele) Tudoro, mie nu 'mĭ ḑicĭ nimică?..

Tudora. — (aruncându-se în braçele luĭ Farcaş şi serutându'l) O! Farcaş, soçul meŭ, îţĭ daŭ cea 'ntêĭ şi cea de pe urmă sĕrutare pe-aist pământ! (încet) Sĕ aperĭ pe tata, Farcaş!

Farcaş. — Oĭŭ peri lângă dênsul!

Tudora. — Ş'acum, voĭnicilor, fiecare la locul sĕŭ: voĭ pe zidĭurĭ, şi eŭ în lagĕrul leşesc!.. Rĕmâneţĭ cu bine! (se îndreaptă spre gură fôntâneĭ.)

Plăeşiĭ. — Dumneḑĕŭ sĕ 'ţĭ agĭute şi sĕ 'ţĭ apere ḑilele.

Tudora. — (se suĭe pe marginea fôntâneĭ) Acu mĕ sîmt vrednică sĕ mĕ unesc şi eŭ la gĭurămêntul vostru. (cântă:)

O! ţéră scumpă, remâĭ cu bine!
O! ţéră dulce, noĭ ne jertfim!
O! ţéra noastră, noĭ pentru tine
Jurăm cu toţiĭ ca sĕ murim!

Toţĭ.

Jurăm cu toţiĭ ca sĕ murim!

(Tudora se coboară în fôntână şi dispare. — Plăeşiĭ grămădiţĭ împregĭurul fôntâneĭ privesc în întru.)

Farcaş. — Tudoro, sĕ ĭeĭ arma Leahuluĭ celuĭ ucis.

Tudora. — (din fôntână) Bine.
Toţĭ. — Noroc bun, Tudoro!
Tudora. — (din fôntână) Noroc bun!

SCENA IV.

Şoĭman, Galu, Gheţu, Mircea, Farcaş, străjerul român, plăeşiĭ.

Farcaş. — (cu desperare) De-acu s'o sfêrşit toate pentru mine 'n lumea asta!

Şoĭman. — Şi pentru mine!.. Un sîngur copil am avut şi 'l-am perdut!

Galu. — Nu slăbi, Şoĭmane frate, nicĭ tu, Farcaş băete, că s'apropie ceasul lupteĭ.

(Străjerul român din turn bucĭumă.)

Toţĭ. — Ce este?

Străjerul. — Oastea leşască vine spre cetate.

Farcaş. — Asaltul cel mare se pregăteşte!.. La zidĭurĭ cu toţiĭ, la zidĭurĭ!

Şoĭman. — La metereze, copiĭ!.. şi chitiţĭ tot subt ţîţa stângă. Când nu 'ţĭ maĭ avea plumbĭ, încărcaţĭ cu nasturĭ de la chingă; când nu 'ţĭ maĭ avea praf de puşcă, rĕsturnaţĭ la bolovanĭ pe capul duşmanilor.

Plăeşiĭ. — (cu entusiasm) La zidĭŭ!.. la zidĭŭ!

(Plăeşiĭ se răped pe galeriĭ şi se gătesc de bătaĭe. — Afară de cetate se aud răcnete de Leşĭ. — Tunurile trag în zidurĭ.)

Şoĭman. — Auḑiţĭ răcnetele Leşilor?.. Tu, Galule, aşaḑă-te colo lângă turn cu triĭ oaminĭ. Tu, Gheţule, la mijlocul zĭdĭuluĭ. Tu, Farcaş, colo lângă poartă; şi eŭ peste tot locul... Sĕ vĕ vĕd, copiĭ!.. Faceţĭ

ca sĕ rĕmâĭe pomenire neuĭtată în Moldova de Plăeşiĭ din cetatea Neamţuluĭ.

(Câteva ghĭulele cad pe scenă. — Una din ele rănesce pe un plăeş.)

Un plăeş. — Valeŭ! (remâne cu corpul spênḑurat pe galerie.)

Şoĭman. — Ce este?.. Un plăeş rănit!

Galu. — Ba 'ĭ ucis, sĕrmanul!

Şoĭman. — Dumneḑĕŭ sĕ 'ĭ erte pĕcatele!.. (se suĭe pe galerie şi privesce preste ziduri) Ce fac Leşiĭ?

Farcaş. — Fugĭ, tată, că te ucid păgâniĭ!

Şoĭman. — Atuncĭ s'agĭungă!.. Eaça. Leşiĭ aşaḑă scările pe zidĭurĭ! Luaţĭ sama bine, copiĭ!.. Foc în gramadă!

(Plăeşiĭ împuşcă de o dată preste ziduri, — Se aud răcnete dureroase afară din cetate.)

Farcaş. — (privind preste ziduri) În plin!.. opt puştĭ, opt morţĭ!.. şi ceĭ mulţĭ înainte!

(Poloniĭ inpuşcă de din afară. Plăeşiĭ le respund cu foc necurmat).

Gheţu. — (strigă preste ziduri) Măĭ, pane, mă!.. cel cu musteaţa de-un cot!.. Ce 'mĭ daĭ, sĕ 'ţĭ trimet un plumb în frunte?

Şoĭman. — Gheţule, nu fiĭ nebun... pleacă'ţĭ capul.

Gheţu. — (asemene) Ce ḑicĭ, mă?.. îl vreĭ în dar?.. Fie şi 'n dar... ţine!.. (trage cu puşca) drept în frunte!.. M'am ţinut de cuvênt... Sĕ 'ţĭ fie de bine! (se pleacă pe ziduri riḑênd.)

(Poloniĭ trag în Gheţu care cade pe zid rănit, strigând: Valeŭ! m'o ucis! Farcaş se răpede de 'l ridică şi 'l coboară în scenă.)

Farcaş. — Na! c'o păţit'o, Gheţu!.. Apoĭ dă!.. n'o cată Românul cu lumînarea?

Şoĭman. — Pĕcat de el că era un viteaz!

Farcaş. — (depuind pe Gheţu lângă fôntână) Eştĭ rănit de moarte, Gheţule?

Gheţu. — (reînviind) Ba nu; dar' 'mĭ-o frânt o mână păgâniĭ. (se întinde la pămênt.)

Şoïman. — Farcaş, Farcaş!
Farcaş. — (suindu-se răpede pe galerie) Aud, tată.
Şoïman. — Ce se zăreşte colo lucind ca un boţ de aur?
Farcaş. — Sobieţki, tată!.. craïul Sobieţki cu hatmaniï leşeştï!.. Eată'l!.. întinde mâna spre cetate şi dă poroncă de asalt!.. Aţineţi-vĕ, fraţilor, c'acu 'ï greul!.. Sobieţki însuşï o rîdicat steagul crăesc.
Şoïman. — Steag pentru steag... Mĕ duc s'aduc şi eŭ steagul Moldoviï. (se coboară, întră în biserică şi aduce stindardul cu marca ţeriï.)

(Se aud răcnete turbate afară de cetate şi înpuşcăturï. Asaltul începe.)

Farcaş. — Eaca Leşiï se suïe pe scărï!.. Plouaţï cu bolovanï peste dênşiï.
(Plăeşiï ridic bolovanï şi 'ï arunca peste zidurï, strigând: La bolovanï, copiï! — Plouaţï cu petre. — O merţă! — Daţï de tot! — Nu lăsaţï păgâniï sĕ între în cetate.)
Şoïman. — (trecênd scena cu stindardul) Eată steagul Moldoviï!.. Marturul biruinţilor luï Stefan Vodă!.. Pe zidĭŭ!.. (se suïe pe galerie şi aşéḑă stindardul la mijlocul ziduluï.)
(Poloniiï la vederea stindarduluï strigă: Ura!)
Plăeşiï. — Ura!

(Lupta se încleşteazā maï tare. Plăeşiï trag cu puscele şi aruncă cu bolovanï. Poloniï daŭ asaltul. Câţiva soldaţï se arată de-alungul zidului. Plăeşiï se luptă cu eï şi 'ï resping. În timpul lupteï cad doï plăeşï morţï şi unul rănit.)

Farcaş. — (către un soldat polon ce se ivesce pe zid lângă poartă). Bine-aï venit, pane!.. Ce caţï tu la noï?.. Moarte? Na, moarte! (se luptă cu soldatul) Ĭute mi te-aï suit, dar' maï ĭute te'ï coborî. (îl apucă cu braçele şi 'l aruncă peste zid.)

(Alţï doï soldaţï se arată în façă cu Şoïman şi pun mâna pe stindardul Moldoveï.)

Şoïman. — (apĕrând stindardul) Eaca, mă!.. Vĕ face pof-

tă steagul nostru ş'aţĭ vinit doĭ odată?.. Aşa 'mĭ place şi mie, că două mânĭ am şi eŭ.

(Şoĭman se luptă cu soldaţiĭ; pe unul îl înjunghie, ear' cel-a-lalt rănesce pe Şoĭman, lovindu'l cu un baltag în frunte.)

Farcaş. — Nu te da, tată, că vin şi eŭ.

Şoĭman. — (scăpând stindardul, cade de pe galerie pe scenă) Valeŭ! m'o ucis păgânul!.. La steag, Farcaş!.. Nu lăsa steagul!..

Farcaş. — (aruncându-se pe Polonul ce a apucat stindardul) Lasă pe mine, tată!..

(Farcaş apucă pe Polon şi 'l trage de pe zid pe galerie, şi pe urmă pe scenă unde se încinge o luptă grozavă.)

Farcaş — (luptându-se) Dă-te rob, Leahule, că te stîng de pe faça pămêntuluĭ... (apucă de stindard şi ridică baltagul) Nu vreĭ?.. (îl lovesce) Morĭ, dar! (Polonul cade mort.)

Şoĭman. — (în genunchĭ răzimându-se pe palme, urmézĕ cu ochiĭ scena aceleĭ lupte, şi când cade Polonul, el ḑice cu voce slabă:) Scăpat-aĭ steagul?

Farcaş. — (ridicând stindardul în sus) Eată'l, tată!

Şoĭman. — Slavă ţie Doamne!.. De-acum pot muri! (cade leşinat.)

Galu. — Ura!.. Biruinţa 'ĭ a noastră!.. Leşiĭ se retrag!

Plăeşiĭ. — (cu bucurie) Ura!

Farcaş. — (sprijinind pe Şoĭman) Zădarnică bucurie, fraţilor, căcĭ am perdut pe tata Şoĭman!

Plăeşiĭ. — (sărind de pe galerie şi viind lângă Şoĭman) Moş Şoĭman!.. o murit?

Farcaş. — Îĭ rănit la cap... Aduceţĭ apă rĕce sĕ'ĭ spălăm rana.

(Plăeşiĭ aduc o cofă cu apă.)

Galu. — (îngenunche lângă Şoĭman şi 'ĭ iea capul în braçe) Adă 'n coace sĕ 'ĭ vĕd eŭ rana, c'am maĭ vĕḑut eŭ multe 'n

vieaţa mea... (spală rana) Adâncă'ĭl.. (cu înduĭoşare) Şoĭmane, frate Şoĭmane, nu 'ĭ cu drept sĕ morĭ tu 'naintea mea. Vină'ţĭ în sîmţîrĭ, că doar' nu poţĭ tu peri de-o lovitură de Leah...

Farcaş, — (plângênd) Sĕrmanul tata Şoĭman!.. Maĭ bine muream eŭ decât el!

Galu. — Tacĭ, copile, nu plânge, că nu se poate sĕ perdem noĭ pe Şoĭman viteazul. (îĭ pune mâna la inimă) Nu... eaca!.. i se bate inima ca 'ntr'un om verde. (îĭ légă rana) Şoĭmane!.. Scoală, Şoĭmane, că te plâng tovarĕşiĭ tĕĭ ca nişte femeĭ. (îşĭ şterge ochiĭ de lacrimĭ) Dechide'ţĭ ochiĭ de veḑĭ rîsipa duşmanilor.

Şoĭman. — (deşteptându-se) Cine mĕ chĭamă?

Plăeşiĭ. — (cu bucurie) Noĭ, tată, noĭ!

Şoĭman. — (âncă ameţit) Voĭ?.. Cine sûnteţĭ voĭ?.. (zimbind) Ha! tovarĕşiĭ meĭ... vĕ cunosc... eaca şi Farcaş... eaca-şi Galu... Dar' steagul!.. unde'ĭ steagul?..

Farcaş. — Eată'l, tată.

Şoĭman. — (luând stindardul) Nu ni 'l-o luat duşmaniĭ?.. Nu... Eată'l!.. eată'l!.. O! par' că 'mĭ maĭ vine inima la loc... (îl serută plângênd) Steagul Moldoviĭ!.. fala ţĕriĭ!

Galu. — Destul, Şoĭmane... Nu te tulbura, că eştĭ âncă slab.

Şoĭman. — Ba nu, Galule... Lasă, ca el îmĭ dă vieaţă. Când îl sîmt colo pe inimă... inima 'mĭ creşte şi prinde la putere... Farcaş, tu 'l-aĭ apĕrat?

Plăeşiĭ. — El, el!

Şoĭman. — Strămoşiĭ noştri sĕ te binecuvinteze din Cerĭurĭ... Na, ţi'l încredinţăz de aştăḑĭ ţie... Sĕ morĭ pentru dênsul.

(Farcaş ĭea stindardul. — Străjerul bucĭumă.)

Galu. — (mergênd spre turn) Străjerĭŭ, ce este?

Străjerul. — Vine călare spre cetate un Hatman leşesc cu steag alb în mână.

Şoĭman. — A fi vr'un sol de la craĭul Sobieţki.

Galu. — Poate că ne-aduce vorbe de pace.

Şoĭman. — Pace?.. Cât praf şi plumbĭ maĭ avem?

Galu. — Nicĭ de-o încărcătură!

Farcaş. — Dar' avem topoare şi bolovanĭ?

(Se aude bătênd în poartă.)

Şoĭman. — Audiţĭ?.. Solul o sosit la poartă... Galule, mergĭ de 'ĭ deschide.

Galu. — (mergênd la poartă) Cine 'ĭ?

Iablonovschi. — (afară) Sol a craĭuluĭ Sobieschi.

Şoĭman. — (sculându-se) Sĕ 'l primim cum se cuvine... Copiĭ, deschideţĭ poarta!.. Şi voĭ, câţĭ maĭ sûnteţĭ în cetate, oaminĭ teferĭ saŭ răniţĭ... în picĭoare cu toţiĭ, ca sĕ nu vadă duşmanul, Român culcat la picĭoarele luĭ!

(Noaptea cade treptat în toată scena asaltuluĭ. Scena soluluĭ se petrece la lumina torţelor aduse de plăeşĭ din biserică. Gheţu şi alţĭ doĭ plăeşĭ răniţĭ se scoală cu greŭ în picĭoare şi se apropie de Şoĭman. Eĭ în toată scena următoare staŭ sprijiniţĭ pe puscele lor. Şoĭman se sprijină cu braçul stâng pe umĕrul luĭ Farcaş; dar' cu cât vorbesce cu solul, el slăbesce, se clatină şi însfêrşit cade în braçele plăeşilor.)

SCENA V.

Ceĭ de'nainte, Iablonovschi.

Iablonovschi. — (întră fără a sĕ închina) Voĭnicilor, sănĕtate!

Şoĭman. — (mândru) Sănĕtate, domnule!.. Ce pofteştĭ de la noĭ?

Iablonovschi. — Mărirea Sa, Sobieschi!.. Riga Polonieĭ şi Mare Ducă de Litfania, cere ca sĕ 'ĭ cuceriţĭ cetatea; căcĭ dacă pĕnă mânĭ, în faptul dileĭ,

nu o veţĭ închina luĭ, el o va dĕrîma cu puterea sa, şi va trece garnisoana sub tăişul sabieĭ!

Şoĭman. — Du rĕspuns Măriei Sale, că laude şi 'ngrozirĭ de-aiste am maĭ auḑit noĭ multe, şi nu ne-am spăriet!... Cetatea ne-o fost încredințată nouĕ de Domnul Cantimir, ş'o vom păzi cu credinţă, pĕnă la cel de pe urmă om! Aşă'ĭ, copiĭ!

Plăeşiĭ. — Dar, dar!

Iablonovschi. — Nu vĕ împotrivițĭ armiilor noastre că va fi rĕŭ de voĭ!

Şoĭman. — Nu purta grija noastră, domnule, că sûntem cu toţiĭ hotărîţĭ a ne 'ngropa în rîsîpurile cetăţiĭ!

Iablonovschi. — Vĕ întreb, pentru cea de pe urmă oară... vĕ închinaţĭ orĭ ba?

Şoĭman — Ba.

Iablonovschi. — (uĭmit) Sĕ trăiţĭ, voĭnicilor! Astfelĭŭ de rĕspuns aşteptam de la voĭ!.. Pĕnă acum v'am vorbit ca solul luĭ Sobieschi; acum vreŭ sĕ vĕ vorbesc ca un vechĭŭ oştean, ce ştie a preţui bărbăţia chĭar în duşmaniĭ luĭ. Voĭ, Românilor, v'aţĭ făcut datoria! Aţĭ apĕrat cetatea cincĭ ḑile de-arêndul împrotiva armieĭ întregĭ a luĭ Sobieschi!.. Aţĭ împlinit o faptă mareaţă, de care se vor făli strănepoţiĭ voştri!.. De ce dar sĕ vĕ îndĕrătniciţĭ a muri fără nicĭ un folos pentru ţara voastră, când cetatea nu o maĭ puteţĭ apĕra de rîsîpă?

Şoĭman. — Cum am scăpat-o pĕnă aḑĭ, aşa om scăpa-o şi de aḑĭ înainte, cu agĭutorĭul Domnuluĭ.

Iablonovschi. — Vĕ cred; dar' ce puteţĭ face voĭ ca sĕ opriţĭ zidĭurile de a sări în vĕzduh?.. Temeliile lor sûnt minate cu praf, ş'o sîngură schintee vĕ poate nimici într'o clipă. De nu vĕ veţĭ supune, în astă noapte cetatea va sălta în norĭ cu oamenĭ cu tot,

şi voĭ veţĭ fi rĕspundĕtorĭ cu sufletul de stricăcĭunea sa!

Şoĭman. — (către plăeşĭ) Ce diceţĭ voĭ?

(Plăeşiĭ plécă capetele cu întristare.)

Galu. — Sĕ scape cetatea, şi noĭ murim bucuroş!

Şoĭman. — De este aşa, domnule... noĭ ne închinăm; însă fă-ne gĭurămênt că, eşind noĭ de aicĭ, vom avea voĭe a merge unde vom vroi, şi că Leşiĭ vor lăsa cetatea întreagă.

Iablonovschi. — (intindênd mâna) Vĕ gĭur că aşa va fi!.. Gĭur că 'ţĭ putea părăsi aceste zidĭurĭ, teferĭ şi cu toate averile voastre!

Şoĭman. — (arătând stindardul) Eată sîngura noastră avere, steagul Moldoviĭ!

Iablonovschi. — (închinându-se stindarduluĭ) Aceasta este cea maĭ nobilă comoară a unor vitejĭ ca voĭ!.. Adio!.. Sûnt fericit că am găsit în voĭ oamenĭ după inima mea!.. Rĕmâneţĭ cu bine! şi d-ta, bĕtrânule, dă'mĭ mâna sĕ o strîng frăţeşte într'a mea.

Şoĭman. — (dându'ĭ mâna) Eat'o.

Iablonovschi. — (îndreptându-se spre poartă) Mânĭ, în faptul dileĭ, vĕ aştept în lagĕrul leşesc. (ese.)

Şoĭman. — Om veni cu toţiĭ, de-om trăi... (cădênd n braçele plăeşilor) Vaĭ de mine!.. că nu maĭ pot!

(Porţile cetăţiĭ se închid.)

(Cortina cade.)

ACTUL III.

Teatrul represintă lagĕrul polon, noaptea pe lună; în stânga, pe planul I-iŭ, cortul luĭ Sobieschi; în façă cu el, cortul soldaţilor de gardă. Puscele sûnt aşeḑate în snop d'inaintea luĭ. În dreapta, pe planurile 3, 4 şi 5, începutul lagĕruluĭ; în fund se vĕd dealurile şi cetatea Neamţuluĭ. Două sentinele se primblă pe d'inaintea corturilor de pe planul I, La ridicarea cortineĭ se vĕd maĭ multe grupe de soldaţĭ polonĭ aşeḑaţĭ înpregĭurul foculuĭ din lagĕr. Românĭ robiţĭ. încărcaţĭ cu lanţurĭ, staŭ jos grămadă d'incolo de cortul de gardă.

SCENA I.

Românii robiţĭ.

(Se aude în grupa lor un fluer sunând o doĭnă jalnică şi pe urmă voce de femee cântând :)

Frunḑă verde de sălcie!
Am căḑut în grea robie,
Şi tot plâng cu amărie
După scumpa mea moşie!

(Reprisă de fluer.)

Frunḑă verde de nagară!
O! Moldovo, dulce ţéră,
Din pământul tĕŭ afară
Mult e vĭeaţa grea ş'amară!

Câţĭva soldaţĭ din cortul de gardă es şi merg de schimbă sentinelele; pe urmă se duc în fund şi întră în culisele din dreapta. Musică surdă la orhestră.)

(Fluerul sună din noŭ.)

Floarea smulsă din tulpină,
Se usucă şi se 'nclină.
Românu 'n ţéră străină
Duce dorul şi suspină!

Un român. — (sculându-se) Tacĭ, nevastă, ca 'mĭ rupĭ inima cu cânticul ist de robie!.. Destul de nenorociţĭ sûntem aşa cu lanţurile de mânĭ şi de picĭoare, ca nişte oaminĭ rĕĭ.

O română. — (sculându-se şi viind în scenă) Când ar fi numaĭ atâta!.. dar' a sĕ ne scoată Leşiĭ din ţara

noastră, bădică, și sĕ ne ducă robĭ peste hotar!.. Asta mĕ omoară pe mine! (plânge.)

Românul. — (uĭmit) Apoĭ dă!.. ce sĕ facem?.. Așa ne-o fost scris, se vede, fa nevastă!.. Tacĭ, nu maĭ plânge... ce dracul!.. Fiĭ bărbat, că ne-or videa Leșiĭ cu lacrimile 'n ochĭ, și 'ĭ rușine!.. (ișĭ șterge ochiĭ.)

Româna. — Geaba!.. Nu pot, bădică, că mĕ 'neacă plănsul când gândesc sĕ 'mĭ las eŭ casa părințască și copilașiĭ, dragiĭ mamiĭ!.. Ce-or sĕ se facă eĭ mititeiĭ, făr' de mama lor?.. S'agĭungă la ușa străinilor!

Românul. — (voind s'o mângâe) Dumneḑĕŭ le-a purta de grijă, nevastă; că Dumneḑĕŭ îĭ bun, și nu părăsește pe Român!.. Ean veḑĭ ceĭ din cetate, cum se lupă de cincĭ ḑile cu agĭutorĭul Domnuluĭ, încât nu le-o putut face nimică toată oastea leșască.

Româna. — Așa este; și de cĭudă Leșiĭ ne schingĭuescŭ pe noĭ, pĕcătoșiĭ; ne pun bărbațiĭ în lanțurĭ, ca pe niște fĭare, și ne țin aicĭ ca pe-o turmă de oĭ de căsăpie!

Românul. — Cum nu le-a fi cĭudă, dacă per pe toată ḑiua cu mulțimea sub zidĭurile cetățiĭ, fără nicĭ o ispravă, încât o început soldațiĭ a'șĭ perde bărbăția. Uniĭ cer în gura mare a sĕ 'ntoarce în țara lor. Alțiĭ nu maĭ vreŭ s'asculte de poroncile hatmanilor, și cu toțiĭ sûnt gata de rĕscoală.

Româna. — Oare?.. (încet) Ean spune'mĭ, bădică, dacă s'ar întêmpla una ca asta, n'am putea noĭ cerca să fugim, în vreme cât ar fi vălmășag în lagĕr?

Românul. — (încet) Tacĭ, nevastă, că la scăpare chitim cu toțiĭ... Răbdare și bărbăție, că bun îĭ Cel de sus!

(Sentinela se întoarce, respinge pe Românĭ în fund, și apoĭ întră în cortul de gardă. Musică surdă la orchestră).

SCENA II.

Sobieschi (ese din cortul luï. Sentinela îï presintă arma.)

Sobieschi. — (primblându-se posomorit) Soartă! soartă amăgitoare!.. Nebun care se 'ncrede ţie! .. Tu astăḑï făgădueştï glorie, putere, fericire, şi, ca mânï, rîḑï de noï fără milă şi fără osebire de oamenï!.. Ce-a ḑice Polonia, ce-a ḑice lumea 'ntreagă, care rĕsună de numele meŭ, că eŭ, Sobieschi, sûnt oprit în calea mea prin o cetăţue ticăloasă, pe care de-atâtea ḑile cerc în zădar a o supune! .. Bine făceam de-ascultam sfatul bĕtrânuluï Iablonovschi, şi'mï urmam drumul făr' a o băga în samă... Am perdut o mulţime de soldaţï şi de ofiçerï în asalturï nenorocite!.. Hoţiï aceştï de Moldovenï sûnt nătîngï ca Zimbrul lor!.. Sĕ vedem de s'or închina soluluï meŭ, Iablonovschi... Dacă eï vor urma poroncilor mele, Iablonovschi trebue sĕ mĕ 'nştiinţeze printr'un sĕmn... un brad aprins în vîrful dealuluï... (privesce spre cetate) Nimic âncă pĕn' acum!.. Nicï o lumină!.. O! de s'or împotrivi maï mult oameniï din cetate, mânï, în faptul ḑileï, zidïurï şi oamenï vor sări în vĕzduh, şi nu s'a alege nimic din cetatea Neamţuluï.

(Se aude un sgomot depărtat în lagĕr.)

SCENA III.

Sobieschi, Potoschi (viind din lagĕr, răpide.)

Sobieschi. — Ce este?
Potoschi. — Maïestate...
Sobieschi. — Potoschi! tu eştï?.. Ce svoană s'aude 'n lagĕr?

Potoschi. — Nu 'ndrĕznesc a o spune Majestăţiĭ Tale?

Sobieschi. — Îţĭ poroncesc sĕ vorbeştĭ.

Potoschi. — Soldaţiĭ sûnt în rĕscoală!

Sobieschi. — Soldaţiĭ meĭ?.. pentru care pricină?

Potoschi. — Ḑic că vreŭ sĕ părăsască locurile aceste şi sĕ se întoarcă în Polonia.

Sobieschi. — Cum!.. Poloniĭ sĕ lase pe Riga lor!.. Nu se poate!.. nu 'ĭ adevĕrat!

Potoschi. — Ascultaţĭ însuşĭ răcnitele lor.

(Zgomotul se apropie.)

Sobieschi. — (primblându-se pe scenă, turburat) Sĕ se retragă d'inaintea uneĭ cetăţuĭ de nimică, eĭ, care aŭ apĕrat cetatea Vieniĭ!.. Nu, nu, nicĭodată!

Potoschi. — Eată'ĭ că vin spre cortul Măriei Tale.

(Soldaţiĭ es din lagĕr şi vin în scenă cu sgomot mare. Aceĭ ce sûnt de gardă se înarmează şi se înşiră d'inaintea cortuluĭ lor. Sceua e luminată de câteva torţe aduse de revoltanţĭ.)

SCENA IV.

Sobieschi, Potoschi, soldaţiĭ polonĭ.

Soldaţiĭ. — (revoltaţĭ) Nu maĭ vrem şĕ stăm aicĭ. — Sĕ ne 'ntoarcem în Polonia. — Destule-am pătimit pĕn' acum. — În Polonia. — Moarte căruĭ ne-a opri. — Moarte! (scot săbiile.)

Sobieschi. — (cu voce detunătoare) Tăcere!.. Cum îndrĕznițĭ voĭ sĕ ridicaţĭ glasul d'inaintea Regeluĭ vostru, d'inaintea luĭ Sobieschi?.. Ce! voĭ, tovarĕşiĭ meĭ de arme, voĭ care-aţĭ învins pe Mohamed al IV, voĭ care 'mĭ-aţĭ gĭurat credinţă, voĭ care purtaţĭ numele de Polonĭ, v'aţĭ cuprins de groază şi de descurageare într'o ţară mică ca Moldova!.. Vroiţĭ a lăsa nestrîcat şi ne-

stêrpit un cuìb de hoţĭ ca cetatea Neamţuluĭ! .. Dar' pe mine m'aţĭ uĭtat? (face un pas spre soldaţĭ, cariĭ se daŭ înapoĭ cu sfiealǎ). Aţĭ uĭtat cǎ braçul acesta, de va cǎdea peste voĭ, va face sĕ întraţĭ în pǎmênt! .. În genunchĭ d'inaintea stǎpânuluĭ vostru! (soldaţiĭ se buĭmǎcesc) În genunchĭ d'inaintea luĭ Sobieschi!

(Soldaţiĭ cad în genunchĭ. — O luminǎ mare apare pe deal, spre cetate).

Sobieschi. — (în parte) A! eatǎ semnalul! Cetatea s'aŭ închinat! (tare) V'aţĭ sǎturat de lupte? Vreţĭ sĕ vĕ 'ntoarceţĭ în Polonia? .. fie! .. De aḑĭ înainte nu maĭ am trebuinţǎ de voĭ... Cetatea Neamţuluĭ, în ceasul acesta, s'aŭ cucerit vroinţiĭ mele!

Soldaţiĭ. — (sculându-se) Sĕ trǎeascǎ Sobieschi! — Pentru el murim cu toţiĭ! — Ura! — Noĭ sûntem copiĭ luĭ, robiĭ luĭ pĕn' la moarte. — Ertare!

Sobieschi. — Bine! .. Vĕ ert, ca pe nişte copiĭ fǎrǎ minte, şi vĕ daŭ de ştire cǎ mânĭ vom pleca spre ţara noastrǎ.

Soldaţiĭ. — (cu bucurie) Ura!

Sobieschi. — Potoschi, dǎ poroncǎ sĕ 'mpartǎ vin pe la soldaţĭ, pentru ca sĕ serbeze victoria noastrǎ, şi tu, întrǎ în cortul meŭ de scrie Senatuluĭ din Cracovia despre întoarcerea noastrǎ în Polonia. Eŭ merg sîngur sĕ visitez lagĕrul. (ese prin drépta.)

(Soldaţiĭ din cortul de gardǎ presintǎ armele, şi apoĭ le depun ear' în snopurĭ, şi întrǎ în cort. Potoschi întrǎ în cortul regeluĭ.)

SCENA V.

Soldaţiĭ polonĭ, Româniĭ robiţĭ (vin din fund.)

Soldaţiĭ. — (veselĭ) Ura! .. Sĕ bem şi sĕ gĭucǎm! .. De-acum ne 'ntoarcem în Polonia.

(Cǎţĭva soldaţĭ aduc panere cu sticle cu vin.)

Românii. — (măhniţĭ) De-acum ni s'o stîns toată mângăerea ! săracii de noĭ ! .. Ne ducem din Moldova !

Soldaţiĭ (bênd.)

Ura ! ura ! soldaţĭ voĭnicĭ,
Sĕ bem, sĕ bem şi sĕ jucăm !
Ura ! ura ! cu toţĭ de-aicĭ
În ţéra nóstră-o sĕ plecăm.

Româniĭ (plăngênd.)

Amar de noĭ ! sermanĭ românĭ,
În dor cumplit o sĕ picăm !
Amar de noĭ ! cu toţiĭ mânĭ,
Din ţéra nóstră-o sĕ plecăm !

Un soldat. — Măĭ, românĭ ! .. Veniţĭ de vĕ veseliţĭ cu noĭ.

Un român. — Veselia voastră 'ĭ măhnicĭunea noastră, domnule ! .. Lăsaţi-ne pe noĭ în pace.

Soldatul. — Dacă nu vreţĭ voĭ, daţi-ne nevestele voastre ca sĕ gĭucăm cu ele.

O română. — Româncele nu gĭoacă cu duşmaniĭ ţĕriĭ lor !

Soldatul. — Nu gĭoacă poate de voĭe ; dar' de nevoĭe-or gĭucă. (pune mâna pe femee.)

Romána. — (împingêndu'l) Ticălosule ! .. Om muri, şi n'om da mâna cu voĭ !

Soldatul. — (furios) La arme, fraţilor ! .. sĕ'ĭ ucidem !

Soldaţiĭ. — (scoţênd săbiile) Moarte Românilor !.. Moarte !

Româniĭ. — (punêndu-se d'naintea femeilor.) Voĭ cu săbiĭ, noĭ cu lanţurĭ ! .. Veniţĭ, păgânilor, dacă vĕ dă inima !

(Luptă mică. Începe a sĕ miji de ḑiuă.)

SCENA VI.

Românii răniţĭ, soldaţii polonĭ, Tudora (în haĭne de căpitan polon, vine din stânga învĕlită cu o manta albă şi se aruncă între soldaţĭ şi Românĭ.)

Tudora. — Ştaţĭ !

Soldaţii. — Un ofiçerĭŭ ! (se trag înapoĭ.)

Tudora. — Nu vĕ 'ĭ ruşine ! . . voĭ, înarmaţĭ cu săbiĭ, s'ameninţaţĭ nişte nenorociţĭ legaţĭ în lanţurĭ ! . . Decât sĕ vĕrsaţĭ sânge, voĭnicilor, maĭ bine sĕ vĕrsaţĭ vin, şi sĕ vĕ veseliţĭ ca nişte ostaşĭ vitejĭ ce sânteţĭ . . . Cine 'mĭ dă un pahar de vin sĕ benchetuesc cu voĭ ?

(Soldaţiĭ îĭ da un pahar cu vin.)

Eată cum trebuĭe sĕ bee şi sĕ cânte un soldat . . .

Ura ! ura ! soldaţĭ voinicĭ,
Sĕ bem, sĕ bem şi sĕ jucăm.
Ura ! ura ! pe marĭ şi micĭ
Sub braç de fer noĭ îĭ plecăm !
Trăind, murind tot în resboĭ,
Orĭ în ce ḑi, orĭ în ce loc,
Când noĭ sosim, când trecem noĭ,
Lăsăm pustiĭŭ, omor şi foc !

Soldaţii.

Ura ! ura ! soldaţĭ voĭnicĭ . . .
etc., etc., etc.

Tudora. — (bênd) Sĕ trăiţĭ şi sĕ vĕ vedeţĭ ţara cât maĭ degrabă !

Ura ! ura ! soldaţĭ voĭnicĭ
Sĕ bem, sĕ bem şi sĕ jucăm
Ura ! ura ! pe marĭ şi micĭ.
Sub braç de fer noĭ îĭ plecăm !

Plângă amar femeĭ, copiĭ!
Scoată din pept glas dureros!
Noĭ ducem mórte la ceĭ viĭ
Şi 'ĭ prohodim cântând voĭos:

Soldaţii.

Ura! ura! soldaţĭ voĭnicĭ!
etc., etc., etc.

(Soldaţiĭ se retrag, cântând între corturĭ.)

Tudora. — (viind în scenă) Mĕ erte Dumneḑĕŭ de cuvintele ce-am rostit; dar' numaĭ astfelĭŭ am putut scăpa vieaţa bĭeţilor românĭ!.. Acu, sĕ'mĭ împlinesc hotărîrea!!. Sub haĭnele aste a căpitanuluĭ ucis de Farcaş la gura hrubeĭ cetăţiĭ, am putut pĕtrunde în lagĕrul leşesc, făr' a fi cunoscută... Dar' ḑiua 'ncepe-a sĕ ivi... Trebuĭe sĕ mĕ grăbesc... Eată cortul craĭuluĭ... (scoate pumnarul) «Ângerule păzitorĭŭ a Moldoviĭ!.. întăreşte'mĭ braçul şi inima ca sĕ pot rĕsbuna ţara în sângele luĭ Sobieţchi!..» Haĭde!.. (voĭesce sĕ între în cort.)

Sentinela. — (oprind-o) Cine'ĭ?

Tudora. — (lepădându-şĭ mantaoa) Aghiotant a craĭuluĭ, cu poroncĭ.

(Sentinela ridică arma. Tudora intră în cort. Musică la orchestră. Peste puçin se aude vocea luĭ Potoschi: Ah!.. agĭutorĭ!)

Sentinela. — (strigă tare) Larmă!

(Soldaţiĭ din cortul de gardă es iute şi se înarmézä. Treĭ din eĭ alergă la cortul regeluĭ.)

Un soldat. — Ce este? ce este?

Sentinela. — Un omor în cortul crăesc!

(Ceĭ treĭ soldaţĭ intră în cort şi es îndată, aducênd pe Tudora cu pumnarul în mână. — Dobele bat. Ḑiua se ivesce în plin. Sgomot mare în lagĕr.)

Tudora. — Mĕ puteţĭ omorî de-acu, căcĭ 'mĭ-am rĕsbunat ţara!... Am ucis pe Sobieţchi!

Soldaţii. — (turbaţĭ ridică săbiile asupra eĭ) Pe Sobieschi?

SCENA VII.

Ceĭ de'nainte, **Sobieschi** (arătându-se în drépta.)

Sobieschi. — Cine dice c'aŭ ucis pe Sobieschi?
Tudora. — Eŭ!
Soldaţiĭ. — Mincĭunĭ, mincĭunĭ... Eată Craĭul nostru!
Tudora. — Cine?.. El?.. Tu?.. A! (voĭesce sĕ se arunce asupra luĭ Sobieschi. Soldaţiĭ o ţin pe loc.)
Sobieschi. — Unde 'ĭ nenorocitul care-aŭ fost jĕrtfă în locul meŭ?

SCENA VIII.

Ceĭ de'nainte, **Potoschi** (ese din cortul regeluĭ, galbĕn şi cu braçul legat.)

Potoschi. — Eŭ, Măria ta!.. Lucram aicĭ în cort, când de odată m'am sîmţit străpuns de-un cuţit... Dar' nu 'ĭ nimică!.. O rană la braç numaĭ...
Sobieschi. — Îm pare bine, Potoschi. (către Tudora) Tu eştĭ ucĭgaşul?
Tudora. — Eŭ!
Sobieschi. — Pentru ce-aĭ căutat să făptueştĭ o aşa nelegĭuire?
Tudora. — Nu făptueşte nelegĭuire acel ce cată sĕ rĕsbune şi sĕ scape ţara sa de duşman!.. Dar' o mărturisesc în faça Cerĭuluĭ, că n'am voit sĕ ucig pe Potoschi, ci pe tine, Sobieţchi, care-aĭ adus foc şi sabie în Moldova!
Sobieschi. — Şi cine eştĭ tu?
Tudora. — (scoţênd şapca poloнă de pe cap şi lăsând sĕ 'ĭ cadă pĕrul de-alungul corpuluĭ) Eŭ sûnt Tudora, fiĭca luĭ Şoĭman bĕ-

trânul care te-o rĕspins cu vitejie de la zidĭurile cetăţiĭ!

Românii. — Tudora!

Sobieschi. — O fată!.. ş'âncă fata sumeţuluĭ ce-aŭ îndrĕznit a sĕ mĕsura cu mine!.. şi tu, o copilă, aĭ cercat sĕ omorĭ pe Sobieschi!.. dar' nu ştieaĭ, nenorocito, ce soartă te-aşteaptă?

Tudora. — Ba ştieam că m'aşteaptă moartea!.. însă m'am hotărît a mĕ jĕrtfi cu mulţĕmire pentru ţară!

Sobieschi. — Împlinească-se jĕrtfa dar! (face un semn la soldaţĭ) La moarte!

Tudora. — O! Moldovo! eartă-mĕ că n'am putut sĕ 'mĭ împlinesc gĭurămêntul!

(Soldaţiĭ duc pe Tudora spre fundul sceneĭ la osândă.)

Românii. — (câtră Sobieschi) Măria ta, fă'ţĭ milă de o bĭată copilă! — Nu te 'ndura de tinereţile eĭ! — Ĭea-ne vieaţa la ḑĕce din noĭ ş'o eartă pe Tudora. (Sobieschi, pe gândurĭ, trece spre cortul seŭ.)

SCENA IX.

Ceĭ de'nainte, Iablonovschi (întră prin stânga, în fund şi opresce soldaţiĭ ce duc pe Tudora.)

Iablonovschi. — (către soldaţĭ) Staţĭ!.. Unde 'ĭ Maĭestatea Sa?

Sobieschi. — (pe pragul cortuluĭ) Iablonovschi!

Iablonovschi.. — (apropiindu-se) Măria ta!.. solia ce 'mĭ-aĭ încredinţat am împlinit-o. Oaminiĭ din cetate aŭ priimit a sĕ supune, cu condiţiĭ însă de a fi liberĭ sĕ meargă unde vor voi, şi...

Sobieschi. — Cu condiţiĭ?..

Iablonovschi. — Eată ḑiua... Eĭ trebue sĕ easă

în curênd din cetate pentru ca sĕ vie sĕ se 'nchine Maĭestăţiĭ tale.

Sobieschi. — Bine.

Iablonovschi. — Vitejia ce-aŭ arătat eĭ în apĕrarea zidĭurilor, şi maĭ cu samă onorul ce-aŭ avut de-a sĕ lupta cu marele Sobieschi, le dă lor dreptul de a fi primiţĭ cu vrednicie în lagĕrul leşesc.

Sobieschi. — Aĭ dreptate, Iablonovschi... Dă poroncă sĕ s'adune toată oastea, ca pentr'o mare paradă. (întră în cord)

(Iablonovschi scoate spada şi face un semn. Dobele de la cortul de gardă încep a bate zorile. Corturile lagĕruluĭ din fund se ridică, şi soldaţiĭ polonĭ se aşéḑă în linie ca la actul I-iŭ. Româniĭ staŭ grămadă între şirurile soldaţilor. Tudora, încungiurată de soldaţĭ, se află în dosul cortuluĭ regesc. Iablonovschi întră la Sobieschi şi ese îndată cu el. Fanfare de onor.)

Sobieschi. — (trecênd armia în revisie) Soldaţĭ! Astăḑĭ cea de pe urmă cetate a Moldoviĭ s'aŭ închinat Nouă!.. Ţĕlul nostru e împlinit!.. Sĕ trăească Polonia!

(Fanfare. Stindardele se plécă d'inaintea regeluĭ. — Un bucĭum rĕsună în cetate.)

Sobieschi. — Ce semnal e acesta?

Iablonovschi. — Plăeşiĭ es din cetate... Eată, porţile se deschid!

(Sobieschi, Iablonovschi şi Statul-major vin de se grupéză lângă cortul regesc.)

SCENA X.

Ceĭ de'nainte, Plăeşiĭ.

(Porţile cetăţiĭ se deschid. Un cortej de opt oamenĭ ese şi coboară dealul. Farcaş merge înainte purtând stindardul Moldoveĭ. După el patru plăeşĭ, duc pe Şoĭman pe un pat de scândurĭ; în fine, Gheţu şi alt plăeş, răniţĭ amêndoĭ, urméză, sprijinindu-se înpreună. — Orhestra sună un marş funebru, pĕn' ce cortegĭul sosesce în scenă. Sobieschi face atuncĭ un semn, şi toată armia presintă armele.

Sobieschi. — (vĕḑênd cortegĭul) Iablonovschi!.. Ce oaminĭ sûnt aceştiea?

Iablonovschi. — Garnizoana cetăţiĭ Neamţuluĭ!

Sobieschi. — Cum?.. Numaĭ cu atâţĭ oaminĭ s'aŭ luptat întreaga noastră oaste?

Iablonovschi. — Atăţĭa aŭ rĕmas!

Sobieschi. — (furios) O mână de Plăeşĭ să 'ndrĕznească .. O! trebue pedepsit aspru asemine sumeţie, ca sĕ rĕmâe pildă la Moldovenĭ!

Iablonovschi. — (cu energie) Ba sĕ nu facĭ o aseminea faptă, Măria ta, căcĭ ar fi nevrednică de viteazul Sobieschi! ea ar păta gloria Majestăţiĭ tale, şi ar călca cuvĕntul dat de mine apĕrătorilor cetăţiĭ!.. Fiĭ mare precât 'ţĭ-e numele, şi generos precât se cuvine unuĭ rigă!

Sobieschi. — (uĭmit) Iablonovschi!.. dă'mĭ mâna!.. eştĭ vrednic să te numesc părintele meŭ.

(Iablonovschi se închină şi dă mâna regeluĭ. În timpul acestuĭ aparte, cortegĭul s'a coborit şi s'a oprit în faţă cu Sobieschi.)

Tudora. — (vĕḑênd pe tatăl eĭ, voĭesce sĕ alerge spre el strigând :) Tată, tată!..

(Soldaţiĭ o opresc şi o trag de o parte.)

(În timpul sceneĭ următoare, o parte din armia polonă se înşiră pe coastele déluluĭ. Un căpitan polon merge de aşéḑă stindardul polon pe ziduriie cetăţiĭ.)

Sobieschi. — (păşind spre Plăeşĭ) Sănĕtate vouă, Plăeşilor!

Şoĭman. — (cu voce slabă) Sĕ trăeştĭ, Măria ta!

Sobieschi. — V'aţĭ purtat ca nişte vitejĭ!

Şoĭman. — Datoria ne-am făcut, Măria ta.

Sobieschi. — Câţĭ oaminĭ aţĭ fost de toţĭ în cetate?

Soĭman. — 18... Ḑĕce o perit din mila Mărieĭ tale!

Sobieschi. — 18!.. Numaĭ 18! (către armie) Afle lu-

mea 'ntreagă că 18 Plăeşĭ românĭ s'aŭ luptat cincĭ ḑile cu armia 'ntreagă a luĭ Sobieschi, şi că Sobieschi aŭ sĕrutat pe Căpitanul lor! (luĭ Şoĭman) Viteazule, vin' în braçele mele! (se apropie de Şoĭman şi'l stringe la pept. Fanfare.)

Soldaţii şi Româniĭ. — Ura!

Sobieschi. — Cum te chĭamă?

Şoĭman. — Şoĭman bĕtrânul.

Sobieschi. — Şoĭmane!.. În façа tuturor soldaţilor meĭ, eŭ, Sobieschi, Riga Polonieĭ, declar că mĕ sîmt mândru că m'am luptat cu tine, şi că vreŭ sĕ împlinesc orĭ ce 'ĭ cere tu de la mine... Spune, ce vreĭ?

Şoĭman. — Dacă vreĭ sĕ te milostiveştĭ cu mine, Măria ta, eartă robiĭ, ca sĕ mĕ bucur şi eŭ în ceasul morţiĭ de bucuria lor.

Sobieschi. — Liberĭ sĕ fie cu toţiĭ! (face un semn.)

(Şirurile soldaţilor se deschid. Româniĭ es fără lanţurĭ şi se apropie de Şoĭman.)

Şoĭman. — Sĕ 'ţĭ dee Dumneḑĕŭ putere şi mărire!

Româniĭ. — Sĕ trăească moş Şoĭman!

Sobieschi. — Dar' altă nu doreştĭ nimica, Şoĭmane?

Şoĭman. — De-acum moarte!.. ca s'o găsesc pe bĭata fiĭcă-mea, Tudora, în ceea lume.

Sobieschi. — Ba nu moarte... Vieaţă şi fericire, viteazule! (aduce pe Tudora de mână) Eată fiĭcă-ta!

Şoĭman. — Tudora!

Tudora. — (aruncându-se în braçele luĭ Şoĭman) Tată!

Sobieschi. — Şi tu, copilă, care aĭ vroit sĕ ucidĭ pe Sobieschi, pentru ca sĕ 'ţĭ rĕsbunĭ ţara, ţine inelul acesta ca un suvenir de la mine pentru cununia ta.

Tudora. — (luând inelul) Măria ta, dă'mĭ voĭe sĕ'l pun

în degitul bărbatuluĭ meŭ, Farcaş. (merge de dă inelul luĭ Farcaş.)

Sobieschi. — Farcaş! .. Tu eştĭ, voĭnicule, care-aĭ scăpat din mânile soldaţilor meĭ?

Farcaş. — Eŭ, Măria ta! .. Am scăpat atuncĭ, pentru ca sĕ aĭ acum mulţĕmire de-a mĕ erta!

Sobieschi. — (vesel) Fie! .. Îmĭ place sĕ vĕ ştiŭ unițĭ împreună, căcĭ aveţĭ amêndoĭ suflete viteze, şi sûnteţĭ vrednicĭ de tatăl vostru şi de ţara voastră! .. Acum e vreme sĕ ne despărţim... Mergeţĭ cu bine, Românilor, şi fiţĭ mândri de numele vostru! .. Voĭ m'aţĭ împăcat cu Moldova, şi de aḑí înainte Sobieschi se declară cu mândrie prietinul Românilor!

Românii şi soldaţii. — Ura! ura!

(Plăeşiĭ urmaţĭ de Românĭ, pleacă şi trec pe d'înaintea şirurilor de soldaţĭ, cariĭ le presintă armele. Eĭ se urcă pe deal şi de la mijloc apucă în stânga. — O parte de soldaţĭ se suĭe după dênşiĭ, şi se înşiră pe coastele dealuluĭ. — Musica militară şi orhestra sună un marş triumfal. — Salve de tunurĭ. — Tabloŭ.)

(Cortina cade.)

LIPITORILE SATELOR

PERSOANE:

Kir Iani Avdelas, arendaşul moşieĭ Haramul.
Jupânul Moïse, orêndarul satuluĭ.
Vêntură-ţéră, răḑeş.
Ion teslarul, răḑeş.
Catrina, soçia luĭ Ion.
Niţu, copilul Catrineĭ.
Gavril sêrbul, argat.
Martin, pădurar.
Jupâneasa Rucsanda.
Măriuca, orfană.
Subprefectul.
Un jandarm.
Gheorghe, ţĕran.
Ţeranĭ, lăutarĭ, jandarmĭ.

Iani, grec de 40 anĭ, îmbrăcat în haĭne europene ordinare şi în cap cu fes mare.

Moïse, evreŭ de 30 anĭ, îmbrăcat evreesce ca cârcĭmariĭ evreĭ din sate.

Vêntură-ţéră, de 50 anĭ, îmbrăcat cu dulamă veche şi căcĭulă brumărie; pórtă o geantă cu ispisoace.

Ion, de 45 anĭ, îmbrăcat maĭ curat de cât Vêntură-ţéră, cu căcĭulă neagră şi cisme de ĭuft.

Gavril, de 40 anĭ, îmbrăcat cu poturĭ, ilic, brêŭ roş, pălărie ţerănească şi opincĭ.

Catrina, de 35 anĭ, îmbrăcată cu rochie, scurteĭcă şi în cap cu testemel.

Măriuca, fată de ţéră de 17 anĭ, îmbrăcată cu cămaşă cu altiţă, fotă, papucĭ roşĭ şi la gât pórtă şiragurĭ de mărgele.

Niţu, Martin, Gheorghe şi ţeraniĭ, sûnt îmbrăcaţĭ în haĭne ţerănescĭ.

LIPITORILE SATELOR

DRAMĂ ÎN 3 ACTE ŞI 2 TABLOURÏ

Scenele se petrec în Moldova în satul Haramul, la anul 1860.

ACTUL I.

Teatrul represintă interiorul caseĭ luĭ Ion teslarul; pe lângă păreţĭ sûnt aşeḑate laiţe acoperite cu scoarţe; în fund este o uşă şi în stânga altă uşă; în dreapta e o fereastă, lângă fereastă, o masă şi douĕ scaune; pe păreţĭ sûnt aninate unelte de teslărie; lângă uşa din fund se află doĭ sacĭ plinĭ.

SCENA I.

Catrina, Niţu, Gavril.

Catrina. — (ştergênd masa) Da du-te aḑĭ, bade Gavrile, du-te la treabă, că Soarele 'ĭ sus, şi te-a ocărî bărbatu-meŭ, de te-a găsi tot aicĭ.

Gavril. — Ce ocărî, ce ocarî!.. doar' nu's robu luĭ.

Catrina. — Nu eştĭ robu luĭ, dar' eştĭ tocmit cu luna ca sĕ 'ĭ agĭuţĭ la duratu casiĭ ceĭ de închisoare.

Gavril. — Ard'o focu!.. M'am săturat de dênsa,

şi nu mě maĭ duc, de-oĭŭ şti că m'or închide 'n ea. (aruncă cu mânie uneltele jos.)

Catrina. — Nu te 'nděrătnici, bade Gavrile, că ţi'ĭ găsi beleoa cu bărbatu-meŭ.

Gavril. — Maĭ degrabă 'şĭ-a găsi-o el cu mine, cât a da pěcatu sě se 'ntreacă cu gluma.

Catrina. — Haĭde, haĭ, pěcătosule . . .

Gavril. — Ean nu maĭ lungi şi d-ta vorba, lele Catrină, că nu 's în apele mele, şi 'ĭ da peste dracu.

Niţu. — (care în toată scena de maĭ sus împletea un bicĭŭ, se scoală şi vine de privesce drept în ochiĭ luĭ Gavrilă) Cine 'şĭ-a găsi pe dracu, măĭ sêrbule?

Gavril. — Măta.

Niţu. — Mama?

Gavril. — Şi măta şi tu, de nu 'ĭ peri acu pe loc din faça mea.

Niţu. — Măĭ, aĭ 'nebunit, orĭ eştĭ bat?

Gavril. — Niţule . . . nu te pune cu mine, că premelege . . .

Catrina. — (alergând la Niţu) Niţule . . . Niţule . . .

Niţu. — Ean las', mamă, că doar' nu m'aĭ purtat nouě lunĭ în sîn, pentru ca sě las sě te batgĭocorească un beţiv chĭar d'inaintea mea. Măĭ, sêrbule, veḑĭ uşa?

Gavril. — Ş'apoĭ?

Niţu. — Eşĭ!

Gavril. — (riḑênd) Tu'mĭ poronceştĭ, ţincule? Ha, ha, ha.

Niţu. — Eşĭ, îţĭ ḑic.

Gavril. — (cu dispreţ) Dar' dacă n'oĭŭ vrea?

Niţu. — (răpeḑindu-se asupra luĭ) De nu 'ĭ vrea pe uşă, îĭ eşi pe fereastră.

Gavril. — (luptându-se) Eaca mucosu . . .

Niţu. — (împingêndu'l pe fereastă) Degeaba te lupţĭ, că 's maĭ tare decât tine.

Catrina. — Niţule, lasă'l în plata luĭ Dumneḑĕŭ.

Niţu. — Ba nu! .. 'l-oĭŭ învĕţa eŭ sĕ te batgĭocorească.

Gavril. — (furios) Măĭ, te ucid, măĭ.

Niţu. — Pĕn' atuncĭ ... ean saĭ pe fereastră. (îl îndoae cu mijlocul pe marginea ferestei.)

Gavril. — Eĭ! lasă-mĕ, că es pe uşă.

Niţu. — Ba nu, ticălosule!

Gavril. — Eartă-mĕ, Niţişorule, că n'oĭŭ maĭ face.

Catrina. — Eartă'l, copile.

SCENA II.

Catrina, Niţu, Gavril, Vêntură-ţéră.

Vêntură-ţéră. — (arătându-se în fund) Bucuroşĭ la oaspeţĭ?

Catrina. — (întorcêndu-se) Ce vĕd? Moş Vêntură-ţară?

Vêntură-ţéră. — Eŭ! .. Da cine se hârjoneşte la fereastră?

Niţu. — (lăsând pe Gavril) Eŭ! .. Îĭ vêram o ţîră de minte luĭ Gavril.

Vêntură-ţéră. — Pentru ce?

Niţu. — Pentru c'o batgĭocorit pe mama.

Vêntură-ţéră. — Bine 'ĭ-aĭ făcut, finule. Copilu iĭ datorĭŭ sĕ 'şĭ apere părinţiĭ cu vieaţa. Vin' încoacĭ la moşu sĕ te sĕrute. (serută pe Niţu.)

Gavril. — (lângă uşa din fund) Bine-o făcut? .. bine? .. Eĭ! las' că v'oĭŭ arăta eŭ cine 'ĭ Gavril sêrbu. (ese furios.)

Niţu. — Încă 'ndrĕzneşte sĕ ne-ameninţe? .. Oĭŭ pune eŭ mâna pe tine. (voĭesce sĕ alerge după Gavril.)

Vêntură-ţéră. — (oprindu'l) Dă'l dracului pomană, şi nu vĕ maĭ potriviţĭ la vorbele unuĭ beţiv. Pun rĕmăşag că se duce la crâşmă sĕ 'şĭ înnece cĭuda... Aşa ruşine! sĕ 'l trântească un băet de ĭerĭ de-alaltaĭerĭ...

Catrina. — (cu mândrie) Veḑĭ că 'ĭ voĭnic ca tată-sĕŭ.

Vêntură-ţéră. — N'ar fi de diochĭ... Da cumĕtru Ion unde 'ĭ?

Catrina. — S'o dus la târg sĕ maĭ cumpere lemne pentru casa cea de închisoare.

Vêntură-ţéră. — Casa de închisoare?.. Unde?

Catrina. — Aicĭ, în sat...

Vêntură-ţéră. — (cu multă mirare) Ce în sat?..

Niţu. — Temniţă.

Vêntură-ţéră. — (frecându'şĭ urechile) Nu cumva 'mĭ ţiue urechile şi n'aud bine? Ean maĭ ḑi odată, băete... Temniţă în satu Haramu?

Niţu. — Ca în toate satele din Moldova... Da bine, moş nânaşule, de unde viĭ?

Vêntură-ţéră. — De unde 'şĭ-o înţĕrcat dracu copiiĭ.

Niţu. — De-aceea poate n'aĭ aflat c'o vinit poroncă ca sĕ se facă case de închisoare în toate satele?

Vêntură-ţéră. — Eleĭ! Şi pentru ce?

Niţu. — Ştim noĭ?

Vêntură-ţéră. — Şi ce are-a face tată-tĕŭ cu temniţile?

Catrina. — Sĕ veḑĭ, cumetre. Ion s'o alcătuit cu privighitorĭu ca sĕ dureze tot lucru teslărieĭ, uşile, ferestrile, duşamelile, acoperemêntu...

Vêntură-ţéră. — Rĕŭ o făcut, dragă cumĕtră, c'asemine lucru nu 'mĭ pare lucru curat şi cu noroc!.. Ştiţĭ vorba ceea: Nu săpa groapă altuĭa, căcĭ caḑĭ în ea.

Catrina. — Aste i le-am ḑis şi eŭ bărbatu-meŭ. Apoĭ dă!.. ce sĕ facă bĭetu om?.. Nevoĭa...

Vêntură-ţéră. — Nevoĭa, nevoĭa!.. o cunosc şi eŭ, bat'o pêrdalnicu! că de când vechilu monăstiriĭ 'mĭ-o rĕşluit bucăţica mea de răḑĕşie de-aicĭ din satu Haramu, am rĕmas pe drumurĭ ca un calic!.. Dar' apoĭ chĭar de m'ar mânca de viŭ stahia cea de nevoĭe, tot n'aşĭ vrea sĕ pun mâna la durat de temniţĭ şi la făurit de lanţurĭ. Maĭ bine sărac şi curat!

SCENA III.

Ceĭ de'nainte, **Măriuca** (arătându-se la fereastă.)

Măriuca. — Niţule, Niţule.

Niţu. — Măriuca?.. ce vreĭ, Măriuco?

Măriuca. — M'o trimes gĭupineasa sĕ culeg buruene uscate de leac; nu viĭ cu mine sĕ 'mĭ agĭuţĭ?

Niţu. — Ba vin, Măriuco; eaca vin, eaca vin... (ese prin fund, alergând.)

Vêntură-ţéră. — Na, na, na, na! după dênsa, băete... prinde-o, băete... (uĭtându-se pe fereastă) S'o dus... o sburat hulubaşiĭ... (către Catrina) Cine 'ĭ Măriuca asta care smoneşte flăcăiĭ de la ochĭ?

Catrina. — O copilă fără tată şi fără mamă, care slujeşte în casă la posesoru.

Vêntură-ţéră. — La *kir* Iani Avdela?

Catrina. — La el!.. şi sĕrmana copilă!.. Vaĭ de capu eĭ, ce maĭ trage cu gĭupineasa Rucsanda!

Vêntură-ţéră. — Ţiitoarea greculuĭ?

Catrina. — Nu ştiŭ ce-a fi... ţiitoare... gĭupineasă?.. Naĭba sĕ le-aleagă!.. dar' ştiŭ că 'ĭ rĕ foc cu bĭata Măriuca.

Vêntură-ţéră. — Şi se vede că bĭata Măriucă se mângâe cu Niţişor...

Catrina. — (zimbind) Tinerĭ nu 's?

Vêntură-ţéră. — Sĕ le fie de bine!.. Treaba noastră 'ĭ sĕ le credem, că, Doamne! mare sburdalnică 'ĭ tinereţa!.. şi mare bună 'ĭ! (oftând) Heĭ, hîc!.. Am fost şi eŭ un puĭŭ... ş'acu, ean priveşte... par' că 's un cĭung pârlit.

(Se aude afară un car şi vocea luĭ Ion, strigând la boĭ: Ha ho... ha ho.)

Catrina. — O sosit bĕrbatu-meŭ. (aleargă spre uşa din fund.)

Ion. — (afară) Gavrile, măĭ Gavrile... vin' de digĭugă boiĭ.

Catrina. — (pe pragul uşiĭ) Degeaba 'l chĭemĭ, Ioane, că nu vine.

Ion. — (afară) Da unde'ĭ?

Catrina. — A fi la crâşmă...

Ion. — (afară) Bată'l mama luĭ Dumneḑĕŭ, beţiv!.. Ho... ha ho... nea bălan, na...

Vêntură-ţéră. — (în parte) Apoĭ dă!.. plăteşte argaţĭ...

SCENA IV.

Vêntură-ţéră, Catrina, Ion.

Catrina. — (serutând pe Ion) Bine-aĭ vinit, bărbate.

Ion. — Bine-am găsit, nevastă... Eaca şi cumĕtru Vêntură-ţară! Da ce vênt te-o maĭ suflat pe la noĭ?

Vêntură-ţéră. — Vêntu cel de ĭearnă.

Ion. — Ba cel de primăvară, că ne 'nveseleştĭ inima când te-arăţĭ, dragă cumĕtre.

Vêntură-ţéră. — De 'ĭ aşa, noroc sĕ dee Dumneḑĕŭ! (bate mâna cu Ion) Sĕ 'ţĭ fie casa casă şi masa masă.

Ion. — Şi d-ta, cumĕtre, sĕ'mĭ fiĭ totdeauna şi 'n casă şi la masă. Eĭ! .. de mult nu ne-am vĕḑut! or fi anĭ! Pe unde-aĭ maĭ fost? ce te-aĭ maĭ făcut?

Vêntură-ţéră. — Heĭ! .. pĕcatele mele cele grele! am fost la Eşĭ de m'am gĭudecat pentru peticu cel de răḑĕşie ... ştiĭ cel rĕşluit de vechilu monăstiriĭ greceştĭ.

Ion. — Ştiŭ, cel de-alăture cu răḑĕşia mea.

Vêntură-ţéră. — M'am gĭudecat şĕse anĭ de ḑile! .. Am avut a face cu toţĭ cenuşeriĭ, şi 'n cenuşă s'o prifăcut drepturile mele!

Ion. — Ce ḑicĭ, frate? te-o ras?

Vêntură-ţéră. — Ras şi smuls! .. Dumneḑĕŭ sĕ le plătească, c'am agĭuns la uşile oamenilor cu ispisoacele 'n sîn!

Ion. — Bĭetu cumĕtru! .. Catrino! .. aleargă de ne adă o ocă de vin, sĕ maĭ uĭtăm de cele nevoĭ.

Catrina. — Îndată, bărbate. (ese.)

Vêntură-ţéră. — Unde-o trimeţĭ? la crâşma din sat? la jidan?.. Nu beŭ vin cuşĕr.

Ion. — Ba, mĕ ferească Dumneḑĕŭ! .. o trimet la crâşmuşoara mea ... colea, lângă drum.

Vêntură-ţéră. — Nu te ştieam şi crâşmarĭŭ, cumĕtre; te-am lăsat teslarĭŭ ...

Ion. — 'Mĭ-am durat şi eŭ o dugheniţă pe răḑĕşia mea ca sĕ 'mĭ vênd vinu de la pogoanele din deal.

Vêntură-ţéră. — Şi nu ḑice nimică vechilu monăstiriĭ?

Ion. — *Kir* Iani? .. cârneşte el din nas, pentru că ceĭ maĭ mulţĭ românĭ beŭ de la mine, în loc sĕ meargă la gĭupânu Moĭsi orêndarĭu, dar' n'are ce face ...

Vêntură-ţéră. — Cum?

Ion. — D'apoĭ nu 's slobod eŭ pe moşioara mea, fie cât de micä?

Vêntură-ţéră. — Mări nu 'ţĭ face cruce.

Catrina. — (aducênd o oca de vin, douĕ pahare şi covrigĭ) Eaca vinu, bărbate... V'am adus şi covrigĭ. Voĭe bună de-acu, că eŭ mĕ duc sĕ fac bucate. (ese.)

Vêntură-ţéră. — Uscaţĭ îs covrigiĭ, cumĕtră?

Catrina. — (de pe prag) Uscaţĭ troscot.

Vêntură-ţéră. — Da dinţĭ aĭ adus?.. c'aĭ meĭ s'o cam tocit pin gĭudecătoriĭ.

Ion. — Ha, ha, ha... tot glumeţ eştĭ, cumĕtre. (închinând) Noroc bun şi veselie!

Vêntură-ţéră. — Şi la anu cu bine! (bea) Drăguţu moşuluĭ, că bun îĭ! lunecă pe gât ca şĕrpele, şi când caţĭ în pahar... tufă.

Ion. — Ânc'o duşcă.

Vêntură-ţéră. — Ba şi douĕ, în sănĕtatea gazdelor. Sĕ le meargă trebile cum doresc, tot în belşug şi cu opt boĭ la gĭug!

Ion. — (cădênd pe gândurĭ) Opt boĭ! (oftând) Îmĭ aduc aminte c'aveam odinioară opt boĭ de ceĭ de frunte, ş'acum am rĕmas numaĭ cu doĭ.

Vêntură-ţéră. — Mări, nu spune. Boiĭ tĕĭ ceĭ frumoşĭ o perit?

Ion. — Ba 'ĭ-o mâncat de viĭ gĭupânu Moĭsi orêndarĭu.

Vêntură-ţéră. — Cum asta?

Ion. — Cum?.. cu camăta!.. Ştiĭ, cumĕtre, ce 'ĭ nevoĭa când se leagă de capu omuluĭ.

Vêntură-ţéră. — Scaĭu draculuĭ.

Ion. — Ba cade peatra, de 'ţĭ face ogoru una cu pămêntu; ba vine geru de 'ţĭ îngheaçă viţa de vie... ba una, ba alta, şi nevoĭa te pândeşte ca un hoţ, te paşte ca pĕcatu... Când vreĭ sĕ te scapĭ de ghĭa-

rele eĭ, numaĭ ce 'ţĭ esă Ĭuda 'nainte cu camĕta, şi aḑĭ îţĭ ĭe o vacă amanet, mânĭ boiĭ, poĭmânĭ sumanu din spinare... şi tot astfelĭŭ pĕnă ce te lasă lipit pămêntuluĭ.

Vêntură-ţéră. — Apoĭ, cumĕtre, dacă cunoştĭ rĕu, de ce nu fugĭ de el?

Ion. — Da, bată'l crucea! poţĭ fugi dac'aĭ încăput o dată pe mâna luĭ?.. O dată, măĭ frate, numaĭ o singură dată m'am împrumutat de la el cu 500 de leĭ, şi de-atuncĭ Ĭuda m'o sărăcit, m'o încurcat în socotelĭ, încât nicĭ aḑĭ nu m'am putut plăti de tot. Şi, ucigă'l trăsnitu! par' că 'ĭ spune diavolu când am nevoĭe mare de parale, că numaĭ cât îl veḑĭ viind, ştiĭ?.. ca vulpea pe furiş, şi 'l auḑĭ ḑicênd: «Buna dimineaţa, bade Ioane.»

SCENA V.

Vêntură-ţéră, Ion, Moĭse (viind prin fund.)

Moĭse. — Buna dimineaţa, bade Ioane.

Ion. — Na!

Vêntură-ţéră. — Pĭeĭ drace!

Moĭse. — Te-aĭ întors de la târg, bade Ioane?

Ion. — Precum veḑĭ, gĭupâne Moĭsi.

Moĭse. — Ş'aĭ adus lemne, bade Ioane?

Ion. — Ba nu, gĭupâne, că n'o vrut gĭupunu Herşcu sĕ 'mĭ maĭ dee pe datorie.

Moĭse. — Apoĭ dă, bade Ioane, sĕ fi plătit maĭ ântêĭ...

Ion. — Şi cu ce?.. baniĭ nu se găsesc în drum.

Moĭse. — Sĕ fi vêndut ceva... N'aĭ vin? n'aĭ orḑ? n'aĭ popuşoĭ?

Ion. — Lesne 'ĭ de ḑis plăcinte, dar' cine cumpĕră?

Moïse. — Cine, bade Ioane?.. *Aĭ veĭ!*.. muşteriĭ nu 's? Şi eŭ cumpĕr, dacă vreĭ... Cât laşĭ orḑu?

Ion. — Apoĭ dă!.. Un irmilik mĭerţa.

Moïse. — Un irmilik? *Aĭ veĭ!*.. Nu face nicĭ chila un irmilik; satu 'ĭ plin de orḑ, şi toţĭ ţĕraniĭ mĕ roagă cu 5 leĭ mĭerţa.

Vêntură-ţéră. — (în parte) Ean auḑĭ lipitoarea!

Ion. — (în parte) Ear' o sîmţit Ĭuda că am nevoĭe.

Moïse. — Cât ḑicĭ că laşĭ?.. cu cincĭ leĭ şi gĭumătate?.. Nu pot, ḑeŭ, bade Ioane. Dacă vreĭ doĭ sorocoveţĭ, poftim... că noĭ sintem prietinĭ... (merge de deschide saciĭ.)

Ion. — (în parte) Ce sĕ fac? De n'oĭŭ avea cu ce sĕ cumpĕr lemne pentru ca sĕ mântuĭŭ temniţa, sub-prefectu 'ĭ în stare sĕ mĕ 'mplinească.

Vêntură-ţéră. — (în parte) Bĭetu om! se sbate ca musca 'n pânza paingĕnuluĭ.

Moïse. — Aista 'ĭ orḑu, bade Ioane?.. prost!

Ion. — Da ce'ĭ lipseşte, gĭupâne?

Moïse. — Îĭ sĕc şi neghinos... nu face nicĭ triĭ leĭ, ḑic ḑeŭ. Câte mĭerţe aĭ, bade?

Ion. — Vr'o ḑĕce.

Moïse. — Numaĭ atâta?.. Dacă vreĭ un galbîn pe tot, îl ĭeŭ cu vurta, pentru ca sĕ te 'ndatoresc.

Ion. — Un galbîn pe cincĭ chile?.. doar' n'am chelboşît.

Moïse. — Eĭ, fie 40 de leĭ.

Ion. — Ţine'ţĭ paralele, gĭupâne, că nu eştĭ de mine.

Moïse. — Banĭ pe şîn, sĕ cumperĭ lemne, bade Ioane. Nu lăsa *kilipirĭu*... 45 de leĭ vreĭ?

Ion. — Ba nu.

Moïse. — Eĭ!.. ca sĕ nu facem vorbă multă... ḑĕce merţe câte 5 leĭ fac cinḑĕcĭ de leĭ, cuvêntu cel

de pe urmă; dacă nu primeştĭ, sluga d-tale. (se îndreaptă spre uşă.)

Ion. — (în parte, cu desperare) Săracu de mine!.. se duce Ĭuda şi mě lasă cu nevoĭa de-a spinare.

Moĭse. — (lângă uşă) Cum aĭ ḑis?.. daĭ cu 50 de leĭ?..

Ion. — Fie!.. adă baniĭ.

Moĭse. — Douěspreḑěce dimerliĭ la mĭerţă, scuturate, şi una cu vîrf?

Ion. — Fie!

Moĭse. — Şi saciĭ pe de-asupra, drept adalmaş.

Ion. — (în parte) Bată'l crucea! (tare) Haĭ, meargă şi saciĭ!

Moĭse. — Ş'un puĭŭ de curchi, *peşkeş*, de bună tocmală.

Ion. — (riḑênd) Mânca'l-aĭ fript!.. adă paralele.

Moĭse. — (luând pe Ion de mână) Noroc bun sě dee Dumneḑeŭ! şi la anu sě facem ear' nighistoriĭ împreună... Eaca baniĭ... Eŭ sint cinstit, plătesc pe şin. (numeră baniĭ) Unu, doĭ, triĭ... opt gologanĭ... un leŭ... Bade Ioane, nu vinḑĭ şi vinu din anu ista?

Ion. — Nu.

Moĭse. — Unu, doĭ... opt gologanĭ... doĭ leĭ... De ce sě nu 'l vinḑĭ?.. eŭ 'ţĭ-oĭŭ plăti maĭ bine decât altu.

Ion. — Nu 'l vênd, gĭupâne, pentru c'am sě 'l trec la crâşma mea cea de la drum.

Moĭse. — Unu, doĭ, triĭ, patru gologanĭ... 20 de parale şi cu doĭ leĭ, fac un sorocověţ. Bade Ioane, ştiĭ d-ta că mě păgubeştĭ tare mult cu crâşma d-tale? Toţĭ cărăuşiĭ se opresc în drum la dumneta şi pe mine mě lasă de-oparte.

Ion. — Apoĭ dă, gĭupâne... Aşa 's negustoriile... Aḑĭ pagubă, mânĭ câştig.

Moĭse. — Unu, doĭ, triĭ... opt gologanĭ... un

leŭ... Bade Ioane, ştiĭ d-ta că afară decât orêndarĭu nu poate nime sĕ vêndă bĕuturĭ în sat?

Ion. — O ştiŭ; dar' eŭ 'mĭ-am durat dugheană pe pămêntu meŭ, nu pe moşia monăstirească.

Moïse. — O s'avem gĭudecată, bade Ioane.

Ion. — N'am grijă de asta, gĭupâne Moĭsi.

Moïse. — Triĭ leĭ şi gĭumătate şi cu unu şi gĭumătate, fac cincĭ leĭ... Bade Ioane, ştiĭ una? Haĭ sĕ întrăm la tocmală... Dă'mĭ mie în orêndă, crâşma dumnitale.

Ion. — Nu pot, gĭupâne, c'am durat-o de ȡĕstre pentru fiĭu-meŭ, Niţu.

Moïse. — Nu vreĭ?

Ion. — Nu.

Moïse. — Sĕ nu te căeştĭ, bade Ioane.

Ion. — Nu 'mĭ purta grija, Moĭsică dragă. Numĕră baniĭ maĭ bine.

Moïse. — Am numĕrat arvuna; maĭ mult ce vreĭ?

Ion. — Ce arvună?.. Unde-o fost vorba de arvună? Eŭ am nevoĭe acu 'ndată de banĭ... Numĕră 50 de leĭ şi nu maĭ umbla cu mâţa 'n sac.

Moïse. — Ba nu pot, că n'am maĭ mult acu. Peste-o sĕptĕmână 'ţĭ-oĭŭ da tot.

Ion. — O sĕptĕmână?.. când pe mine mĕ strînge nevoĭa de gât!.. Da du-te draculuĭ, târtane, cu baniĭ tĕĭ... Na'ţĭ gologaniĭ; bate-ţi'ĭ în obraz... (îĭ aruncă gologaniĭ în obraz.)

Moïse. — *Aĭ veĭ!* ce vra sĕ ȡică asta, mĕ rog? Ce strîcĭ tocmala şi sĕ mĕ chĭoreştĭ!.. Da ce te socoţĭ tu? volintiroĭ.

Ion. — Eĭ apoĭ, cumĕtre, n'o cată Ĭuda cu lumînarea?

Vêntură-ţéră. — Ba o cată de-un ceas şi n'o găseşte, că te-o domolit nevoĭa, sĕrmane Ioane!

Moïse. — (culegênd baniĭ de jos) Unu, triĭ, opt . . . un leŭ . . . Adică nu se putea sĕ ne 'nţĕlegem cu binele? . . Unu . . . doĭ . . . patru . . . opt . . . doĭ leĭ . . . Dacă era sĕ m'aştepţĭ o sĕptĕmână pentru banĭ, mare lucru ar fi fost? . . Îmĭ plăteaĭ dobêndă şi nu maĭ era vorbă . . .

SCENA VI.

Ceĭ de'nainte, jandarmul.

Jandarmul. — (în fund) Unde 'ĭ Ion teslarĭu?

Ion. — Eŭ . . . ce caţĭ?

Jandarmul. — O vinit subprefectu . . .

Moïse. — Subprefectu o vinit? . . Mĕ duc sĕ daŭ jalbă că m'aĭ bătut în casa d-tale, ca un tĕlhăroĭŭ . . .

Ion. — (restindu-se la Moïse) Du-te naĭbiĭ, Ĭudă spurcată.

Moïse. — (fugind) *Aĭ veĭ, ghevalt!*

Vêntură-ţéră. — Voĭnicos da fricos . . . Fuge pe deal ca pe vale.

Ion. — (cătră jandarm) Şi ce mĕ vrea subprefectu?

Jandarmul. — M'o trimis ca sĕ 'ţĭ daŭ de ştire sĕ 'ĭ aducĭ baniĭ ce eştĭ datorĭŭ gĭupânuluĭ Herşcu pentru lemn . . . ceĭ 1500 de leĭ.

Ion. — D'apoĭ nu s'o împlinit vadeoa.

Jandarmul. — Ba ci că s'o împlinit chĭar astăḑĭ.

Ion. — (în parte) Vaĭ de mine! . . m'am prăpădit! . . (tare) Bine! . . mergĭ înainte că te-agĭung.

(Jandarmul ese.)

Vêntură-ţéră. — Dar' asta ce-a maĭ fi, cumĕtre?

Ion. — (cu desperare) Ce sĕ fic? pĕcate! . . nenorocire! prigonirea soarteĭ! Ascultă. De unde eram om în toată mintea, cu străricică, fără grijĭ, fără încurcală, am agĭuns de nu ştiŭ cum sĕ fac ca sĕ scap de ru-

şine şi de sărăcie!.. Într'un an de ḑile 'mĭ-am vêndut şĕse boĭ, din pricina uniĭ petre ce 'mĭ-o fărâmat tot, ogoare şi vie. Într'o ḑi, vine prefectu aicĭ şi vesteşte c'are sĕ se zidească case de închisoare prin toate satele... Ce sĕ 'ţĭ spun, cumĕtre?.. Dracu sĕ vede m'o sfătuit ca sĕ mĕ însărcinez eŭ cu dulgheria temniţiĭ de la noĭ!.. Am făcut înscris cu prefectu... şi pentru ca sĕ pociŭ începe lucru îndată, am fost silit sĕ ĭeŭ lemne de 1500 de leĭ pe datorie de la gĭupânu Herşcu. Asta 'ĭ toată beleoa.

Vêntură-ţéră. — De ce nu ceĭ banĭ de la prefect pentru lucru ce-aĭ făcut pĕn' acu?

Ion. — Am cerut, pĕcatele mele, dar' n'o vrut sĕ'mĭ dee nicĭ măcar o liţcae, subt cuvênt că, după contract, el îĭ datorĭŭ sĕ 'mĭ plătească când oĭŭ mântui tot lucru... Săracu de mine!.. unde sĕ găsesc eŭ acu 1500 de leĭ?.. Îmĭ vine sĕ m'arunc cu capu 'n fôntână!

SCENA VII.

Ion, Vêntură-ţéră, Gavril (beat.)

Gavril. — N'auḑĭ, măĭ Ioane, gĭupâne Ioane...

Ion. — Ce vreĭ, beţivule?

Gavril. — Ce vreŭ, beţivule?.. Vreŭ banĭ... bănişoriĭ meĭ... sîmbrioara mea, ca s'o beŭ la gĭupânu Moĭsaki...

Ion. — Ce sîmbrie, mă? Nu 'ţĭ-aĭ priimit toată leafa?

Gavril. — Mănâncĭ haram, Ioane, gĭupâne Ioane... N'am luat nicĭ o leafă... Sĕ n'am parte de Moĭsaki de-am vĕḑut para frântă de când te slujesc!

Ion. — Măĭ, da nu 'ţĭ-am cumpĕrat suman, opincĭ, cĭubote şi pălărie?..

Gavril. — Le-am bĕut de mult... d-ta sĕ fiĭ sănĕtos, Ioane, gĭupâne Ioane.

Ion. — Nu 'ţĭ-am plătit biru?.. Toate-aeste la un loc fac maĭ mult decât leafa ta.

Gavril. — Eŭ nu ştiŭ... Leafa sĕ 'mĭ daĭ, că nu es din casă fără banĭ... Am sĕ plătesc lăutarilor la crâşmă şi 'mĭ trebuĭe parale... Desnoadă'ţĭ punga, sgârcitule.

Ion. — Măĭ, du-te şi te culcă.

Gavril. — M'oĭŭ culca dac'oĭŭ vra sĕ mĕ culc... că doar' nu's robu tĕŭ sĕ 'mĭ poronceştĭ tu. Eŭ sûnt slobod, de capu meŭ... De aḑĭ nu maĭ sûnt la tine argat... te las draculuĭ pomană... Adă simbria.

Ion. — Măĭ, cată'ţĭ de drum cât îĭ cu cinste.

Gavril. — (apucând pe Ion de pept) Dă'mĭ simbria, hoţule, că mĕ ţin de tine pĕn' la moarte.

Ion. — (respingĕndu'l) În lăturĭ, beţivule.

Gavril. — (căḑĕnd pe un scaun) Valeŭ!.. tĕlhariĭ!..

SCENA VIII.

Ceĭ de'nainte, jandarmul, Catrina.

Catrina. — Ce este, vaĭ de mine! ce este?

Jandarmul. — Unde 's tĕlhariĭ?

Ion. — Ea beţivu ista!.. după ce s'o îmbĕtat, vine de 'mĭ face casa de batgĭocură.

Gavril. — Valeŭ! că m'o ucis hoţu... (plânge) şi vra sĕ 'mĭ mănânce simbrioara mea... (furios) Dă'mĭ banii, tĕlharĭule, că te culc la pămênt. (ridică toporul asupra luĭ Ion.)

Catrina. — Vaĭ de mine!

Jandarmul. — (smuncind toporul din mâna luĭ Gavril) Nu da, mă, nebunule.

Ion. — Aĭ fost martur, Vasile, c'o vrut ticălosu sĕ mĕ ucidă... Rîdică'l şi 'l du la închisoare.

Gavril. — Eŭ la închisoare!.. care închisoare?.. Sĕ 'ĭ fac eŭ pocinocu, din pricina unuĭ proclet!.. Nu mĕ daŭ odată cu capu.

Jandarmul. — (apucându'l) Nu te clinti că te toropesc, beţivule; haĭ la temniţă.

Gavril. — La temniţă!.. Eĭ! lasă... Ioane... că mi'ĭ plăti tu! În loc de simbrie, închisoare! Eĭ! bădico... lasă, lasă... meşter îĭ dracu!.. (jandarmul duçe pe Gavril afară.)

Ion. — Ticălosu! (cade obosit pe un scaun.)

SCENA IX.

Ion, Vêntură-ţéră, Catrina, Iani.

Iani. — *Ma* çe este aiçe? Çe galazia?

Catrina. — Beţivu cel de argat s'o îmbĕtat...

Iani. — Treçeam pe la porta, intorcêndu-ma de la subprefecto, si am auḑito strigând: talhari, s'apoĭ am vaḑuto un zandarmo duchind pe Gavrilo de guleri; a furato çeva, leliţa Catrinuţa?

Catrina. — Ba nu, *kir* Iani.

Iani. — *Ohi?* .. Mi pare bine... *ma* çe vedo? mosu Vintura-ţara?

Vêntură-ţéră. — Eŭ, grecule, ş'apoĭ ce?

Iani. — Çe?.. mi pare bine... Aĭ prapadito proçeso?

Vêntură-ţéră. — Sta'ţĭ-ar în gât!.. 'l-am prăpădit... Maĭ aĭ de ḑis ceva?

Iani. — *Ohi*... mi pare bine... ha, ha, ha.

Vêntură-ţéră. — Haĭ, cumĕtră, de-aicĭ, că mĕ umflă năbădăĭcile când vĕd parpalecu ista... (ese prin stânga.)

Catrina. — Haĭ sĕ mănâncĭ ceva, cumĕtre.

Iani. — Te duçĭ, leliţa Catrinuţa?.. *ma* de çe te duçĭ?

Catrina. — Apoĭ dă, *kir* Iani, trebuĭe sĕ'mĭ cat de oaspe. (ese.)

Iani. — Çe ospe? Un ghĭuzo nebuno!

SCENA X.

Ion, Iani.

Ion. — (cu durere, în parte) O mie cincĭ sute de leĭ! unde sĕ 'ĭ găsesc?

Iani. — Bre, Ione, çe staĭ pe ghindurĭ, tristo si obosito?

Ion. — Cum n'oĭŭ fi obosît, *kir* Iani, dacă toate supĕrările cad deodată pe capu meŭ!

Iani. — Ha, stiŭ; mi a spuso subprefecto che a venito se te implinesca pentru 1,500 de leĭ.

Ion. — (oftând) Aşa, aşa!

Iani. — Sluto la Pruto! 1,500 de leĭ! soma mare, *simandikosa!* si puno ramasago che n'aĭ niçĭ frinta.

Ion. — N'am!.. Nu vre nime sĕ m'agĭute.

Iani. — Nime?

Ion. — Nime pe lumea asta!

Iani. — Moĭ Ione, ean priveste la mine... Cum ma gasesti?.. fioroso? nemilostivo?.. spune, spune, am obrazi de satana?

Ion. — Ba nu.

Iani. — Nu sinto *hristianos?* sînt paghino? spune.

Ion. — Ba ştiŭ că eştĭ creştin.

Iani. — *Lipon*, çe aĭ ḑiçe daca te asĭ imprumuta eŭ cu açeĭ 1,500 de leĭ?

Ion. — (sculându-se) Dumneta, *kir* Iani? Aşĭ ḑice că Dumneḑĕŭ te-o trimes ca sĕ mĕ scapĭ de sărăcie.

Iani. — Pre frumoso. Vreĭ 1,500 de leĭ batuţĭ? (scoate punga) *Oriste*, poftim. Maĭ dinioare am vinduto puçintelo grio la prietin a me, la *Mustoksidi*, si eatame's che vino si te azuto.

Ion. — Dumneḑĕŭ sĕ 'ţĭ dee înḑĕcit binele ce 'mĭ facĭ!

Iani. — Amin!.. *ma* se façem un sineţelo; nu de alta, *ma* fiind che este viaţa, este si morte... inţelezĭ?

Ion. — Cum nu? Aĭ toată dreptatea. (scoate din saltarul meseĭ o coală de hârtie, călămărĭ şi condeĭŭ) Eaca hârtie şi cerneală.

Iani. — Bine; scrie d-ta, cum oĭŭ spune eŭ.

Ion. — Sûnt gata, ḑi. (scrie.)

Iani. — (dictând) «Eŭ zos iscalitu, ma indatoresco a «plati infaçisatoruluĭ cu açest sineto...»

Ion. — De ce sĕ nu pun maĭ bine numele d-tale?

Iani. — Asa e obiçeĭu sineturilor... Scrie: «in vade «de o luna...»

Ion. — O lună 'ĭ prea puçin, *kir* Iani; pune douĕ lunĭ.

Iani. — Doua luni?.. fie si doua luni, cum doresti d-ta... Eŭ sinto *hristianos* si am *hristoitia*. Çe aĭ scriso?

Ion. — (cetind) «Mĕ îndatoresc a plăti înfăçişătorĭuluĭ cu acest sînet, în vade de douĕ lunĭ...»

Iani. — *Aksiologo*... (dictează) Soma de treĭ miĭ leĭ...

Ion. — Triĭ miĭ pentru 1,500?

Iani. — Ţi pare multo, fraţico?

Ion. — Da cum, Doamne eartă-mĕ!.. aşa dobêndă numaĭ jidaniĭ aŭ obraz sĕ ceară.

Iani. — Asa? *lipon*, fie 2,500 in loco de 3,000, che eŭ sinto *hristianos*.

Ion. — Creştin, creştin . . . (în parte) ca Moïsi.

Iani. — Ghindeste, fraţico, che subprefecto a venito se te implinesca, se vinda tot, boisoriĭ, carusoru, casuţa . . . çine stie! . . Earna se apropie si aĭ se ramuĭ pe drumurĭ cu nevasta si copilo . . .

Ion. — Tacĭ, tacĭ că mĕ oçĕreştĭ . . . Eaca scriŭ. (scrie) «2,500 de leĭ.»

Iani. — Aĭ scriso? pre frumoso . . . (dictează) «pentru care banĭ puno amaneto raḑasia me din mosia Haramu.»

Ion. — Amanet moşioara mea?

Iani. — *Ma* cum? . . *horis* amaneto? ha, ha, ha . . . Unde s'a vaḑuto imprumuto *horis* amaneto?

Ion. — (sculându-se) Nu mĕ lasă inima, nu pot.

Iani. — Nu poţĭ? . . se'ţĭ fie de bine! Am vruto se te scapo de nacazo; ţi am dato doua luni vadea pentru ca se aĭ vreme de mintuit lucru inchisoriĭ si se intri in baniĭ çe aĭ se ĭeĭ de la Prefectura; *ma* d-ta nu vreĭ? . . pre bine . . . Ţi plaçe maĭ bine ca se'ţĭ bata doba la porta . . . Gusto *filonikie* nu are . . . Ma inchino cu plecaţune . . .

Ion. — (în parte) Sĕ 'mĭ vêndă lucrurile cu doba! . . (tare) Nu te duce . . . stăĭ, că scriŭ cum îĭ vroi . . . (scrie) Eaca am scris ş'am iscălit.

Iani. — *Aferim!* Acum vedo che esti omo . . . Se videmo. (ĭea sinetul şi'l citesce) *Aparalakto!* . . Poftim baniĭ. Aiçe in punga sinto 1,500 de leĭ.

Ion. — Adă . . . Mĕ duc sĕ plătesc subprefectuluĭ. (ese.)

Iani. — Merzi, merzi prosto, *budalas!* Capo de boŭ! . . 'L-am prinso in capcana, si peste doua luni de ḑile am se'ĭ vindo mosiora, s'o cumpĕr ear' eŭ . . . Chit pentru badea Ion, 'l-oĭŭ lua argat la mine, de hatiro Catrinuţeĭ . . . care mi plaçe.

SCENA XI.

Iani, Catrina.

Catrina. — (intrând din stânga) Ioane, Ioane, vin de mănâncă... Eaca!.. unde s'o dus?

Iani. — (cu blândeţe) S'a duso la subprefecto ca se platesca datoria de 1,500 de leĭ.

Catrina. — Da de unde-o găsît parale, bĭetu om?

Iani. — (apropiindu-se) De unde? de la mine, de la prietinu matale, leliţa Catrinuţa.

Catrina. — 'L-aĭ agĭutat d-ta, *kir* Iani? Dumneḑĕŭ sĕ 'ţĭ împlinească toate dorinţile, că mare bine ne-aĭ făcut!.. Dă'mĭ mâna s'o sĕrut.

Iani. — Nu la muna, Catrinuţa draga, *ma* la obrazi, daca vroesti se mi façi feriçito.

Catrina. — Fie şi pe obraz; tot îs bĕtrână... (se apropie de Iani şi 'l serută pe obraz.)

Iani. — (cuprinḑêndu'ĭ talia cu braçele) Batrina?.. *Oheske.* Catrinuţa draga; esti tinara, esti nurlia, esti hazlia si te ĭubesco ca pe un garofalo. (voĭesce s'o serute.)

Catrina. — Ce face? mĕ ĭubeştĭ?.. (voind sĕ scape) Da şĕḑĭ binişor în çolo, omule, că te-or rîde şi curcaniĭ de te-or videa.

Iani. — Lasa se rida curcania, che eŭ sinto amorezato de dimĭata, Catrinuţa; ma sfirsesco de amori! (voĭesce ear' s'o serute.)

Catrina. — Eaca neruşinatu!.. Lasă-mĕ aḑĭ, că ţip de rĕsună satu.

Iani. — *Ohi, ohi,* Catrinuţa, nu ţipa... Ţi daŭ çe vroesti, rochiţa, bosmachi, zuncuţa... numaĭ se te daĭ in dragoste cu mine.

Catrina. — (strigând) Ioane! cumĕtre!.. sărițĭ!

(înserează.)

SCENA XII.

Iani, Catrina, Ion, Vêntură-ţéră.

Ion. — Ce'mĭ vĕḑură ochiĭ?

Vêntură-ţéră. — Ho! parpalecule!..

Ion. — (apropiindu-se furios de Iani) Ce te-aĭ apucat de făcut în casa mea, grecule?

Iani. — (zimbind mânzesce) O saga, fraţico.

Ion. — Şagă cu nevestele oamenilor? (apucă pe grec de gât şi 'l sgâlţie) Te primesc în casa mea ca pe-un creştin...

Iani. — (spăriet) *Neski... hristianos...*

Ion. — Şi tu te legĭ hoţeşte de nevasta mea? N'aĭ nimică sfênt pe lume?..eştĭ maĭ rĕŭ decât un păgân!..

Iani. — *Ohi* paghinos... Bade Ione, lasa la mine...

Ion. — Te-oĭŭ învĕţa eŭ a cerca sĕ necinsteştĭ nevestele oamenilor, după ce caliceştĭ bărbaţiĭ.

Iani. — *Ma* çe vreĭ se mi façi?.. se ma uçiḑi? se smuncesce şi scapă din mânile luĭ Ion) *Panaghia mu!* (alérgă spre uşă şi se întêlnesce cu Vêntură-ţéră, care 'ĭ aţine calea.)

Vêntură-ţéră. — Ho, ţapule, că maĭ sûnt şi eŭ pe-aicĭ.

Iani. — *Kirie eleison!* sinto prapadito! (fuge pe feréstă.)

Vêntură ţéră. — Prinde 'l cumĕtre...

Ion. — Că nu scapă el... (se aruncă asupra luĭ Iani.)

Iani. — (fugând înpregĭurul meseĭ) Ionica... fraţica... *na se haro!..* (vĕḑênd feréstа) A! ma scapato! (sare pe feréstă.)

Vêntură-ţéră. — Ha, ha, ha, ha. O sărit ţapu pe fereastră.

Iani. — (afară) Eĭ! lasa, mozicule, că ţi oĭŭ veni eŭ de hac.

Ion. — (alergând la feréstă) Aşteaptă, covrigarĭule...

Iani. — (dispărênd) *Fevghe satana!*

SCENA XIII.

Ion. Vêntură-ţéră, Catrina, Măriuca.

Măriuca. — (viind spărietă prin fund) Mamă Catrină, scapă-mĕ de gĭupineasa Rucsanda, că mĕ cată sĕ mĕ ucidă 'n bătaĭe.

Catrina. — Da unde-aĭ lăsat pe Niţu?

Măriuca. — La dugheană... Mĕ rog, ascundeţi-mĕ undeva sĕ nu mĕ găsască.

Vêntură-ţéră. — N'aĭ frică, copilo, că te scapă moşu. Întră colea 'n odae, pĕn' a înopta bine.

(Se aude afară vocea Rucsandeĭ, strigând: Unde-o apucat.)

Mariuca. — Vaĭ de mine! Eat'o... (fuge în stânga.)

Vêntura-ţéră. — (peste puçin) O perit stahiea!

(Cortina cade.)

ACTUL II.

Teatrul represintă piaça satuluĭ. În fund zidirea închisoriĭ cu schelele ridicate pĕnă la acoperemênt. O parte din schele se perde între culisele din fund în stânga. În stânga casa luĭ Ion teslarul cu uşă şi fereastă pe scenă; în drépta cârcĭma luĭ Moĭse cu şopron de frunḑar, şi sub şopron o masă lungă cu laiţe. La ridicarea cortineĭ câţiva ţeranĭ staŭ pe laiţe şi beŭ.

SCENA I.

Ţeranii, Moĭse.

Ţeranii. — (strigând) Moĭsi!.. gĭupâne Moĭsi!.. Măĭ, târtane!..

Moĭse. — (eşind din cârcĭmă) Ce vreţĭ voĭ, ţeranĭ nebunĭ?

Un ţeran. — Adă triĭ sîngepe de rachiŭ, degrabă.

Moĭse. — Rachiŭ?.. ear' pe datorie?

Ţeranul. — D'apoĭ cum? doar' ne cunoştĭ că sûntem de-aicĭ din sat.

Moïse. — Pe datorie nu pot... La mine astăḑĭ cu banĭ mâne fără banĭ.

Ţeranul. — Ean nu te maĭ fasoli pentr'o sîngeapă de rachiŭ de cel prifăcut?

Moïse. — Prifăcut?

Ţeranul. — O parte rachiŭ şi două de apă amestecată cu vitriol. Nu te ştim noĭ ce poamă eştĭ? Bine te-o poriclit cine 'ţĭ-o ḑis leŭca draculuĭ.

Moïse. — Aşa?.. Apoĭ mergeţĭ la dracu sĕ vĕ dee rachiŭ.

Ţeranul. — Eĭ! dă, gĭupâne Moïsică, nu te maĭ bosumfla, c'aşa glumim noĭ. Adă-ne ceva de bĕut ca sĕ maĭ prindem la putere pĕn' a nu eşi la culesu popuşoilor.

Moïse. — Unde 's parale?

Ţeranul. — Parale, parale... ce, Doamne eartă-mĕ! 'Ţĭ-om da popuşoĭ drept plată.

Moïse. — Douĕ-ḑecĭ de parale dimerlia, vreţĭ?

Ţeranul. — Fie şi 20 de parale, că tot tu, Ĭudo, ne mănâncĭ toată pânea de pe câmp.

Moïse. — Eŭ o mănânc şi voĭ o beţĭ. (întră în cârcĭmă.)

Ţeranul. — Ha, ha, ha... Ne şi rîde lipitoarea, după ce ne suge. Eaca şi Martin pădurarĭu... Martine, Martine.

SCENA II.

Ţeranii, Martin (viind din fund.)

Martin — Bine-am găsit, oamenĭ bunĭ.

Un ţeran. — De unde viĭ, Martine?.. din pădure?

Martin. — Vin de la bordeĭŭ sĕ ĭeŭ o ţiră de ra-

chiŭ, c'o dat Dumneḑĕŭ de 'mĭ-o făcut nevasta astă noapte pe la cântătorĭ.

Ţeranul. — Pe la cântătorĭ? De a fi băet, bun cucoş o s'agĭungă!

Martin. — Îĭ băiţel... numaĭ atitica şi 'ĭ frumos ca un bujor, drăguţu!.. Nu fie de diochĭŭ.

Moïse. — (intră, aducênd rachiŭ) Eaca rachiu... Beţĭ şi tăceţĭ din gură că doarme balabusta.

Ţeranul. — Eaca mă!.. doarme cucoana balabusta? ha, ha, ha, (chiue) Mă Vasile, mă! găsit'aĭ boiĭ, mă?

Moïse. — Tacĭ din gură, ţeranoĭ nebun şi obraznic, buţuf.

Ţeranii. — (riḑênd) Hep, hep.

Martin. — Gĭupâne Moïsi, fă bine de 'mĭ umple stecla asta cu rachiŭ, că mi'ĭ bolnavă nevasta de facere.

Moïse. — Şapoĭ ce 'mĭ pasă mie?

Martin. — Da 'ĭ bolnavă, gĭupâne...

Moïse. — Cine-o pus'o sĕ facă copiĭ?

Martin. — Dec! da balabusta d-tale cum face pe tot anu câte-un Leĭbă?

Moïse. — Aşa 'ĭ place dumisale. Nu 'ĭ treaba ta.

Martin. — Vorbă de clacă. Îmĭ daĭ rachiŭ aḑĭ?

Moïse. — Aĭ adus parale?

Martin. — Ba, ḑĕŭ, nu. De 'ĭ găsi o para frântă în toată casa sĕ 'mĭ-o baţĭ în frunte.

Moïse — Apoĭ dar catăţĭ de drum, moĭ bade.

Martin. — Da 'mĭ moare fimeea, gĭupâne.

Moïse. — Moară cât a vra. Nu daŭ rachiŭ pe datorie.

Martin. — (în parte) Ce 'l-aşĭ maĭ cârpi cu astă bardă! (tare) Gĭupâne Moïsi, 'ţĭ-oĭŭ tăĭea la ĭearnă un stênjin de lemne şi ţi'l-oĭŭ căra 'n ogradă.

Moïse. — Aşa?.. dar' dacă 'ĭ muri pên' la ĭarnă eŭ sĕ rĕmân păgubaş?

Martin. — Mare lucru o litră de rachiŭ?

Moïse. — Prost Moldovan!.. Moĭ prostule, dram cu dram face litră, litră cu litră face ocă, ocă cu ocă face vadră, vadră cu vadră face balercă, balercă cu balercă face antal... Aĭ înţĕles?

Martin. — Am înţĕles că eştĭ talpa eaduluĭ. Na sumanu din spinare zĕlog şi 'mĭ dă rachiu.

Moïse. — Aşa maĭ viĭ de-acasă. (ĭea sumanul) Haĭ cu mine 'n dugheană. (trece pe lângă ţeranĭ.)

Ţeranul. — Ean vedĭ Ĭuda cum 'l-o disbrăcat pe bĭetu român tocmaĭ când s'aproprie ĭearna! Degera-'ţĭ-ar inima cea de litfă!

Moïse. — Ba ţie, ţeranoĭ nebun. (întră cu Martin în cârcĭmă.)

SCENA III.

Ţeranii, Vêntură-ţéră (eşind din casa luĭ Ion), **Ion** (pe pragul uşiĭ.)

Vêntură-ţéră. — Crede-mĕ pe mine, cumĕtre, că 's maĭ bĕtrân, maĭ păţit. Nu te-apuca de lucru adĭ că 'ĭ di de sĕrbĕtoare şi 'ĭ pĕcat.

Ion. — Te cred, cumĕtre, d'apoĭ ce sĕ mĕ fac? Nevoĭa mĕ sileşte. De n'oĭŭ mântui tot pĕnă 'n douĕ lunĭ, ca sĕ 'mĭ priimesc plata de la Prefectură, cum m'oĭŭ cfitui de datoria luĭ *kir* Iani? El îĭ în stare sĕ 'mĭ vêndă moşioara.

Vênţură-ţéră. — Aĭ dreptate sĕ te temĭ de caţaon; dar' tot ar fi bine socot sĕ te laşĭ pe adĭ de lucru.

Ion. — Ba nu... o di pentru mine 'ĭ mult. Aştept

numaĭ sĕ 'mĭ gătească Catrina de mâncat şi sĕ 'mĭ ascut uneltele, şi merg îndată sĕ m'apuc de şindilit închisoarea. Sĕ ne videm sănĕtoşĭ, cumĕtre. (închide uşa.)

Vêntură-ţéră. — (singur pe gândurĭ) Nu ştiŭ ce am de astă noapte, că nu 's liniştit... O cântat o cucuveĭcă pe casa luĭ Ion... şi asta mĕ îngrijeşte... par' că nu 'ĭ a bine.

Un ţeran. — Moş Vêntură-ţară...

Vêntură-ţéră. — Cine mĕ chĭamă?

Ţeranul. — Nu viĭ sĕ cinsteştĭ cu noĭ un pahar de rachiŭ?

Vêntură-ţéră. — Cum nu, feţiĭ meĭ? Vorba ceea: La voe bună, Româniĭ s'adună. (se apropie de ţeranĭ.)

Ţeranul. — Da de ce n'o vinit cu d-ta şi badea Ion?

Vêntură-ţéră. — El are treabă şi nu 'ĭ dă inima sĕ bee.

Ţeranul. — Bĭetu om!.. de când s'o prins cu lucru temniţiĭ, ard'o focu!.. i s'o pricăjit norocu; îĭ tot posomorît şi pare că fuge de oamenĭ.

Vêntură-ţéră. — A fi avênd şi el grijile luĭ, sĕrmanu!

Ţeranul. — Apoĭ dă, moşule, s'o cuvinit tocmaĭ el sĕ puĭe mâna la zidirea uniĭ temniţĭ, în care Dumneḑĕŭ ştie câţĭ românĭ aŭ sĕ pătimească?

Vêntură-ţéră. — Că se căeşte şi el amar, sĕrmanu! dar' ce sĕ facă? îĭ legat.

Ţeranul. — (arătând casa de închisoare) Poftim batgĭocură pe satu nostru!.. Ean priveşte cum se uĭtă dihania la noĭ... par' c'ar vra sĕ ne 'nghită...

Vêntură-ţéră. — Ci că 'n toate satele o sĕ se rîdice bisuniĭ ca asta.

Ţeranul. — Aşa! ca şi când ţara Moldoviĭ ar fi o ţară de tĕlharĭ şi de ucigaşĭ!.. Ea! batgĭocură, mo-

şule... Poftim un pahar de rachiŭ, sĕ ni se maĭ schimbe gândurile.

Vêntură-ţêră – Mulţĕmim... Noroc bun! şi să vĕ scape Dumneḑĕŭ de posesor ca *kir* Iani.

Ţeranii. — Amin! (beŭ.)

SCENA IV.

Ceĭ de'nainte, **Martin.** (ese din cărcĭmă fără suman.)

Martin. — (oçerindu-se) Valeŭ!.. că rĕcoare mi'ĭ... Ĭuda spurcată!.. Nicĭ că s'o îndurat sĕ 'mĭ lase sumanu.

Un ţeran. — (dând luĭ Martin un pahar de rachiŭ) Na, măĭ frate Martine, trage astă duşcă ca sĕ te 'ncălḑeştĭ.

Martin. — (bênd) Mulţĕmescu'ţĭ, frate. Sĕ dee Dumneḑĕŭ sĕ n'aĭ nicĭ odată nevoĭe de jîdan.

Vêntură-ţêră. — Nicĭ de *kir* Iani, Martine!

Martin. — Aud?

Vêntură-ţêră. — Ean vin' de-o parte sĕ 'ţĭ spun o vorbă.

Martin. — Eată să vin.

(Se duc amêndoĭ de-o parte.)

Vêntură-ţêră. — (încet) Ce face Măriuca?

Martin. — Şĕde ascunsă în bordeĭu meŭ de astă noapte de când aĭ adus-o.

Vêntură-ţêră. — Veḑĭ sĕ n'o afle cineva.

Martin — N'aĭ nicĭ o grijă... Cine-a s'o cate pin fundu pădurii?

SCENA V.

Ceĭ de'nainte, **Iani** (vine din fund furios cu un bicĭŭ în mână.)

Iani. — Unde sinto moziçiĭ? la chirçma?

Un ţeran. — Vine grecu, măĭ; am păţit-o!

Iani. — Çe façeţĭ aiçe, talhari? La bauto de dimineţa, si papusoi a mea ramune neculeso pe chimpo... ha? *Kakohrononaki,* capo de boŭ!..

Vêntură-ţéră. — (în parte) Ean audĭ ţapu cum batgĭocoreşte Românii în ţara lor!

Iani. — La lucro, moziçi!.. la boeresco acu indata pana çe nu ma aprindo ca un zaratico.

Vêntură-ţéră. — Dacă adĭ iĭ sĕrbătoare, *kir* Iani, şi nu se lucrează.

Iani. — Çine a chircnito?

Vêntură-ţéră. — Eŭ, Vêntură-ţară.

Iani. — Dimĭata? un ghĭuzi? Nu vorbesco cu tine... Pornit-aţĭ adi la culeso, ţeranoi?.. Va uçido in batae... la falanga.

Vêntură-ţéră. — Pune'ţĭ pofta 'n cuĭŭ despre bătaĭe, kîrjaliule, că s'o rîdicat bătaĭa.

Iani. — *Kirzali!..*

Vêntură-ţéră. — S'o rîdicat... Şterge-te pe bot de-acu.

Iani. — S'a ridicato bataea!.. si çe s'a puso in loco?

Vêntură-ţéră. — Ha, ha, ha, mare poznaş iĭ!

Ţeranii. — Ha, ha, ha.

Iani. — (furios) Ride la obraz a mea, niste ţeranoi!.. bre! *epanastasis!*.. revoluţia!.. s'a burzuluito prosti!

Ţeranii. — (cu hohot) Ha, ha, ha.

SCENA VI.

Ceĭ de'nainte, Moïse.

Moïse. — Moĭ, tăceţĭ că doarme balabusta.

Iani. — Çe balabusta? Nu vedi, Moĭsaki, che s'a

rasvratito moziçi?.. Rido de poronca a me. *Panaghia mu!* ma duco s'aduco pistoalele si eartaganu, se ve inveţo eŭ a façe ho, ho, ho, la *ipokimen* a me.

Vêntură-ţéră. — Mări nu vĕ maĭ potrivіţĭ, oaminĭ bunĭ, că numaĭ lauda 'ĭ de capu luĭ. El îĭ voĭnic de ceĭ care întră în doĭ ca 'n doĭspreḑĕce, şi nu 'l scot nicĭ 24... Vine pe uşă furios şi sare pe fereastră ruşinos.

Ţeraniĭ. — Ha, ha, ha...

Iani. — (în parte) M'a lovito la fesi.

Vêntură-ţéră. — Măĭ! dacă n'aveţĭ cap voĭ nicĭ în ḑi de sĕrbătoare sĕ beţĭ cu linişte un pahar de rachiŭ de la jidan, haĭ copiĭ la crâşma luĭ Ion teslarĭu sĕ bem vin creştinesc şi curat.

Ţeraniĭ. — (sculându-se) Haĭ, haĭ.

Moĭse. — Ce este, mĕ rog?.. la badea Ion?.. (voind sĕ oprească ţeraniĭ) Nu se poate, mĕ rog. Voĭ sinteţĭ datorĭ sĕ beţĭ numaĭ la dugheana mea.

Ţeraniĭ. — (împingêndu'l) Du-te draculuĭ, Ĭudă...

(Vêntură-ţéră ese cu ţeraniĭ pin fund.)

SCENA VII.

Iani, Moĭse.

Iani. — (turbat) Bre! mi vine *paroksimos* la crieri!

Moĭse. — (furios) A! *ghiraĭ şvarţ!*.. Mi se sburlesc percĭuniĭ.

Iani. — Asta 'ĭ revoluţia!.. *epanastasis!*.. sfirsito lumiĭ!

Moĭse. — Blăstĕmatu cel de bade Ion îmĭ smoneşte toţĭ muşteriiĭ!.. am sĕ mĕ calicesc din pricina

luĭ! Nu pot maĭ mult sĕ ţin orênda... Cucoane *kir* Iani...

Iani. — Çe vreĭ si tu?

Moïse. — Poftim, mĕ rog, de'ţĭ găseşte alt orêndarĭŭ, că eŭ nu maĭ sint.

Iani. — *Skasmos!*.. Na si alta belea!.. De çe vreĭ se mi lasi?

Moïse. — Pentru că mofluzu de bade Ion îmĭ strică neghiţitoria.

Iani. — Teslaris?

Moïse. — Bade Ion, care şede cole în façă cu mine.

Iani. — (întorcêndu-se şi privind casa, ḑice în parte) Ghidi, mozico obraznico!.. Am zurato se me rasplatesco odata si bine...

Moïse. — Poftim, mĕ rog, sĕ ne răfuim socotelile...

Iani. — (muşcându'şĭ musteţile) Zupine Moïsi.

Moïse. — Ha.

Iani. — Ion teslaris e dusman a me si a dimitali!

Moïse. — Duşman de moarte.

Iani. — El ti caliçesti pe dimĭata, si pe mine a vruto se mi ripesca ḑilele.

Moïse. — Ce spuĭ, mĕ rog?

Iani. — El are ghindo reŭ pentru noĭ doĭ.

Moïse. — (cu spaĭmă) *Vuăs?* Ce?

Iani. — (apucând de mână pe Moïse) *Lipon* çe maĭ asteptăm?

Moïse. — (buĭmăcit) Ha?

Iani. — Dechit se perimo noĭ, maĭ bine el... Nu 'ĭ asa?

Moïse. — (fără a înţelege) Aşa, aşa...

Iani. — Vra se ḑica ne-am inţeleso?

Moïse. — Cum?

Iani. — Taçĭ!.. Çine vine

SCENA VIII.

Iani, Moïse, Gavril (legat), jandarmul.

Gavril. — Unde mĕ maĭ ducĭ acu? Nu 'ĭ destul că m'aĭ ţinut închis toată noaptea?

Jandarmul. — Te duc, după poroncă, sĕ 'ţĭ găsesc un *kezeş*.

Gavril. — Un *kezeş?* ca pentru ceĭ din Ocnă?.. Nu merg.

Jandarmul. — (înpingêndu'l) Fă 'nainte şi nu maĭ lungi vorba.

Gavril. — (furios) Şi toate-aeste pentru ticălosu cel de Ion teslarĭu!.. (în parte) Helbet!

Iani. — (în parte) Ion teslaris!.. Si el e dusman luĭ Ion teslaris?.. *aksiologo!* (tare) Zandarmi.

Jandarmul. — Ce poronceştĭ?

Iani. — *Ma* unde 'l duçĭ pe bĭetu Gavrilasi?

Jandarmul. — Cat un român care sĕ dee *kezeşie* pentru dênsu.

Iani. — *Kezeşie* eŭ daŭ, che îl cunosco; e omo bun, harnico si cu frica luĭ Dimĭeḑeo.

Jandarmul. — Dacă 'ĭ aşa, îl las pe *kezeşia* d-tale. (desleagă braçele luĭ Gavril.)

Iani. — Lasa, lasa.

Jandarmul. — (luĭ Gavril) Mergĭ sănĕtos, şi de-acu fiĭ cu minte.

Iani. — Zandarmi...

Jandarmul. — Aud.

Iani. — Subprefecto tot aiçe 'ĭ?

Jandarmul. — Aicĭ.

Iani. — Se spuĭ la dimĭaluĭ c'am se me zaluesco de ţerani che s'a burzuluito.

Jandarmul. — Bine. (ese.)

SCENA IX.

Moïse, Iani, Gavril.

Iani. — (în parte) Este o vorba prosta : Che la beţivo si draco ese cu oca inainte. (arătând pe Gavril) Am gasito chipo se me rasbuno de bade Ion . . . (luĭ Gavril) Gavrilaso . . . *ma* çe aĭ paţito, draga me?

Gavril. — Ce sĕ păţesc, cucoane? . . M'o închis hoţu cel de teslarĭŭ.

Iani. — Te-a închis'o el ! . . pe dimĭata? *More,* cum se pote? Si pentru çe, *kaimene?*

Gavril. — Pentru că 'ĭ-am cerut simbria mea.

Iani. — *Lipon,* in loco se 'ţĭ dee dreptu dimitale, te-a puso la duba? Bre! çe *katergaria!* Auḑi, zupine Moïsaki, 'ĭ-a muncato simbria de haram. *Ma* el nu 'ĭ omo, îĭ lupo . . . Çe ḑiçĭ, zupine Moïsaki? . . Nu 'ĭ asa?

Moïse. — (rĕsărind) Ha?

Iani. — Teslaris e lupo nu 'ĭ omo paminteano.

Moïse. — (pe gândurĭ) Dar, dar, lup pămintean.

Iani. — (căinând pe Gavril) Sermano bĭeto Gavrilasi! .. N'aĭ muncato nicĭ bauto nimic de ĭerĭ dimineţa?

Gavril. — (oftând) Nu, nu, pĕcatele mele!

Iani. — Moïsaki, aĭ auḑito che n'a bauto nimica crestinu? Ada degraba zumatate de oca de rachio... Eŭ platesco.

Gavril. — Dumneta? . . *Bogdaprosti.*

Moïse. — (cu distracţie) Adă parale.

Iani. — Çe ḑiçĭ?

Moïse. — Ba nu, nu . . . te-oĭŭ scădea la câştĭŭ . . . O ocă şi gĭumătate?

Iani. — *Ohi*, zumatate numaĭ acu de o data, si daca a maĭ trebui, om maĭ çere.

(Moïse întră în cârcĭmă.)

Gavril. — (aşeḑându-se în capĕtul meseĭ despre public) Aşa stăpàn sĕ 'mĭ fi dat Dumneḑĕŭ, ear' nu ca Ion lovi'l-ar trăsnitu!

Iani. — (în parte) *More* Iani, se te vedo; acu trebue mestesugo si *ĭskĭuzarliki.*

(Moĭse aduce rachiul.)

Moïse. — Ţine, bade Gavrile, bea sănĕtos.

Iani. — Be, be, Gavrilasi, se maĭ uĭţĭ necazu çe 'l-aĭ traso de la teslaris.

Gavril. — (bênd) Sĕ 'l uĭt?.. ba cât oĭŭ trăi nu 'l-oĭŭ uĭta!

Iani. — *Aferim!* asa mi plaçe omo... cu inima, nu *budalas* fara *filotimia*, care maninca batzocura, maninca batae si taçe. (turnând luĭ Gavril) Nu 'ĭ asa, Moĭsaki?

Moïse. — Bade Gavril îĭ voĭnicos.

Gavril. — (bênd) Lasă! 'ĭ-oĭŭ arăta eŭ cine sûnt? Pentru că 's sărac, un bĭet om din lume, fără căpĕtĕĭŭ... sĕ 'şĭ bată gĭoc de mine un mişel ca Ion?.. Da ce 'ĭ el?

Iani. — (turnând ear') Asta ziçem si noĭ, çe 'ĭ el?.. boĭeri nu 'ĭ... Un ticaloso mofluzo care maninca simbriile oamenilor.

Gavril. — Că n'a duce-o 'n raĭŭ, n'aĭ frică.

Iani. — Çe raĭŭ?.. *ma* el este bun de trimis in eado.

Gavril. — (ameţindu-se) În ead... da! acolo a sĕ meargă... şi asta nu târḑiŭ.

Iani. — (în parte) Se ameţeste! minunato!

Moïse. — (în parte) În ead?.. *aĭ veĭ!* (se oçeresce.)

Iani. — *Ma* spune-mi, Gavrilaki, chita leafa aveaĭ la teslaris?

Gavril. — 60 de leĭ pe an ş'o păreche de opincĭ.

Iani. — Numaĭ atita, un flecheo ca dimĭata?.. audí, Moĭsaki?
Moïse. — Pentru nimic.
Iani. — *Ma* asta 'ĭ o talharia de çele gogonate! Un voĭnico ca dimĭata plateste o mia de leĭ pe ano... nu 'ĭ asa, Moĭsaki?
Moïse. — Nu 'ĭ mult nicĭ douĕ miĭ, ḑic ḑeŭ!
Iani. — Niçĭ triĭ miĭ.
Gavril. — Triĭ miĭ; da unde sĕ 'ĭ găsesc?
Iani. — Unde? la muna dimitale.
Gavril. — (căutându'şĭ mâna) Mâna 'ĭ goală.
Iani. — *Neski, ma* lucru de la dinsa façe o suta de galbinĭ.
Gavril. — Face dar, că eŭ am lucrat maĭ toată dulgheria temniţiĭ şi Ion o luat plata.
Iani. — Veḑi, Gavrilaki, sermane?.. tot Ion!.. D-ta te ostenesti, asuḑi, lucrezi de dimineţa pana in sera si badea Ion inghite paraluţia.
Gavril. — (aprinḑêndu-se) Asta dreptate 'ĭ?
Iani. — (la urechea luĭ Gavril) Veḑĭ che din priçina luĭ nu poţĭ trai?
Gavril. — Din pricina tĕlharĭuluĭ celuĭa.
Iani. — Che daca n'ar fi Ion, dimĭata, Gavriluţa, aĭ ramunea singur stoler aiçe in sato, si atunçi dimĭata aĭ avea tot lucru, si a satenilor si a stapuniriĭ, si aĭ castiga paraluţi multe... Nu 'ĭ asa, Moĭsaki?
Moïse. — (oçerindu-se) Aşa cred şi eŭ.
Gavril. — (frecându'şĭ ochiĭ) Bine ḑicĭ, cucoane *kir* Iani. Orĭ el, orĭ eŭ!.. amêndoĭ nu putem fi la un loc...
Iani. — Doua sabie la un teca nu incape...
Gavril. — (răpit de patimă) Dar!.. cu chipu ista îmĭ rĕsbun şi 'mĭ rĕmâne tot lucru din sat... Haĭ...
Moïse. — Unde, mĕ rog?
Gavril. — (ameţit şi încruntat) Mĕ duc sĕ desprind câteva

schìndurĭ de sus de pe şchele... şi când s'a sui el la lucru ş'a pune picĭoru...

Moïse. — (spăriet) A cădea ş'a muri?.. *Aĭ veĭ!..* Nu face...

Iani. — (încet) Taçĭ, Moïsaki, che astfel castiga orinda dimitale.

Moïse. — (cădênd pe laiţă) *Mein Gott! mein Gott!*

Gavril. — (clătinându-se pe picĭoare) Par' că 'mĭ esă foc din ochĭ... Ha, ha, bade Ioane, mĕ 'nchiḑĭ pe mine în temniţă?.. temniţa a sĕ 'ţĭ mănânce capu... (se îndreaptă spre închisoare, se suĭe răpide pe schele şi întră în culise.)

Iani. — *Aferim!..* treaba merze de minune. (îşĭ freacă mânile cu mulţemire.)

Moïse. — (tremurând) *Mein Gott! mein Gott!..* dacă s'a afla, am murit!

Iani. — *Ma* nu te teme, Moïsaki. Nu veḑĭ che Gavrilo e bat? Acu façe pozna si chindo s'a trezi, a uĭtato... Çe vedo? teslaris?

SCENA X.

Iani, Moïse (sub şopron), **Ion, Catrina** (eşind din casa lor.)

Ion. — Geaba te maĭ rogĭ, Catrino... trebuĭe sĕ mĕ duc la lucru numaĭ decât, ca sĕ nu 'mĭ perd ḑiua.

Catrina. — Ascultă-mĕ şi pe mine, bărbate; lasă-te pe mânĭ, că nu ştiŭ ce 'mĭ vesteşte inima a rĕŭ.

Ion. — Da nu fiĭ copilă, Catrino, că doar' nu merg peste lume; mĕ duc cole lângă casă.

Catrina. — Bărbate... te rog... nu te duce, că eaca... îmĭ spune sufletu sĕ nu te las.

Ion. — Eĭ! apoĭ mĕ superĭ. Du-te 'n casă şi 'ţĭ cată de gospodărie.

Catrina. — Bine, bărbate; fă cum îĭ vrea. (îşĭ şterge ochiĭ)

Ion. — Adică, dacă 'ĭ parte femeească, tot copil... (se apropie de Catrina.) Vin' sĕ te sĕrut, Catrino, că astfelĭŭ 'mĭ-a fi ḑiua cu noroc.

(Catrina 'l înbrăçişează plângênd.)

Moĭse. — Veḑĭ, veḑĭ, cucoane *kir* Iani?

Iani. — Vedo, si me temo che 'l-a gasi pe Gavrilo stricând schelea.

Ion. — Haĭ, întoarce-te de-acu 'n casă, Catrino, ş'alungă cele gândurĭ posomorîte. (se îndreaptă spre schele. — Catrina întră în casă.)

Moĭse. — Eaca... se duce la moarte... Nu pot sĕ 'l las. (voĭesce sĕ strige pe Ion; Iani îĭ astupă gura.)

Iani. — Nu façe pozna, Ĭuda. (îl înpinge în cârcĭmă.)

SCENA XI.

Iani, Moĭse, Ion, Vêntură-ţéră, Niţu, Martin, ţeranĭ, jandarmul (vin din dreapta.)

Ţeranii. — Ne cheamă subprefectu?.. pentru ce?

Jandarmul. — Adunaţi-vĕ cole în pĭaçă că vine şi el îndată.

Ion. — (către Niţu) Da de unde vin oameniĭ, Niţule?

Niţu. — De la noĭ, tătucă. O vinit jandarmu sĕ 'ĭ cheme aicĭ din partea subprefectuluĭ.

Ion. — Oare ce sĕ fie?

Vêntură-ţéră. — A fi gĭudecata cu grecu care cere sĕ rupă oaminiĭ popuşoiĭ fără pănuşĭ, ca sĕ rĕmâe pănuşile pe strujenĭ...

Iani. — *Ama* cum, mozicule?.. sĕ mi façi risipa de panusi?

SCENA XII.

Ceĭ de'nainte, subprefectul.

Țeranii. — Eaca și subprefectu. (își scot pălăriile.)

Subprefectul. — Oamenĭ bunĭ! v'am adunat pentru ca sĕ vĕ fac cunoscut că în sat la Măcienĭ o murit un om vĕduvoĭŭ, anume Toader Sălceanu, la care s'o găsit stare, o răḑĕșie cu livadă, ḑĕce boĭ, 50 de oĭ și 300 de galbinĭ îngropațĭ sub vatră. 'L-ațĭ cunoscut d-voastră, oamenĭ bunĭ?

Vêntură-țéră. — Eŭ 'l-am cunoscut; era om de omenie și gospodar bun.

Subprefectul. — El o lăsat cu limbă de moarte toată averea luĭ uneĭ fete care s'o perdut din sat de la Măcienĭ, la vrîsta de 5 anĭ, și pe care el n'o maĭ putut-o găsi pĕn' ce-o murit. Acea copilă trebuĭe sĕ fie acum de vr'o 15 anĭ, cu ochiĭ albastri, cu pĕru castaniŭ, și se numește Măriuca... Nu cumva ațĭ vĕḑut-o undeva, oamenĭ bunĭ?

Iani. — (în parte) Mariuca bogata!

Nițu. — Măriuca?.. Ba este o fată întocmaĭ care slujește în casă la *kir* Iani, posesorul.

Subprefectul. — (către Iani) Așa'ĭ, *kir* Iani?

Iani. — A fosto, *ma* a fuzito asta nopte...

Nițu. — O fugit!

Ion. — (încet luĭ Nițu) N'aĭ grijă, băete, că 'ĭ în loc sigur.

Nițu. — Unde, tată?

Ion. — Tacĭ.

(În timpul acesteĭ scene, Gavril se coboară pe schelea de din dos, ce este ascunsă în culise, se furișează pe după țeranĭ și se apropie de Iani.)

Gavril. — (încet luĭ Iani) Gata... am desprins schîndurile...

Iani. — Bine ...

Subprefectul. — Şi nu ştiĭ, *kir* Iani, pentru ce-o fugit Măriuca din casa d-tale?

Iani. — Nu stiŭ, che eŭ nu pazesco fetele.

Vêntură-ţéră. — Ba sĕ 'ţĭ spun eŭ de ce; pentru că bĭata copilă era gazda bătăilor, pentru că slujea degeaba, pentru că n'avea nicĭ măcar o rochiţă de îmbrăcat, şi pentru că murea de foame în casa d-sale...

Iani. — Minçunĭ.

Vêntură-ţéră. — Aşa este, cumĕtre Ioane?

Ion. — Aşa; o ştie tot satu.

Iani. — Minçunĭ, blastamaţilor.

Subprefectul. — Eĭ! destul, nu batgĭocori oameniĭ. Bade Ioane, am primit poroncă de la prefectură ca sĕ te înlesnesc cu vr'o douĕ miĭ de leĭ. Sĕ viĭ mânĭ la subprefectură.

Ion. — Slavă Domnuluĭ c'am scăpat de grec!

Iani. — (furios) *Skasmos!*

Subprefectul. — Dar' când mântuĭ lucru, bade Ioane?

Ion. — Cât maĭ degrabă, domnule subprefect... Ah! 'mĭ-o maĭ crescut inima!.. Oĭŭ sĕ lucrez ḑi şi noapte; ş'aşa mĕ şi suĭŭ pe şchele acu 'ndată.

Subprefectul. — Da nu 'ĭ cea grabă... Lasă, că aḑĭ îĭ sĕrbătoare.

Ion. — Ba nu; Stăpânirea 'mĭ plăteşte; trebuĭe sĕ lucrez. (se îndreaptă spre schele.)

Iani. — (în parte) Merzĭ, merzĭ.

Ion. — (suindu-se pe schele) Cumĕtre.

Vêntură-ţéră. — Aud.

Ion. — (riḑênd) Îşĭ pusese ochĭu grecu pe răḑĕşia mea... spune'ĭ sĕ se spele pe dinţĭ.

Ţeranii. — Ha, ha, ha...

Iani. — (în parte) *Pola kala,* bine... Om videa noĭ acus çine a ride.

Ion. — (sosesce în capĕtul scheleĭ) Niţule.

Niţu. — Aud, tată.

Ion. — Du-te de sĕrută pe măta, ş'o roagă sĕ 'ţĭ spuie unde se găseşte căprioara. (Niţu aleargă în casă.)

Iani. — (în parte) Capriora?

Ion. — (începe a păşi pe partea scheleĭ ascunsă în culise şi cântă:)

Frunḑă verde de dudăŭ
Scăpat'am de ceasul rĕŭ.

(Se aude de o dată o mare prăbuşire de lemne între culise şi vocea luĭ Ion strigând: Valeŭ! m'am ucis!..)

Toţĭ. — (spăĭmântaţĭ) S'o prăbuşit şchelea!.. (aleargă în culise.)

Iani. — (în parte) *Natos!..* a facuto tumba.

Gavril. — (cu mulţemire) A!.. 'mĭ-am rĕsbunat! (bea rachiŭ cu lăcomie.)

SCENA XIII.

Ceĭ de'nainte, Moĭse.

Moĭse. — (galben şi spăriet ese din cârcĭmă) Ce este?

Iani. — S'a prabusit'o schelea.

Moĭse. — *Mein Gott!..* ş'o murit?

Iani. — Asa credo...

Moĭse. — *Veĭ, veĭ, veĭ, veĭ!* (tremură.)

(Se aud în culise cuvintele: O murit, sĕrmanu!)

SCENA XIV.

Ceĭ de'nainte, **Ion** (adus pe braçe de cătră ţeranĭ),
Catrina, Niţu.

Ţeranii. — Sĕrmanu Ion! .. sĕrmanu om! .. Ce pĕcat!

Vêntură-ţéră. — Sĕ 'l ducem acasă că poate-a scăpa . . . (se îndreaptă spre uşa caseĭ luĭ Ion.)

Catrina. — (eşind) Ce este? .. Bărbatu-meŭ! ..

(Oamenii aşeaḑă pe Ion lângă prag. Catrina şi Niţu îngenunche lângă el.)

Catrina. — (cu desperare) Bărbatu-meŭ! .. o murit! nu se poate una ca asta ... Ioane ... Ioane ... deschide'ţĭ ochiĭ; grăeşte, că 'nebunesc.

Niţu. — Tată, tată!

Catrina. — Bine 'mĭ spunea inima ... (plângênd) Ioane, nu muri ... Fie'ţĭ milă de mine ... Ioane ...

Ion. — (deşteptându-se) Cine mĕ cheamă? ..

Toţi. — Trăeşte, trăeşte! ..

Ion. — Ce-am păţit? .. Se învêrteşte lumea cu mine ... Unde 's?

Catrina. — Lângă nevasta ta, Ioane. Uĭtă-te la mine; nu mĕ cunoştĭ?

Ion. — Catrina ... Niţu ... Cumĕtru ... Valeŭ! .. nu mĕ lăsaţĭ! mor! .. mor! .. (cade mort.)

Catrina. — (tresare drept în picĭoare cu ochiĭ rătĕciţĭ) Mort! .. O murit! Ah! (leşină în braçele luĭ Niţu.)

(În toată scena aceasta, Iani se uĭtă cu ochiĭ ţintiţĭ la Ion, lăsând a se ceti mulţemirea pe faça luĭ. Gavril bat tresare şi rĕmâne încremenit când aude pe Catrina ḑicĕnd: *O murit!* ear' Moĭse tremurând şi bătêndu-se cu pumnul în pept se furişează pe lângă păretele cârcĭmeĭ şi se aruncă spăriet în întru.)

(Cortina cade.)

ACTUL III.

Teatrul represintă o pădure; în fund o cărare ce sue la deal; în dreapta altă cărare pintre copacĭ; în stânga bordeĭul luĭ Martin pădurarul, şi pe planul I-iŭ se află o rădĕcină de arbore.

SCENA I.

Gavril. — (cu haĭne rupte şi cu o pălărie pe ochĭ, vine pe cărarea din fund.) Valeŭ! .. valeŭ! .. de-abĭa mĕ ţin picĭoarele! .. N'am mâncat nicĭ o fărămică de douĕ ḑile... (îşĭ scoate traista şi se pune pe rădĕcină) Sĕ mĕ maĭ odihnesc puçin... Valeŭ! (privesce înpregĭurul luĭ) Eaca pădurea de pe moşia Haramu... Eaca bordeĭu luĭ Martin pădurarĭu! .. M'aşĭ duce sĕ cer o bucată de mămăligă... dar' mĕ tem. De când, acu şĕse lunĭ, o căḑut de pe şchele bĭetu Ion teslarĭu... mĕ sparĭiŭ şi de umbra mea... Par' că 'l tot vĕd pe Ion după mine... (oçerindu-se îşĭ face cruce) Doamne! Doamne! fă'ţĭ milă de mine şi mĕ eartă... (se scoală) Aşa'ĭ pĕcatu când se leagă de om! .. M'am potrivit greculuĭ şi jidanuluĭ, ş'am făcut moarte de om! .. Bată'ĭ urgiea luĭ Dumneḑĕŭ! cum m'o împins în prăpastie, ş'apoĭ, pentru ca sĕ se disfacă de mine, 'mĭ-o spus că subprefectu ar fi avĕnd prepusurĭ asupra mea... Am fugit, după sfatu lor, diparte de sat, tocmaĭ la Galaţĭ, pentru ca sĕ mi se peardă urma. Iani şi Moĭsi îmĭ dasĕră făgăduinţă că 'mĭ-or trimete acolo banĭ de cheltueală ca sĕ trec Dunărea... Aşa! .. lor le-o fost sĕ mĕ vadă dus de lângă eĭ, şi m'o lăsat muritorĭŭ de foame pĕn'acu... Hoţiĭ draculuĭ! .. dar' 'ĭ-oĭŭ pune eŭ la cale! .. M'am întors înadins de la Galaţĭ pentru ca sĕ le vêr în suflet o groază de care-or pomeni eĭ multă vreme... Ce s'aude? (se ascunde după arborĭ.)

SCENA II.

Gavril, Măriuca.

Măriuca (cântând:)

Cine-a ḑice Niţu vine
Da'ĭ-aşĭ tot ce am pe mine;
Cine-a ḑice c'a venit
Da'ĭ-aşĭ ce n'am juruit.

(Întră pe cărarea din dreapta, aducênd un paner cu provisiĭ.)

Bĭata mama Catrina!.. 'ĭ-am dus de mâncat şi n'o vrut sĕ ĭee nimic în gură; şede sĕrmana în çintirim şi se boceşte la mormêntu bărbatu-sĕŭ!

Gavril. — (în parte) Ce vĕd?.. Măriuca!.. oare nu s'ar îndura sĕ 'mĭ dee ceva de mâncat?

Măriuca. — (în parte) Aḑĭ sûnt şĕse lunĭ de când o murit badea Ion!

Gavril. — (apropiindu-se) Copilă, dragă copilă...

Măriuca. — (tresărind) Ce 'ĭ?

Gavril. — (cu voce slabă) Fă'ţĭ milă şi pomană de 'mĭ aruncă o bucată de mălaĭŭ, că 's un bĭet sărac şi n'am pus nimică la inimă de două ḑile.

Măriuca. — Sĕrmanu bĭetu om!.. (dându'ĭ panerul) Na, bade; eaca mălaĭŭ, şi ouĕ, ş'o bucată de carne, ş'o steclă de vin; ĭe tot.

Gavril. — Tot! îmĭ daĭ tot? (ĭea provisiile cu lăcomie şi le pune în traistă) Bogdaproste, bogdaproste! Dumneḑĕŭ sĕ'ţĭ umple câmpiĭ cu roadă şi calea cu florĭ.

Măriuca. — Şi d-tale, bade.

Gavril. — Şi mie!.. O! de te-ar auḑi Cel de sus; dar' nu se poate, săracu de mine! (în parte) Nu vrea Ion. (tare) Rĕmâĭ sănĕtoasă, copilă. (ese prin dreapta, în parte) Merg sĕ m'ascund în pădure.

Măriuca. — (cu milă) Bĭetu om! Cine știe ce pĕcat 'l-o fi agĭuns de-o rĕmas cerșitorĭŭ! (stă pe gândurĭ.)

SCENA III.

Măriuca, Nițu (arătându-se la colțul bordeĭuluĭ.)

Nițu. — Măriuco?

Măriuca. — (întorcêndu-se veselă) Nițu!.. Cât te-am așteptat! De ce n'aĭ vinit sĕ mĕ vedĭ tocmaĭ de-alaltaĭerĭ?

Nițu. — (trist) N'am putut, Măriuco.

Măriuca. — N'aĭ putut?.. da înainte cum puteaĭ sĕ viĭ de triĭ patru orĭ pe dĭ? Nu știĭ tu că afară de tine n'am pe nime 'n lume?

Nițu. — (cu dragoste) Dragă Măriucă!.. de știŭ ceva, știŭ atâta că 'mĭ-așĭ da vieața pentru tine, că m'așĭ prinde sĕ 'țĭ fiŭ rob.

Măriuca. — (zimbind) Rob?.. Ean spune, Nițule... dacă 'mĭ-aĭ fi bărbat tot astfelĭŭ aĭ gândi?

Nițu. — Eŭ? bărbatu tĕŭ, Măriuco? (cade pe gândurĭ.)

Măriuca. — (observându'l) Da ce aĭ, Nițule? Par' că nu eștĭ în apele tale... Aĭ ceva și te tăĭnueștĭ de mine.

Nițu. — (după o scurtă tăcere) Eĭ!.. sĕ'țĭ vorbesc drept, Măriuco. Nu pot sĕ mĕ maĭ căsătoresc cu tine... Asta mĕ omoară!

Măriuca. — (îngrijită) Nu?.. și de ce? Ce 'țĭ-am greșit?

Nițu. — Pentru că... tu eștĭ bogată și eŭ sûnt sărac... *Kir* Iani ne-o calicit de ne-o lăsat pe mama și pe mine lipițĭ pămêntuluĭ. În dĭua când o murit tata, subprefectu o luat tot din casă; căcĭ tata avea datoriĭ, și astădĭ se vinde la subprefectură toată sta

rea noastră... Are se 'ncapă bĭata moşioara noastră pe mâna posesoruluĭ, şi noĭ o s'agĭungem pe la uşile oamenilor!.. Gĭudecă tu sîngură, Măriuco, dacă 'mĭ maĭ este ertat a hrăni visurĭ de căsătorie... A ḑice lumea că m'am uĭtat la baniĭ tĕĭ pentru ca sĕ 'mĭ cârpesc sărăciea.

Măriuca. — Asta te munceşte, Niţule?.. Apoĭ, fiĭ liniştit, averea voastră n'a întra nicĭodată în ghĭarĕle luĭ *kir* Iani.

Niţu. — Cum?

Măriuca. — Îĭ videa... Aşteaptă sĕ vie moş Vêntură-ţară.

Niţu. — Spune'mĭ-o tu, Măriucă; că de este sĕ'mĭ vie vr'o veselie 'n lume, sĕ 'mĭ vie 'ncalte de la tine.

Măriuca. — De 'ĭ aşa, ascultă: Am rugat pe moş Vêntură-ţară ca sĕ'mĭ scoată el din gĭudecătorie averea rĕmasă de la bĭetu tată-meŭ, şi sĕ s'aţie la mezat pentru ca sĕ cumpere pe numele meŭ moşioara voastră.

Niţu. — (cu veselie) A! slavă Domnuluĭ c'am scăpat de o grijă!.. Când gândeam c'o sĕ şadă Iani în casa noastră... turbam de supĕrare... În calte 'ĭ şidea tu, Măriuco, şi 'ĭ gândi câte-odată la noĭ.

Măriuca. — Ba om şidea cu toţiĭ împreună, cu mama Catrina, cu moş Vêntură-ţară şi cu tine, Niţule, ş'om pitrece ḑile fericite.

Niţu. — (cu dragoste stringênd la pept pe Măriuca) Draga mea Măriucă!

SCENA IV.

Niţu, Măriuca, Vêntură-ţéră (se ivesce pe cărarea din fund.)

Vêntură-ţéră. — (în parte) Hulubaşiĭ moşuluĭ! (strĕnută tare) Noroc!

Măriuca. — (depărtându-se iute de Niţu) A!
Niţu. — Eaca moş Vêntură-ţară.
Măriuca. — (veselă) Moş Vêntură-ţară?
Vêntură-ţéră. — Eŭ, dragiĭ meĭ. (coborîndu-se în scenă.) Am vinit de la târg numaĭ într'o fugă ca sĕ vĕ daŭ veste bună.
Măriuca. — (apucând pe Vêntură-ţéră de braç) Spune, spune degrabă, moşule.
Niţu. — (de ceea parte) Ce veste?
Măriuca. — (răpide) S'o sfêrşit mezatu?
Niţu. — (asemene) Grăeşte.
Măriuca. — Aĭ cumpĕrat moşioara luĭ badea Ion?
Niţu. — Aĭ vinit de hac luĭ *kir* Iani?
Vêntură-ţéră. — Încet, încet, nu mĕ grămădiţĭ că v'oĭŭ da la toţĭ. Vaĭ de mine, că ĭuţĭ copiĭ!
Măriuca. — Da rĕspunde aḑí, moşule, şi nu ne maĭ chinui.
Vêntură-ţéră. — Apoĭ daţi'mĭ vreme sĕ grăesc.
Măriuca. — Eaca tăcem.
Vêntură-ţéră. — Chitic?
Măriuca. — Chiticel.
Vêntură-ţéră. — Gâciţĭ ce-am făcut la gĭudecătorie?
Măriuca. — Te-aĭ luptat la mezat cu grecu?
Vêntură-ţéră. — M'am luptat vîrtos.
Niţu. — Şi 'l-aĭ biruit?
Vêntură-ţéră. — 'L-am!.. 'Ĭ-am suflat moşioara pe sub nas. Ha, ha, ha! Sĕ fi vĕḑut cĭudă la el... Par' că era un ţap străchiet. Tot aşa bodogănea în limba luĭ: *Skasmos diavole!.. kakohrononaki pusti*... Ha, ha, ha, mult oĭŭ maĭ rîde! Vroea, parpalecu, sĕ se facă numaĭ decât cu moşioară, fie cât de mică, numaĭ sĕ prindă rădĕcină 'n ţară... Dar' las' că mi 'l-am frecat eŭ de gâlcĭ.

Nițu. — Care vra sĕ ḑică, de-acum răḑĕșia și casa sûnt a Mărioareĭ?

Vêntură-țéră. — A eĭ... Eaca adeverința de baniĭ ce-am depus în gĭudecătorie.

Măriuca. — (sărind de bucurie) I!.. bine 'mĭ pare, bine 'mĭ pare!.. Vin' sĕ te sĕrut, moșule. (îl sĕrută.)

Vêntură-țéră. — Sĕrută, draga moșuluĭ, doar' oĭŭ maĭ întineri.

Măriuca. — Mĕ duc sĕ daŭ de știre mameĭ Catrineĭ, ca sĕ se mute ear' în casa d-sale. (voĭesce s'alerge în dreapta.)

Vêntură-țéră. — (oprind'o) Stăĭ pe loc că eat'o, vine sîngură aicĭ.

SCENA V.

Ceĭ de'nainte, **Martin, Catrina** (îmbrăcată în negru plânsă și obosită, aduce un braç de vreascurĭ.)

Martin. — (aducênd o sarcină de lemne) Da adă 'n coacĭ la mine aiste vreascurĭ, lele Catrino, că de-abĭa umbli de slabă ce eștĭ.

Catrina. — Ba nu, bade Martine, lasă-mĕ sĕ fac și eŭ măcar atâta treabă în bordeĭu d-tale, unde mĕ găzdueștĭ de când o murit bĭetu bărbatu meŭ... Dumneḑĕŭ sĕ'l erte!.. (plânge.)

Vêntură-țéră. — (cu jale) Sĕrmana femee! tot îl plânge ḑi și noapte.

Măriuca. — (alergând la Catrina) Mamă, mamă Catrino.

Catrina. — (ștergêndu'șĭ ochiĭ) Tu eștĭ, Măriucă?

Măriuca. — Ce 'mĭ-aĭ da sĕ'țĭ spun o veste bună?

Catrina. — (zimbind cu durere) Veste bună?.. mie?

Măriuca. — Dar, mămucă; ce mi'ĭ da?

Catrina. — Ce 'țĭ pot da, Măriucă dragă, că nu maĭ am nimică.

Măriuca. — (ascunḑêndu'şĭ obrazul în sinul Catrineĭ) Mi 'l-îĭ da pe Niţu de bărbat?

Catrina. — Pe Niţu?.. (sĕrutând pe Măriuca) Apoĭ nu 'ĭ a tĕŭ?

Măriuca. — Auḑĭ, Niţule?.. De-acu n'aĭ încotro şovăi... Eaca vestea, mamă Catrină: Am rugat pe moş Vêntură-ţară sĕ împedice pe *kir* Iani de a sĕ face stăpân pe moşia d-voastră.

Catrina. — (cu bucurie) Şi cum asta, fata mea?

Măriuca. — Am cumpĕrat'o eŭ pentru ca sĕ trăim împreună în casa d-tale. Bine-am făcut?

Catrina. — (cu înduĭoşere stringênd pe Măriuca la sin) În casa mea?.. sĕ mor în căsuţa unde m'am măritat!.. unde-am trăit cu bĭetu Ion! (ştergêndu'şĭ ochiĭ) Ah! nu maĭ nădĕjdueam o asĕmine fericire. Vină, vin' cole pe inima mea, dragă Măriucă, că de mult n'o bătut ca' acu de bucurie.

Vêntură-ţéră. — (ştergêndu'şĭ ochiĭ şi suflându'şĭ nasul) Na!.. eaca că 'ncepe-a bura şi la mine.

Măriuca. — (coborind ochiĭ) Mamă Catrino... sĕ meargă moş Vêntură-ţară ca sĕ scoată un pecĭu pe numele luĭ Niţu şi pe-al meŭ?

Vêntură-ţéră. — Mĕ duc numaĭ într'o fugă la potropopu. Încalic eapa luĭ Martin şi sĕ te ducĭ duluţă...

Catrina. — Fă cum îĭ şti, cumĕtre, ca sĕ fie copiiĭ fericiţĭ.

Măriuca. — (încet luĭ Niţu, riḑênd) Maĭ ḑicĭ de-acu, urîtule, că nu te poţĭ însura cu mine?

Niţu. — Nu maĭ ḑic nimică, Măriucă, că 's fericit. (o sărută pe frunte.)

Măriuca. — Dacă 'ĭ aşa, ştiĭ una? Aleargă 'n sat de cheamă locuitoriĭ la dugheană şi desfundă un poloboc în sănĕtatea noastră.

Nițu. — Mĕ duc ca vêntu.

Măriuca. — Ba maĭ încetişor, mĕ rog, ca sĕ te pot întovărĕşi măcar pĕnă la poeana din pădure.

Nițu. — Haïde.

Măriuca. — Mamă Catrină... mamă soacră...

Catrina. — (rîḑênd) Aud, noră dragă.

Măriuca. — (serutând pe Catrina) Mergĭ de te odihneşte 'n bordeĭŭ, că eŭ mĕ 'ntorc acuş... Şi d-ta, moşule, fă te săgeată şi te du țintă la potropop. (ese veselă prin dreapta, alergând cu Nițu)

Vêntură-țéră. — M'am dus...

SCENA VI.

Vêntură-țéră, Catrina, Iani.

Iani. — (în capĕtul cărăriĭ din deal, vorbesce în culise) Moĭ, Gheorgi, merzĭ cu caruța si me astepta in vale, la pod. Merzĭ tot înçeto se nu mi striçĭ careta.

Catrina. — Vine grecu pe-aicĭ... Fug sĕ nu 'l vĕd în ochĭ.

Vêntură-țéră. — Întră 'n casă, că eŭ am douĕ vorbe cu el. (Catrina întră în bordeĭŭ.)

Iani. — (privind între culise) Moĭ, Gheorghi, pune chedica la caruța che mi desali telegari.

Vêntură-țéră. — Auḑĭ, telegarĭ? douĕ mârțoage de pripas.

(Începe a însera. Cerul se acopere încet cu norĭ.)

SCENA VII.

Vêntură-țéră, Iani.

Iani. — (coborindu-se iute, se împedecă de o rădĕcină) *Karnaksi!*.. era se cado.

Vêntură-ţéră. — Ţine-te bine sĕ nu daĭ rĕŭ.

Iani. — Çe?.. ear' ghĭuzi açesta?.. Îl intilnesco peste toto loco.

Vêntură-ţéră. — Âncă n'aĭ scăpat, grecule. Aĭ sĕ daĭ cu ochiĭ de mine pĕnă şi lângă căldarea cea cu smoală clocotită, unde-o sĕ te fearbă draciĭ pe ceea lume.

Iani. — Draçiĭ cu caldare de smola?.. Pusche la limba ta!

Vêntură-ţéră. — Aşa, nelegĭuitule!.. Şi când îĭ gĭuca tananaoa în căldare, am sĕ te 'ntreb: ce-aĭ făcut cu răḑĕşia mea?

Iani. — Çe tanana? Çe raḑasia?

Vêntură-ţéră. — Răḑĕşia mea care 'mĭ-aĭ mâncat-o de haram cu cărţĭ mincĭunoase, cu plastografiĭ. Te facĭ că uĭţĭ?

Iani — Plastografia!.. Moĭ, ţeranoĭ, stiĭ tu cu çine vorbestĭ?

Vêntură-ţéră. — Cu cine?.. cu un venetic pripăşit în ţara Moldoviĭ; cu un caţaon alungat din ţara luĭ, şi care îşĭ batgĭocoreşte numele de grec prin fapte mîrşave, prin coţcăriĭ de cafene şi prigonirĭ de săracĭ.

Iani. — Eĭ, taçĭ, *more*, che me ameţestĭ cu prostiile dimitale.

Vêntură-ţéră. — Ba n'oĭŭ tăcea, că eŭ am cunoscut grecĭ detreabă care 'şĭ cinstea neamu şi murea pentru ţara lor; am cunoscut pe căpitaniĭ Costea şi Farmaki din eterie cu tovarĕşiĭ lor... Aceĭa era oaminĭ, era grecĭ cu inimă; ear' nu ca tine, care ştiĭ numaĭ sĕ sugĭ sângele românuluĭ.

Iani. — (furios) Çe aĭ ḑis che sugo?

Vêntură-ţéră. — Sânge!.. Tu nu eştĭ om; te tragĭ din neamu lipitorilor.

Iani. — Aĭ 'nebunito!.. Moĭ prostole, moĭ capo de bovo, eŭ mi chema Avdela; *ma* nu sinto *avdela*. Stiĭ greçeste?

Vêntură-ţéră — Ba nu.

Iani. — (întorcêndu'ĭ dosul) *Lipon*, du-te la *diavolo*.

Vêntură-ţéră. — Dar' ştiŭ sĕ 'ţĭ spun romăneşte, că am sĕ mĕ leg de capu tĕŭ ca boala de om sănĕtos. Am sĕ te fac sĕ fugĭ de mine ca de tĕmîe.

Iani. — *Ma* eŭ draco sinto, se fugo de tamue? (fâcêndu'şĭ cruce) *Kirie eleison!*

Vêntură-ţéră. — Geaba 'ţĭ facĭ tu cruce, că nu se prinde de tine.

Iani. — (se întoarce cu mânie şi se apropie de Vêntură-ţéră) *More!* çe vreĭ tu cu mine, *telos panton?*

Vêntură-ţéră. — Vreŭ sĕ te fac sĕ turbezĭ.

Iani. — *Skasmos* la tine, *budalas* mozico! Nu pot se me resuflo de tine; nu pot se mi fac negustoriile din priçina ta. Aĭ burzuluito ţerani de la sat a me; aĭ oprito pe locuitorĭ se mi aduca *peskesi;* aĭ dato de stire la subprefecto che se găsea caĭ de pripaso la mine; aĭ facuto o mulţime de *katergariĭ,* si insfirsito mi aĭ luato din palma mosiora luĭ Ion teslaris... Asa este?

Vêntură-ţéră. — Aşa.

Iani. — Si çe aĭ folosito cu asta?.. Aĭ facuto vre un bine la veduva luĭ Ion teslaris, la Catrina?.. niçĭ de cum, che averea a trecuto la muna straina, la Mariuca, si ea tot seraca ramune. Numaĭ chit m'aĭ pagubito pe mine.

Vêntură-ţéră. — Ba te 'nşĕlĭ, lipitoare, c'am înstărit ear' pe Catrina.

Iani. — Cum?

Vêntură-ţéră. — Cum?.. Mariuca o cumpĕrat

răḑĕşia luĭ Ion, pentru că se mărită cu ficĭoru luĭ, cu Niţu. Aĭ înţĕles ?

Iani. — Bre !

Vêntură-ţéră. — Sbeară tu, grecule, de-acum cât iĭ vrea.

Iani. — Breee !

Vêntură-ţéră. — Aĭ vrut sĕ stîngĭ casa luĭ Ion teslarĭu ; dar' n'aĭ gândit că Dumneḑĕŭ ceteşte în inima ta.

Iani. — (încremenit de tot) Breeee !

Vêntură-ţéră. — Ha, ha, he . . . O încremenit ţapu. (se pornesce riḑênd pe cărarea din fund şi dispare.)

Iani. — (după o scurtă tăcere) Se marita Mariuca cu Niţo ! . . *Lipon* dĕ-acum fiçĭoru luĭ Ion teslaris a se fie de doua orĭ maĭ bogato dechit reposatu tataseŭ dimisale, che a se aĭba doua stărĭ, şi pe a Mariucăĭ si a luĭ ! . . *Lipon,* sinto perduto ! Niţo e dusman a me, si a se faca tot ca se me alunze de pe mosia Haramu. Poate che se vree si posesia maĭ terḑio . . . Sinto perduto ! (se primblă turburat) Cum se faco ? . . cum se drego ? (se opresce, lovindu-se peste frunte) Na ! . . o idee nastrusnică ! . . Se me insor eŭ cu Mariuca . . . Se me faco eŭ bogato, şi Niţo se ramue tot seraco ! . . *Aferim* Iani ! . . *aferim kapioldas !*

SCENA VIII.

Iani, Martin (eşind din bordeĭŭ.)

Martin. — (vorbind de pe prag în odae) Ba nu, nevastă, nu mĕ aştepta în astă noapte, că am sĕ car luĭ *kir* Iani un stânjin de lemne. (inchide uşa.)

Iani. — Ha ! Eaca şi Martino.

Martin. — (privesce la Cer) Par' că se găteşte-a ploaĭe ş'a furtună. Sĕ întunecă Cerĭu.

Iani. — Martine, mo Martine.
Martin. — Cine mĕ cheamă? *Kir* Iani!
Iani. — Unde merzĭ?
Martin. — Mĕ duc în padure sĕ ’ncarc lemnele...
Iani. — Care mi estĭ dator? bine; numaĭ cauta se fie bune şi uscate.
Martin. — Apoĭ dă; ţi le-oĭŭ aduce şi eŭ cum le-oĭŭ lua din pădure.
Iani. — *Ma* in padure sinto verḑĭ, şi chind ardo faco fisss...
Martin. — Las’ că le-a usca el focu.
Iani. — Siretole!..
Martin. — (în parte) Auḑĭ, *pehlivanu*? ci că eŭ sûnt şiret.
Iani. — Mo, Martine, ean spune, Mariuca acasa este?
Martin. — Ba o eşit.
Iani. — A esito?.. singura?
Martin. — Ştiŭ eŭ?.. nu eram acasă.
Iani. — Mo, Martine, Martinasi, de ’ĭ spune tu la mine adevero, eŭ daŭ la tine un fifirighi *baksis*.
Martin. — Ba decât *bakşiş* maĭ bine m’aĭ agĭuta sĕ ’mĭ plătesc sfertu.
Iani. — Azuta, azuta, Martinasi. Chito ţi trebue?
Martin. — Douĕ-ḑĕcĭ de leĭ.
Iani. — Doua-ḑeçĭ de leĭ!.. multe parale!.. soma *simandikosa!*.. *ma* cu toate açeste eŭ sinto milostivo si vreŭ se te inlesnesco la nevoe. Na 20 leĭ, bade Martine. (numeră baniĭ luĭ Martin) Se mi platestĭ peste o luna 25 de leĭ, si se mi carĭ doĭ stinzinĭ de lemne la curte. Te primestĭ?
Martin. — Mĕ primesc. Ce sĕ fac?
Iani. — Veḑĭ che eŭ totdeuna ve azuto; *lipon*, spune si tu la mine adevero.

Martin. — Ce adevĕr?
Iani. — Mariuca are vre un amorezi?
Martin. — Ce mâncare 'ĭ aceea?
Iani. — Amorezi...
Martin. — Aĭ orez?.. mănâncă'l sănĕtos.
Iani. — *Ma* nu asa, prostole. Amorezi, stiĭ ibovnico de amori, cum le plaçe la fete.
Martin. — D'apoĭ eŭ ştiŭ? Ce mĕ 'ntrebĭ pe mine? Par' că eŭ îs pristav pe fete? Întreab'o pe dênsa. (se îndreaptă spre fund.)
Iani. — Bade Martine, un *baksis*.
Martin. — Măi, fugĭ în colo. Nu 'ţĭ îĭ ruşine, om bĕtrân, se vorbeştĭ aseminea fleacurĭ?.. Dacă, te-or cârâi şi cĭoarĕle de te-or auḑi. (se sue în drépta şi dispare.)
Iani. — Du-te la zugo, bovole.

SCENA IX.

Iani, Măriuca.

Măriuca (cântă în culise.)

Vêntule, du-te de 'ĭ spune
Că zăbavele nu 's bune,
Că leliţa 'ĭ duce dorul
'Ĭ-a înţelenit ogorul.

Iani. — *Oriste?* Audo glasu Mariucaĭ.
Măriuca. — (în scenă) O ḑis Niţu c'a veni maĭ într'un târḑiŭ se facem şĕḑĕtoare pe prispă. (stă puçin pe gândurĭ.)
Iani. — (în parte) Eat'o!.. s'a facuto frumusica ca un *zarnakade!* (apropiindu-se) Mariuca, *psihi mu*.
Măriuca. — (tresărind) Ce 'ĭ?.. *Kir* Iani!
Iani. — (zimbind şi gudurându-se) *Neski*... *Enakis*... sta-

punolo dimitale, care te a crescuto, *ke* te a hranito, *ke* te a incalḑito, de aĭ inboboçito ca un *triandafilo.*

Măriuca. — Ce sĕ spun?.. M'aĭ hrănit cu răbdărĭ prăjite, şi gĭupineasa Rucsanda cu bătăĭ. Îmĭ aduc aminte.

Iani. — *Ma* nu, Marula draga. Nu cu prazituri, cum ḑiçĭ, che eŭ te am ĭubito ca un copilo a me... *omos* Rucsanda daca a facuto suparare la dimĭata, a facuto fara stirea a me. Rucsanda este zupinesa prosta...

Măriuca. — Proastă; dar' te poartă de nas.

Iani. — Nu me porta de naso, *ma* fiindo che me sluzeste de multo a luato obrazi.

Măriuca. — Ean las', *kir* Iani, că ea 'ĭ stăpână 'n casă... Nu cumva te croeşte şi pe d-ta câte-odată? Spune drept.

Iani. — Feresca Hristos!.. Eŭ sinto *arvaniti, ke* ar fi rusine se me las se me *kelfanesca* o zupinesa...

Măriuca. — Ean las'... nu te-am vĕḑut eŭ?

Iani. — Çe aĭ vaḑuto era in saga, Mariuca.

Măriuca. — Apoĭ dă; şagă saŭ înadins nu se cată; dac'o ĭubeştĭ.

Iani. — Eŭ o ĭubesco pe Rucsanda?.. Doară n'am chelbosito... (cu sentiment) Nu, Mariuca, *matia mu,* nu ĭubesco pe Rucsanda; *ma* ĭubesco un alto *ipokimen.*

Măriuca. — Sĕ 'ţĭ fie de bine... (voĭesce sĕ se ducă.)

Iani. — (ţiindu'ĭ calea) Un *ipokimeno* tinerelo, frumuselo, sprintinelo, nurlio *ke* hazlio; o fetica cu care vreŭ se me insoro, ca se o ţino tot in bumbachi ca pe un puisor de canarasi.

Măriuca. — Dumneḑĕŭ sĕ 'ţĭ agĭute... (voĭesce sĕ plece.)

Iani. — (oprind'o) Amin... Ah! Marula! nu m'aĭ priçeputo?

Măriuca. — (cu mirare) Ce sĕ pricep?

Iani. — *Ma* tu estĭ açel canarasi, Maruliţa, *fos mu*. Cu dimĭata vreŭ se me insoro.

Măriuca. — Cu mine?

Iani. — *Neski*, se ti faco *evghenista*, cocona ...

Măriuca — Ha, ha, ha, ha!

Iani. — Çe riḑĭ?

Măriuca. — Cum n'oĭŭ rîde de-aşa vorbă?

Iani. — (serios) *Ma ohi*, Marula, nu glumesco ... Se crepo daca ḑico *kabazliki*.

Măriuca. — (serioasă) Vorbeştĭ cu tot dinadinsu?

Iani. — Cu inadinso.

Măriuca. — (stă puçin pe gândurĭ de privesce la Iani, apoĭ se apropie de el şi 'ĭ ḑice) Vra sĕ ḑică, mĕ ĭubeştĭ?

Iani. — (căḑênd în genunchĭ) Ah! Marulo! .. te ĭubesco cu amori si cu dragoste. Priveste la mine; am caḑuto si la zenunchĭ.

Măriuca. — Ş'aĭ creḑut d-ta vr'odată, *kir* Iani, că eŭ aşĭ putea ĭubi şi lua de bărbat pe-un om care n'o avut cât de puçină milă de copilăria mea?

Iani. — Aud?

Măriuca. — Cu un om care-o tras asupră'ĭ blăstĕmurile unuĭ sat întreg?

Iani. — Blestemurĭ?

Măriuca. — C'un om care, după ce-o prigonit pĕnă la moarte pe badea Ion teslarĭu, cată şi după moartea luĭ sĕ 'ĭ prigonească vĕduva şi s'o lese goală?

Iani. — (sculându-se furios) Çe! prosta, me batgĭocorestĭ de la ochi, chind eŭ faco metaniĭ la piçĭoarele dimitale? .. Te aĭ fudulito pentru che aĭ clironomisito un bucaţica de pamunto si chiteva boĭ? .. *Ma* oĭŭ sti eŭ se te silesco a nu ḑiçe ba.

Măriuca. — (cu dispreţ) Aĭ 'nebunit, sĕrmane!

Iani. — Si se te silesco ca se te intorçĭ inapoĭ la casa me.

Măriuca. — Eŭ, sĕ maĭ pun picĭoru 'n bizunia ta? Atuncĭ s'agĭungĭ tu! ..

Iani. — Mariuca ... nu te zuca cu mine! Nu me scote din ţiţinia.

Măriuca. — Ha, ha, ha ... Mĕ facĭ, ḑĕŭ, sĕ rîd, ticălosule!

Iani. — (furios) *Kakohrononaki,* paçeavura! Me duco la subprefecto se me zaluesco că mi aĭ furato o mulţime de lucrurĭ chind aĭ fuzito de la curte.

Măriuca. — (indignată) Eŭ, 'ţĭ-am furat ceva?

Iani. — *Neski*, si am se te aduco pe sus cu zandarmi ca se te faco se mi ḑiçĭ *aman.*

Măriuca. — De 'ĭ face una ca asta, sĕ ştiĭ tu că nu scapĭ teafĕr din mânile luĭ Niţu.

Iani. — Chit pentru badiţa Niţo, amorezi, ibovnico dimitale, am se 'l inchido ca partas la talharie.

Măriuca. — (în parte, spărietă) Vaĭ de mine! sĕ 'l închidă pe Niţu! (tare) Ascultă, *kir* Iani, mĕ gĭur pe mormêntu tată-meŭ că eŭ nu 'ţĭ-am luat nimic din casă. Nu 'ţĭ face blăstĕm sĕ 'npingĭ pe Niţu 'n urgie!

Iani. — Viĭ cu mine acasa!

Măriuca. — (oçerindu-se) Cu d-ta? .. Maĭ bine sĕ mor. (se îndreaptă spre bordeĭŭ.)

Iani. — (ameninţând'o) Eĭ! .. lasa che eŭ ve sinto popa.

Măriuca. — (pe pragul uşiĭ) Că doar' n'a erta Dumneḑĕŭ, unuĭ nelegĭuit ca tine, sĕ 'ţĭ împlineştĭ gându. (întră în bordeĭŭ.)

(Începe a tuna încet şi a fulgera.)

Iani. — (singur) Nu vrea diavoloĭca se me asculte ... *Puski* çel de Niţo a ameţit-o ... Cum se faco? .. Ḑestrea eĭ mi scapa p'intre dezite ... Niţo, dusman a me, pote se se faca de primezdie pentru mine ... *More*, çe atita vorba? Mariuca este singura la bordeĭ;

ghĭuzi de Vintura-ţara s'a duso; Martin s'a duso; nu mi ramune dechit se o ripesco... Haĭde... (se apropie de uşă şi de odată se opresce) *Ma* singuro... e cam greŭ... Maĭ bine se chĭemo si pe Gheorghi vezeteo. (ese alergând pe cărarea din dreapta.)

SCENA X.

Moĭse (se coboară spăriet pe cărarea din fund.)

Moĭse. — (strigă) Cucoane *kir* Iani... *kir* Iani!.. *Aĭ veĭ!*.. unde-o apucat?.. M'am intirḑiet la tocmală cu Martin pentru un car de lemne, ş'am remas singhir in codru. (fulgeră şi tună) *Aĭ veĭ!*.. par' c'o trisnit in mine!.. Acuş o sĕ 'nceapă a ploua... ba chĭar şi plouă... Cum o s'agĭung acasă?.. Satu nu 'ĭ diparte, dar ploaea poate sĕ 'mĭ strice halatu, sĕ 'mĭ facă pagubă mare... In pădure sĕ staŭ mi 'ĭ frichi... poate sĕ fie talharoĭ.

(În timpul acesta Gavril ese din dreapta şi se apropie pe d'inapoĭ de Moĭse.)

SCENA XI.

Moĭse, Gavril (ascuns la façă.)

Gavril. — (In parte) Par' că zăresc pe Moĭsi?

Moĭse. — (In parte) Maĭ bine sĕ fug digrabă acasă... (se întoarce ca sĕ plece şi se întâlnesce cu Gavril)

Gavril. — (schimbându'şĭ vocea) Gĭupâne.

Moĭse. — (spăriet) *Vuăs?*.. (tremură.)

Gavril. — Fă'ţĭ milă şi pomană de mĕ milueşte cu ce te-a lăsa inima.

Moïse. — Pomană ? . . (în parte) Nu'ĭ talharoĭŭ. (tare) Fugĭ in colo, calicule. (voïesce sĕ plece.)

Gavril. — (aţiindu'ĭ calea) Gĭupâne . . . nu te 'ndura de-un bĭet sărac care moare de foame.

Moïse. — (dîrz) Morĭ şi crăpĭ . . . nu 'mĭ pasă mie . . .

Gavril. — (luându'l de mână) Gĭupâne . . . gândeşte, că cine milueşte pe săracĭ îĭ eartă Dumneḑĕŭ pĕcatele . . . şi poate că aĭ şi d-ta vr'un pĕcat mare de ertat!

Moïse. — (îngrijit) Un pĕcat? Ce ştiĭ tu?

Gavril. — (stringêndu'l de mână) Ştiŭ! (încet la ureche) Ean cată înapoĭ că te-alungă Ion teslarĭu.

Moïse. — (privind înapoĭ cu spaĭmă) Ion? . . bade Ion?

Gavril. — (întorcêndu'l cu faça la el) Cată şi 'n coacĭ de veḑĭ cine sûnt şi eŭ?

(Fulger mare)

Moïse. — Gavril! (în parte) *Eĭ veĭ!* . . Gavril!

Gavril. — Ha! mĕ cunoştĭ acu, Ĭudo? . . Gavril, ear' Gavril care s'o întors pentru pĕcatele tale ş'a greculuĭ.

Moïse. — (tremurând) Bade Gavrile . . .

Gavril. — Aţĭ creḑut voĭ că 'ţĭ scăpa de mine? M'aţĭ purtat cu mincĭunĭ de era sĕ per de foame pe la Galaţĭ! . . m'aţĭ depărtat din sat ca sĕ n'aveţĭ nicĭ un martur de uciderea luĭ Ion teslarĭu?

Moïse. — Ba nu, bade Gavrile . . . ḑeŭ nu . . .

Gavril. — Dar' am venit sĕ strîg în gura mare că noĭ triĭ sûntem ucigaşiĭ luĭ; voĭ cu sfatu, eŭ cu fapta! ticălosule! . . 'mĭ-aţĭ dat rachiŭ, spirt, pentru ca sĕ'mĭ perd minţile şi sĕ cad în pĕcat de moarte! . . ş'aţĭ creḑut că dup'o asemine nelegĭuire, eŭ, un beţiv, nu 'mĭ-oĭŭ maĭ aduce-aminte de nimică . . . dar' ştiĭ tu, Ĭudo, că de-atuncĭ eŭ n'am un ceas de odihnă? . . că mĕ munceşte cugetu ḑi şi noapte? . . că mĕ urmăreşte pretutindene umbra mortuluĭ?

Moïse. — (tremurând) *Veĭ, veĭ, veĭ!* .. fereaschi Dumneḑeŭ!

Gavril. — (în delir) Eacăt'o ... colo ... pe deal ... pe după copacĭ ... vine ... vine! ..

Moïse. — (spăriet, privesce în urma luĭ. Un fulger luminéză pădurea. Moïse cade obosit în genunchĭ) *Aĭ! veĭ, veĭ, veĭ ... mein Gott!* ..

Gavril. — (în delir) Ioane ... Ioane, n'o fost cu voea mea ... (arătând pe Moïse) Eaca unu din adevĕraţiĭ vinovaţĭ ... nelegĭuitu ista! .. El m'o înpins în calea pĕcatuluĭ ... el! (apasă mâna pe umerul evreuluĭ.)

Moïse. — *Aĭ veĭ!* .. *ghevalt!* .. am murit!

(Se aude între culisele din dreapta vocea luĭ Iani, strigând: Gheorghi, Gheorghi.)

Moïse. — (tresărind la vocea luĭ Iani) Ha ... Gheorghi? .. (se scoală şi strigă) Bade Gheorghi ... bade Gheorghi!

Gavril. — Chĭemĭ agĭutorĭŭ, Ĭudo? Las' că te-oĭŭ găsi eŭ mânĭ în sat ... (se depărtează pe cărarea din dél şi se opresce în capĕt.)

Moïse. — Bade Gheorghi, bade Gheorghi!

SCENA XII.

Gavril (în dél), Moïse, Iani, Gheorghe.

Iani. — (întrând din dreapta) Çine striga aiçe?

Moïse. — (alergând la Iani) Bade Gheorghi, nu mĕ lăsa.

Iani. — Dimĭata strizĭ, zupine Moïsi?

Moïse. — (bulmăcit) Bade Iani ... Gavril, o vinit Gavril! ..

Iani. — Çe Gavrilo? .. aĭ nebonito? .. Evreo tot fricoso.

Moïse. — (privind cu spaĭmă înpregĭur) Gavril ... Gavril, ḑic ḑeŭ.

(Se deschide uşa bordeĭuluĭ şi Măriuca ese.)

Iani. — Taçĭ ! (un fulger) Mariuca !

SCENA XIII.

Ceĭ de'nainte, **Măriuca** (lângă uşă.)

Măriuca. — (în parte) Par' c'am audit pasurĭ afară; nu cumva 'ĭ Niţu ? (ascultă.)

(Iani şi Gheorghe se apropie încet de bordeiŭ, fără a fi vĕduţĭ de Măriuca. — Moïse îĭ urmézä cu spaĭmă.)

Iani. — (în parte) Cruçe azuta . . .

Măriuca. — Niţule, Niţule . . . tu eştĭ ?

Iani. — (astupându'ĭ gura cu basmaoa) Gheorghi, umfla digraba la dinsa. (Gheorghe ridică pe Măriuca în braçe şi se îndreaptă răpide în culisele din dreapta.)

Moïse. — (cu mirare) *Vas ist?* (remâne încremenit.)

Iani. — (urmând pe Gheorghe) Am prinso prepeliţa. . . (ese.)

Măriuca. — (desfăcênd basmaoa de la gură) Agĭutorĭŭ, agĭutorĭŭ ! . . Mamă Catrină ! . . Niţule ! . .

SCENA XIV.

Catrina, Moïse, Gavril.

Catrina. — (eşind din bordeĭŭ) Vaĭ de mine ! . . ce-o păţit Măriuca de strigă ? Măriuco, Măriuco . . .

Măriuca. — (în culise) Mamă Catrino !

Catrina. — Măriuco, unde eştĭ ?

Gavril. — (coborindu-se) O răpit-o grecu, *kir* Iani . . .

Catrina. — Când ?

Gavril. — Acu; am zărit tot din deal.

Catrina. — Vaĭ de mine ! . . (aleargă desperată în culisele din dreapta) Măriuco . . . Măriuco.

Gavril. — Măriuca m'o hrănit aḑĭ, când era sĕ mor de foame... De-oĭŭ şti chĭar că 'mĭ-oĭŭ perde vieaţa, mĕ duc s'o scap pe copilă din ghĭarĕle greculuĭ. (zărind pe Moĭse, se răpede şi 'l apucă de gulerul halatuluĭ) Ha! eaca Ĭuda. El trebuĭe sĕ ştie tot! (tare) Spune, târtane, unde-o duceţĭ pe Măriuca?

Moĭse. — (tremurând) Nu ştiŭ, n'am vĕḑut.

Gavril. — (sgâlţiindu'l) Ba ştiĭ, litfă spurcată. Vin' cu mine.

Moĭse. — (sbătându-se) *Aĭ veĭ! ghevalt!* bade Gavrile, ce vreĭ sĕ facĭ?

Gavril. — (trăgênd pe Moĭse) Tacĭ, pângăritule, că te ucid!

Moĭse. — (perḑêndu'şĭ papuciĭ) *Eĭ veĭ!* mamă-nĭeŭ!

(Tunete şi fulgere.)

(Cortina cade.)

TABLOUL I.

Teatrul represintă o odae mobilată ordinar; o uşă în dreapta, o uşă în stânga; o uşă şi o fereastră în fund; între ele un dulap; o masă de lemn în stânga, pe planul I-iŭ şi scaune. Furtună afară. Se aude un vuet de trăsură.

SCENA I.

Iani, Măriuca (leşinată), Gheorghe.

Iani. — Gheorghi, pune digraba pe Mariuca cole pe divano...

(Gheorghe, care a adus pe Măriuca în braçe, o aşeaḑă pe canape.)

Iani. — Bine, *pola kala*... Acum alerga la protopopo se scoţĭ un peçi pe numele meŭ şi a Maruleĭ...

Ma digraba, inţelesu-*mu*? .. Na si parale ... (îi dă banĭ) Haĭde ...

(Gheorghe ese.)

Iani. — (privind cu satisfacere la Măriuca) Si muni zupinesa Mariuca are se fie *kera Avdela*.

(Se aude afară vocea Rucsandeĭ, ḑicênd cu mânie: Ce face? un pecĭŭ pe numele Măriucăĭ?)

Iani. — (îngrijit) Audo glasu Rucsandeĭ ...

(Rucsanda de afară, de după uşa din fund strigă: Un pecĭŭ! 'Ĭ-oĭŭ da eŭ pecĭŭ greculuĭ!)

Iani. — (spăriet) Vine aicĭ, strigoĭca! (Aleargă la uşa din fund şi se luptă în toată scena cu Rucsanda, care, d'incolo de uşă, cearcă sĕ o deschidă ca sĕ între în odae.)

(Rucsanda de-afară, cercând la uşă, strigă: Cine-o închis uşa?)

Iani. — Eŭ ...

(Rucsanda strigă de-afară: Aşa? te-aĭ închis cu parşiva cea de ţĕrancă? .. Las' c'oĭŭ sătura-o eŭ.) (înpinge uşa.)

Iani. — (respingênd uşa) Minçĭunĭ ... che nu este parsiva ... Tu estĭ parsiva si obraznica.

(Rucsanda strigă de-afară: Eŭ ... eŭ? .. Vaĭ! mânca-te-ar cĭoarĕle, capră râĭoasă ... te-oĭŭ învĕţa eŭ sĕ mĕ batgĭocoreştĭ! ..) (înpinge tare în uşă.)

Iani. — Nu lasa, Gheorghi.

(Rucsanda furioasă, strigă de-afară: Hoţule! .. enicerĭule! ..)

Iani. — Asculta, muere nebuna, ţi poronçesco se esi acu indata din casa me, se lipsestĭ, che puno argaţi se te dee pe porta de spate.

(Rucsanda strigă de-afară: Aşa? M'alungĭ după ce te-am slujît fără leafă ḑece anĭ? Bine, mĕ duc; dar' sĕ dee Dumneḑĕŭ sĕ te vĕd în temniţă!) (se depărtează.)

Iani. — Merzĭ la draco ... Uf! am scapato.

Măriuca. — (deşteptându-se, cu voce slabă) Mamă Catrină ...

Iani. — (întorcêndu-se răpide de la uşă) S'a trezito? .. (se apropie de Măriuca.)

Măriuca. — (sculându-se pe divan) Mamă Catrino... Unde sûnt?..

Iani. — (cu blândeţe) Estí la casa me, *psihi mu*, Marula.

Măriuca. — (ţintind ochiĭ asupra luĭ Iani) *Kir* Iani!

Iani. — *Neski*, Maruliţa, *kir* Iani, supuso sluga a mataluţi. (îĭ ĭea mâna.)

Măriuca. — (oçerindu-se) *Kir* Iani! (se scoală şi se depărtează de el cu înfiorare.)

Iani. — Çe fuzĭ ca o capriora selhatica, che nu vreŭ se te maninco.

Măriuca. — (voind sĕ'şĭ aducă aminte) Cum mĕ aflu aicĭ?.. Ce mi s'o intêmplat?..

Iani. — (apropiindu-se) Ţi sa intimplato un lucru care se intimpla ades' la fetele çele frumusele... Te am furato ca pe un zuvaero...

Măriuca. — Dar!.. acu 'mĭ-aduc aminte toate. (cu desperare.) Vaĭ de mine!.. pe-acuĭ mânĭ am căḑut!

Iani. — Pe muna unuĭ omo çinstito, Marula; un amorezi care vroeste se faca nunta cu dimĭata.

Măriuca. — Nuntă?.. *Kir* Iani, dă'mĭ drumu sĕ mĕ duc.

Iani. — Drumo?.. Ha, ha, ha... De-acu nu maĭ scapĭ din cusca; che am hotarito se te faco *nikokera.*

Măriuca. — Eŭ? M'oĭŭ da maĭ digrabă cu capu 'n fôntână. (aleargă spre fund.)

Iani. — (oprind pe Măriuca de mână) Asculta, Mariuca, nu façe nebuniĭ dezeaba, che eŭ chind hotaresco un lucru, niçĭ Sultano nu'l pote schimba. Aĭ se fiĭ nevasta me; *lipon* nu maĭ ḑiçe ba.

Măriuca. — (plângênd) Cucoane Iani, fă'ţĭ milă de mine... Nu mĕ nenoroci, te rog în genunchĭ. (cade în genunchĭ.)

Iani. — Ha, ha... façĭ acu metaniĭ si dimĭata?.. *ma* nu se prinde.

Măriuca. — Cucoane Iani . . . mi'ĭ drag Niţu ; 'ĭ-am gĭurat ca sĕ'l ĭeŭ de bărbat . . . nu mĕ pot cununa cu d-ta.

Iani. — (în parte) O ! . . minunata idee ! (tare) Niţo ? . . Niţo este inchiso la groso.

Măriuca. — (sculându-se) Niţu închis ?

Iani. — *Neski* . . . Eŭ m'am zaluito la subprefecto che mi a furato çeva, si 'l-a puso la duba.

Măriuca. — Niţu închis ! Niţu o furat ? . . Pentru ce-aĭ făcut aşa pĕcat. (plânge.)

Iani. — Pentru che te ĭubesco ! . . si daca vreĭ se fiĭ blinda . . . daca vreĭ se me induro de Niţo, se'l scoto de la inchisore . . . spune la mine che me ĭubestĭ si che dorestĭ se chintam inpreuna : *Isaia horeve !*

Măriuca. — (în parte) Niţu ? . . nu se poate ! . . mĕ 'nşală grecu pentru ca sĕ mĕ sparie.

Iani. — *Oriste ?* Cum ?

Măriuca. — (în parte) De-âşĭ agĭunge pĕnă mânĭ ca sĕ aflu adevĕru . . .

Iani. — Priimestĭ ?

Măriuca. — Făgădueştĭ că 'ĭ scăpa pe Niţu ?

Iani. — Fagaduesco tot ; *ma* dimĭata fagaduestĭ ?

Măriuca. — Om videa mânĭ. (se îndreaptă spre stânga.)

Iani. — (cu bucurie) *Aksiologo !* minunato !

Măriuca. — (în parte) 'Ţí-oĭŭ gĭuca-o eŭ, grecule . . . lasă . . .

Iani. — *Aferim* Iani ! . . s'a inblindito capriora ! (închide uşa cu cheĭa.) Çe 'ĭ in muna nu 'ĭ minçuna.

SCENA II.

Iani, Moĭse (întră prin fund spăriet.)

Moĭse. — Cucoane *kir* Iani, *ghevalt!* sintem prăpădiţĭ !

Iani. — *Karnaksi!*
Moïse. — (tremurând) *Aĭ! veĭ, veĭ, veĭ!* am murit!
Iani. — *Ma* çe aĭ? çe aĭ paţito, Moĭsaki?
Moïse. — (privind spre uşă) Gavril! o vinit Gavril!
Iani. — Gavrilo?
Moïse. — M'o prins Gavril! m'o bătut Gavril! mamă-nĭeŭ!
Iani. — Çe spuĭ, omole?.. çe bodoganestĭ?
Moïse. — Nu bodo... do... dogănesc... Gavril s'o intors di la Galaţĭ.
Iani. — Chind? unde 'ĭ?
Moïse. — Vine, vine-aicĭ! Inchide uşa.
Iani. — Vie sanatoso, che nu mi pasa.
Moïse. — Nu 'ţĭ pasă? *Eĭ! veĭ!* tare eştĭ voĭnicos!
Iani. — (cu mândrie) Sinto stranepoto luĭ *Pentedeka.*
Moïse. — *Pentedeki?*
Iani. — *Neski!.. Lipon* nu maĭ tremura, Moĭsaki, che estĭ cu mine. Vie saptedeçĭ de Gavrili; nu am niçĭ o griza, che sinto feriçito. Destrea Mariucăĭ a intrato la buzunar a me. Mi vine se chinto, se zoco si se faco un guleaĭ.
Moïse. — *Guliaĭ?*
Iani. — Asa. (aduce din dulap pâne, o farfurie cu masline, o sticlă cu vin şi două pahare) Am çeva minunato si delicato de muncato... Asteapta.
Moïse. — Ce se fie? Un budinchi cu usturoĭŭ?
Iani. — Ba nu. (arătând maslinele) Priveste.
Moïse. — Masline?
Iani. — Bucate imparatesco de la ţara me.
Moïse. — Usturoĭŭ nu 'ĭ?
Iani. — Nu; *ma* este çeapa... (aduce o ceapă) Na, Moĭsaki, maninca, se façem zaifeti. (se pun la masă şi mănâncă.)

Moïse. — Bună ceapă... Chit aï cumperat oca, chicoane *kir* Iani?

Iani. — N'am cumparato, che eŭ nu cumparo nimic aiçe in sato. Mi a aduso *peskesi* badea Gavrilo.

Moïse. — (tresărind) Gavril sêrbu?

Iani. — *Ohi*... Gavrilo bulgaris, çel cu gradina de zarzavaturĭ... *Ma* çe aĭ, Moĭsaki, de estĭ galbino ca un lemoni?

Moïse. — Ghindesc la bade Gavril sêrbu că 'l am intilnit in pădure.

Iani. — *More*, nu suguestĭ?

Moïse. — Nu, ḑic şi ḑeŭ! Bade Gavril iĭ tare mânios pe noĭ şi 'mĭ-o ḑis că vine se spue la toţĭ che noĭ am ucis pe Ion teslarĭu.

Iani. — (bênd şi turnând luĭ Moïse) Asa a spuso?

Moïse. — (bênd) Eŭ me tem se nu ne facă o poznă, fiind che nu 'ĭ-am trimes parale la Galaţĭ.

Iani. — Beţivo este in stare se ne dee de gol...

Moïse. — *Mein Gott!*.. apoĭ sintem prăpădiţĭ, *kir* Iani!

Iani. — (pe gândurĭ) Primezdie!

Moïse. — (spăriet) Haa?

Iani. — (pe gândurĭ) Un mozico se me ţie de naso!.. Se atirna soarta me de dinso... nu se pote!..

Moïse. — Ce vorbeşte singhir?

Iani. — Zupine Moĭsaki, stiĭ una?

Moïse. — Una?

Iani. — Bea maĭ intiĭ un paharo de vino...

Moïse. — (bênd) Pentru ce?

Iani. — *More*, fraţico, chind vine un chine turbato se te manince, çe façĭ?

Moïse. — Eŭ?.. fug.

Iani. — Fuzĭ, *ma* te aziunze chinele, te musca si morĭ.

Moïse. — (tresărind cam ameţit) Morĭ ?
Iani. — *Lipon* çel maĭ sigur este se uçizĭ chinele daca vreĭ se scapĭ viaţa!.. Vreĭ se scapĭ viaţa, Moĭsaki ?
Moïse. — Vreŭ, vreŭ, vreŭ.
Iani. — Prea bine, ne am inţeleso... Gavrilo este chine turbato pentru noĭ, si trebue se 'l...

SCENA III.

Moïse, Iani, Gavril (se arată la uşa din fund.)

Gavril. — Eată-mĕ şi eŭ!
Moïse. — (tresărind cu groază) *Aĭ! veĭ!*.. Gavril!
Iani. — Gavrilo!.. (în parte) Draco 'l-a aduso.
Gavril. — Eĭ!.. bine v'am găsit, tovarĕşilor.
Iani. — (zimbind şi gudurându-se) Bine aĭ venito, Gavrilasi... prietino, fraţica... Estĭ sanatoso?.. Mi pare bine che ti vedo sanatoso.
Gavril. — Îţĭ pare bine, hâtrule? De-aceea m'aĭ lăsat muritorĭŭ de foame la Galaţĭ?
Iani. — Ţi 'ĭ fome, Gavrilaki? Vina de maninca cu noĭ... Ean priveste bucate bune si vino... *ma* çe vino... façe cu ochiĭ... poftimo, poftimo.
Gavril. — (în parte) Sĕ gudură haĭta...
Iani. — Sermano Gavriluţa!.. Aĭ patimito la Galaţĭ?.. N'aĭ primito bani care ţi am trimiso?.. çe reŭ mi pare?.. Vino la masa. Façe loc, zupine Moisi, intre dimĭata si mine.
Gavril. — (în parte, apropiindu-se de masă) Unde sĕ fie Măriuca? Oĭŭ afla eŭ.
Iani. — Aiçe, aiçe, Gavrilaki, linga prietinĭ, ca se fim la un loco trustreĭ.
Gavril. — (la masă) Aşa, ca ceĭ triĭ craĭ de la Răsărit.

Iani. — (ridênd) *Neski . . . neski* . . . de la Rasarito . . . ha, ha, ha! . . Veselo birbanti . . . Nu 'ĭ asa, Moĭsaki?

Moïse. — (cu spaĭmă) *Ia . . . ia* . . . triĭ craĭ . . .

Gavril. — Triĭ ucigaşĭ . . . Nu 'ĭ aşa, Moĭsaki?

Iani. — (serios şi spăriet) Taçĭ, bre. (privind cu îngrijire la uşa din stânga.)

Gavril. — Da cine ne-aude? (în parte) Aice 'ĭ Măriuca.

Iani. — Poate s'audă zupinesa Rucsanda.

Gavril. — Aşa? eaca tac; dar' ce 'mĭ daţĭ?

Iani — Maslini *ke* vino . . . Poftimo. (ĭea talerul cu masline şi 'l întinde luĭ Gavril) Zupine Moĭsaki, torna luĭ Gavriluca . . .

(Moïse toarnă vin în paharul luĭ Gavril; măna luĭ tremură.)

Gavril. — Da ce tremurĭ, gĭupâne Moĭsi? . . Gândeştĭ poate la bĭetu Ion teslarĭu? (bea.)

Moïse. — (turnându'ĭ ear') Maĭ poftim, bade Gavrile.

Gavril. — Sĕrmanu! . . o murit! . . 'l-am ucis noĭ! . . Sĕ 'ĭ fie sufletu 'n pace!

Iani. — *Ma* taçĭ, diavole.

Gavril. — Poate că ne-aude Măriuca?

Iani. — Da . . . ba, nu Mariuca . . . Rucsanda. (privesce în stânga.)

Gavril. — (în parte) În odaea ceea îĭ închisă copila. (tare) Voĭ îl visaţĭ câte-odată pe Ion teslarĭu?

Iani. — *Kakohrononaki*, beţivo! . . Çe vreĭ se 'ţĭ dam ca se astupĭ gura la tine?

Gavril. — (bênd şi începênd a sĕ ameţi) Sĕ'mĭ daţĭ tot ce-aveţĭ la sufletu vostru, banĭ, galbinĭ . . .

Moïse. — Galbinĭ? N'am, ḑic ḑeŭ!

Gavril. — N'aĭ, gĭupâne? (tare) Bĭetu Ion! or fi şĕse lunĭ acum de când 'l-am . . .

Iani. — (astupându'ĭ gura) Taçĭ, bre afurisito . . . Na

banĭ . . . (scoate din buzunar un pumn de banĭ şi 'ĭ toarnă pe masă) Na, lupule, maninca.

Gavril. — (luĭ Mĭose) Da d-ta nu daĭ ceva de sufletu luĭ Ion?

Moĭse. — (dând treĭ gologanĭ) Poftim, mĕ rog.

Gavril. — Triĭ gologanĭ?.. nu 'ĭ destul . . . Maĭ scoate, gĭupâne, din cel chimir, maĭ scoate.

Moĭse. — Nu maĭ am, ḑic ḑeŭ.

Iani. —(face semne luĭ Moĭse) *Ma* nu te scumpi, Moĭsaki; daĭ, daĭ luĭ Gavrilaki, che el este fraţica a nostru.

Moĭse. — (scoate o pungă lungă în a căreĭ fund sună câţĭ-va banĭ, şi o dă luĭ Gavril, oftând) Eaca tot . . . m'am calicit.

Gavril. — Las' că te 'ĭ maĭ îmbogaţi tu din sudoarea ţĕranilor . . . Vra sĕ ḑică, sĕ nu maĭ pomenim de Ion?

Iani. — } (de-odată, cu rugăcĭune) *Ohi, ohi* . . .
Moĭse. — } Nu, nu, mĕ rog . . .

Gavril. — Apoĭ dar' sĕ vorbim de Măriuca; undeaĭ ascuns-o, grecule?

Iani. — Mariuca?.. Nu priçepo . . .

Gavril. — Eĭ! nu te priface, că nu mĕ 'nşĕlĭ tu pe mine . . . Aĭ furat pe Măriuca de la casa luĭ Martin . . . te-am vĕḑut eŭ . . . Spune ce-aĭ făcut cu ea?

Iani. — Suguestĭ, bade Gavrile?.. Eŭ am venito acasa cu zupino Moĭsi, si el pote marturisi adeveru . . . Am aduso eŭ pe Mariuca?

Moĭse. — Nu ştiŭ, n'am vĕḑut.

Gavril. — N'aĭ vĕḑut?.. Te gĭurĭ pe oasele luĭ Ion teslarĭu? (maĭ tare) a luĭ bĭetu Ion, care-o murit din pricina . . .

Moĭse. — (astupându'ĭ gura) Ba am vĕḑut . . . iĭ aicĭ.

Gavril. — (voind sĕ se scoale) Unde 'ĭ? în care odae?

Moĭse. — (arătând uşa din stânga) In odaea ceea?

Iani. — (în parte) *Skasmos!*

Gavril. — (sculându-se) Mĕ duc sĕ 'ĭ daŭ drumu...
Iani. — *Ma* çe vreĭ se façĭ cu dinsa?
Gavril. — Vreŭ s'o scot din ghiarĕle tale şi s'o duc înapoĭ la bordeĭu luĭ Martin.
Iani. — *Ma* pre bine, bade Gavrile, daca poſtestĭ, om duçe-o impreuna muni dimineţa la Martino. Acu este nopte, intunerico, vinto, furtuna... Lasa se odihnesca copila, si cum s'a façe ḑiua, fagaduesco che o duçem unde a vroi dimĭaiĭ.
Gavril. — Nu te cred.
Iani. — Daca nu creḑĭ, seḑĭ aiçe si dimĭata pana dimineţa.
Gavril. — Bine; fie ş'aşa... Eaca şĕd. (se pune pe scaun.)
Iani. — Çe? m'aĭ socotito che sinto strigoĭ? che sugo sinze de fete?.. Ha, ha, ha... *katergari!*
Gavril. — Apoĭ dă, *kir* Iani, te ştiŭ ce poamă eştĭ.
Iani. — (riḑênd) Sinto poma buna *ke* am vino bun... Ean se 'l maĭ gustamo. (toarnă luĭ Gavril şi luĭ Moïse.)
Gavril. — Sĕ 'l gustăm... (bea) Bun, ḑĕŭ!.. iţĭ înveseleşte inima şi te face sĕ uĭţĭ pĕcatele... Nu 'ĭ aşa, gĭupâne?
Moïse. — (bênd) Cum vreĭ d-ta...
Iani. — Eŭ me simto maĭ tinero chind il vedo streluçind in paharo, si chind il inghit mi vine tot se chinto si se zoco... da dimĭata, bade Gavrilasi?
Gavril. — (bat) Şi eŭ, grecuşorule... îmĭ sburdă inima.
Moïse. — (maĭ vesel) Inchi şi eŭ sburd.

(Împreună.)

Gavril (cântă :)

Frunḑă verde de călin,
Îmĭ înnec aleanu 'n vin.

Iani (cântă :)

Αχ! κερὰ Μαργιόλα
Ἦλθε ο ἀνδρὰς σου.

Moĭse (cântă :)

Balabusti mititichi
Draga nĭeŭ . . .

Gavril. — (scoţênd fesul luĭ Moĭse şi aruncându'l jos) Tacĭ, Ĭudă, că 'mĭ spurcĭ cânticu.

Moĭse. — *Aĭ veì !*

Gavril. — (se scoală clătinându-se) Începe-a mĕ furnica prin picĭoare . . . Mi'ĭ poftă sĕ trag un gĭoc . . . Vin' încoacĭ, balabustă, sĕ gĭucăm brêu . . . (apucă pe Moĭse de brêŭ) Ean aşa . . . Prindeţi-mĕ voĭ, tu de mijloc, şi sĕ daţĭ vîrtos.

(Se prind de brêŭ, punênd pe Moĭse în mijloc.)

Iani. — Daĭ, daĭ, *more* . . . (în parte) s'a imbatato mozico.

Gavril.

Merge lupul după oĭ
Şi le cântă din cimpoĭ
Pĕn' le-apucă de le 'nbucă . . .
Sĕ n'aĭ grijă, Măriucă.

(Gavril bat, joacă, trăgênd danţul după el, şi cântă versul cel de pe urmă când trece pe la uşa unde 'ĭ închisă Măriuca. Pe urmă trage danţul spre uşa din dreapta, când ajunge lângă prag, ḑice : Am ameţit ! şi cade în odaea din dreapta.)

SCENA IV.

Iani, Moïse.

Iani. — A caḑuto ameţito, beţivo?

Moïse. — (privind în odae) O căḑut gïos pe scândurĭ şi nicĭ nu se mişcă.

Iani. — Acuma este vremea... (se duce de ĭea un eartagan ce se găsesce pe dulap) *Ghidi*, hoţo!.. (se îndreaptă spre odae.)

Moïse. — (spăriet) Ce vreĭ sĕ facĭ?

Iani. — (apucând pe Moïse de mână) Vino se veḑĭ.

Moïse. — Da ce vreĭ?

Iani. — Se uçigo chinele çel turbato. (întră în odae.)

Moïse. — *Mein Gott!* (întră fără voïe în odae, tras de Iani.)

(Se aude o lovitură de eartagan şi vocea luĭ Gavril strigând cu durere: Valeŭ! — De odată fulgeră şi trăsnesce cumplit afară. — Iani galbĕn la façă şi Moïse nebun de spaĭmă es din odae. — O lumină mare se arată în depărtare.)

Moïse. — O murit?

Iani. — Murit!

Moïse. — Nu ne-a vĕḑut cineva?

Iani. — Nu.

Moïse. — Da ce facem cu dinsu?

Iani. — Oĭŭ spune luĭ Gheorghi se 'l ridiçe ca se 'l ingrope.

SCENA V.

Iani, Moïse, Vêntură-ţéră (întră ĭute prin fund.)

Vêntură-ţéră. — Bucură-te, grecule, că 'ţĭ aduc o veste bună.

Iani. — (spăriet) Çe?

Vêntură-ţéră. — Îţĭ arde aria... O căḑut fulgerul pe ea.

Iani. — (scăpând eartaganul) Aria?.. m'am caliçito! (aleargă iute afară.)

Moïse. — Foc?.. *Vaĭ!* crişma nĭeŭ! (ese alergând.)

Vêntură-ţéră. — Îmĭ pare bine că 'ĭ-am adus eŭ vestea asta... Aleargă tu, grecule, că nu se stînge focu aprins de fulger.

(Se aude un gemet în odaea din dreapta.)

Vêntură-ţéră. — Cine geme-aicĭ? (se apropie de uşa din dreapta şi privesce în odae — Un fulger) Vaĭ de mine! Un om ucis! Gavril!

SCENA VI.

Vêntură-ţéră, Rucsanda (intrând prin fund.)

Rucsanda. — Un om ucis! Unde?

Vêntură-ţéră. — Icĭ, în odaea greculuĭ.

Rucsanda. — El a fi ucigaşu. (merge spre dreapta şi se împedecă de eartagan) Eaca eartaganu luĭ; îl cunosc! (întră în odae.)

Vêntură-ţéră. — (luându'l) Plin de sânge! Eaca marturu şi dovada!.. Bine c'o ştiŭ... Heĭ! lipitoare spurcată, 'mĭ-aĭ căḑut în mână, de-acu eŭ ţi 's popa!

SCENA VII.

Vêntură-ţéră, Rucsanda, Gavril.

Gavril. — (sprijinit de Rucsanda) Valeŭ!.. se 'ntoarce casa cu mine.

Rucsanda. — Sprijină-te pe mine, şi haĭ pĕn' nu se 'ntoarce grecu.

Gavril. — (mergênd spre uşa din fund) Haĭ !..

Vêntură-ţéră. — Unde te-o lovit, Gavrile?

Gavril. — La cap, trĕsnească'l Cerĭu!.. Of! am sĕ mor!.. Nu mĕ lăsaţĭ nerĕsbunat!

Rucsanda. — Nu, nu; dar' haĭ maĭ degrabă.

Gavril. — Moş Vêntură-ţéră, pĕn' a nu eşi de-aicĭ, dă drumu Măriucăĭ, care 'ĭ închisă colo, în odaea ceea. (arată în stânga.)

(Gavril şi Rucsanda es prin fund.)

Vêntură-ţéră. — Măriuca 'ĭ aicĭ?.. a fi răpit-o *kaţaonu!*.. Litfa draculuĭ! c'o mână fură şi cu alta ucide! (merge de deschide uşa din stânga. Măriuca se aruncă în braçele luĭ.)

(Cortina cade.)

TABLOUL II.

Teatrul represintă decorul actuluĭ I, cu deosebire că închisoarea este gata şi schelele lipsesc.

SCENA I.

Moïse. — (şede în capĕtul meseĭ de sub şopron, murmuesce din gură, scărpinându-se în cap şi făcĕnd socotele) A! *Ghiraischwartz!*.. Nu maĭ pot sĕ 'mĭ fac socotelile. (murmuesce în evreesce) *Zwantzig parăs*... De-asară par' că sint tot bat şi nebun... (murmuesce) *Zwantzig parăs... Aĭ veĭ!* in mare bele am intrat!.. Nu ştiŭ dacă 'l-o ingropat pe Gavril... şi mĕ tem sĕ nu se afle.. (murmuesce) *Zwantzig parăs*...

SCENA II.

Moïse, ţeranĭ, jandarmul.

Jandarmul. — (intrând urmărit de ţeranĭ) Gĭupâne orêndariŭ, disfundă'ţĭ poloboacele, c'o poroncit d-nu subprefect sĕ ne daĭ de bĕut cât om vrea.

Moïse. — Ha .. şi cine plateşte?

Jandarmul. — Domnu subprefect, că aḑĭ îĭ nun mare şi cunună pe domnu posesor, pe *kir* Iani.

Ţeranii. — Sĕ trăească subprefectu!

Moïse. — Se 'nsoară *kir* Iani cu Măriuca? (în parte) Nu ştiŭ, ḑeŭ, cum îĭ dă inima sĕ se 'nsoare tocmaĭ aḑĭ.

Jandarmul. — Haĭ ĭute, gĭupâne, c'o sĕ aĭ alişveriş bun.

Moïse. — Eaca merg. (intră în cârcĭmă.)

Un ţeran. — Vĕḑut-aţĭ, măĭ, aşa poznă şi minune?.. se 'nsoară cuconu *kir* Iani, de şi 'ĭ-o ars toată pânea din arie astă noapte... Tare 'ĭ de fire!

Ţeranii. — Tare ca chiru.

Ţeranul. — Poate de-aceea 'şĭ ḑice *kir*... *kir* Iani.

Ţeranii. — De-aceea, ha, ha, ha.

Ţeranul. — Ci că vorba ceea: Dumneḑĕŭ ferească grădina de ştir şi pămêntu de chir!

Jandarmul. — Tacĭ, mă române, sĕ nu paţĭ ruşinea.

Ţeranul. — Ce ruşine?

Jandarmul. — Sĕ te vîre boerĭu în închisoarea asta.

Ţeranul. — Ci că nu 'ĭ pentru cine sĕ găteşte, dar' pentru cine sĕ nimereşte... O gătit-o el, grecu, după moartea luĭ Ion teslarĭu, dar' slavă Domnuluĭ!.. De patru lunĭ de când iĭ gata, âncă nu 'ĭ-o făcut săfte nicĭ un român.

Jandarmul. — Da ce? Grecu o mântuit-o?

Ţeranul. — El... Ci că 'ĭ-ar fi plătit gros Stăpânirea.

Jandarmul. — Măĭ, Moĭsi!.. târtane! adă aḑĭ cea bĕutură.

(Moĭse intră cu ulcelele cu vin în mănă.)

Moĭse. — Eaca aduc, nu rĕcniţĭ aşa, dacă sinteţĭ oaminĭ ditreabă.

Ţeranul. — Gĭupâne Moĭsi, ean cată la mine.

Moĭse. — Ce vreĭ tu?

Ţeranul. — Mare galbĕn şi slab eştĭ la façă!.. ce-aĭ păţit? eştĭ bolnav?

Moĭse. — Eŭ, galbĕn?.. Nu ştiĭ ce spuĭ.

Ţeranul. — Ba ḑĕŭ, gĭupâne, eştĭ spălăcit şi sarbĕd, par' c'aĭ eşit acu din mormênt.

Ţeraniĭ. — Că bine ḑicĭ, Vasili.

Moĭse. — (mănios) Mergeţĭ la dracu şi 'mĭ daţĭ bună pace. (intră în cărcĭmă.)

Ţeranul. — Ean sĕ videţĭ că n'o duce mult jidanu; samĕnă a fi în anu morţiĭ. (ţeraniĭ beŭ.)

Jandarmul. — În sănĕtatea subprefectuluĭ, oaminĭ bunĭ!

Ţeranul. — Ş'a mireseĭ!

Jandarmul. — Dar' a mireluĭ, nu?

Ţeranul. — Doar' sûntem prea bunĭ gospodarĭ ca sĕ dorim înflorirea chiruluĭ... Ştiţĭ hora ceea?:

Earba rea din holde peară,
Peară tot chirul din ţéră!..

SCENA III.

Ceĭ de'nainte, Niţu, Catrina.

Niţu. — Oaminĭ bunĭ, aţĭ auḑit aşa nelegĭuire?

Ţeraniĭ. — Ce 'ĭ, Niţule?

Niţu. — *Kir* Iani, posesoru, o furat astă noapte pe Măriuca.

Ţeranii. — De unde?

Catrina. — De lângă mine, oaminĭ bunĭ. El o vinit hoţeşte, noaptea, la bordeĭu luĭ Martin pădurarĭu ş'o răpit-o, cum răpeşte lupu oaĭea.

Ţeranul. — A fi făcut-o de dragoste, lele Catrino.

Niţu. — De dragostea banilor eĭ. Ticălosu!.. 'mĭ-o amărît sufletu!

Ţeranul. — Da bine, Măriuca nu se mărită de bună voĭea eĭ?

Niţu. — Nu, că ea se ĭubea cu mine.

Ţeranul. — Măĭ, măĭ, măĭ!.. mare antihîrţ!

Niţu. — Şi bine?.. voĭ, oaminĭ bunĭ, îţĭ suferi asemene batgĭocură în satu vostru?.. Ĭerĭ o răpit pe Măriuca, mânĭ 'ĭ-a plăcea fata d-tale, bade Vasili, poĭmâne 'şĭ-a pune ochĭu pe nevasta d-tale, bade Neculai... şi voĭ nu 'ţĭ ḑice nimică? Îţĭ închide ochiĭ şi 'l-îţĭ lăsa sĕ vĕ necinstească casele?

Ţeranii. — (sculându-se) Ba, odată cu capu.

Niţu. — Apoĭ se cuvine sĕ lăsăm astăḑĭ pe bĭata Măriuca în ghĭarĕle luĭ?.. Şi ea 'ĭ d'intre noĭ, că 'ĭ fată de răḑĕş, şi vroeşte sĕ trăească cu nevestele şi cu copiiĭ voştri aicĭ în sat, ear' nu sĕ umble pribeagă în lume dupa Iani.

Ţeranii. — (aprinḑêndu-se) Sĕ nu se ducă, sĕ nu se ducă.

Niţu. — Asară aţĭ închinat toţĭ în sănĕtatea Măriucăĭ, 'ĭ-aţĭ dorit anĭ mulţĭ cu fericire. Cum o s'o lăsaţĭ ca sĕ peară de scârbă în casa unuĭ om pe care 'l urĕşte ca moartea. N'ar fi pĕcat, oaminĭ bunĭ?

Ţeranii. — (aprinşĭ de tot) Ba pĕcat, mare pĕcat!.. Sĕ n'o lăsăm... sĕ sărim cu toţiĭ...

SCENA IV.

Ceĭ de'nainte, **Vêntură-ţéră** (intră posomorit ascundênd ceva sub suman.)

Vêntură-ţéră. — Staţĭ loculuĭ, copiĭ, nu faceţĭ bunt, că ĭepurile nu se prinde cu clopot.

Niţu. — Nânaşule, nânaşule, nu opri româniĭ...

Vêntură-ţéră. — Eĭ sûnt nişte copiĭ ca şi tine, hinule... Cum o sĕ oprească nunta, când subprefectu însuşĭ îĭ nun mare?

Niţu. — Sĕrmanu de mine, mamă, îs perdut! (plânge pe umerul Catrineĭ.)

Catrina. — (plângênd) Apoĭ dă, fĕtu meŭ, aşa vrea soarta, se vede!.. trebuĭe sĕ plecăm capu şi sĕ răbdăm.

Vêntură-ţéră. — Nu te teme, cumĕtră, că bun îĭ Dumneḑĕŭ! doar' n'a lăsa fapta nelegĭuituluĭ fără plată!.. Un calic vine din lume în ţara Românilor, mort de foame, lipsit de toate, şi, sub cuvênt că 'ĭ nepot de egumen grec, se face stăpân pe pămênt romănesc; bate, pradă, suge ca o lipitoare sângele locuitorilor, se îngraşă din sudoarea lor, ş'apoĭ când 'şĭ-o umflat guşa de banĭ, merge de se face om în ţara luĭ, riḑênd de noĭ cu tot soĭul de batgĭocurĭ, şi trimete alţĭ calicĭ în locu luĭ. Unul schingĭueşte oaminiĭ, alţiĭ necinsteşte femeile, maĭ dihaĭ de cât Ieniceriĭ, şi toţĭ strigă că ţara noastră îĭ moşie monăstirească, avere grecească; ear' noĭ vite de gĭug, bunĭ numaĭ de îmbogăţit litfele străine!.. Heĭ! copiĭ! veni-va ḑiua dreptăţiĭ de 'şĭ-a lua românu dreptu luĭ, ş'atuncĭ ţara a fi curăţită de buruenile cele rĕle ş'otrăvitoare!..

Ţeraniĭ. — Amin! sĕ te-audă Dumneḑĕŭ!

(Se aude între culise în dreapta chiote de nuntaşĭ.)

Jandarmul. — Eaca, nunta vine. Faceţĭ loc, măĭ!

Vêntură-ţéră. — Cumĕtră, şi tu, Niţule, veniţĭ încoacĭ cu mine.

(Vêntură-ţéră, Catrina şi Niţu se duc în stânga lângă casa luĭ Ion. Ţeraniĭ staŭ sub şopron.)

SCENA V.

Ceĭ de'nainte, (Nunta e precedată de lăutarĭ cariĭ cântă: *Lado, lado.* După lăutarĭ vin doĭ jandarmĭ, şi după aceştia:) **Iani, Subprefectul, Măriuca şi musafirĭ.** (Măriuca tristă şi obosită vine între Iani şi subprefectul.)

Iani. — Mariuca, *psihi-mu,* zimbeste puçintica la mine, che azunzem acus la biserica...

(Măriuca îşĭ pune basmaoa la ochĭ.)

Niţu. — Veḑĭ-o cum plânge, bĭata Măriuca! N'o pot lăsa sĕ fie jĕrtfă greculuĭ. (voĭesce sĕ se răpeadă.)

Vêntură-ţéră. — (oprindu'l) Stăĭ loculuĭ, băete... nu face nebunie.

SCENA VI.

Ceĭ de'nainte, **Moïse** (ese din cârcĭmă urmărit de un copil ce poartă o tabla acoperită cu un tulpan cusut cu fir pe margine.)

Moïse. — (mergênd înaintea luĭ Iani) Cucoane *kir* Iani... la mulţĭ anĭ cu fericire!.. Sĕ 'ţĭ fie ḑiua de astăḑĭ cu noroc şi cu chiştig!.. nunta voĭoasă şi mireasa frumoasă, ca sĕ am parte şi eŭ de veselia d-voastră... Duduchi Măriuchi, te rog sĕ primeştĭ poclonu ista (arată tablaoă) de la balabusta mea... De la noĭ puçin, de la Dumneḑeŭ mult.

Iani. — Mulţemesco, zupine Moïsaki, mulţemesco prietine. Haĭdemo *lipon* la biserica. (volesce sĕ plece.)

Vêntură-ţéră. — (viind în faça luĭ Iani) *Kir* Iani . . .
Iani. — (cu fudulie) Çe vreĭ, moĭ?
Vêntură-ţéră. — Dă 'mĭ voĭe sĕ te urez şi eŭ de nuntă şi sĕ 'ţĭ fac un poclon... D-ta eştĭ un *palikar* din ţara grecească, şi cred că nimică nu 'ţĭ poate fi drag ca armele; te rog dar' sĕ primeştĭ din parte'mĭ eartaganu ista. (scoate eartaganul luĭ Iani de sub suman şi 'l presintă.)
Iani. — Eartagan a me!
Vêntură-ţéră. — A d-tale?.. îl cunoştĭ?.. îĭ roş âncă de sângele luĭ Gavril sêrbu!
Iani. — (turburat) Çe?
Moïse. — (spâriet) *Vus?*
Vêntură-ţéră. — Gavril sêrbu, pe care 'l-aĭ ucis astă noapte acasă la d-ta... Adă 'ţĭ aminte, *kir* Iani... eaca sângele luĭ.
Subprefectul. — Ce ḑicĭ, omule?.. *kir* Iani aŭ ucis pe Gavril?
Vêntură-ţéră. — Astă noapte 'l-am vĕḑut eŭ cu ochiĭ . . . mort!
Iani. — (buĭmăcindu-se) Minçĭunĭ, minçĭunĭ... Gavrilo lipseste din sat de sase lunĭ... El e duso la Galaţĭ...

SCENA VII.

Ceĭ de'nainte, **Gavril, Rucsanda** (se arată lângă casa închisoriĭ, eşind din stânga)

Rucsanda. — (sprijinind pe Gavril) Mincĭunĭ, hoţule!
Gavril. — Mincĭunĭ, ucigaşule!
Iani şi Moïse. — (îngroziţĭ) Gavril!.. N'o murit?.. (tremură.)
Gavril. — Âncă nu, pentru pĕcatele voastre.

(În această scenă persoanele sunt astfel grupate: Ţeraniĭ sub şopronul cârcĭmeĭ. În fund, în dreapta, e nunta. Catrina şi Niţu lângă casa luĭ Ion. Mijlocul sceneĭ este deşert.)

Iani. — (în parte, obosit) Gheorghi vezeteo m'a vinduto.

Moïse. — (lângă Iani, asemenea) Am murit!

Gavril. — (cu capul legat şi plin de sânge se razimă pe un toeag şi se apropie încet de nuntă.) Oamini buni! Videţi voi pe işti doi oamini? grecu şi jidanu?.. aeste două lipitori?.. Depărtaţi-vă de dênşii... că 's doi ucigaşi!.. Fugi, Măriuco, de lângă Iani, că 'i sûnt mânile pline de sânge!.. (se opresce ca să se mai resufle.)

(Nuntaşii şi Subprefectul se depărtează de Iani şi de Moïse. Doi jandarmi ieŭ loc îndĕrătul lor. Măriuca înspăimântată privesce înpregiurul ei, şi zărind pe Niţu, se aruncă în braçele lui.)

Niţu. — (întinḑênd mânile spre Măriuca) Măriuco!

Măriuca. — Niţule!.. Mamă Catrină!..

Gavril. — Ascultaţi, oamini buni, că nu mai am mult de trăit... şi pe pragu mormêntului omu nu minte... astă noapte grecu m'o îmbĕtat în casa lui... ş'o cercat sĕ mĕ ucidă!

Subprefectul. — Da pentru ce, bade Gavrile?

Gavril. — Pentru ce? Asta 'i taïna cea mare!.. Pentru că... Dumneḑĕŭ o vrut sĕ fiŭ pedepsit!.. (şovăesce) Pentru că, îndemnat de sfaturile lui Iani ş'a lui Moïsi... într'un ceas de turbare şi de beţie... Beţia, stârpeasc'o Dumneḑĕŭ!.. beţia m'o dus în pĕcat! (cade pe genunchi) Oamini buni, ertaţi-mĕ!.. cine-a face ca mine, ca mine sĕ păţască... (se resuflă greŭ ca un om în ora morţii.)

Subprefectul şi Vêntură-ţéră. — (sprijinind pe Gavril care se luptă cu moartea) Da ce pĕcat ai făcut, Gavrile?

Gavril. — (deşteptându-se) Ce pĕcat?.. Lele Catrino, eartă-mĕ!.. eartă-mĕ şi tu, Niţule, că rĕŭ v'am greşit!.. Numai Dumneḑĕŭ sĕ 'şi facă milă de sufletu meŭ!.. (se scoală în genunchi) Eaca temniţa cea blăstĕmată!.. Eaca unde-o murit Ion teslariu!.. Eŭ, cu

mâna mea... povăţuit de grec şi de Moĭsi... am tăĭet şchelea!.. Ah!.. mor!.. (cade jos mort.)

(Catrina şi Niţu scot un ţipet dureros.)

Toţĭ. — (cu groază) O! Dumneḑĕule!

Subprefectul. — (către Iani şi Moĭse) Aşa este?

Iani. — (tremurând) *O... o... o... hi...*

Moĭse. — (tremurând, cade în genunchĭ) Nu ştiŭ, n'am vĕḑut.

Subprefectul. — (către jandarmĭ, arătând temniţa) La închisoare!..

(Jandarmiĭ apucă pe Iani şi pe Moĭse de braçe şi 'ĭ duc la închisoare. Uşile temniţeĭ se deschid.)

Rucsanda. — (lângă uşă, ride cu spasmurĭ) Ha, ha, ha, ha! mi s'o împlinit blăstemu!

Vêntură-ţéră. — Tot pĕcatu 'şĭ cată vinovatu!

(Cortina cade.)

SGĂRCITUL RISIPITOR

PERSOANE:

Antohi Sgârcea, de 50 de anĭ.
Şatrarul Sandu Napoilă.
Polidor, copil de suflet a luĭ Antohi.
Cleveticĭ, Tribunescu, } amicĭ a luĭ Antohi.
Tachi Ischĭuzarliu.
Maĭorul Ivan Stacanovici Ibrailof.
Maşa, fiea maĭoruluĭ.
Contesa Irina de Pupăzamberg, bĕtrână cochetă.
Enache Rufinescu.
Enăchiţa Rufineasca, soçiea luĭ.
Doctorul.
Costică Duducescu.
Martin, serv vechiŭ a luĭ Antohi.
Un comisar de poliţie.
Gheorghe, fecĭor a luĭ Polidor.
Dame, cavalerĭ şi servĭ.

SGÂRCITUL RISIPITOR

DRAMĂ ÎN 4 ACTE

Scenele se petrec în Bucurescĭ, la anul 1860.

ACTUL I.

Teatrul represintă un salon cu mobile vechĭ şi stricate; câteva scaune desperechete sunt înprăştiete pe lângă păreţĭ; o canape în dreapta, pe planul I-iŭ şi lângă dênsa o măsuţă pe care se află două sfeşnice de alamă, o calamare proastă şi hârtie; treĭ uşĭ, una în fund, a doua în dreapta, şi a treia în stânga. La ridicarea cortineĭ începe a însera. În camera din dreapta se aud cântice vesele şi ciocnete de pahare; în cea din stânga tuşesce din când în când un bolnav.

SCENA I.

Martin. — (aprinḑênd luminările) Ce 'ĭ lumea asta! .. Colea 'n odaea din dreapta cântice şi bencheturĭ; dincoacĭ în stânga, gemete şi durerĭ. Aci bĭetul cuconu Antohi trage de moarte, şi alăturea cu el cuconaşul Polidor, fiul seŭ, trage pe gât vin de cel cu spumă ... Heĭ, heĭ ... De nu 'l-aşĭ sluji pe stăpânul meŭ de treĭḑecĭ de anĭ, şi de nu 'mĭ-ar fi milă de el,

așĭ fugi în lume ca sĕ nu maĭ vĕd ce sĕ petrece aci în casa asta . . . Ean audí . . .

(Se aude în camera din dreapta vocea luĭ Polidor chiuind: În sănĕtatea secsuluĭ frumos! Alte vocĭ strigă: Ura! — Pe urmă se aude vocea slabă a luĭ Antohi chĭemând pe Martin.)

Antohi. — Martine, Martine. (tușesce.)
Martin. — Aud, cucoane. (aleargă la ușă.)
Antohi. — Acasă 'ĭ Polidor?
Martin. — Acasă.
Antohi. — Ce face, drăguțul?
Martin. — Drăguțul benchetuește cu prietiniĭ d-sale.
Antohi. — Bine face . . . Martine, chĭamă'l sĕ vie puçin aci.
Martin. — Îndată, cucoane. (în parte) Mare oarbă 'ĭ dragostea părintească! (merge la ușa din dreapta) Cuconașule . . .
Polidor. — (din cameră) Ce vreĭ, modîrlă?
Martin. — Te poftește boĭerul.
Polidor. — (din cameră) N'am vreme acu. (tare) Fraților! în sănĕtatea mea! Ura!
Martin. — Da 'ĭ bolnav de moarte bĭetul boĭer și dorește sĕ te vadă, cuconașule.
Polidor. — Haĭ, lipsescĭ de-aci.
Martin. — (în scenă) Ci că 'ĭ copil de suflet! . . Copil fără suflet.

SCENA II.

Martin, Doctorul (întrând pe ușa din fund.)

Doctorul. — Martine.
Martin. — A! bine-aĭ venit, domnule doftor
Doctorul. — Cum iĭ maĭ este boĭeruluĭ?
Martin. — (oftând) Rĕŭ, rĕŭ!

Doctorul. — Dormit'a ceva?

Martin. — Ba nicĭ n'a închis ochiĭ, sermanul! a tuşit toată ḑiulica.

Doctorul. — Ce face acum?

Martin. — Se vaetă şi aşteaptă pe fiul seŭ ca sĕ'l sĕrute... ci că numaĭ asta îĭ maĭ alină puçin durerile.

Doctorul. — Si unde 'ĭ Polidor?

Martin. — Colea... ascultă.

(Polidor strigă: În sănĕtatea luĭ Nastratin Hogea.)

Nastratin Hogea a crăpat,
Parapanghelos!
Ş'apoĭ n'a maĭ strĕnutat,
Parapanghelos!

Doctorul. — (cu înfiorare) O!.. ticălosul bea, ride şi cântă în ora de agonie a tatăluĭ seŭ. În ce timp am ajuns! (Întră în stânga.)

Martin. — (urmând pe doctor) De-acum se apropie sfêrşitul lumeĭ!

SCENA III.

Polidor (cu frac şi cravată albă), Cleveticĭ, Tribunescu, Ischĭuzarliu (toţĭ în toaletă de bal întră riḑênd cu pahare de Champagne în mână.)

Tribunescu. — Vivat Convenţiunea şi discuţiunea!

Cleveticĭ. — Şi ḑiarismul!

Polidor. — Şi Şampania!

Ischĭuzarliu. — Şi stosul!

Polidor. — Fraţilor, vivat libertatea!.. Astăḑĭ e cea maĭ de pe urmă ḑi a vieţiĭ mele de om liber. Astăḑĭ îmĭ ingrop independinţa în mormêntul că-

sătorieĭ. Vĕ mulţemesc că aţĭ asistat la prohodul meŭ.

Ischĭuzarliu. — Macar de te-am prohodi în toate ḑilele tot astfel cu *Champagne* şi cu *Bordeaux*.

Clevetici. — Vinaţe progresiste, întroduse în ţeară şi vêndute pentru deşteptarea neamuluĭ romănesc!

Tribunescu. — La câte ore e nunta?

Polidor. — Curênd trebue sĕ vie socrul meŭ, maĭorul Ivan Stacanovicĭ Ibrailof cu fiĭca sa, domnişoara Maşa şi cu nuntaşiĭ.

Tribunescu. — Maĭorul Ivan Stacanovicĭ Ibrailof?.. Aceste nume sună a Moscal.

Polidor. — Dar; însă maĭorul e român din Basarabia. Pĕn' a nu 'şĭ anina un *of* în coadă, el se numea Ion Stacană. Întrând de tênĕr în oastea rusească şi ajungênd a fi maĭor, după luarea Brăileĭ, socrul meŭ a găsit de cuviinţă a'şĭ stropşi numele, pentru ca sĕ 'şĭ înlesnească cariera.

Tribunescu. — Cum?.. pentru asemenea ambiţiune s'a desromănisat!.. a avut curagĭul sĕ abandone numele părinţilor seĭ?

Ischĭuzarliu. — Ce te mirĭ aşa, Tribunescule?., Apoĭ tu nu te-aĭ poreclit Tribunescu, de unde tatăl tĕŭ se numea Stigleţ?

Tribunescu. — Cer cuvêntul... Nu e vorba de mine, e vorba de maĭorul; şi mult mĕ mir cum fratele nostru Polidor, un om cu ideĭ liberale, un patriot, un cetăţean român, are curagĭul a se înfrăţi cu Prutul?

Clevetici. — Poate că are zestre bună, domnişoara Maşa?

Polidor. — Ba nu, Cleveticĭ. Zestrea e cam pe sponcĭ; dar' apoĭ...

Clevetici. — Îţĭ place virgina poate?.. o amĭ?.. Domnilor, respect pasiuneĭ şi amoareĭ!

Polidor. — Nicĭ amor, nicĭ amoare, fraţilor. Sĕ vĕ spun în câteva cuvinte cum stă pricina. Am cunoscut pe maĭorul la Mehadia d'naintea uneĭ mese de cărţĭ; adoua ḑi el m'a poftit la dênsul, la ceaiŭ; a treĭa ḑi m'a lăsat singur cu fata luĭ; a patra ḑi maĭorul a pretins că am compromis pe Maşa şi 'mĭ-a hotărît că mĕ înpuşcă de n'oĭŭ lua-o de nevastă.

Tribunescu. — Aşa? Vrea sĕ ḑică, aĭ fost victima uneĭ presiunĭ!.. aĭ fost atacat în libertatea ta individuală!.. Protestă, amice, în numele Convenţiuneĭ şi a pudoareĭ publice.

Polidor. — Vroeam sĕ urmez precum mĕ sfătuescĭ, dragă Tribunescule; dar' din nenorocire tatăl meŭ însuşĭ 'mĭ-a declarat că voĭesce sĕ mĕ vadă căsătorit pĕn' a nu muri, şi 'mĭ-a hotărît că numaĭ cu astă condiţie îmĭ va lăsa averea sa clironomie.

Clevetici. — Ce tiran!

Tribunescu. — Ce conservator!

Clevetici. — Ce strigoiŭ!

Tribunescu. — Ce *tonpatera!*

Clevetici. — Am sĕ 'l terfelesc ca pe un moderat în foaea mea, în *Gogoaşa patriotică.*

Tribunescu. — Sĕ mi'l interpelezĭ de moarte; căcĭ, în adevĕr, fiecare om nu se nasce liber? Şi în această condiţiune nu are el dreptul a dispune independaminte de soarta sea?.. Părinţiĭ nu sunt de cât nisce tiranĭ! Eĭ pretind a mărgini libertatea absolută a copiilor! Eĭ vroĭesc sĕ conserve cu deasila o autoritate himerică, absurdă, nelegală, neconstituţională, ca nisce conservatorĭ ce sunt!.. Şi cu asemenea oamenĭ societatea 'ĭ în pericol, libertatea 'ĭ ameninţată în tot ce e maĭ sacru, egalitatea dispare sub violinţa

şi egoismul privilegĭurilor, Patria pere fiind lipsită de cetăţenĭ independinţĭ, Naţiunea română întreagă se găsesce pe malul unuĭ pecipiciŭ adânc, spăĭmântător, fără fund, beant ca gura infernuluĭ, larg ca haosul crunt, amar, grozav, oribil!..

Ischĭuzarliu. — Destul, oratore, că daĭ de ripă... Unde 'ĭ clucerul Stigleţ sĕ te-audă cum declamĭ şi sĕ'ţĭ tragă o sfêntă de bătae în puterea despotismuluĭ părintesc? Mare haz aşĭ face!

Tribunescu. — Fie!.. sunt gata a fi martir!.. sunt deprins a suferi, a fi chĭar ecsilat; căcĭ am maĭ mâncat pânea amară a ecsiluluĭ.

Ischĭuzarliu. — (riḑênd) Dar; la Paris, în cafeneoa englezască.

Clevetici. — (se apropie de Tribunescu şi 'l stringe de mână cu înduĭoşare) O! Tribunescule, Tribunescule!.. Eştĭ cel maĭ mare patriot din România!

Tribunescu. — Şi tu, amice Clevetici, idem.

Ischĭuzarliu. — V'aţĭ învoit cu târgul!.. Noroc sĕ dea Dumneaḑeŭ!.. sĕ bem aldamaşul. (deşeartă paharele.)

(Se aude afară vuet de trăsură.)

Polidor. — Fraţilor, ascundeţĭ paharele că vin nuntaşiĭ.

SCENA IV.

Ceĭ de'nainte, Maĭorul, Maşa (în toaletă de mireasă), Duducescu, Rufinescu, Rufineasca, Contesa şi alţĭ invitaţĭ (toţĭ sunt în toaletă elegantă; Contesa e înbrăcată ridicul; maĭorul e în uniformă rusă.)

Maĭorul. — (pĕnă a nu întra) Acasă *hazaĭn?*

Polidor. — (mergênd la uşa din fund) Domnule maĭor, poftim.

Maïorul. — *À! zdraste, brateț... Zdarov?*
Polidor. — (mergênd la ușa din fund) D-nă contesă... domnișoară Mașă...
Contesa. — *Bonjour, cher, bonjour.*
Rufinescu. — Polidor, primesce felicitările mele.
Duducescu. — Și ale mele.
Polidor. — Îțĭ mulțemesc Rufinescule, și ție Duducescule.
Rufineasca. — Dar' mie nu 'mĭ ḑicĭ nimică?
Polidor. — Doamnă Rufineascā... (se apropie de Rufineasca și 'ĭ ḑice încet) Fericirea mea ar fi deplină dacă 'ĭ fi dumneta în locul Mașeĭ... (îĭ sērută mâna.)
Rufineasca. — (lovindu'l în glumă cu evantaĭul) Berbantule.
Maïorul. — *A... hazaĭn* babaca-tēŭ tot bolnav?
Polidor. — Tot, sermanul!.. Nu poate eși din pat.
Maïorul. — *Boji moi!*.. Eŭ când luat Braila, fost ranit și ședut culcat treĭ lunĭ de ḑile; dar' caștigat la mine Vladimir.
Tribunescu. — (cu intenție) De aceea poate vē și numițĭ Ivan Stacanovicĭ Ibrailof?
Maïorul. — Da, da... Dibicĭ numit la dinsul Zabalcanschi; eŭ numit la mine Ibrailof. A... d-ta *zdarov*, domnu Tribulescu?
Tribunescu. — Sănētos ca și Brăila de când aĭ luat-o; însă nu mē numesc Tribulescu, ci Tribunescu.
Maïorul. — Așa spus și eŭ la dumneata, Tribule...
Tribunescu. — Te înșelĭ, domnul meŭ. Nu Tribule dar' Tribune, Tribunescu.
Contesa. — *Ah! mon Dieu! encore des discutions politiques? Vous êtes insupportables!*
Maïorul. — *Ah! Comtesse, vous toujours charmante*... Polidor, facĭ curte la Mașa, facĭ curte, *dușinca.*

Polidor. — (apropiindu-se de Maşa) Domnişoară, de când sunt pe lume... nimic nu am aşteptat... cu atâta nerăbdare... ca ḑiua aceasta... de fericire... în care mĕ simt ca un om beat...

Maşa. — (încet) De aceea miroşĭ a vin, domnul meŭ, şi ţi se leagă limba? (se depărtează de Polidor supĕrată şi se apropie de Duducescu.)

Duducescu. — (încet Maşeĭ) Ah! Domnişoară, când aĭ sci ce sufĕr în sufletul meŭ!

Maşa. — (coborînd ochiĭ) *Helas!*

Rufineasca. — (încet luĭ Duducescu) Ce 'ĭ-aĭ spus la ureche?

Duducescu. — (încet Rufineascăĭ) Nimica... un compliment...

Contesa. — Polidor, *mon cher, votre petit coeur doit joliment battre aujourd'hui?*

Polidor. — Ah! contesă, aḑĭ e ḑiua cea maĭ fericită pentru mine.

Contesa. — (cu sentiment) Unde este amor, Polidor, este şi norocul în favor.

Maĭorul. — A! contesa facut versurĭ! amor, Polidor, favor! *Prekrasnai, charmant!*

Contesa. — (cochetând) Contele de Pupăzamberg, rĕposatul meŭ consorte, mĕ numea Musă.

Maĭorul. — A! Pupăzamberg?.. cunoscut la dinsul. El fost la Braila cu mine; el nu fost ranit, eŭ fost ranit, el nu fost.

Contesa. — Contele a fost rănit după bătălie de săgeţile ochilor meĭ, ş'atuncĭ m'a luat.

Maĭorul. — Avut mare curagĭŭ la dinsul.

Contesa. — (atinsă) Ce face? *Vilain ours.*

SCENA V.

Ceĭ de'nainte, doctorul.

Doctorul. — Vĕ rog, domnilor, maĭ puçin sgomot de se poate, fiind că bolnavul sufere greŭ.

Maïorul. — A! doctore, cum este *gospodin* Antohi!

Doctorul. — Rĕŭ... Vĕ poftesce sĕ întraţĭ la d-luĭ, căcĭ voesce sĕ vadă pe nora sa, ca sĕ 'ĭ dea binecuvêntare înainte de nuntă.

Maïorul. — *Haraşo!* Doamna contesa, *faites moi l'honneur.* (dă braçul Conteseĭ.)

Contesa. — *Allons voir le malade.*

Maïorul. — Polidor, dăĭ braçul Maşeĭ... *Haraşo!* Acum, *naleva crugon,* marş! (întră în stânga cu Contesa.)

Polidor. — (încet Maşeĭ) Nu vĕ scieam aşa de ïute, domnişoară.

Maşa. — Nicĭ eŭ, că 'ţĭ mângâĭ amorul cu Şampanie. (întră în stânga amêndoĭ.)

SCENA VI.

Doctorul, Rufinescu, Rufineasca, Cleveticĭ, Tribunescu, Ischïuzarliu, Duducescu.

Rufineasca. — (cu dragoste) Enăchiţă...

Rufinescu. — (cu sentiment) Aud, *mon ange.*

Rufineasca. — Îţĭ aducĭ aminte acum doĭ anĭ?

Rufinescu. — Dar', *mon tresor.* Tu eraĭ în toaletă de mireasă şi eŭ eram înamorat ca un nebun.

Rufineasca. — Eraĭ?.. Şi acum nu maĭ eştĭ, *mon adoré?*

Rufinescu. — (sĕrutându'ĭ mâna) Iată rĕspunsul meŭ,

cher ange. (încet) Aĭ poftit pe Duducescu sĕ vie deseară la partida de cărţĭ?

Rufineasca. — Poftit.

Rufinescu. — Eştĭ un juvaer. (se apropie de Duducescu şi'l aduce lângă nevasta luĭ.)

Ischiuzarliu. — Şi, ḑeŭ, domnule doctor, socoţĭ că bĭetul cuconul Antohi n'are s'o ducă mult?

Doctorul. — Nu, sermanul!.. se stinge vĕḑêndu'l cu ochiĭ. O minune a Natureĭ sĕ fie ca sĕ scape... Vre o turburare mare ar putea sĕ producă o crisă; dar' slabă speranţă!..

Ischiuzarliu. — Se ḑice că lasă o avere mare; căcĭ toată viaţa luĭ a trăit sărac ca sĕ moară bogat.

Doctorul. — Nu 'ţĭ-oĭŭ putea spune, domnul meŭ.

Ischiuzarliu. — Cu adevĕrat, d-ta eştĭ sosit de curênd din străinătate şi nu poţĭ sci; dar' de s'ar crede ce se vorbesce în lume, apoĭ crişul Polidor!.. sciŭ că va avea de unde sĕ taĭe stosul!

Cleveticĭ. — (încet luĭ Tribunescu) Auḑí, amice?

Tribunescu. — Aud.

Cleveticĭ. — Polidor e frate cauzaş. Mâne îĭ durez un articol în *Gogoaşa patriotică* şi 'l deping ca cetăţeanul cel maĭ generos.

Tribunescu. — Sĕ 'l privighem de-aproape în interesul causeĭ. (se depărtează amêndoĭ în fund.)

Doctorul. — (apropiindu-se de Rufineasca) Cum vĕ maĭ aflaţĭ, doamna mea, de când v'am prescris hapurile cele de fer?

Rufineasca. — Prea bine, domnule doctor. (încet luĭ Duducescu.) Nicĭ nu le-am luat.

Rufinescu. — (luându'l pe doctor de braç şi depărtându'l de nevasta luĭ) Domnule doctor, dă 'mĭ voĭe sĕ te consult asupra uneĭ mâncărimĭ la frunte care mĕ supĕră foarte mult.

Duducescu. — (încet Rufineascăĭ) Se poate sĕ aruncaţĭ hapurile, doamna mea? Nu vĕ e milă de sănĕtate?

Rufineasca. — Nu!.. aşĭ dori sĕ mor tênĕră.

Duducescu. — Sĕ murițĭ d-voastră?.. Ah! cum puteţĭ dice o vorbă atât de crudă?

Rufineasca. — (cu sentiment) 'Ţĭ-ar părea rĕŭ dac' aşĭ muri?

Duducescu. — Nu sciţĭ cât vĕ ĭubesc?

Rufineasca. — Tacĭ, sĕ nu te-audă barbatul meŭ.

SCENA VII.

Ceĭ de'nainte, maĭorul, contesa, Polidor, Maşa.

Maĭorul. — (pe pragul uşiĭ) *Haraşo, haraşo, bratcţ.* Sĕ te gasim sanatos.

Contesa. — *Au revoir, cher malade.*

Maiorul. — (în scenă) *No, paĭdĭom* la biserică?

Contesa. — *Allons à la noce.* (se apropie de Maşa) *Ma chère enfant,* nu fiĭ spăriată, că adĭ e diua cea maĭ plăcută din viaţă pentru d-ta. Eŭ când m'am cununat cu Pupăzamberg nu mĕ ţinea locul de bucurie.

Maşa. — (plângênd) Dumneata îl ĭubeaĭ pe domnul Pupăzamberg...

Contesa. — Nu plânge, *cher ange,* că amorul... (plânge) amorul e trecĕtor, sburător, înşelător... (ĭea pe Maşa în braçe de o sĕrută.)

Maĭorul. — Polidor, vin *suda.* (îl trage de oparte) Eŭ vrem spune la tine ceva. Polidor, eŭ fost la Braila, eŭ fost ranit, eŭ fost decorat cu Vladimir, eŭ înpuşcam la tine ca pe un *sabaca,* daca tu nu facĭ fericita pe Maşa.

Polidor. — (tresărind) N'aĭ grijă, maĭorule. (în parte) Pare-mi-se c'am intrat în *chichion.*

Maĭorul. — *No, paĭdĭom.* (ĭea pe Contesa la braç) *Comtesse, faites moi l'honneur.* Polidor, daĭ braçul la Maşa. (ajungênd la uşa din fund se opresce) A! *Monsieur* Tribule nu vine cu noĭ?

Tribunescu. — Ba vin, domnule Stacană.

Maĭorul. — *Haraşo, haraşo.* (ese cu Contesa; după eĭ Polidor, dând braçul Maşeĭ; pe urma acestora vine Duducescu şi Rufineasca, apoĭ Cleveticĭ, Tribunescu şi Ischĭuzarliu.)

Ischĭuzarliu. — Da rĕŭ te păcălesce maĭorul, vere Tribunescule!

Cleveticĭ. — Lasă că 'l-oĭŭ păcăli eŭ în *Gogoaşa patriotică.*

SCENA VIII.

Doctorul, Martin.

Doctorul. — Am sĕ maĭ cerc încă o doctorie cu bolnavul... cea de pe urmă. A! eată călămărĭ de scris receta. (se pune la masă şi scrie.)

Martin. — (eşind din stânga) Domnule doftor.

Doctorul. — Ce este, Martine?

Martin. — Boĭerul se simte maĭ liniştit şi m'a trimis sĕ poftesc aci pe prietenul d-sale, cuconul Sandu Napoilă. Nu 'ĭ vrea sĕ şeḑĭ puçin cu dumnealuĭ în lipsa mea?

Doctorul. — Oĭŭ şedea. Na, sĕ trecĭ pe la spiţerie ca sĕ 'ĭ aducĭ decoctul acesta.

Martin. — Adă... Bĭetul boĭer!.. Nu ştiĭ un lucru?

Doctorul. — Ce?

Martin. — După ce-aŭ eşit cu toţiĭ din etac, el a vrut sĕ se scoale ca sĕ vie aci în sală.

Doctorul. — (cu bucurie) Ḑeŭ? Semn bun, Mar-

tine. Mĕ duc sĕ 'ĭ ajut ca sĕ se maĭ misce. (întră în stânga.)

Martin. — (pe gândurĭ) Semn bun? ba 'ĭ semn de moarte!.. Nu maĭ poate suferi patul. Dumneḑeŭ sĕ'şĭ facă milă de el. Mie unul mi se rupe inima când îl vĕd cum se luptă... (ese prin fund, după ce aprinde luminările.)

SCENA IX.

Antohi, doctorul.

(Se aud gemete şi tusă în odaea din stânga. Peste puçin întră Antohi slab, searbĕd, sprijinit de doctor şi merge cătră canape, trăgêndu-se cu greŭ pe scenă.)

Antohi. — Auleŭ! Auleŭ!.. ţine-mĕ bine, doftore, că 'mĭ vine ameţeală... Stăĭ, stăĭ... (se opresce de tuşesce) Auleŭ! tusa asta mĕ omoară!

Doctorul. — Lasă-te pe mine, că te ţin eŭ.

Antohi. — Mulţemesc, dragă... O! fericit trebue sĕ fie tată-tĕŭ că are aşa copil bun. (ajunge la canape şi se întinde pe dênsa) Cine-a aprins, douĕ lumînărĭ aci? Cheltueală degeaba. (voïesce sĕ stingă o lumînare, dar' nu 'l ajunge suflarea.)

Doctorul. — Nu te osteni, cucoane Antohi, c'oĭŭ stînge-o eŭ. (stînge o lumînare.)

Antohi. — Polidor a fi aprins-o de nunta luĭ. Drăguţul tatiĭ! Când n'ar fi aşa de cheltuitor, n'ar avea păreche 'n lume.

Doctorul. — Îĭ tênĕr, cucoane Antohi, trebue sĕ'ĭ erţĭ.

Antohi. — Heĭ, doftore!.. şi eŭ am fost tênĕr, dar' am ştiut ce 'ĭ nevoïa, ş'am strîns para de pa... (tuşesce.)

Doctorul. — (dându'ĭ un pahar cu apă) Destul, nu te osteni cu vorba... Poftim, bea un pic.

Antohi. — (bênd) A! m'am maĭ rĕcorit.
Doctorul. — (pipăindu'ĭ mâna) Cum te simţĭ?
Antohi. — Maĭ binişor... Cine-o deschis uşa?

SCENA X.

Antohi, doctorul, Sandu (întră prin fund.)

Doctorul. — Cuconul Sandu Napoilă.
Antohi. — Tu eştĭ, Sandule?
Sandu. — Eŭ, vere Antohi.
Antohi. — Bine c'aĭ venit. Am sĕ 'ţĭ grăesc ceva în taĭnă.
Doctorul. — Dacă aveţĭ de vorbit, vĕ las înpreună. Oiŭ trece maĭ pe urmă.
Antohi. — Bine; te rog, doftore sĕ nu mĕ uĭţĭ.
Doctorul. — Fiĭ liniştit şi nu 'ţĭ osteni peptul. Eŭ merg la un consult şi mĕ întorc. (ese.)

SCENA XI.

Antohi, Sandu.

Antohi. — Vere Sandule, vină colea pe scaun, lângă mine.
Sandu. — (se pune pe scaun) Eată-mĕ's; cum te maĭ simţĭ, vere Antohi?
Antohi. — (oftând) Eĭ! Sandule, Sandule! s'a apropiat funia de par.
Sandu. — Ba, sĕ ferească Dumneḑeŭ! Nu 'ţĭ meni sîngur a rĕŭ.
Antohi. — Că de-acum oĭŭ meni, n'oĭŭ meni... tot doĭ leĭ ş'un *ort*... Doară mĕ sîmt eŭ cum mĕ

sfêrşesc pe mică pe *ceas*... 'Mĭ-a slăbit glasul, mi s'a întunecat vederea.

Sandu. — (aprinde o lumînare) Ţi se pare, vere, unde'ĭ prea întuneric în casă.

Antohi. — (stînge o lumînare) Ba nu 'ĭ de-aceea. Îĭ că mi s'a înplinit sorocul!.. Dar' nu mĕ îngrijesc de mine, Sandule, că eŭ 'mĭ-am trăit traĭul şi 'mĭ-am îndeplinit datoriile de părinte şi de creştin. Am adunat toată viaţa mea pentru Polidor, ş'acum mor cu mulţemire că 'l las în lume om cu minte sănĕtoasă, cu nume lăudat şi cu avere îndestulătoare.

Sandu. — Îĭ laşĭ tot luĭ?

Antohi. — Tot ce-am agonisit cu sudoarea mea. (oftând) Heĭ! vere Sandule, de multe m'am lipsit pentru cel copil în ḑilele mele!.. dar' nu mĕ căesc, drăguţul! că âncaĭ a fi el mulţemit pe lume, şi a binecuvênta totdeauna pe bĭetul tată-sĕŭ.

Sandu. — Aşa se cuvine sĕ facă dacă 'ĭ fiŭ cu durere, că tu, vere, 'ĭ-aĭ fost nu părinte, ci slugă, rob!

Antohi. — Apoĭ, dacă mi'ĭ drag!.. dacă 'l-am crescut eŭ din faşe, de când 'l-am găsit la uşa biserićeĭ din mahalaoa noastră, lepădat, degerat de frig, sufleţelul!.. Vere Sandule, tu nu ştiĭ ce 'ĭ dragostea de părinte, că aĭ trăit tot holteiŭ.

Sandu. — Nu face nimica. Mi 's dragĭ copiiĭ de mor.

Antohi. — Ḑeŭ?.. vrea sĕ ḑică, îl ĭubeştĭ pe dodoraşul meŭ?

Sandu. — Cum eu?..

Antohi. — Şi dacă ţi 'l-aşĭ lăsa ţie după moartea mea, te-aĭ îngriji de el, Sandule?

Sandu. — Ce fel, sĕ mi'l laşĭ mie, că 'ĭ mare?

Antohi. — Mare, da 'ĭ tot copil, fără ispită, nemernic, cheltuitor. (suflă ceealaltă lumînare.)

Sandu. — Da ce facĭ, Antohi?.. Ne laşĭ pin întuneric?

Antohi. — Am creḑut că 's amêndouĕ aprinse... m'am înşelat; aprinde una... aĭ chibriturĭ?

Sandu. — Sunt pe masă. (cearcă vr'o douĕ chibriturĭ care se sting.)

Antohi. — Lasă, frate, că nu poţĭ. Stricĭ numaĭ bunătate de chibriturĭ degeaba, şi ţin câte-un fifirig cutiea. Maĭ bine-om şedea pin întuneric.

Sandu. — (aprinḑênd o lumînare) Cum, Doamne eartă-mĕ! că nu suntem hurezĭ.

Antohi. — (cu jale) Nu ne cunoaştem la façă?.. Pe amêndouĕ le-aĭ aprins?

Sandu. — Ba, numaĭ una.

Antohi. — Destul e una, că mĕ supĕră lumina... Ce 'ţĭ spuneam?

Sandu. — Vorbeaĭ de Polidor.

Antohi. — Aşa, chitisem, vere Sandule, sĕ 'l las subt epitropia ta, ca sĕ nu poată rîsipi averea. El e încă un copil nevinovat! crede că câte paserĭ sbor toate se mănâncă. Are nevoĭe de cârmă, şi am gândit la tine, Sandule. Cred că nu 'ĭ refusa rugămintea unuĭ vechĭŭ prieten în *ceasul* morţiĭ. (se înduĭoşază şi plânge.)

Sandu. — (ştergêndu'şĭ ochiĭ) Nu, Antohi, nu. Oĭŭ face cum îĭ vrea tu.

Antohi. — (strîngênd mâna luĭ Sandu) Îţĭ mulţemesc din toată inima, frate. De-acum pot muri liniştit. Ah! Sandule, când n'oiŭ maĭ fi, sĕ vĕ aduceţĭ aminte de mine; sĕ veniţĭ câte-odată la mormêntul meŭ, că 'mĭ-a tresări cenuşa de fericire! (uĭmindu-se) Drăguţul tatiĭ!.. n'o sĕ 'l maĭ vĕd, n'o sĕ 'l maĭ desmĭerd! Numaĭ de asta 'mĭ pare rĕŭ că mor!

Sandu. — Da nu fiĭ copil, Antohi; nu te tulbura aşa... Eştĭ bărbat... nu plânge ca o femee. (plânge.)

Antohi. — Apoĭ dă, Sandule, dacă mi'ĭ jale de dênsul, sufleţelul!.. ce-o sĕ fac?.. Lasă-mĕ, că par' că mĕ maĭ rĕcoresc plângênd.

(Mică tăcere.)

Sandu. — Astăḑĭ se însoară Polidor?

Antohi. — Aḑĭ. Acum e dus la biserică.

Sandu. — Bună copilă ĭea?

Antohi. — Bună; dar' nu prea are zestre.

Sandu. — Dacă 'ĭ-a plăcut băeatuluĭ...

Antohi. — Aşa este; 'ĭ-a plăcut!.. însă baniĭ nu strică. Ĭubirea trece, averea rĕmâne.

Sandu. — Rĕmâne, rĕmâne; maĭ ales dacă 'ĭ în pămênt... Laşí luĭ Polidor vr'o moşie?

Antohi. — Ba nu, nicĭ o avere nemişcătoare.

Sandu. — Pĕcat!

Antohi. — Am gândit de multe orĭ sĕ 'ĭ cumpĕr vr'o moşioară; însă...

Sandu. — Nu te-aĭ îndurat de banĭ?

Antohi. — Cum era sĕ mĕ despart de dênşiĭ, sermaniĭ! Ne deprinseserăm înpreună de atâţĭa anĭ! Pare că nu mĕ lăsa cugetul sĕ 'ĭ înstrăinez.

Sandu. — Şi cât îĭ laşĭ luĭ Polidor în numĕrătoare?

Antohi. — Eŭ, cât îĭ las? Saracul de mine!.. dar' unde am ceva?

Sandu. — Ean tacĭ, vere Antohi, că ştie o lume întreagă...

Antohi. — Ce ştie, ce ştie?.. Mincĭunĭ!.. N'am nimic... îs lipit pămêntuluĭ. (tuşesce.)

Sandu. — Apoĭ dar îl jălesc pe bĭetul Polidor.

Antohi. — (cu voce trăgănată) Sandule! Sănduţule, nu aĭ vrea tu sĕ 'l facĭ clironomul tĕŭ?

Sandu. — (sculându-se) Da unde se poate una ca asta, Antohi? Eŭ n'am rude, nepoţĭ de soră?

Antohi. — Dacă mĕ ĭubeştĭ, Sandule.

Sandu. — Te ĭubesc; dar' pĕn' acilea.

Antohi. — (oftând) Ah! ah! nu maĭ sûnt prietenĭ pe lume! (cade cu capul pe pernă.)

Sandu. — (primblându-se turburat pe scenă) Şi, ḑeŭ, Antohi, eştĭ gol ca degitul?

Antohi. — Gol, gol, pĕcatele mele! .. că chĭar casa asta în care şed de 20 de anĭ e a ta, nu 'ĭ a mea. M'aĭ lasat sĕ locuesc într'însa de pomană, de prietenie.

Sandu. — (pe gândurĭ) Bĭetul Polidor! de unde 'l credeam bogat, s'agĭungă peritor de foame! .. Rĕŭ îmĭ pare!

Antohi. — (deşteptându-se ca din vis) Peritor de foame? cine? .. Polidor, copilul meŭ? .. Odorul meŭ sĕ n'aĭbă nimica de la tată-sĕŭ? .. Sandule, Sandule, du-te colea ... în etacul meŭ ... îĭ găsi un sipet lângă pat, un sipet greŭ.

Sandu. — Sĕ 'l deschid?

Antohi. — Ba, ba nu. Trage'l încoace de toartă; dar' ĭea seama sĕ nu rupĭ toarta.

Sandu. — Bine. (întră în stânga.)

Antohi. — (singur) Sĕ 'ĭ arăt eŭ luĭ Sandu cum îl las eŭ peritor de foame pe dodoraşul tatiĭ ... 20,000 galbenĭ în naht neatinşĭ, toţĭ noĭ, noişorĭ de'ţĭ ĭeaŭ vederile ... Ean sĕ maĭ aprind o lumînare ca sĕ 'ĭ vĕd maĭ bine, drăguţiĭ! (aprinde o lumînare şi stînge pe ceealaltă) Aşa! .. sĕ fie lumină multă ca sĕ nu 'mĭ scape nicĭ unul din ochĭ. Sandule, Sandule.

Sandu. — (trăgênd sipetul) Eaca vin; da greŭ e, frate.

Antohi. — Încet, Sandule, încetişor sĕ nu 'l sminteştĭ. Nu 'l hurduca; trage lin; aşa, aşa. Adă'l aci

lângă mine... maĭ încoacĭ... bine. Acum sĕ veḑĭ, foame. (scoate o chee din buzunar) Na cheĭa şi deschide... Nu 'ĭ nime în odae?.. deschide.

Sandu. — (deschiḑênd sipetul) Breee!

Antohi. — (vĕḑênd galbeniĭ) A!

Sandu. — Toţĭ sûnt galbenĭ?

Antohi. — Nu pune mâna... Toţĭ!.. 20,000, Sandule!.. 20,000, adunaţĭ unul câte unul într'ales, câştigaţĭ cu sudoare.

Sandu. — 20,000!

Antohi. — Eată'ĭ juvaeriĭ!.. Rodul uneĭ vieţĭ întregĭ de lipsă şi de trudă. Eată'ĭ... O! comoară dulce şi fermecătoare!.. căcĭ nu mĕ pot scălda în tine ca sĕ te simt pe tot trupul!.. Nu mĕ satur sĕ te ating numaĭ cu mânile... Nu!.. îmĭ vine sĕ te sorb. (se pleacă pe sipet)

Sandu. — (ţiindu'l) Ĭea seama că 'ĭ cădea, frate.

Antohi. — Ţine-mĕ, Sandule, ţine-mĕ ca sĕ 'ĭ pot desmĭerda şi sĕruta, că poate acum îĭ privesc pentru cea de pe urmă dată... Am sĕ mor, ĭubiţiĭ meĭ, sĕ mor şi sĕ nu vĕ maĭ vĕd!.. Veniţĭ cu mine pe ceea lume, gălbioriĭ meĭ!.. Nu mĕ lăsaţĭ sĕ plec singur, c'am trăit bine înpreună. Nu v'am jĕrtfit pentru ca sĕ 'mĭ înplinesc poftele. V'am slăvit o vieaţă întreagă, ş'acum, o! Dumneḑeule! sĕ mĕ despart de voĭ! (ecsaltându-se) Nu se poate, nu!.. maĭ bine luaţi'mĭ pelea de pe trup; luaţi'mĭ ḑilele; dar' galbeniĭ nu, nu, nu!.. (Il apucă tusa şi cade leşinat pe canape.)

Sandu. — (spăriet) Antohi, Antohi, vină'ţĭ în simţirĭ... Antohi! (cu groază) Vaĭ de mine!.. Nu se maĭ mişcă!.. A murit! (alergând nebun la uşa din fund) Săriţĭ, ajutor, ajutor!

(Se aude afară sgomot de trăsurĭ.)

SCENA XII.

Antohi, Sandu, maĭorul, contesa, Polidor, Maşa, Rufinescu, Rufineasca, Duducescu, Cleveticĭ, Tribunescu, Ischĭuzarliu.

Maĭorul. — (deschiḑênd uşa din fund) *A cĭto?*

Toţĭ. — (întrând răpide) Ce este? ce s'a întêmplat?

Sandu. — Veniţĭ, veniţĭ c'a murit Antohi.

Toţĭ. — (spăĭmântaţĭ) A murit! .. *Ah! mon Dieu!* .. *Boji moi!*

Polidor. — Tatăl meŭ! (voĭesce sě se apropie de canape.)

Maĭorul. — (oprînd pe Polidor) Polidor, *duşinca moia*, trebueşte linişteşte la tine; trebueşte sě araţĭ la tine barbat ... *Pravoslavnicul* Antohi murit? .. Dumneḑĕŭ erte la dinsul!

Sandu. — Amin!

Toţĭ. — Dar când a rěposat?

Sandu. — (tremurând) Acu chĭar, o rěposat în braçele mele ... A sě m'apuce frigurile.

Maĭorul. — A! d-ta nu 'ĭ fost la Braila, nu 'ĭ věḑut morţĭ miĭ ca mine, nu 'ĭ deprins.

Sandu. — (făcêndu'şĭ cruce) Ferească-mě Dumneḑeŭ!

Polidor. — Domnilor! .. înţelegeţĭ durerea de care mě simt cuprins ... Vě rog sě mě lasaţĭ singur.

Maĭorul. — *Haraşo!* .. Mergem cu toţiĭ la mine acasă ... A! tu, Polidor, nu desnadejduit la tine ... Gândeşte la Maşa şi fiĭ la tine cu curagĭŭ, cum fost eŭ la Braila ... Noĭ aşteptam pe tine acasa ... *Paĭdĭom!* .. şi tu, Antohi *bratej,* Dumneḑeŭ erte la tine!

Toţĭ. — (eşind prin fund) Dumneḑeŭ sě 'l erte!

SCENA XIII.

Antohi, Polidor.

Polidor. — (lânză uşa din fund) Sermanul tată! sermanul bĕtrân! a murit pe mâna străinilor! (se apropie încet de canape) A murit tocmaĭ în ḑiua... (zăresce sipetul deschis) în ḑiua cu... nu... ni... eĭ... Eaca baniĭ!.. un sipet plin!.. plin?.. Ean sĕ vedem. (bagă mâna în galbenĭ) Plin! iĭ plin ca un sac!.. Vin' încoacĭ, sătulule! (trage sipetul la mijlocul sceneĭ) Vină sĕ facem cunoscinţă împreună, că destul aţĭ muceḑit la tata. (întorcênd spetele la Antohi, se pleacă cu lăcomie) Sĕ vĕ maĭ vĕd şi eŭ cum sûnteţĭ la façă şi câte butelcĭ de Şampanie plătiţĭ? Una, două, treĭ, o sută, o mie!.. Cine vĕ poate numĕra! că de când sûnteţĭ închişĭ v'aţĭ făcut de cap, berbanţilor! v'aţĭ înmulţit ca frunḑele, v'aţĭ plodit ca locustele. (privesce galbeniĭ cu estaz şi cântă :)

Locuste scumpe şi aurite!
Din acest sipet ce vĕ înghite
Eşiţĭ la aer, sburaţĭ la Sóre,
Sĕ gustăm vieaţă veselitoare.

(În timp ce Polidor cântă, Antohi deşteptându-se din leşin, întinde mâna spre sipet, şi cu ochiĭ închişĭ pipăe pe lângă canape.)

Polidor. — Acum v'am vĕḑut din partea asta, sĕ vĕ privesc şi din ceealaltă parte, ca sĕ mĕ încredinţez dacă suferiţĭ de gălbĕnare. (trece dincolo de sipet şi cu façа spre Antohi, vêntură galbeniĭ cântând :)

Vaĭ de-acel ce galbenĭ n'are
Că mi'l prinde gălbĕnare.

(Antohi deschide ochiĭ şi ear' iĭ închide, zărind scena ce se petrece în salon. Pe urmă ridică capul şi ear' îl lasă sĕ cadă pe pernă, ca şi când ar fi ademenit

de un vis grozav. În fine se ridică încet cu privirea aţintită la Polidor, întinde braçele şi voïesce sĕ strige, dar' vocea i se curmă. Polidor la finele cânteculuĭ vede pe tatăl seŭ sculat şi remâne încremenit.)

Antohi. — (după o luptă cu sine, strigă cu voce înăduşită) Ti... că... losule! Nelegĭuitule!.. Cânţĭ de bucurie că m'aĭ credut mort!

SCENA XIV.

Antohi, Polidor, doctorul, Martin (intră prin fund.)

Doctorul. — Ce vĕd?

Antohi. — Tu, care te-am avut de cel maĭ bun copil din lume! Tu!.. âncă n'am apucat a întra în mormênt, şi mĕ prădĭ? Cânţĭ fără mustrare de cuget!.. Te veseleştĭ într'un ceas ca açesta!.. O! Dumnedeule! ín care vreme-am ajuns, dacă copiiĭ se bucură astfel de moartea părinţilor!

Doctorul. — (viind lângă Antohi) Cucoane Antohi...

Antohi. — Blăstem asupră'ţĭ, nelegĭuitule!.. Blăstemul Cerĭuluĭ şi al meŭ sĕ te-alunge cât îĭ trăi!.. Fugĭ, eşĭ din casa mea!.. Sĕ nu te maĭ vĕd, sĕ nu maĭ aud de tine, că mĕ 'nfiorez în suflet când mĕ gândesc c'am crescut un şérpe la sinul meŭ!.. Fugĭ de-aicĭ, eşĭ...

Polidor. — O Dumnedeule! (ese prin fund, abătut.)

Doctorul. — (apucând pe Antohi de mână) Cucoane Antohi...

Antohi. — Doftore, doftore, dă'mĭ dile sĕ'mĭ rĕsbun!.. fă-mĕ sĕ trăesc numaĭ un an, numaĭ şése lunĭ... 'Ţĭ-oĭŭ da ce 'ĭ vrea... nu mĕ lăsa sĕ mor.

Doctorul. — Linişteşte-te, c'oĭŭ face toate chipurile... Na, bea doftoria aceasta. (Ĭea o sticlă cu doctoriĭ adusă de Martin şi o dă luĭ Antohi.)

Antohi. — (tremurând) Adă, adă. (pune sticla la gură şi bea.)

Martin. — Nu 'l lăsa, domnule, că bea tot.

Doctorul. — Lasă, că băutura asta are sĕ 'l adoarmă.

Antohi. — Un an de ḑile, doftore, sĕ trăesc, numaĭ un an!.. (cade cu capul pe pernă, cuprins de slăbicĭune.) Sĕ'mĭ rĕsbun!.. Doftore, 'ţĭ-oĭŭ da... 'ţĭ-oĭŭ da... (începe a dormi.)

Martin. — Vaĭ de mine, îşĭ dă duhul! (merge de închide sipetul.)

Doctorul. — Ba nu, adoarme... Somnul poate sĕ'l scape...

Martin. — Sĕ dea Dumneḑeŭ!

Antohi. — (prin somn) Dodoraşul tatiĭ!..

(Cortina cade.)

ACTUL II.

Teatrul represintă un salon înpodobit cu oglinḑĭ şi mobile scumpe; în fund perdele marĭ de matasă care ascund o masă mare acoperită cu cristalurĭ, porcelane şi argintăriĭ de lucs; în dreapta uşă de geamurĭ, p'intre care se zăresce o grădină cu florĭ; în stânga altă uşă ce duce în apartamentul luĭ Antohi. Pe planul I, în dreapta, o masă elegantă cu tot ce trebue pentru scris; ear' în stânga o canape înbrăcată cu stofă bogată.

SCENA I.

Antohi (şede d'inaintea uneĭ oglinḑĭ. Un fecĭor în livrea îĭ frisează pĕrul), **Cleveticĭ, Tribunescu** (scriŭ la masă.)

Antohi. — (către fecĭor) Nu m'aĭ încreţit destul la têmple. Adă pĕrul maĭ pe frunte ca sĕ se maĭ ascundă sbêrcelele... Aşa, bine!.. Croitorul a adus haĭnele?

Feciorul. — Dar, domnule!.. le-a adus aḑĭ dimineaţă la 10 ceasurĭ; dumneavoastră dormeaţĭ âncă.

Antohi. — Câte sûnt acum?

Feciorul. — Două după ameaḑĭ.

Antohi. — Şi unde 'ĭ croitorul?

Feciorul. — Aşteaptă în sofragerie.

Antohi. — Bine; du-te de 'ĭ spune că vin îndată sĕ cerc fracul cel noŭ. (se gătesce la oglindă.)

(Feciorul intră în stânga.)

Cleveticĭ. — (scriind) «În consecinţă, cerem punerea Miniştrilor în acusaţiune».

Antohi. — Aĭ sfêrşit articolul, cetăţene Cleveticĭ?

Cleveticĭ. — Finit, domnule Antohi.

Antohi. — Ş'aĭ atacat vêrtos pe Miniştri?

Cleveticĭ. — 'Ĭ-am făcut de dârvală. (cu mulţemire) Sûnt convins că acest articol are sĕ aducă cel puçin 10 abonaţĭ *Gogoaşeĭ patriotice.*

Antohi. — Ceteşte-mi'l, sĕ vedem cum răfueştĭ Guvernul.

Cleveticĭ. — (cetind) «Am ḑis-o şi o vom maĭ re-«peta-o pĕnă ce va amorţi vocea noastră de cetăţean «liber şi liberal: la epohă nouă oamenĭ noĭ! Minis-«terĭul de astăḑĭ, compus din oamenĭ moderaţĭ şi di-«plomaţĭ, nu este la înălţimea situaţiuneĭ aptuale. «Acest Cabinet însetat de setea nestingibilĕ a putereĭ «şi lipsit de orĭ ce pudoare politică, lasă a sĕ comite «toate abusurile trecutuluĭ, permite toate călcările de «convenţiune».

Tribunescu. — Bravo, bravo, minunat!

Antohi. — (aprinḑênd o çigară) Ḑi înainte.

Cleveticĭ. — (cetind) «Convenţiunea asigurează cetă-«ţenilor românĭ: egalitatea, legalitatea, inviolabilitatea «domiciliuluĭ, libertatea individualĕ, etc. Cum oare se

«respectă aceste sacre principiĭ sub Ministeriul de «astădĭ?.. două incidente grave, întêmplate de curênd în capitală, vor convinge pe leptoriĭ noştri «despre tendinţele anticonstituţionale ale Cabinetuluĭ».

Antohi. — Care incidente, Cleveticĭ? Spune înainte că mĕ interesez.

Cleveticĭ. — (cetind) «Ĭerĭ, pe la 10 oare, casa ono-«rabiluluĭ cetăţean Barbu Măcelărescu a luat foc în «lipsa luĭ, fiind onorabilul cetăţean dus în piaçă ca «sĕ'şĭ ecsercite meseria sa de măcelar pentru îndes-«tularea poporuluĭ. Ce face poliţia? Ce face corpul pom-«pierilor?.. Lucru de necreḑut în secolul nostru de «civilisaţiune!!! Pompieriĭ şi poliţaiĭ aleargă la domi-«ciliul onorabiluluĭ cetăţean Măcelărescu, şi găsind «uşa caseĭ închisă cu lacăt, îşĭ permit a o sforţa şi a «pĕtrunde în întru ca o sĕlbatică oardă de Enicerĭ. «În adevĕr, incendiul a fost stins, casa a fost sal-«vată, şi cu dênsa poate mahalaoa întreagă; dar' «aceste consideraţiunĭ sûnt secundariĭ pe lângă actul «flagrant de călcare a domiciliuluĭ... Unde este dar «inviolabilitatea domiciliuluĭ consacrată de Conven-«ţiune? Rĕspundă Ministeriul d'naintea pretoriuluĭ «opiniuneĭ publice representată de *Gogoaşa patrio-«tică,* ḑiar politic, 2 galbenĭ pe an».

Tribunescu. — (cu entusiasm) Admirabil! perfect! sublim! Cer cuvêntul...

Antohi. — Dămol, dămol, Tribunescule! Nu te aprinde ca un stog de paĭe... Ascultă pĕn' în sfêrşit. Urmează Cleveticĭ.

Cleveticĭ. — (cetind) «Secundo! Astă noapte poliţia «a avut audaciea a aresta pe d. Buzunărescu, sub «pretecst că 'l-ar fi surprins spărgênd o boltă de lips-«cănie. Fără a prejudeca cestiunea, dacă onorabilul «cetăţean Buzunărescu este séŭ nu spărgĕtor de bolte,

«noĭ, în numele libertățiĭ individuale consacrată de «Convențiune, întrebăm pe d. șef al polițieĭ... mer-«gem maĭ departe încă!.. întrebăm chĭar pe Minis-«terĭŭ cu ce drept se arestează cetățeniĭ în ecsercițiul «funcțiunilor lor?.. Noĭ chĭemăm dar încă odată pe «Cabinet d'naintea pretoriuluĭ opiniuneĭ publice, adică «d'naintea *Gogoașeĭ patriotice*, ḑiar politic și comer-«cial (40 leĭ pe jumătate de an), ca sĕ rĕspundă dacă «acest act de arestare nu constitue o flagrantă cal-«care a Convențiuneĭ, un atac monstruos în contra «libertățiĭ individuale? Și conchidem că Patria și drep-«turile naționale sûnt în pericol de moarte sub acțiu-«nea politiceĭ infernale a Ministeriuluĭ de astăḑĭ!»

Tribunescu. — (nebun) Ura...a...a!..Ura!..a...a! Cleveticĭ, eștĭ mare! sublim! piramidale!

Antohi. — (sculându-se) Cleveticĭ! eștĭ un gogoșar de frunte! Ha, ha, ha, ha! Adio! vĕ las sĕ punețĭ țeara la cale... Ha, ha, ha. Eŭ merg sĕ'mĭ cerc fracul... Ha, ha, ha... (intră în stânga.)

Tribunescu. — (indignat) Ce-a spus? Cum 'țĭ-a ḑis?..

Cleveticĭ. — M'a găsit nostim.

Tribunescu. — Amice, articolul tĕŭ e destinat a rĕsturna Ministeriul, și 'l va rĕsturna!

Cleveticĭ. — (zimbind cu mulțemire) Așa sper.

Tribunescu. — Amice... o idee! Nu ar fi apropósito sĕ urzim vre o manifestațiune în onoarea *Gogoașeĭ?*

Cleveticĭ. — (cu amărire) Manifestațiune?.. Nu, amice, căcĭ moderațiĭ draculuĭ... dar' vre un banquet n'ar strica, un banquet cu Șampanie multă și cu *Bordeaux*, pentru impulsiunea comerciuluĭ.

Tribunescu. — În acest banquet vom cere cuvêntul, vom espune profesiunea noastră de credință, și sûnt convins că vom câștiga multe voturĭ.

Clevetici. — Nu am nicĭ un dubiŭ despre aceasta, căcĭ banquetul va fi sub direpţiunea luĭ Ischĭuzarliu; dar' trebue sĕ ne gândim la ceĭ 400 de galbenĭ venit, ce sûnt indispensabilĭ spre a putea rĕmânea în Cameră. Eŭ n'am nicĭ un ban; căcĭ am sacrificat tot pentru Patrie!

Tribunescu. — Şi eŭ, idem!.. dar' avem la mână pe patriotul Antohi.

Clevetici. — Cetăţeanul Antohi? Un adevĕrat Mecena!.. Am publicat un articol elocinte în onoarea luĭ.

Tribunescu. — (zimbind) Sciŭ, articolul ce pregătiseşĭ în onoarea luĭ Polidor, fiul seŭ.

Clevetici. — Tocmaĭ!.. am schimbat numaĭ numele. Polidor fiind desheritat, 'l-am dat de-o parte ca pe un netrebnic. Antohi însă e bun de cultivat ca un dovleac plin cu simburĭ.

Tribunescu. — Am deşteptat în el ambiţiunea glorieĭ; 'l-am îndemnat sĕ se urce pe scena politică şi sĕ se folosească de avere ca sĕ se aleagă deputat... înpreună cu noĭ.

Clevetici. — Acum rĕmâne ca sĕ 'l convingem a ne asigura fiecăruĭa câte un venit de 400 de galbenĭ.

Tribunescu. — E lesne!.. Generosul Antohi, sublimul Mecena care ne-a deschis casa şi braçele séle, nu se va scumpi ca sĕ ne dea fiecăruĭa un sinet de 4000 de galbenĭ, cu care sĕ probăm un venit de 400, şi astfel, avênd toate condiţiunile necesariĭ, devenim representanţiĭ Naţiuneĭ.

Clevetici. — Bine ḑicĭ, bravo!.. *Hupsana!* (face o piruetă) Amice, eştĭ mare ca şi Cavur! Vină sĕ te string la peptul meŭ de cetăţean. (se înbrăçişează amêndoĭ.)

SCENA II.

Clevetici, Tribunescu, Ischĭuzarliu (intră prin dreapta.)

Ischĭuzarliu. — Ce-aţĭ păţit, amicilor, de vĕ sĕrutaţĭ ca la ḑi de târg?

Tribunescu. — Tu eştĭ, Tachi?.. Bine c'aĭ venit, sĕ ne facĭ o comisiune.

Clevetici. — Dar; aleargă îndată la tipografie cu articolele aste douĕ.

Ischĭuzarliu. — Aleargă, aleargă... doar' nu 's cal de poştă. Maĭ alergaţĭ şi voĭ, că eŭ am obosit.

Tribunescu. — Tachi, interesele causeĭ reclamă acest sacrificiŭ din parte'ţĭ.

Ischĭuzarliu. — Mări, maĭ slăbeşte-mĕ cu causa!.. Causa ceea e causa că mor de foame de aḑĭ dimineaţă.

Tribunescu. — Tachi! un adevĕrat cetăţean, patriot, moare bucuros pentru Patrie!

Ischĭuzarliu. — Ean sĕ lăsăm, vĕ rog, vorbele aste pompoase, că le sciŭ... Cunosc marfa din prăvălie. Dacă Patria şi causa aŭ nevoe de comisionarĭ, maĭ alergaţĭ şi voĭ.

Clevetici. — Noĭ suntem obosiţĭ, că pĕn'acum am scris aci pentru apĕrarea drepturilor naţionale.

Ischĭuzarliu. — Aci?.. dar' aci în salonul domnuluĭ Sgârcea aţĭ mutat cabinetul vostru de redacţie?

Clevetici. — Aci, de ĭerĭ dimineaţă, de când Mecena s'a însănĕtoşat şi s'a aruncat în valurile uneĭ ecsistenţe de lucs, noĭ 'l-am îmbibat cu principiile noastre de frăţietate, şi acum casa luĭ e a noastră, averea luĭ e a causeĭ, inima luĭ e a Patrieĭ!..

Ischĭuzarliu. — *Aferim!*.. Dacă 'ĭ aşa treaba, poronciţĭ sĕ 'mĭ aducă ceva de mâncat că mor de foame,

Cleveticĭ. — Ba chĭar şi de bĕut, dacă vreĭ. Sĕ 'ţĭ daŭ un *Bordeaux* cum n'aĭ maĭ gustat. (strigă) Martine!

SCENA III.

Ceĭ de'nainte, **Martin** (în livrea, ese din fund.)

Martin. — Aud.

Cleveticĭ. — Cetăţene Martine! pregăteşte un dejun pentru cetăţeanul Ischĭuzarliu... cu *Bordeaux.*

Martin. — (în parte) Poronceşte ca în casa luĭ.

Cleveticĭ. — Ce ḑicĭ, cetăţene Martine? E gata dejunul?

Martin. — Gata pentru cuconul Antohi.

Cleveticĭ. — Prea bine. Mergĭ, Tachi, de 'ţĭ potoale foamea.

Ischĭuzarliu. — Unde?

Cleveticĭ. — În sala de prânḑ. Cetăţene Martine! du'l pe amicul Tachi în sofragerie.

Martin. — (în parte) Ce v'aşĭ maĭ lua eŭ cu toropala, cetăţenilor, de-aşĭ fi în locul boĭeruluĭ!

Ischĭuzarliu. — Haĭ, cetăţene!.. marş înainte grabnic. (împinge încet pe Martin.)

Martin. — Încet că nu ne-alungă Turciĭ... Nu împinge.

SCENA IV.

Ceĭ de'nainte, **Sandu** (intrând prin dreapta.)

Sandu. — Martine, acasă 'ĭ vĕrul Antohi?

Martin. — Întreabă pe dumnealor. (arată pe Cleveticĭ şi Tribunescu) Eĭ sunt stăpânĭ aci. (ese cu Ischĭuzarliu prin fund.)

Sandu. — (închinându-se) Domnilor . . . vĕrul Antohi acasă 'ĭ ?

Cleveticĭ. — Acasă dar; însă nu 'şĭ-a gătit toaleta. De-abĭa acum 'şĭ-a frisat pĕrul.

Sandu. — Ce face? Antohi îşĭ increţeşte pĕrul ca un *bonjurist?* şi nu 'ĭ gata la ceasul ăsta?

Tribunescu. — S'a schimbat boĭerul, nu e cum îl sciĭ.

Sandu. — Mare minune! Eŭ acum am picat de la ţeară şi nu maĭ ştiŭ ce s'o fi întêmplat în lipsa mea... Ean veḑĭ mobile! bogăţiĭ!.. A luĭ Antohi sunt astea toate?

Cleveticĭ. — A domnieĭ séle şi a fraţilor seĭ cauzaşĭ.

Sandu. — Care fraţi?

Cleveticĭ. — Noĭ, domnul meŭ. (arătând pe Tribunescu) Stancĭu Tribunescu, patriot! (închinându-se) şi servul d-tale Chichiţă Cleveticĭ, redaptor al ḑiaruluĭ *Gogoaşa patriotică,* 2 galbenĭ pe an, 40 leĭ pe un semestru şi 25 de leĭ pe un trimestru; nu poftiţĭ a vĕ abona?

Sandu. — (tresărind) Gogoaşa?.. D-voastră sûnteţĭ gogoşariĭ asteĭ foĭ?

Tribunescu. — (cu demnitate) Domnule!..

Sandu. — D-voastră batjocoriţĭ oameniĭ şi ne numiţĭ pe noĭ boĭeriĭ: strigoĭ, *tonpatera,* conservatorĭ, ba chĭar şi cĭocoĭ, fără a vĕ gândi că însuşĭ părinţiĭ voştri aŭ fost boĭerĭ?

Tribunescu. — Domnule, când interesele Naţiuneĭ...

Sandu. — D-voastră cereţĭ necontenit ca sĕ ne supuĭe pe noĭ boĭeriĭ la capitaţie, sĕ ne puĭe bir pe pământ, sĕ ne ĭea moşiile, sĕ ne calicească, sĕ ne facă de o potrivă cu ţeraniĭ şi cu ţiganiĭ, sĕ ne alunge din slujbe, într'un cuvênt sĕ ne îngroape de viĭ?..

Frumos lucraţĭ pentru Patrie, drept sĕ vĕ spun!.. frumos prefaceţĭ lucrurile! *Aferim!*.. Dar' unde mergem? ba nu, vĕ 'ntreb, unde mergem?

Tribunescu. — Cer cuvêntul! Nu mĕ mir că aud asemenea discurs din partea domnuluĭ preopinent, căcĭ d-luĭ este un conservator!

Sandu. — Na!.. Eaca vorbă!

Cleveticĭ. — Nu întrerupe, domnule.

Tribunescu. — Şi ce este un conservator?.. Un om care... conservează!.. un om care voĭesce sĕ conserve privilegiul de a nu fi supus la nicĭ una din îndatoririle cetăţenescĭ. Însă eŭ!.. Aŭ doară sermana noastră Românie sĕ zacă mult timp âncă sub o rugină atât de... inconstituţionalĕ! Nu! căcĭ eŭ voĭŭ susţinea, voĭŭ apĕra totdeauna: (răpide) dreptatea, libertatea, egalitatea, fraternitatea, inviolabilitatea... (se resuflă lung.)

Sandu. — Dirrrr! Haĭde, haĭde, haĭde, dăĭ, dăĭ, dăĭ... S'a pornit moara.

Cleveticĭ. — Nu întrerupe oratorul, domnule.

Tribunescu. — (urmând răpide) Drepturile naţionale, autonomia, independenţa, gloria naţională, garda naţională, sufragiul universal...

SCENA V.

Ceĭ de'nainte, **Antohi** (în frac, ese din stânga.)

Antohi. — Ce este? ce este? Cine se ceartă aci?

Sandu. — Vere Antohi, vin' degrabă s'asculţĭ toaca de la Balamuc.

Antohi. — Sandu aci?.. Când aĭ venit, frate Sandule? (îl stringe în braçe.)

Sandu. — Chĭar acum; dar' ascultă, frate, ascultă.

(luĭ Tribunescu) Ean maĭ spune, domnule, că eştĭ hazliŭ de tot.

Antohi. — Ce s'ascult?

Sandu. — O discuţiune de principiĭ între d-luĭ şi noĭ, adică între partida ultraretrogadă...

Antohi. — Şi partida ultraprogresistă?

Clevetici. — Aşa. D-luĭ nu vrea sĕ se lase de privilegiĭ. Nu vrea sĕ dea nimic.

Sandu. — Şi voĭ vreţĭ sĕ luaţĭ tot.

Clevetici. — Dumnealuĭ vrea sĕ ţie ţeara în loc.

Sandu. — Şi voĭ vreţĭ s'o daţĭ de ripă.

Clevetici. — D-luĭ ne numesce pe noĭ revoluţionarĭ, nebunĭ.

Sandu. — Şi voĭ pe noĭ, strigoĭ!.. Cine are dreptate, vere Antohi? judecă însuşĭ.

Antohi. — Cine? Noĭ.

Sandu. — Noĭ doĭ?

Antohi. — Ba nu!.. noĭ, lumea cea nouă.

Sandu. — Lumea nouă?.. Şi tu eştĭ din ceea lume?.. Eĭ! apoĭ unde mergem? ba nu, vĕ 'ntreb...

Antohi. — Şi eŭ!.. Sĕ vedĭ tu, Sandule. Am stat de m'am socotit, care vrea sĕ meargă înainte, tineriĭ séŭ bĕtrâniĭ? Am vĕdut pe bĕtrânĭ înţĕleniţĭ în obiceĭurile trecutuluĭ; am vĕdut pe tinerĭ aspirând cu entusiasm cătră un viitor... oare care... şi m'am dat cu tineriĭ.

Tribunescu şi Clevetici. — Sĕ trăească cetăţeanul Antohi!

Sandu. — Tu, Antohi?.. Vrea sĕ dică şi tu mĕ credĭ ruginit?

Antohi. — Te cred, Sandule.

Sandu. — Şi tu vreĭ sĕ puĭ bir pe pămênt?

Antohi. — Vreŭ, cu atât maĭ mult că n'am nicĭ un palmac de moşie.

Sandu. — Şi tu cei înpărţirea proprietăţii?

Antohi. — O cer, ca şi d-lor, că nu 's proprietar.

Sandu. — Ca d-lor?.. Vrea sĕ ḑică eşti comunist, Enicer?

Antohi. — (riḑênd) Comunistul comuniştilor, vere!

Sandu. — Apoi dar rĕmâi sănĕtos!.. Mĕ duc de unde-am venit. (voiesce sĕ plece)

Antohi. — Ean stăi loculuĭ, frate Sandule; nu fiĭ aşa de iute.

Sandu. — (cu măhnire) Tu comunist, Antohi!.. tu, care în vreme de 30 de aniĭ aĭ strîns para cătră para!.. tu, care aĭ fost cu frica luĭ Dumneḑeŭ un veac de om întreg, s'agiungĭ a lua câmpiĭ la bĕtrâneţe!.. sĕ daĭ mâna cu nişte tufă 'n buzunar! Unde mergem? unde mergem?

Clevetici şi Tribunescu. — (riḑênd) Ce conservator!

Antohi. — Ha, ha, ha, sermane Napoilă! te cunoştĭ că eştĭ de la Ţelinoasa şi că nu 'ţĭ cunoştĭ veacul! Astăḑĭ, vere, trăim în timpul şarlatanismuluĭ!.. Cine strigă maĭ tare, cine face şi spune maĭ multe ghiduşiĭ, ăla 'ĭ creḑut, ăla isbuteşte!.. Vreĭ s'ajungĭ om însemnat? fă-te slut, posomoreşte'ţĭ sprincenele, îngroaşe'ţĭ glasul, şi critică fără cruţare tot ce ecsistă în ţeară, bun séŭ rĕŭ. Oameniĭ te-or crede un geniŭ mare, se vor teme de tine ca copiiĭ de caua, te-or admira fără sĕ te înţeleagă, te-or respecta şi se vor pune pe brêncĭ ca sĕ te acaţĭ pe umerile lor, pentru ca sĕ te înalţĭ la putere. Asta 'ĭ lumea, vere!.. o comedie mucalită jucată de ceĭ proştĭ în folosul celor dibacĭ!

Sandu. — Da bine, unde vreţĭ s'ajungeţĭ? Ce doriţĭ?.. că eŭ, ḑeŭ, nu vĕ 'nţeleg.

Antohi. — Ce vrem?.. întreabă pe Clevetici.

Sandu. — Ce vreĭ, domnule Clevetici?

Cleveţicĭ. — Vreŭ sĕ rĕstorn tot! .. orĭ ce institut, orĭ ce Guvern!

Sandu. — Şi ce aĭ de pus în loc?

Cleveticĭ. — Asta nu e treaba mea; e treaba d-voastră. Misiunea mea e sĕ dobor!

Sandu. — Vrea sĕ ḑică, d-ta eştĭ meşterul strică? (făcêndu'şĭ cruce) *Pater imon o en uranis*...

Antohi. — Ha, ha, ha! Nu 'ţĭ maĭ face cruce, Sandule, că toate aste 's glume. Nicĭ eŭ, nicĭ d-lor, nu suntem înţărcaţĭ de Scaraoţchi, că nu 'ĭ în firea Românuluĭ sĕ facă rĕul pentru plăcerea de a face rĕŭ. Suntem numaĭ nişte ischĭuzarĭ cu maĭ mult séŭ maĭ puçin spirit, care ne jucăm de-a Baba-oarba pe scena politică.

Sandu. — Aşa 'ĭ treaba? Apoĭ dar sĕ rîd şi eŭ... Ha, ha, ha, ha!

(Toţĭ rid cu hohot.)

Cleveticĭ. — Haĭ Tribunescule la tipografie.

Tribunescu. — Haĭ! .. A revedere, domnilor.

Cleveticĭ. — (apropiindu-se de Antohi) Domnule Meceno, 'mĭ-ar trebui vr'o 50 de galbenĭ pentru susţinerea *Gogoaşeĭ*.

Antohi. — (dându'ĭ banĭ) Bine; na cincĭ... (în parte) O gogoaşă 50 de galbenĭ! .. scump! S'aŭ scumpit gogoaşele în ţeara noastră!

Cleveticĭ. — A revedere, domnule Sandu... (ese prin dreapta)

Tribunescu. — Domnule Sandu, a revedere! (ese prin dreapta.)

Sandu. — Cu plecăcĭune. (în parte) Sĕ vĕ vĕd când 'mĭ-oĭŭ vedea ceafa.

SCENA VI.

Antohi, Sandu.

(După ce aŭ eşit Clevetici şi Tribunescu, Antohi şi Sandu se uĭtă lung unul la altul.)

Sandu. — (cu măhnire) Antohi, Antohi, ce-aĭ păţit? Ce 'ĭ de capul tĕŭ? Ce pĕcat s'a legat de tine, frate?

Antohi. — Aşa 'ĭ, Sandule, că nu mĕ maĭ cunoştĭ?

Sandu. — Nu, pre legea mea!

Antohi. — Ascultă-mĕ, Sandule. Toate câte le veḑĭ aci şi câte le auḑĭ din gura mea trebue negreşit sĕ te mire şi chĭar sĕ te măhnească!.. o înţeleg! Tu priveştĭ la mine şi te întrebĭ de sunt tot eŭ vechĭul tĕŭ prieten, Antohi Sgârcea, adică sgârcitul cel maĭ nesăţios de banĭ, care s'a lipsit în vreme de 30 de anĭ de cele maĭ micĭ mulţemirĭ ale lumeĭ?.. În adevĕr; am fost un nebun toată viaţa mea, căcĭ m'am chinuit ḑi şi noapte pentru un copil nerecunoscător!.. Ah, Sandule! numaĭ Dumneḑeŭ poate şti ce durere grozavă am simţit în sufletul meŭ când am cunoscut adevĕrul!.. Frate!.. eŭ îmĭ dam duhul, şi el cânta, vênturând galbeniĭ din sipet!.. Cânta de veselie, ticălosul, lângă trupul tătâni-seŭ!.. O! Dumneḑeule! cum de n'am murit atuncĭ!..

Sandu. — Ce spuĭ, frate? Nu le ştieam astea...

Antohi. — Nu le ştieaĭ?.. Apoĭ e bine sĕ nu le maĭ ştiĭ, prietene, pentru că 'mĭ-aĭ da dreptate când 'ţĭ-aşĭ spune că, în desperarea ce m'a cuprins, de maĭ multe orĭ 'mĭ-a venit sĕ mĕ 'npuşc...

Sandu. — (spăriet) Sĕ te 'npuscĭ, tu? Ferească-te Dumneḑeŭ de-un pĕcat ca ăsta, că nu te-or îngropa la biserică! (în parte, făcêndu'şĭ cruce) Sermanul! *Pater imon o en tis uranis...*

Antohi. — Nu; m'am luptat cu ademenirea pěcatuluĭ şi pěn'acum am scăpat de el; însă am luat o hotărîre care mě va rěsbuna de ticălosul de Polidor...

Sandu. — Care hotarîre?.. Sě nu fie ear' vr'o nebunie?

Antohi. — Judec'o însuşĭ. Când 'mĭ-am deschis ochiĭ la lumină am hotărit, de şi cam târḑiŭ poate, a începe o viaţă nouă, a mě scalda în toate plăcerile lumeştĭ pěn'a nu cădea în mormênt. Am vrut sě gust mulţemirile lucsuluĭ, şi eată!.. priveşte, Sandule... m'am căptuşit cu stofe de matasă. Am dorit sě cunosc fala ş'am închirieat doĭ trimbiţaşĭ, cariĭ, pentru o sumă oare care pe lună, îmĭ trimbiţă meritele ce nu le am în foaea lor, în *Gogoaşa patriotică.*

Sandu. — Cum? domnişoriĭ ăĭa primesc simbrie? Scump te ţin?

Antohi. — Cam scump; dar' prin meşteşugul d-lor, am ajuns a fi o putere în ţeară. Laud séŭ batjocoresc cum îmĭ place şi pe cine 'mĭ place; însă maĭ mult batjocoresc pentru ca sě 'mĭ maĭ recoresc veninul, căcĭ simt o ură neînpăcată în contra omenireĭ.

Sandu. — Care cum s'ar prinde, te-aĭ făcut negustor de laudă şi de ocară?.. frumoasă marfă!

Antohi. — Marfa cea maĭ preţuită, cea maĭ căutată la noĭ în ḑiua de astăḑĭ.

Sandu. — Şi bine... ce mulţemire afli în asemenea negustorie?

Antohi. — Mulţemirea de a vedea ticăloşia omenireĭ sub toate formele.

Sandu. — Marĭ sunt minunile tale, Doamne!.. Şi pentru o asemenea tristă plăcere aĭ dat mâna cu Cleveticĭ şi cu Tribunescu?

Antohi. — Dar; ambiţia şi interesul lor mě slujesc cât se poate de bine. Clevetică, Tribunescu şi eŭ al-

cătuim o treime nedespărţită, cu legătură între noĭ de a ne admira uniĭ pe alţiĭ ca pe nişte idolĭ, de a ne proclama oameniĭ ceĭ maĭ cu cap, ceĭ maĭ patrioţĭ, ceĭ maĭ necorupţĭ din toată ţeara. Ear' cât pentru ceealalţĭ ce nu sunt din taraful nostru, îĭ stigmatisăm cu numele de procleţĭ, vênḑĕtorĭ, proştĭ, moderaţĭ, strigoĭ, conservatorĭ, etc. Cum îţĭ pare *karaghĭozlîkul* ăsta, vere Sandule?..

Sandu. — (în parte) Sermanul! s'a cam smintit de când a fost bolnav!

Antohi. — Aşa 'ĭ că 'mĭ cheltuesc bine baniĭ în folosul Patrieĭ? Spune.

Sandu. — De cheltuit vĕd că 'ĭ cheltueştĭ; însă nu pricep nevoea de a'ĭ cheltui?..

Antohi. — Nu pricepĭ?

Sandu. — Nu.

Antohi. — (serios) Pentru ca sĕ nu rĕmâĭe nicĭ o para luĭ Polidor, după moartea mea. Asta mi'ĭ rĕsbunarea.

Sandu. — (încremenit) Breee!

SCENA VII.

Antohi, Sandu, Martin (vine din fund.)

Martin. — Cucoane Antohi...

Antohi. — Ce este, Martine?

Sandu. — Eaca pozna! Martin cu livrea?

Martin. — (supĕrat) Pĕcate, cucoane Sandule. La bĕtrâneţe m'am făcut paĭaţ!..

Antohi. — Lasă, Martine, că aşa e moda. Dar' ce aveaĭ sĕ 'mĭ spuĭ?

Martin. — Cucoane, a adus vinurile cele străine de la magasie... Eaca şi socoteala.

Antohi. — (cetind contul) Şampanie, *Bordeaux*, vin de Rin, etc.... peste tot 240 de galbenĭ! (spăriet, în parte) 240 de galbenĭ pe vin!.. eŭ, care toată viaţa mea n'am pus decât apă 'n gură... de economie.

Sandu. — 240 de galbenĭ pe vin prefăcut!.. Nu cumva te-aĭ dat şi la beţie, Antohi?

Martin. — Cine? boĭerul?.. nu se află!.. Dumnealuĭ nicĭ nu gustă vinul; dar' prietiniĭ d-sale chilesc vêrtos...

Antohi. — Martine, ce ḑicĭ tu? Sĕ primim sticlele?

Martin. — Ba eŭ socot, dacă m'aĭ asculta, sĕ le trimitem înapoĭ.

Antohi. — Fie!.. Spune negustoruluĭ că nu 'mĭ trebue. (în parte) O economie de 240 de galbenĭ.

Sandu. — Bravo, Antohi!.. Aşa maĭ viĭ de-acasă. Începusem a crede că eştĭ maĭ risipitor decât însuşĭ Polidor.

Antohi. — Polidor!.. Martine, pune sticlele la pivniţă şi spune negustoruluĭ sĕ maĭ aducă pe-atâtea.

Sandu. — Ce facĭ, Antohi?

Antohi. — (încet luĭ Sandu) Scad 480 de galbenĭ din averea mea, ca sĕ nu 'ĭ găsească Polidor.

Sandu. — (cu mirare) Breee!

Martin. — (ducêndu-se) Sermanul boĭer!.. Maĭ bine nu se maĭ deştepta!

SCENA VIII.

Antohi, Sandu, contesa; *maĭ pe urmă* **maĭorul.**

Contesa. — (viind din dreapta) *Peut-on entrer?*

Antohi. — (mergênd înaintea conteseĭ) Doamna contesa!.. poftim, mĕ rog, poftim... Vere Sandule, adă un fotoliŭ.

Contesa. — *Merci,* nu vĕ derangeaţĭ... Am venit sĕ 'ţĭ ḑic *un petit bonjour, mon cher* Antohi.

Antohi. — Serut mânele.

Contesa. — Şi sĕ te rog ca sĕ mĕ ajuţĭ la o faptă bună. Sciŭ că eştĭ generos şi chĭar *gentilhomme* de maniere, de şi nu te coborĭ dintr'o familie...

Antohi. — Nu, slavă Domnuluĭ!.. âncă nu m'am coborît din ceea ce sunt.

Contesa. — *A la bonneheure!* Eată pentru ce vreŭ sĕ te rog. Facem o loterie în folosul copiilor lepădaţĭ şi am creḑut că d-ta veĭ fi cel ântêĭ a subscrie.

Antohi. — *Pardon,* cucoană; nu daŭ nicĭ o para.

Contesa. — *Comment?*.. D-ta care aĭ înfiinţat o casă de orfanotrofie, refusĭ a lua parte la o binefacere!..

Antohi. — Refus.

Contesa. — A!.. nu mĕ aşteptam la un asemenea rĕspuns. Fiul d-tale, Polidor, s'a arătat maĭ *aimable;* a luat 10 bilete.

Antohi. — (în parte) Polidor! (cătră contesa) Am glumit, doamna mea. Binevoiţĭ a'mĭ da 50 de bilete. Câte cât e biletul?

Contesa. — Câte un galben... Bravo! *mon cher* Antohi, *vous êtes charmant.* Eată biletele.

Antohi. — Mulţemesc... Eată baniĭ. (dă conteseĭ un fişic de 50 de galbenĭ, în parte) 50 de galbenĭ maĭ puçin în clironomie.

Contesa. — (luând baniĭ) *Merci, vous êtes un brave homme...* (îĭ dă mâna) *Au revoir.*

Antohi. — Serut mânele. (serută mâna conteseĭ) Nu uĭtaţĭ, doamna mea, că astăḑĭ mâncăm înpreună aci.

Contesa. — *Comment donc!* (ajungênd la uşa din dreapta se opresce) *A propos...* uĭtasem. Maĭ am un comision pentru d-ta.

Antohi. — Poronciţĭ.
Contesa. — Sciţĭ cu cine-am venit pĕn' la poartă?
Antohi. — Cu cine?
Contesa. — Cu maĭorul, socrul luĭ Polidor.
Antohi. — (rece) A!
Contesa. — Maĭorul doresce foarte mult sĕ se întêlnească cu d-ta ca sĕ 'ţĭ vorbească într'o çhestie serioasă; dar' n'a vrut sĕ între fără a fi autorisat de stăpânul caseĭ.
Sandu. — Da de ce?.. Eştĭ certat cu maĭorul, vere Antohi?
Contesa. — Sunt în delicateţă amêndoĭ din ḑiua cununieĭ luĭ Polidor... nu sciŭ din care pricină.
Sandu. — (în parte) Înţeleg.
Contesa. — Sĕ 'ĭ fac semn sĕ vie sus?
Antohi. — Poftiţi'l... însă vĕ rog sĕ 'ĭ spuneţĭ că'l aştept în cabinetul meŭ. *Adieu*, contesă. Vină, Sandule. (se închină şi intră cu Sandu în stânga.)
Contesa. — (riḑênd) *Quel original!* (de pe pragul uşiĭ din dreapta face semn afară şi chĭamă pe maĭorul) Pst, pst, *major*.
Maĭorul. — (afară) *Cĭto?*
Contesa. — Vină sus...
Maĭorul. — Unde 'ĭ *dvorenin* Antohi?
Contesa. — În cabinetul seŭ... Întră colo.
Maĭorul. — *Haraşo... merci, chère comtesse.* (merge ţeapĕn spre uşa din stânga) *Paĭdĭom...*

SCENA IX.

Contesa, Ischĭuzarliu (cu chef.)

Contesa. — (singură) Ce conversaţie sĕ aĭbă oare împreună?.. Negreşit asupra luĭ Polidor, căcĭ tatăl seŭ nu 'ĭ-a dat nicĭ o para de când 'l-a însurat, ba încă

nicĭ a vrut sĕ 'l maĭ vadă . . Numaĭ de nu s'ar apuca la ceartă . . . Îmĭ vine sĕ staŭ ca sĕ aflu resultatul . . . (se pune pe un fotoliŭ.)

Ischĭuzarliu. — (clătinându-se puçin pe picĭoare) A ! m'am săturat cât şépte ! Am mâncat, am bĕut . . . Sĕ 'mĭ fie de bine !

Contesa. — Ce vĕd ? Tachi !

Ischĭuzarliu. — Eaca şi contesa mea ! (în parte) Sĕ te vĕd acu, Ischĭuzarliule, dacă eştĭ ischĭuzar.

Contesa. — (cu sentiment) Tachi ?

Ischĭuzarliu. — (asemenea) Irino . . .

Contesa. — Am sĕ 'ţĭ fac reproşurĭ . . .

Ischĭuzarliu. — Pentru ce ?

Contesa. — Aĭ început a mĕ negligea. N'aĭ venit de treĭ ḑile la mine, şi eŭ te-am aşteptat cu nerăbdarea uneĭ inimĭ înfocate. Ah ! când aĭ sci cât am plâns singură !

Ischĭuzarliu. — Ḑeŭ, Irino ? 'ţĭ-a fost dor de Tăchiţă ?

Contesa. — Şi tu în timpul ăsta poate alergaĭ prin mahalale ?

Ischĭuzarliu. — Eŭ ? . . A ! Irino ! cum poţĭ sĕ 'ţĭ închipueştĭ asemenea bazaconiĭ ? Nu mĕ cunoscĭ, se vede . . .

Contesa. — Ba te cunosc, te prea cunosc din nenorocire ! . . de-aceea am avut slăbicĭunea a te distinga într'o mulţime de tinerĭ cariĭ ar fi fost flataţĭ de amorul meŭ.

Ischĭuzarliu. — (în parte) Auḑĭ, baba ? (tare) Norocul meŭ a fost sĕ fiŭ ĭubit între toţĭ ! . . dar' decât m'aĭ mustra, maĭ bine m'aĭ plânge, Irino !

Contesa. — (cu îngrijire) Aĭ vr'o supĕrare, *mon chéri ?*

Ischĭuzarliu. — (oftează) *Oui, ma chérite.*

Contesa. — Spunemĭ-o mie, *cher* Bibi . . . Vin' în-

coacĭ de 'mĭ spune necazul ce aĭ . . . (Ischĭuzarliu se pune pe canapeluţă la picĭoarele conteseĭ) Sciĭ că eŭ vreŭ sĕ fiŭ providenţa ta.

Ischĭuzarliu. — (cu dragoste) Eşti adorabilă, Irino! .. A! câţĭ tinerĭ ar vrea sĕ fie-acum în locul meŭ! ..

Contesa. — (astupându'ĭ gura cu mâna) Tacĭ, berbantule...

Ischĭuzarliu. — Lasă-mĕ sĕ te serut macar numaĭ odată.

Contesa. — (sculându-se turburată) Ba nu, nu aicĭ, că ne-a surprinde cineva. Menagează pudoarea mea, Tăchiţă, dacă mĕ ĭubescĭ.

Ischĭuzarliu. — (în parte) Slavă Domnuluĭ c'am scapat! .. (tare) Nu vreĭ, porumbo?

Contesa. — Nu aicĭ . . . dar' lasă polisoneriile şi 'mĭ mărturiseşte supĕrările ce aĭ.

Ischĭuzarliu. — Ah! am jucat aseară cărţile cu Polidor ş'am perdut 50 de galbenĭ.

Contesa. — Şi? ..

Ischĭuzarliu. — Şi n'am de unde sĕ 'ĭ plătesc . . . O datorie de onoare! .. îmĭ vine sĕ turbez de desperare.

Contesa. — Tacĭ din gură că mĕ înfiorezĭ . . . (dându'ĭ un fişic) Ţine, eaca baniĭ, Tachi; du-te de plătesce.

Ischĭuzarliu. — (în parte, luând baniĭ) *Pil!* (tare) Ah! contesă! .. Irină! .. aĭ o inimă de crăească şi meriţĭ respectul generaţiuniĭ.

Contesa. — (cu sentiment) Ba sunt numaĭ o bĭată femee care ĭubesc şi vreŭ sĕ fiŭ ĭubită.

Ischĭuzarliu. — Ĭubită eştĭ şi veĭ fi . . . Lasă-mĕ sĕ te serut.

Contesa. — Fie! .. Fă degrabă sĕ nu ne vadă cineva. (întinde obrazul.)

Ischĭuzarliu. — (în parte) Am păţit-o! curagĭŭ, Tachi . . . (o serută.)

SCENA X.

Contesa, Ischiuzarliu, Sandu.

Sandu. — (eşind iute din stânga, se opresce vĕḑênd serutatul) Eaca pozna!

Contesa. — *Ah! mon Dieu! je suis compromise!* (fuge prin dreapta.)

Sandu. — (în parte) Şi babele se daŭ în dragoste! Unde mergem? ba nu, vĕ 'ntreb...

Ischiuzarliu. — Ce e?.. Ce? (se întoarce şi vede pe Sandu) Cuconul Sandu?

Sandu. — Frumos! Un tênĕr de 25 de anĭ ibovnicul unuĭ *pol veac.*

Ischiuzarliu. — Ha, ha, ha! D-ta aĭ spărieat porumbiţa de-a fugit?

Sandu. — Ce demoralisaţie! De-acum nu'ĭ departe potopul.

Ischiuzarliu. — Sciĭ că te găsesc nostim, cucoane *ton patera!*.. Te mirĭ de-un lucru simplu şi firesc.

Sandu. — Auḑĭ?.. lucru firesc, sĕ te cĭuguleştĭ cu Pupăzambergoaea?

Ischiuzarliu. — Ha, ha, ha! Nu 'nţelegĭ, boĭerule, că Irina e pentru mine o moşie cu venit sigur?.. Eŭ nu sunt decât un arendaş cu capital de 25 de anĭ.

Sandu. — Şi moşia ce esploatezĭ se numeşte Scandaloasa!

Ischiuzarliu. — Aşa s'a fi numind prin satul d-tale, pe la Prostenĭ.

(Se aude în apartamentul luĭ Antohi ceartă mare.)

Antohi. — (în odaea de alăture) Nu vreŭ sĕ 'ĭ daŭ nicĭ o para frântă.

Maiorul. — (idem) *Niet?*

Antohi. — (idem) Nu.
Ischĭuzarliu. — Ce s'aude?
Sandu. — Maĭorul şi Antohi se ceartă înpreună. Haĭ sĕ'ĭ despărţim. (Sandu şi Ischĭuzarliu trec spre uşa din fund.)

SCENA XI.

Sandu, Ischĭuzarliu, Antohi, maĭorul.

Maĭorul. — A! d-ta nu părinte, d-ta duşman la Polidor.
Antohi. — N'am sĕ'ţĭ daŭ socoteală d-tale.
Maĭorul. — Ba daĭ socoteala. Eŭ silesc la d-ta. Polidor însurat cu Maşa. Eŭ dat fata pentru că creḑut Polidor cu stare. A! d-ta înşelat la mine.
Antohi. — Ean ascultă, domnule: te poftesc sĕ'ţĭ mĕsorĭ vorbele.
Maĭorul. — *Nĭet,* nu masuram. D-ta înşelat la mine! D-ta spus la mine: *Brat Ivan,* facem cuscri la noĭ? — Eŭ respuns: *Haraşo, brat* Antohi, facem. — D-ta ḑis: *Davaĭ* mâna cu mine, *brat Ivan.* — Eŭ respuns: Bucuros, *brat* Antohi!.. şi batut mâna înpreună. — Pe urmă eŭ întrebat pe d-ta: Cât daĭ zestre luĭ Polidor? — D-ta fagăduit daĭ tot, şi nu dat nimic!.. Dumneta nu *pravoslavnik.*
Antohi. — Chĭar aşa sĕ fie. Nu vreŭ sĕ daŭ nimică... m'aĭ înţeles?.. După moartea mea, Polidor a avea tot ce-a găsi.
Maĭorul. — *Ma* nu gasi el nimic. D-ta pus pe cheltuelĭ. D-ta destrămat, berbant.
Antohi. — (mâniindu-se) Maĭorule, mĕ batjocoreştĭ în casa mea? Ea seama sĕ nu te-arunc pe fereastă.
Maĭorul. — (furios) Pe mine?.. Eŭ, maĭor! eŭ fost la Braila! eŭ fost ranit! Eŭ nu tem la d-ta.

Antohi. — Te temĭ orĭ nu . . . eşĭ afară, c'acuş întru într'un pĕcat . . .

Maĭorul. — *Cĭto pacat? Cĭto pacat?* . . D-ta bĕtrân nebun.

Antohi. — (voĭesce sĕ s'arunce asupra maĭoruluĭ) Eĭ! 'ţĭ-oĭŭ arata eŭ, podanule . . .

Maĭorul. — Podan? eŭ podan! . . (voĭesce sĕ s'arunce asupra luĭ Antohi) *Ah! ti şelma!*

Sandu. — (oprind pe Antohi) Antohi, vină-ţĭ în simţirĭ.

Ischĭuzarliu. — (oprind pe maĭorul) Maĭorule, linişteşte-te . . .

Antohi. — Lasă-mĕ, frate, sĕ'l învĕţ eŭ . . . (îl apucă tusa.)

Maĭorul. — *Nĭet, nĭet,* linişteşte Eŭ vrem mancam la dinsul.

Sandu. — Da vĕ faceţĭ de ris, pentru numele luĭ Dumnedeŭ! că sunteţĭ bĕtrânĭ.

Maĭorul. — *Haraşo!* . . eŭ stapânim la mine, *ma* desparţim pe Maşa de Polidor . . . Audit d-ta?

Antohi. — Du-te draculuĭ cu Polidor cu tot! . . Sĕ nu maĭ aud de voĭ. (tuşesce.)

Maĭorul. — Tu mergĭ la dracul! . . Eŭ mergem la decasterie! . . *Paĭdĭom!* . . *brat* Ischĭuzarlovicĭ, vină cu mine . . . (pe pragul uşeĭ din dreapta) Punem eŭ la tine minte, *şelma!* . . (ese cu Ischĭurzaliu.)

Antohi. — (tuşind) *Paşol*, crapusnoĭule! . . Auleŭ! că reŭ m'a tulburat! (se aruncă pe canape) Ear' m'a apucat tusa . . . Vere Sandule, mergĭ te rog de caută pe doftorul şi mi'l trimite. (se vaetă.)

Sandu. — Vere Antohi, pune sĕ'ţĭ facă un ceaiŭ de gutuĭ, că 'ĭ bun de tusă . . . cu puçin candel.

Antohi. — Aş! . . Doftoriĭ băbeştĭ! Du-te, Sandule, unde'ţĭ spun eŭ, şi nu uĭta sĕ viĭ la masă.

Sandu. — Mĕ duc, vere Antohi; dar' crede-mĕ,

ceaĭu de simburĭ de gutuĭ e minunat. Am avut un unchĭu care-a bĕut tot ceaiŭ de ăsta pĕn'a murit. (ese.)

Antohi. — (singur) Toate supĕrările 'mĭ vin de la ticălosul cel de Polidor! .. E destul numaĭ s'aud pronunţând numele luĭ, pentru ca sĕ mi se amărească sufletul... (înduĭoşându-se) O! Dumneḑeule! .. un copil crescut cu atâta dragoste, cu atâta cheltueală! .. (plânge) Ce n'am făcut pentru el? .. Ce nu 'ĭ-aşĭ fi dat? .. avere, viaţă, tot! .. Şi chĭar acum... ce 'ĭ slăbicĭunea omenească! .. chĭar acum, după crunta lovire ce-am primit de la el, mĕ simt câte-odată că mĕ trage inima spre dênsul! .. Îmĭ vine sĕ'l chĭem, sĕ'l string în braçe, sĕ'l desmĭerd ca maĭ înainte... (sculându-se) O! .. nu! .. ar fi în stare sĕ mĕ muşte de inimă cânele! .. Nicĭ sĕ 'l vĕd, nicĭ s'aud de el cât oĭŭ trăi...

SCENA XII.

Antohi, doctorul (întră prin dreapta.)

Antohi. — A! doftore, bine aĭ venit.

Doctorul. — M'am intêlnit în stradă cu domnul Sandu Napoilă şi 'mĭ-a spus...

Antohi. — Dar; eŭ 'l-am rugat sĕ te poftească ca sĕ trecĭ pe la mine.

Doctorul. — Este cine-va bolnav în casă?

Antohi. — Doftore... Priveşte în faça mea.

Doctorul. — Pentru ce?

Antohi. — Spune 'mĭ drept de creḑĭ că maĭ am vr'o şése lunĭ de trăit?

Doctorul. — (zimbind) Ba şi şése anĭ, dacă veĭ urma un regim regulat.

Antohi. — (în parte, cu bucurie) A! slavă Domnuluĭ! Am vreme sĕ mĕ ruinez.

Doctorul. — V'am maĭ spus'o, cucoane Antohi; după boala din care aţĭ scăpat, trebue la vîrsta d-voastră sĕ vĕ păziţĭ de emoţiunĭ tarĭ şi de...

Antohi. — Bine, bine; sĕ lăsăm vorba asta. Spune'mĭ cum merge casa de orfanotrofie ce am instituit amêndoĭ?

Doctorul. — Merge de minune. Am pĕn' acum vr'o 20 de copiĭ cariĭ prosperă ca nisce florĭ şi cariĭ când vor ajunge în vîrstă, te vor binecuvênta pe dumneavoastră, binefăcĕtorul lor.

Antohi. — M'or binecuvênta pentru c'am dat ajutor caseĭ o sumă de 4,000 de galbenĭ?.. Nu te înşela a crede una ca aceasta doftore. Eĭ m'or blăstema poate, că astfel e omenirea! Recunoştinţa e o simţire duşmănească, un soĭŭ de bir nesuferit pe care puçinĭ oamenĭ vreŭ a'l plăti.

Doctorul. — A! cucoane Antohi, sunteţĭ misantrop.

Antohi. — Sunt şi am dreptate sĕ fiŭ, după ceea ce-am păţit. Nu mĕ maĭ încred în lighioanele aste façarnice ce se numesc oamenĭ. Când sunt micĭ, te necăjesc; când sunt marĭ te înşeală.

Doctorul. — Cu toate aceste, aţĭ făcut o faptă omenească instituind o casă de orfanĭ. Vedeţĭ că nu sunteţĭ tocmaĭ aşa de reŭ precum vreţĭ a vĕ arăta.

Antohi. — Nu'ţĭ închipui caĭ pe păreţĭ, dragul meŭ. Ştiĭ d-ta pentru ce-am dat 4,000 de galbenĭ, şi pentru ce am de gând sĕ maĭ daŭ o mie? Pentru ca sĕ nu se maĭ întêmple nicĭ unuĭ creştin sĕ culégă, ca mine, la uşa uneĭ bisericĭ, un şérpe cu chipul de copil.

Doctorul. — Orĭ cum sĕ fie, fapta dumnevoastră este una din cele maĭ demne de laudă.

Antohi. — N'am sete de laudă, am sete de rĕsbunare! Vină, doftore, sĕ'ţĭ daŭ şi rĕmăşiţa banilor,

ca sĕ înplinim suma de 5,000 de galbenĭ. Haĭ în cabinetul meŭ! (în parte) 5,000 de galbenĭ maĭ puçin în clironomia luĭ Polidor!.. (întră în stânga cu doctorul.)

SCENA XIII.

Rufinescu, Rufineasca (viind prin dreapta.)

Rufinescu. — Da vină, *mon ange!* intră, nu'ţĭ fie ruşine, că doar' facem o visită unuĭ amic.

Rufineasca. — (intrând) Ce idee aĭ avut, *mon chéri,* ca sĕ visităm pe d-nul Antohi?

Rufinescu. — O idee prea simplă şi nevinovată. Domnul Sgârcea e un amic vechiŭ, un om cum se cade şi *bon vivant.* El dă mese marĭ, balurĭ, şi sunt încredinţat că a fi prea măgulit de a vedea în saloanele séle o floare tênĕră şi rară ca *mon doux trésor.*

Rufineasca. — (cochetând) Eĭ! *mon bijou,* nu'mĭ face complimente.

Rufinescu. — Ba nu, ḑeŭ! D-nul Antohi e amator de tot ce 'ĭ frumos. E galant, generos, şi poate chĭar sĕ mĕ înprumute cu ceva banĭ la nevoe... Trebue menageat, maĭ cu seamă că am perdut aseară la cărţĭ.

Rufineasca. — Ear' aĭ perdut?

Rufinescu. — *Guignon,* soro!.. am perdut pĕnă şi mobilele salonuluĭ.

Rufineasca. — Mobilele mele?.. şi cine le-a câştigat?

Rufinescu. — Hoţul cel de Duducescu.

Rufineasca. — Aşa ţi se cade, dacă 'l maĭ primescĭ prin casă... un tênĕr lipsit de orĭ ce moral, care te înprumută dimineaţa cu banĭ şi seara ţi'ĭ ĭea

în cărţĭ . . . Eŭ una 'ĭ-am hotărît sĕ nu'ĭ maĭ calce picĭorul în budoarul meŭ.

Rufinescu. — Ḑeŭ ? . . şi de ce, *mon adorée ?* . .

Rufineasca. — Pentru că 'ĭ un ştrengar ce compromite femeile. Aḑĭ face curte uneĭa, mâne alteĭa. Acum s'a înamorat de doamna Polidor . . . (în parte, cu mânie) Berbantul !

Rufinescu. — Bine-aĭ făcut, *cher âme!* . . Cu toate că eŭ, sciĭ mata, nu 's barbat tiran, nu 's zulĭar . . . Îmĭ place din contra sĕ te vĕd că petrecĭ cu toate mulţemirile . . .

Rufineasca. — Te sciŭ . . .

Rufinescu. — Dar', precum ḑicĭ dragă foarte înţelept, societatea unor tinerĭ e cam . . . compromitantă câte odată, pentru că tineriĭ sunt lăudăroşĭ . . . nu 's discreţĭ. Eŭ de-aşĭ fi femee, aşĭ prefera de-o mie de orĭ maĭ mult adunarea şi chĭar curtea barbaţilor maĭ în vîrstă . . . pentru că cel maĭ mic favor e preţuit de dênşiĭ precum merită . . . Eĭ sunt gata a face jertfele cele maĭ marĭ pentru a dobêndi o ochire dulce, o zimbire graţioasă, o . . .

Rufineasca. — (în parte) Pricep unde 'ĭ bate gândul.

Rufinescu. — Eaca, de esemplu, cuconul Antohi. Ce om convenabil ! Ce suflet delicat ! El e în stare s'arunce miĭ de galbenĭ pe fereastă, pentru ca sĕ facă mulţemire persoanelor ce ĭubesce.

Rufineasca. — Ḑeŭ ? e astfel de generos şi galant ?

Rufinescu. — Singurul defect ce are e, că nu'l trage inima cătră secsul frumos.

Rufineasca. — Bĕtrâneţa . . .

Rufinescu. — Bĕtrâneţa ar fi din contra un motiv maĭ mult pentru a face nebuniĭ, judecând după toţĭ bĕtrâniĭ cariĭ îĭ vedem schimbaţĭ în fluturĭ ologĭ; dar'

se vede că secsul frumos nu poate avea destulă influinţă asupra minţiĭ luĭ cuconu Antohi.

Rufineasca. — Ha, ha, ha. Eŭ cred că nicĭ o femee n'a vrut sĕ'şĭ bată capul cu o asemenea conquetă.

Rufinescu. — Te înşelĭ, *mon trésor*. Eŭ cunosc vr'o două destul de frumuşele care s'aŭ cercat a'ĭ găsi cheĭa inimeĭ şi a sipetuluĭ . . . însă n'aŭ isbutit.

Rufineasca. — Or fi fost proaste. (în parte) Când aşĭ vrea . . .

Rufinescu. — Proaste? nicĭ de cum! . . dar' veḑĭ tu, Bibi, inima luĭ Sgârcea e ca turnul Malacofuluĭ; trebue un meşteşug maĭ deosebit ca sĕ'l ĭea cu asalt.

Rufineasca. — (în parte) Îmĭ vine sĕ cerc.

Rufinescu. — Şi generaliĭ ceĭ dibacĭ sunt rarĭ.

Rufineasca. — Câte sute de galbenĭ îţĭ trebue, *mon chéri?*

Rufinescu. — 400, *mon ange*.

SCENA XIV.

Rufinescu, Rufineasca, Antohi, doctorul.

Antohi. — (fără a vedea pe Rufineasca) Baniĭ ţi 'ĭ-am numĕrat, doftore; acum mergĭ degrabă de cumpĕră cele trebuincĭoase pentru institutul orfanilor.

Doctorul. — Mĕ duc, şi vĕ mulţumesc din partea lor.

Antohi. — Păstrează mulţemirile pentru d-ta! Adio.

Doctorul. — A revedere. (întorcêndu-se) A! Doamna Enăchiţa?

Antohi. — Ce vĕd? . . cucoana Enăchiţa cu barbatul dumisale? Ce întêmplare fericită!

Rufinescu. — Trecênd pe la poarta caseĭ d-tale,

am dorit sĕ te vĕd, cucoane Antohi, şi am luat îndrăzneală a intra cu soçia mea.

Antohi. — Cuconiţă, daţi'mĭ voĭe sĕ vĕ serut mânele pentru o visită atât de plăcută şi neaşteptată. (îĭ serută mâna) Poftim, vĕ rog, de şedeţĭ. (o aduce pe canape) Martine, adă dulceţĭ.

Rufineasca. — Nu vĕ supĕraţĭ, cucoane Antohi, că acum am luat.

Antohi. — Ce sĕ fac ca sĕ vĕ dovedesc mulţemirea mea? A!.. (scoate din buzunar o cutie cu bomboane) Cred că nu veţĭ refusa bomboane de Paris. Îs dulcĭ şi plăcute ca şi d-ta, cuconiţă... (dându'ĭ cutia) Poftim, vĕ rog.

Rufineasca. — Sûnteţĭ foarte amabil. *Merci.* (ĭea câteva bomboane.)

Antohi. — Cucoane Rufinescule, nu doriţĭ?

Rufinescu. — Eŭ vĕ mulţemesc; nu obicĭnuesc, că mĕ dor dinţiĭ.

Antohi. — Da, te rog, macar una... Ean sĕ'ţĭ aleg eŭ pe plac. Eaca un melc de zahar.

Rufineasca. — Ha, ha, ha. Un melc? are cornițe?

Antohi. — Ba nu; le-a ascuns, şiretul.

Rufinescu. — Ha, ha, ha. Altul s'ar supĕra în locul meŭ.

Doctorul. — (încet) Dar d-ta eştĭ deprins cu glumele, aşa 'ĭ?.. Ha, ha, ha. (ese prin dreapta.)

Rufinescu. — Ce vreĭ sĕ ḑicĭ, doctore? (in parte) E mucalit doctorul!

Rufineasca. — Cucoane Antohi, vĕd cu mare mulţemire că acum sûnteţĭ bine de tot.

Antohi. — Slavă Domnuluĭ! mĕ simt sănĕtos.

Rufineasca. — Îmĭ aduc aminte din ḑiua nunţiĭ domnuluĭ Polidor. Eraĭ grozav de bolnav.

Antohi. — (trist) Aşa !. . N'a vrut Dumneḑeŭ sĕ mor atuncĭ.

Rufineasca. — (privind galiş la Antohi) Şi bine-a făcut !

Rufinescu. — Dumneḑeŭ scie ce face, căcĭ acum pare că eştĭ intinerit de 20 de anĭ. Nu 'ĭ aşa, *mon ange ?*

Rufineasca. — Doar' nu e bĕtrân cuconul Antohi ca sĕ aĭbă nevoe de întinerit.

Antohi. — Eŭ, cuconiţă ?. . sûnt din vremea potopuluĭ.

Rufineasca. — Nu ḑice asta, c'oĭŭ crede că eştĭ un berbant.

Antohi. — Pentru ce ?

Rufineasca. — Pentru că potopul a fost trimis ca sĕ înece berbanţiĭ de pe timpul luĭ.

Rufinescu. — (riḑênd) *Charmant ! charmant !* Cucoane Antohi, a d-tale 'ĭ grădina asta ?

Antohi. — A mea.

Rufineasca. — Prea frumoasă ! (privind prin geamurĭ) Aĭ şi o seră, mi se pare ?

Antohi. — Dar.

Rufinescu. — Îmĭ daĭ voĭe sĕ mĕ duc ca sĕ culeg o floare pentru Enăchiţa ?

Antohi. — O floare, nu'ţĭ daŭ voĭe ; dar' un buquet întreg . . .

Rufineasca. — Eştĭ foarte galant, cucoane Antohi.

Rufinescu. — Ce 'ţĭ spuneam eŭ, *mon trésor ?*

Antohi. — Ce 'ĭ spuneaĭ ?

Rufinescu. — Întreab'o pe dênsa. Eŭ mĕ duc în seră. (ese prin dreapta.)

SCENA XV.

Antohi, Rufineasca.

(Mică tăcere. Antohi e foarte jenat de a sĕ găsi singur cu Rufineasca.)

Rufineasca — (în parte) Îĭ genat, moşneagul, ca un tênĕr de 18 anĭ.

Antohi. — (în parte) Ce dracul am de 'mĭ-am perdut cumpĕtul?

(Rufineasca oftează.)

Antohi. — Oftezĭ, cuconiţă?

(Rufineasca ear' oftează.)

Antohi. — Vreĭ sĕ chĭem pe barbatul dumitale?

Rufineasca. — (în parte) Eaca prostul! (tare) Ba nu, cucoane Antohi, nu te supĕra.

Antohi. — Apoĭ dar, spune'mĭ drept, aĭ vr'o supĕrare?

Rufineasca. — Ba nu; nu baga de seamă... Mi s'a părut nu sciŭ cum sĕ mĕ găsesc de-odata singură cu un străin...

Antohi. — (în parte) Drăguţa! (tare) Te-aĭ temut că te-a mânca moşul?

Rufineasca. — (zimbind) Maĭ sciĭ?.. Moş lupul mănâncă oiţa...

Antohi. — (prinḑênd la curagiŭ) Şi bine face dacă oiţa e frumuşică ca...

Rufineasca. — (provocându'l) Ca cine?

Antohi. — (cu sfială) Ca... oare cine. (în parte) Mĕ prostesc vĕḑênd cu ochiĭ.

Rufineasca. — Dar' ce staĭ aşa departe?.. Te temĭ de mine?

Antohi. — Eŭ, de d-ta?.. (se pune pe canape alăture cu Rufineasca) Vreĭ sĕ glumeştĭ, cuconiţă?

Rufineasca. — Ba nicĭ de cum... Am auḑit că nu mĕ poţĭ suferi.

Antohi. — (cu mare mirare) Eŭ, pe d-ta? Cine-a putut născoci o bazaconie ca asta?

Rufineasca. — Dar; mi s'a spus că mĕ găsescĭ proastă, urîtĕ ca o stafie! Aşa este?

Antohi. — D-ta stafie?.. Dacă de-ar avea casa mea o stafie ca d-ta m'aşĭ închide în casă şi n'aşĭ maĭ eşi, pre legea mea!

Rufineasca. — (riḑênd) Veḑĭ că eştĭ din timpul potopuluĭ?.. Bine te-am numit eŭ berbant!

Antohi. — (cu dragoste) Te-aĭ mânieat?

Rufineasca. — (privind galiş la Antohi) Gâcĭ.

Antohi. — (serutându'ĭ mâna) Am gâcit.

Rufineasca. — (dându'ĭ uşor o palmă în glumă) Ean veḑi'l, veḑi'l cât e de sburdalnic!

Antohi. — Ba ḑi că 's nebun, că, ḑeŭ, m'aĭ 'nebunit de tot!

Rufineasca. — Şi 'ţĭ pare reŭ?

Antohi. — Îmĭ pare reŭ că n'am 20 de anĭ maĭ puçin în spinare.

Rufineasca. — Pentru ce?

Antohi. — Pentru ca sĕ pot fi ĭubit de un îngeraş ca d-ta.

Rufineasca. — N'aĭ nevoe de asta d-ta ca sĕ placĭ uneĭ femeĭ de spirit.

Antohi. — (serutându'ĭ ear' mâna) Îngeraşule!

Rufineasca. — Adică o femee ĭubesce numaĭ tinereţa într'un bărbat? Nicĭ de cum. Înainte de toate ea caută sĕ găsească o inimă nobilă şi delicată, o natură blândă şi generoasă, un suflet măhnit pentru ca sĕ'l mângâe prin ĭubirea eĭ.

Antohi. — Apoĭ dar fiĭ mângâerea mea, Enăchiţo; căcĭ nime n'a suferit ca mine. Toată viaţa mea a fost

intunecată. Lumineaz'o tu însfêrşit c'o zimbire, şi mĕ jur sĕ'ţĭ fiŭ rob pĕn' la moarte.

Rufineasca. — Ce-aud?.. Mĕ ĭubescĭ?

Antohi. — Te ĭubesc ca un om care n'a ĭubit de când e.

Rufineasca. — Şi nu mĕ 'nşelĭ?

Antohi. — Nu! mĕ jur pe ce am acum maĭ scump în lume, pe ochişoriĭ d-tale!

Rufineasca. — Te-aşĭ crede poate... dacă 'mĭ-aĭ da doveḑĭ.

Antohi. — Poronceşte. Ce dovedĭ vreĭ sĕ'ţĭ daŭ? Sûnt gata la toate poroncele d-tale.

Rufineasca. — Îmĭ vine sĕ te cerc. Ce-aĭ ḑice, dacă 'ţĭ-aşĭ propune o nebunie?

Antohi. — Spune, care?

Rufineasca. — Un voĭagiŭ înpreună la Paris!

Antohi. — Un voĭagiŭ?.. bucuros! Când vreĭ sĕ plecăm? Acum îndată?

Rufineasca. — Ba nu, mâne... Primescĭ?

Antohi. — Din toată inima!.. însă ce-a ḑice barbatul d-tale?

Rufineasca. — Nimic; oĭŭ pretecsta că 's bolnavă, şi cât 'ĭ-oĭŭ lăsa banĭ de jucat cărţile, a închide ochiĭ.

Antohi. — Aşa?.. de ăst tachîm e?... minunat!.. Cât îĭ trebue?

Rufineasca. — Vr'o patru, cincĭ sute de galbenĭ... înprumut.

Antohi. — O bagatelă... Desearĕ îĭ trimit baniĭ, şi mâne noĭ amêndoĭ plecăm.

Rufineasca. — Noĭ doĭ... şi un al treilea tovarăş.

Antohi. — (îngrijit) Care?

Rufineasca. — (cu dragoste) Amorul.

Antohi. — Amoraşule! (o serută cu foc.)

(Rufinescu s'aude tuşind afară.)

Rufineasca. — Ĭea seama că vine barbatul meŭ.

Antohi. — (sculându-se de pe canape, în parte) Ştie sĕ tuşească la vreme, *puşchĭul!*

SCENA XVI.

Antohi, Rufineasca, Rufinescu (aducênd un buquet de florĭ.)

Rufinescu. — Eaca şi buquetul, *mon trésor*, un buquet vrednic de d-ta!.. numaĭ camelia şi florĭ de portocală, amblema nevinovăţieĭ.

Rufineasca. — *Merci, mon chéri.*

Antohi. — (în parte) Are şi apropo, galantomul.

Rufineasca. — Ce frumos buquet! Pĕcat că nu'ĭ vre un bal!.. ar face minunat efect.

Antohi. — Dacă doriţĭ, cuconiţă, deseară daŭ înadins o soarea cu condiţie însă că mi'ţĭ face mulţemirea, înpreună cu domnul Rufinescu, a şedea astăḑĭ aci la masă.

Rufineasca. — Eştĭ atât de amabil că nime nu te poate refusa.

Antohi. — (în parte) M'a fermecat de tot porumbiţa! (strigă) Martine, Martine.

SCENA XVII.

Ceĭ de'nainte, **Martin** (vine din fund.)

Martin. — Aud, cucoane.

Antohi. — Masa gata 'ĭ?

Martin. — Gata; numaĭ sĕ vie musafiriĭ.

Antohi. — Maĭ pune două tachîmurĭ.

Martin. — Ascult. (în parte) Ean sĕ vedĭ că o sĕ hrănească tot târgu de-acum. (ese.)

(Se aude în grădină sgomot de vocĭ.)

SCENA XVIII.

Ceĭ de'nainte, Cleveticĭ, Tribunescu, Sandu.

Tribunescu. — (afară) Cer cuvêntul.

Sandu. — (afară) Cere, că nu'țĭ daŭ nimic.

Cleveticĭ. — (la ușa din dreapta, poftind pe Sandu sĕ intre) Domnule conservator, poftim.

Sandu. — (asemenea) După dumneata, domnule Gogoșescu.

Tribunescu. — (asemenea) Domnule Strigoiŭ . . .

Sandu. — (întrând mânios) Ghidi, comunistule!

Antohi. — Ce este, Sandule? . . ear' te sfădeștĭ cu frațiĭ meĭ cauzașĭ?

Sandu. — M'a întêlnitără, frate, la poartă și s'a legatără de mine ca boala de om sănĕtos.

Tribunescu. — A! Domnule conservator, această espresiune nu este parlamentară, e afară din uz.

Sandu. — Afară din uz? . . Ce mâncare 'i aea?

Antohi. — Apropo de mâncare; ne punem la masă?

Sandu. — Ne punem, că mie mi s'a lungitără urechile de foame.

(Cleveticĭ se apropie de Sandu și se uĭtă la urechile luĭ.)

Sandu. — Ce te uĭțĭ la urechile mele, domnule Gogoșilă?

Cleveticĭ. — Nimic; am vrut sĕ constat cât s'aŭ lungit de mult.

Sandu. — (în parte) Ghidi, măscăricĭŭ obraznic!

Rufinescu. — Ha, ha, ha!.. E plin de duh domnul Cleveticĭ.

Rufineasca. — *Charmant! plein d'esprit!*

Cleveticĭ. — (închinându-se la Rufineasca) Doamna mea, mĕ confuzĭ...

SCENA XIX.

Ceĭ de'nainte, **Contesa, Ischĭuzarliu** (vin înpreună prin dreapta.)

Contesa. — (intră sprintenă) *Me voici!* Am venit numaĭ într'un sbor.

Antohi. — (mergênd înaintea eĭ) Ca o lebădă frumoasă.

Sandu. — (în parte) Cu lebădoĭul alăturea.

Contesa. — (dând mâna Rufineascăĭ) *Bonjour, chére belle...* (încet) *Comment vont vos amours?*

Rufineasca. — (încet) *Très bien, et les votres?*

Contesa. — (cu sentiment) *Il m'aime à la folie!* (privesce în taĭnă la Ischĭuzarliu şi oftează.)

Cleveticĭ. — (închinându-se conteseĭ) D-nă contesă, primiţĭ omagele mele.

Contesa. — (cu mândrie) A! d-ta eştĭ?

Cleveticĭ. — Al d-voastră respectuos serv...

Contesa. — Spune'mĭ, mĕ rog, d-ta aĭ deschis *un magasin de haine* la noĭ?

Cleveticĭ. — *Magasin de haine?*.. Doamna mea, asta franţuzesce însemnează magazie de ură... şi nu înţeleg.

Contesa. — Dar'; am cetit chĭar acum de-asupra uneĭ prăvăliĭ: *magasin de haine.*

Cleveticĭ. — Aţĭ cetit poate, *magazin de haine,* scris cu litere latine?

Contesa. — Nu ştiŭ; eŭ am cetit franţuzeşte şi am gândit la d-ta.

Cleveticĭ. — (luĭ Antohi) E furioasă baba pentru un articol în contra nobleţeĭ.

Antohi. — Şi de-aea te-a păcălit aşa de, frumos?

SCENA XX.

Ceĭ de'nainte, **Martin.**

(Perdelele din fund se deschid şi doĭ fecĭorĭ aduc în scenă o masă bogată.)

Martin. — Poftim la masă.

Antohi. — A!.. vere Sandule, dă braçul conteseĭ. (apropiindu-se de Rufineasca) Doamna mea... (îĭ dă braçul) Domnilor, vĕ poftesc astădĭ la masa de adio.

Toţĭ. — Cum de adio?

Antohi. — Mâne plec la Paris.

Sandu. — Tu la Paris, Antohi?.. Unde mergem! unde mergem!

Antohi. — Unde mergem?.. la Paris!

(Contesa se aşeadă la mijlocul meseĭ, avênd în dreapta pe Sandu şi în stânga pe Ischlurzaliu. Antohi şi Rufineasca ocupă capul meseĭ din stânga, Cleveticĭ, Rufinescu şi Tribunescu în façă cu Antohi.)

Tribunescu. — Domnul Antohi, Mecenul nostru ne lasă?.. cer cuvêntul.

Contesa. — *Pardon,* îĭ vorbi după mine, domnule orator. Fiind că amicul se duce din cercul nostru, propun sĕ începem masa şi s'o sfêrşim cu un toast în sănĕtatea luĭ.

Toţĭ. — (ridicând paharele) În sănĕtatea luĭ Antohi Sgârcea!.. Ura!..

(Cortina cade.)

ACTUL III.

Teatrul represintă un salon elegant în casa luĭ Polidor, cu o uşă în dreapta, altă uşă în fund şi a treĭa uşă în stânga ce se deschide pe o scară care duce în grădină. Pe planul al 2-lea, în dreapta, o masă de cărţĭ gata cu luminările aprinse. Pe planul 1-iŭ, în stânga, o canape, alăturea o mesuţă şi în fund o fereastă.

SCENA I.

Maşa. — (scrie pe mesuţă şi din timp în timp îşĭ şterge ochiĭ de lacrimĭ) Nu!.. orĭ cât de mare sĕ fie dragostea mea pentru el, nu pot a'ĭ înplini rugămintea... Sĕ'ĭ rĕspund dar cum mĕ sfătuesce cugetul, nu cum mĕ îndeamnă inima. (scrie şi se opresce pe gândurĭ) El mĕ roagă sĕ fug cu el în străinătate... O! Dumneḑeule! ce vis frumos!.. sĕ fim înpreună, singurĭ, fără nicĭ o temere de a ne ĭubi!.. Sĕ vĕd realisat acel raiŭ de fericire ce am dorit în taĭnă!.. (cu hotărire) Nu, nu se poate, n'am curagĭul sĕ fac un asemenea pas... Maĭ bine 'mĭ-oĭŭ înplini datoriile mele!.. maĭ bine-oĭŭ suferi ş'oĭŭ muri! (scrie plângênd.)

SCENA II.

Maşa, Polidor (întră prin fund şi se apropie încet de femeĭa luĭ.)

Polidor. — Cuĭ scriĭ, Maşo?

Maşa. — (tresărind) Barbatul meŭ!.. (voĭesce sĕ ascundă scrisoarea.)

Polidor. — (întinḑênd mâna spre scrisoare) Nu ascunde scrisoarea, că sciŭ către cine 'ĭ adresată. Sluga luĭ Duducescu aşteaptă la portiţa grădineĭ.

Maşa. — Nu crede...

Polidor. — Sĕ nu cred ?.. (cu mânie) Sĕ nu cred ce vĕd cu ochiĭ ? (smuncesce scrisoarea.)

Maşa. — (spărietă) Ce facĭ ? (cade obosită pe canape.)

Polidor. — (cetind răpide) Frumos!.. stil pasionat!.. Eŭ sunt zugrăvit ca un tiran şi Duducescu ca un ânger ĭubit... (întorcênd scrisoarea) Ean privesce!.. O coală întreagă de frase amoroase înprumutate din romane... Vrea sĕ ḑică, doamna mea, viaţa d-tale e o robie crudă sub asprimea tiranieĭ mele ? Eştĭ o victimă interesantă ce cauţĭ mângâere ?.. Aşa este ?

Maşa. — (ridicându-se cu demnitate) Vreĭ poate ca sĕ 'ţĭ-o spun eŭ însămĭ în faţă ?.. Aşa este!.. De când m'am măritat cu d-ta, care 'ţĭ-a fost purtarea cu mine ? Purtarea unuĭ om lipsit de orĭ ce delicateţă...

Polidor. — (cu mânie) Maşa! nu mĕ...

Maşa — Aĭ cerut sĕ 'ţĭ mărturisesc adevĕrul ? Ascultă dar, căcĭ în fine trebue sĕ'ţĭ spun odată pentru totdeauna ce am pe inimă. Din ḑiua cununieĭ noastre te-aĭ arătat plinĭ de patimĭ rele şi nepăsător de soarta mea. Te-aĭ încungĭurat de tovarăşĭ cu cariĭ petrecĭ ḑilele şi nopţile în desfrênărĭ. 'Ţĭ-aĭ prefăcut casa în cafenea, în tarabă de cărţĭ, şi după ce 'mĭ-aĭ perdut ḑestrea cu stosul, după ce m'aĭ înşelat de 'mĭ-aĭ luat toate juvaerele ca sĕ le daĭ în cărţĭ, aĭ ajuns a nu 'ţĭ maĭ putea ţinea casa decât cu mijloace ruşinoase, cu înprumutărĭ de banĭ neplătite.

Polidor. — (apucând cu violenţă pe Maşa de braç) Tacĭ, Maşa, tacĭ!.. nu mĕ înfuriea...

Maşa. — (ecsaltându-se) Nu tac, chĭar de mĕ 'ĭ ucide! N'am frică de moarte, după câte-am suferit. N'am teamă de tine, ticălosule; căcĭ orĭ când oĭŭ privi in ochiĭ tĕĭ, veĭ fi silit sĕ'ĭ coborĭ de ruşine!..

Polidor. — (lăsând braçul Maşeĭ şi depărtându-se) Eştĭ o nebună!..

Maşa. — În adevěr sunt o nebună că m'am potrivit pěn' acum sfaturilor unuĭ om fără cuget! Am fost o nebună că nu 'ţĭ-am pětruns gândul când aĭ făcut toate chipurile pentru ca sě mě înpingĭ pe calea unor femeĭ nefericite ce 'şĭ speculează tinereţele în interesul barbaţilor lor!

Polidor. — Ce vreĭ sě ḑicĭ?

Maşa. — Mě înţelegĭ prea bine. Aĭ ajuns, sermane! a fi perechea luĭ Rufinescu, şi aĭ vrea sě mě veḑĭ urmând pilda femeiĭ luĭ, care acum mănâncă baniĭ tătăluĭ těŭ pe la Paris. De asta 'l-aĭ atras în casa noastră pe Duducescu!

Polidor. — Ha, ha, ha. Nu te sciam aşa de iscusită!

Maşa. — Nicĭ eŭ nu te sciam aşa de mârşav!.. Când aĭ perdut tot în cărţĭ, aĭ aruncat ochiĭ asupra luĭ Duducescu, ca asupra unuĭ vênat sigur. El e têněr, are avere... 'Ţĭ-a plăcut dar a'l arunca în braçele mele cu condiţie de a fi partaş în averea luĭ... Acesta 'ţĭ-a fost planul? Prea bine... aĭ isbutit!.. Aĭ voit banĭ drept plata onoareĭ? aĭ banĭ!.. ce pretinḑĭ maĭ mult?.. Cere că te-a milui Duducescu.

Polidor. — Eştĭ minunată când te mâniĭ; dar' eştĭ o copilă, Maşo, o copilă orbită de dragoste... Uĭţĭ cu cine vorbescĭ; uĭţĭ că te am în mâna mea; căcĭ scrisoarea aceasta e o armă cu care m'aşĭ putea rěsbuna orĭ când de vorbele... nebunescĭ ce aĭ îndrăznit a'mĭ ḑice.

Maşa. — Rěsbună'ţĭ dacă vreĭ; mě aştept la toate din parte'ţĭ.

Polidor. — La toate?.. şi.. la moartea luĭ Duducescu?

Maşa. — (îngrijită) Moartea luĭ?..

Polidor. — Dar. Scrisoarea aceasta, această do-

vadă de relaţiile criminale ce ecsistă între voĭ doĭ, îmĭ dă mie dreptul de a'l ucide, fără nicĭ o consideraţie.

Maşa. — (spăĭmântată) Pe dênsul?.. dar' el nu 'ĭ vinovat... Tu eştĭ vinovat, că 'l-aĭ atras în casa ta cu plan de a'ĭ întinde o cursă fatală.

Polidor. — Orĭ care sĕ'mĭ fi fost planul, Duducescu s'a atins de onoarea mea şi trebue sĕ 'mĭ rĕsbun.

Maşa. — Onoarea ta?.. Tu vorbescĭ de onoare?.. Ce profanare!

Polidor. — Fie!.. cel puçin n'oiŭ rĕmânea nerĕsbunat.

Maşa. — Polidor, ar fi o crimă!

Polidor. — Crimă pentru crimă, mĕ duc... (voĭesce sĕ easă.)

Maşa. — (oprindu'l) Stăĭ!.. Unde mergĭ?

Polidor. — Merg sĕ 'l găsesc pe Duducescu şi sĕ 'l pălmuesc cu ravaşul ăsta!

Maşa. — (apucându'l de braç) Stăĭ, pentru numele luĭ Dumneḑeŭ!.. Nu face asemenea scandal, că sûntem perduţĭ cu toţiĭ!

Polidor. — Ce 'mĭ pasă!

Maşa. — Polidor... Polidor!.. (cade în genunchĭ) te rog în genunchĭ, nu te duce... Ucide-mĕ pe mine dacă vreĭ rĕsbunare... Eartă'l pe el.

Polidor. — (respingând'o) Nu sunt ucigaş de femeĭ. (se îndreaptă spre uşa din fund.)

Maşa. — (în genunchĭ întinde mânile spre Polidor) Eartă'l, eartă'l de nu vreĭ sĕ mor aci pe loc!

Polidor. — (oprindu-se la uşă) Sĕ'l ert?.. fie!.. însă cu o condiţie.

Maşa. — (cu bucurie) A!.. Ce condiţie? spune... (se scoală.)

Polidor. — (apropiindu-se) Sĕ te supuĭ la toate voințele mele.
Maşa. — Mĕ jur că mĕ voiŭ supune.
Polidor. — Ascultă dar: Am o datorie de 800 galbenĭ, şi terminul se înplinesce mâne. Îmĭ trebue banĭ.
Maşa. — Nu maĭ am nimic. Aĭ perdut în cărţĭ tot ce-am avut.
Polidor. — Îmĭ trebue banĭ, îţĭ ḑic! Scrie luĭ Duducescu sĕ te înprumute.
Maşa. — Eŭ sĕ primesc banĭ de la el?.. nicĭ odată!.. Maĭ bine sĕ mor!
Polidor. — Nu vreĭ?.. prea bine... Sciŭ ce 'mĭ rĕmâne de făcut.
Maşa. — (cu desperare, plângênd) Apoĭ nu 'nţelegĭ?.. O! Doamne! cum sĕ 'ĭ cer eŭ banĭ?.. ar fi ca şi când 'ĭ-aşĭ cere plată!.. El ar avea drept sĕ mĕ despreţuească ca pe-o nenorocită care se vinde!.. Nu pot, nu pot!.. Pentru numele luĭ Dumneḑeŭ! nu mĕ sili sĕ mĕ fac de batjocură.
Polidor. — Eĭ bine!.. Vĕd că 'l ĭubescĭ şi nu se cuvine sĕ cerĭ luĭ banĭ... o înţeleg; însă aĭ putea face ca sĕ mĕ ajute altul careva.
Maşa. — Altul? cum?
Polidor. — (se apropie şi 'ĭ ḑice încet) Cunoscĭ pe banul Sandu Napoilă?
Maşa. — Prietenul părinteluĭ d-tale?
Polidor. — El e bogat, e bĕtrân... ş'o femee cu puçină coquetărie îl poate lesne ameţi...
Maşa. — (în parte) Ticălosul!
Polidor. — El vine sĕ ne vadă în toate ḑilele, şi negreşit că nu vine pentru mine.
Maşa. — Ce vreĭ sĕ ḑicĭ?
Polidor. — Mĕ 'nţelegĭ... Dacă te interesezĭ de vieaţa şi de amorul luĭ Duducescu, eŭ primesc a în-

chide ochiĭ; dar' pretind ca numaĭ decât sĕ daĭ astădĭ un *rendez-vous* luĭ Sandu aci.

Maşa. — (indignată) Un *rendez-vous*? Eŭ! luĭ?

Polidor. — Dar!.. veĭ face cum veĭ sci, asta 'ĭ treaba d-tale. Eată cheĭa de la portiţa grădineĭ. Vreŭ sĕ 'ĭ-o daĭ ca sĕ vie la meḑul nopţiĭ în salonul acesta, pe uşa asta. (arată uşa din stânga) Vreŭ sĕ 'l primescĭ câteva minute prin întunerec.

Maşa. — Dar' ce aĭ de gând sĕ facĭ?

Polidor. — Eŭ sciŭ.

(Un fecĭor intră pe uşa din fund.)

Fecĭorul. — (anunţând) Cuconul Sandu Napoilă. (ese.)

Polidor. — El e! (către fecĭor) Poftesce'l în salon. (Maşeĭ) Eŭ merg sĕ mĕ ascund colea, după uşă, (arată uşa din dreapta) ca sĕ ascult tot. Gândesce la Duducescu, dacă 'l ĭubescĭ. (intră în dreapta şi lasă uşa puçin deschisă.)

Maşa — (cu desperare) O! Dumneḑeule!.. îmĭ vine sĕ 'nebunesc. (cade pe canape.)

SCENA III.

Maşa, Sandu (intră prin fund.)

Sandu. — Sĕrut mâna, cuconiţă.

(Maşa se închină.)

Sandu. — Cum vĕ aflaţĭ astăḑĭ? sănĕtoasă?

Maşa. — Mulţemesc.

Sandu. — Dar' Polidor unde 'ĭ?.. A eşit poate?

Maşa. — Aşa mi se pare... Nu sciŭ bine.

Sandu. — 'L-am întêlnit aḑĭ dimineaţă şi m'a poftit pe astă seară la ceaĭŭ. Se vede că âncă n'a venit nime. Eŭ sunt cel întêĭ.

Maşa. — Trebue sĕ sosească în curênd prietenii luĭ Polidor, că 'ĭ aşteaptă masa de cărţĭ cu nerăbdare.

Sandu. — Stosul şi laschernetul, petrecerea de modă a capitalieĭ.

Maşa. — Şi ruina averilor.

Sandu. — Bine ḑicĭ, cuconiţă!.. Mare boală 'ĭ jocul cărţilor!.. Lasă că barbaţiĭ îşĭ perd stările şi 'şĭ strică sănĕtatea; dar' apoĭ eĭ se şi fac *adiaforĭ* de casa lor, de nevestele lor şi chĭar de copiiĭ lor.

Maşa. — Adevĕrat.

Sandu. — Ba nu, adică vĕ 'ntreb, n'am dreptate?.. Maĭ dĕunăḑĭ vorbeam cu un prieten vechĭŭ al meŭ, cu şatrarul Faraonescu, care a fost *baş cĭohodar*...

Maşa. — Nu 'l cunosc...

Sandu. — Ghiţă Faraonescu, cel ce 'şĭ-a perdut starea în cărţĭ jucând faraonul... un om cu o casă de copiĭ, cariĭ aŭ rĕmas muritorĭ de foame din pricina luĭ. — Măĭ vere, 'ĭ-am ḑis, un om ce pune în risic pe o masă de cărţĭ pânea copiilor seĭ, nu 'ĭ nicĭ creştin cu *hristoitie,* nicĭ părinte bun, nicĭ om cinstit.

Maşa. — D-ta nu jocĭ nicĭ odată, cucoane Sandule?

Sandu. — M'a ferit Dumneḑeŭ de stosurĭ şi de faraoane! Tot ce *metahirisesc* câte odată e concina séŭ mărieşul... câte două parale partida.

Maşa. — Aĭ dreptate, cucoane Sandule.

Sandu. — Ba nu, ḑeŭ, adică vĕ 'ntreb?.. Eŭ îmĭ ştiŭ rêndueala mea. De cărţĭ şi de femeile altora am jurat sĕ nu mĕ leg nicĭ odată, şi slavă Domnuluĭ! n'am căḑut în ispită pĕn' acum.

Maşa. — Nicĭ odată?

Sandu. — Nicĭ!.. ba numaĭ odată, îmĭ aduc aminte de mult. Când trăea bĭetul tatăl meŭ, Dumneḑeŭ sĕ 'l erte! mi se aprinseseră călcăile după o *nikokera* mă-

ritată, şi 'ĭ scrisesem un ravaş în care o *poftoream* ca sĕ se îndure de flacăra unuĭ muritor; dar' închipuiţi-vĕ pĕcatul, cuconiţă!.. Cade ravaşul, nu sciŭ cum, în mâna tatiĭ, şi 'mĭ trage rĕposatul o flacără pe spinare care 'mĭ-a pus minte pentru veciĭ vecilor...

(Uşa din dreapta se deschide încet. Maşa zăresce pe Polidor.)

Maşa. — (în parte) Ticălosul! e după uşă! (silindu-se a zimbi luĭ Sandu) Ḑeŭ, cucoane Sandule, dacă 'ţĭ-ar da a înţelege o damă că... îĭ placĭ... asta nu 'ţĭ-ar pricinui nicĭ o mulţemire?

Sandu. — Eĭ!.. despre mulţemire nu ḑic, că doar' om sunt şi eŭ, nu 's tatar.

Maşa. — (în parte, cu durere) La ce rol sunt supusă!.. (tare) Dacă, de esemplu, o inimă de femee tênĕră şi... frumuşică... ar suspina de amor pentru d-ta... inima d-tale ar rĕmânea nesimţitoare?..

Sandu. — Poate c'ar ofta şi ea, maĭ ştiŭ eŭ? dar' aşĭ sili-o sĕ tacă ca pămêntul.

Maşa. — Aĭ avea curagĭul sĕ 'ĭ înĕduşĭ dorinţele?

Sandu. — Le-aşĭ înĕduşi, cum înĕduşă evreiĭ pe ceĭ cariĭ mor.

Maşa. — Nu 'mĭ vine sĕ te cred... Cum se poate!.. un om ca d-ta, în floarea vieţeĭ... căcĭ nu 'ĭ fi avênd maĭ mult de 45 de anĭ?

Sandu. — Pe-aproape; am înplinit 50 la Crĕcĭun.

Maşa. — Un om ca d-ta, care aĭ toate calităţile pentru a face pe o femee fericită, aĭ fi astfel de nepăsător la ademenirile amoruluĭ?.. Aĭ inchide ochiĭ când o damă ar privi cu dragoste la dumneata?

Sandu. — (uĭmit, în parte) Eaca... eaca!

Maşa. — Aĭ fi surd la vocea uneĭ nenorocite care 'ţĭ-ar mărturisi că te ĭubesce!.. (în parte) O! Dumneḑeule!

Sandu. — (în parte) Ce vrea sĕ ḑică?..

Maşa. — Şi în fine te-aĭ face că nu înţelegĭ când ea, în delirul nebunieĭ séle, 'ţĭ-ar declara că te aşteaptă desearā aci, pe la 12 ore?.. şi 'ţĭ-ar pune în mână cheĭa portiţeĭ de la grădină? (se scoală turburată şi lasă cheia în mâna luĭ Sandu.)

Sandu. — (încremenit pe canape) Vaĭ de mine!

Maşa. — Sss!.. sĕ nu afle nime... adio!.. la 12 ore... pe portiţa grădineĭ... (ese prin dreapta, ascunḑêndu'şĭ obrazul de ruşine şi ḑicênd în parte) O! Dumneḑeule, ce ruşine!

Sandu. — (singur) Sunt deştept orĭ visez?.. Nevasta luĭ Polidor m'a îndrăgit pe mine!.. m'a poftit sĕ viŭ pe la meḑul nopţiĭ aci!.. Ce vrea sĕ facă cu mine?.. Eaca şi cheĭa de la portiţă!.. Sandule, Sandule, fĕtul meŭ, deschide'ţĭ ochiĭ, că pare că nu 'ĭ lucru curat. (se scoală cu hotărire) Mĕ duc sĕ spun tot vĕruluĭ Antohi care a sosit maĭ dinioare de la Paris, şi sĕ mĕ sfătuesc cu dênsul. Bree! veḑĭ lucrul draculuĭ!.. Eŭ alergasem aci ca sĕ daŭ de ştire că s'a întors Antohi din călătorie, şi tronc! mi se întêmplă şi mie ca luĭ Iosif cu Putifaroaea... Haĭ la Antohi. (se întêlnesce în fund cu Duducescu.)

SCENA IV.

Sandu, Duducescu (viind prin fund.)

Duducescu. — Cu seara bună, cucoane Sandule!.. în cotro?.. Nu şeḑĭ sĕ petrecĭ cu noĭ?

Sandu. — (ameţit) Nu, mĕ duc la Iosif... ba, vreaŭ sĕ ḑic la Putifar. (ese iute.)

Duducescu. — Ce-a păţit bĕtrânul de vorbesce într'aĭurea? (riḑênd) A fi bĕut poate un păhăruţ de Odobescĭ maĭ mult. (viind în scenă.) Dar' unde 's oare stă-

pânii casei? . . Tremur de grijă şi nerăbdare aşteptând rĕspunsul Maşei . . . Dacă ar primi sĕ fugă cu mine peste hotar, toate sunt gata, şi pasaportul, şi trăsura . . . A! eată 'ĭ că vin.

SCENA V.

Duducescu, Polidor.

Polidor. — (cu amiciţie) Duducescule, aci eştĭ? . . De mult aĭ venit? (îĭ dă mâna.)

Duducescu. — Ba chĭar acum; dar' unde'ĭ doamna Maşa?

Polidor. — Scrie un ravaş . . . nu sciŭ ce. Trebue sĕ vie îndată.

Duducescu. — (în parte, cu bucurie) A fi rĕspunḑênd la ravaşul meŭ.

Polidor. — Eĭ! Duducescule, îĭ tragem un stos în astă seară?

Duducescu. — Cum veĭ pofti.

Polidor. — Ce 'ţĭ pasă ţie? Aĭ un noroc orb . . . Ne-aĭ luat baniĭ la toţĭ cu ridicata! . . ba âncă 'ţĭ-am rĕmas şi dator . . . Cât am sĕ'ţĭ daŭ?

Duducescu. — Treĭ sute de galbenĭ din cărţĭ şi 500 galbenĭ înprumutaţĭ. Dac'aĭ putea, frate, sĕ'mĭ plătescĭ, m'aĭ îndatora prea mult, că oĭŭ sĕ am mare trebuinţă de banĭ chĭar mâne.

Polidor. — (curmându'ĭ vorba) Eaca şi Maşa. (merge spre uşa din fund.)

SCENA VI.

Duducescu, Polidor, Maşa.

Duducescu. — (dând mâna Maşeĭ) Întrebam tocmaĭ acum de d voastră, doamna mea.

Maşa — Am avut ceva de scris.
Duducescu. — (încet) Rěspunsul la scrisoarea mea?
Maşa. — (încet, dând un ravaş luĭ Duducescu) Eată'l.
Duducescu. — (luând ravaşul) Eştĭ un ânger! ..

(Se aude afară vuet de trăsură.)

Polidor. — Ce s'aude pe scărĭ?.. Ne vin prieteniĭ. (merge de deschide uşa din fund.)

Duducescu. — (încet Maşeĭ) În astă noapte, la 12 ore, voĭŭ fi la poartă cu un *coupé* ş'oĭŭ da semnalul cu bicĭul vezeteuluĭ.

SCENA VII.

Duducescu, Maşa, Polidor, maĭorul, contesa, Ischĭuzarliu.

Polidor. — Poftim, poftim. Ce-aţĭ întârḑiet aşa de mult?

Contesa. — Maĭoru 'ĭ pricina.

Maĭorul. — *A! nĭet, pardon.* Dumneta aşteptat pe Ischĭuzarlĭovicĭ.

Contesa. — (supěrată) *Major, vous êtes un ours.*

Maĭorul. — (riḑênd) *Exellent! très aimable, très aimable.*

Contesa. — (serutând pe Maşa) *Bonsoir, chère; votre père est agaçant.*

Maşa. — Auḑĭ, *papa*?

Maĭorul. — Auḑim, *duşinca moĭa, ma* nu asudam. (privind înpregĭur) A! ceaĭu gata?.. masa de cărţĭ gata?.. Eŭ când fost la Braila ranit, eŭ beut patru sacale de ceaĭŭ cu rom, douě ceaĭŭ, douě rom.

Contesa. — Şi n'aĭ murit?

Maĭorul. — A! *nĭet* murit. La mine *zdarov!* (scoate

din busunar un glonte) Când lovit la mine plumbul ista, eŭ caḑut jos strigând: *zdrasti cĭolovec!*

Toţĭ. — Acesta 'ĭ glontele?

Maĭorul. — Da. Eŭ pastrat la dinsul ca un *souvenir.*

Contesa. — *A! cher major,* dă-mi'l mie sĕ'l port ca un talisman.

Maĭorul. — *Pardon, comtesse.* Eŭ dam pe dinsul Maşeĭ ca un juvaer de familie.

Maşa. — (luând glontele) *Merci, papa*... 'L-oĭŭ purta cu mine cât oĭŭ trăi.

Maĭorul. — (serutând pe Maşa) *Duşinca moĭa!*.. Bun suflet la tine!

Ischiuzarliu. — (în parte) Bre! că anoştĭ maĭ sunt!

SCENA VIII.

Ceĭ de'nainte, **Rufinescu, doctorul** (viind din fund.)

Rufinescu. — *Bonsoir,* Polidor... (dă mâna luĭ Polidor.)

Doctorul. — (închinându-se Maşeĭ) Doamna mea...

Maĭorul. — Bravo! Maĭ venit doĭ prietenĭ la stos... D-le doctor, d-ta nu cunoştĭ vr'o doftorie pentru vindecat de pagubă la stos?

Doctorul. — Ba cunosc. Receta cea maĭ sigură este ca sĕ nu jocĭ stosul.

Rufinescu. — Te înşelĭ, doctore; receta pentru ca sĕ nu păgubescĭ este sĕ câştigĭ.

Maĭorul. — A! bravo Rufinescu! Dumneta nu prost; *ma* de ce chĭemat la dumneata Rufinescu? d-ta italian?

Rufinescu. — Poate... Armoariile familieĭ mele poartă o cumpĕnă şi o spadă, semnele dreptăţiĭ

şi a biruinţeĭ; ear' devisa noastră francesă este: *Pèse et...*

Maĭorul. — (curmându'l) *Et cetera...*

SCENA IX.

Ceĭ de'nainte, **Cleveticĭ, Tribunescu** (întră prin fund.)

Cleveticĭ. — *Servus!*

Tribunescu. — Sănĕtate şi frăţie.

Cleveticĭ. — (apropiindu-se de Maşa) Doamna mea, al d-voastră devotat.

Maşa — De mult nu v'am vĕḑut, domnilor!.. Ne-aţĭ uĭtat?

Cleveticĭ. — Incapabilĭ, doamna mea, de a uĭta o cetăţeană ca dumnevoastră. Am avut o absenţă.

Maşa. — Din capitală?

Tribunescu. — Dar, doamnă. Ne-am dus în provincie ca sĕ luăm parte la luptele eleptorale. Am voit sĕ dejucăm intrigile conservatorilor, şi în conformitate cu articolul IV din anecsă, sĕ surprindem fraudele.

Maĭorul. — *A! bonsoir monsieur* Tribule... Spune la mine: fost lupta mare la alegere?

Tribunescu. — Luptă de principiĭ, domnule Stacană, luptă de moarte!

Maĭorul. — A! Dumneata nu fost ranit?

Tribunescu. — Nu; eŭ cu amicul meŭ Cleveticĭ am fost aleşĭ deputaţĭ.

Maĭorul. — Avut noroc. Eŭ când luptat la Braila, fost ranit de glontele acesta; (arată un al doilea glonte) *ma* eŭ tot *zdarov.*

Contesa. — *Comment!..* alt glonte?.. ha, ha, ha! Maĭorul a fost rănit de doĭ glonţĭ tot într'un loc.

(Toţĭ rid într'ascuns)

Maĭorul — *Cĭto ? cĭto ?* (în parte) Ce spus nebuna ?

Polidor. — Domnilor, ne perdem timpul cu vorba, şi masa de cărţĭ ne aşteaptă. Poftim.

Toţĭ. — Bucuros ! (se duc de se pun la cărţĭ, afară de : doctorul, Cleveticĭ şi Tribunescu.)

Maĭorul. — *Haraşo !* începem rĕsboĭul. A ! *monsieur* Cleveticĭ, *monsieur* Tribule, nu jucaţĭ ?

Tribunescu. — Baniĭ meĭ îĭ păstrez spre a'ĭ consacra în serviciul causeĭ, ear' nu în serviciul stosuluĭ.

Maĭorul. — *Excellent !* . . A ! Doamna contesa nu vine la masă ?

Contesa. — Aşĭ veni, *volontiers*, dar' rĕmâne Maşa singură. (merge la masă.)

Maĭorul. — *Nĭet;* Maşa cântă la noĭ *une romance.*

Maşa. — *Pardon,* nu sunt dispusă ca sĕ cânt.

Toţĭ. — O ! Doamna mea, vĕ rugăm cu toţiĭ . . . faceţi-ne plăcerea.

Maşa. — Mĕ ertaţĭ că, ḑeŭ, nu pot în astă seară.

Polidor. — Maşa, adă'ţĭ aminte că 'mĭ-aĭ promis mie sĕ cânţĭ romanţa cea nouă de amor. Cântă, dragă.

Maşa. — (în parte) O ! Dumneḑeule ! de-abĭea mĕ pot stăpâni de plâns şi el mĕ silesce sĕ cânt !

Polidor. — Dragă, începe maĭ degrabă, că stăm gata sĕ te aplaudăm.

(Maĭorul, contesa, Polidor, Ischĭuzarliu, Duducescu şi Rufinescu joc stosul ; Cleveticĭ şi Tribunescu se aşeaḑă pe canape ; doctorul aduce Maşeĭ un caet de musică.)

Maşa (cântă :)

Ah ! te ĭubesc, şi drag 'mĭ-e de-a 'ţĭ-o spune,
Ş'orĭ cât de mult în lume voĭŭ trăi,
Tot voĭŭ sĕ'ţĭ spun, sĕ'ţĭ spun, dulce minune,
Că te ĭubesc şi vecĭnic te oĭŭ ĭubi.

Contesa. — *Charmant! delicieux!*
Toţĭ. — Minunat!

Maşa (cântă:)

Dar; te ĭubesc şi 'mĭ daŭ sufletul ţie;
Căcĭ pre pământ şi 'n raĭul ângeresc
Nu poate fi maĭ dulce armonie,
Ca glasul lin ce ḑice: te ĭubesc!

Contesa. — *Ah! Dieu! quelle expression!*
Toţĭ. — De minune!

Maşa (cântă:)

O! de-ar suna acuma pentru mine
Ceasul dorit al sboruluĭ ceresc,
Eŭ aşĭ muri ferice lângă tine;
Căcĭ aşĭ muri ḑicêndu'ţĭ: te ĭubesc!

Contesa. — *Ah! je n'y tiens plus!* Trebue sĕ te sĕrut, Maşo. (merge de serută pe Maşa.)

Toţĭ. — (sculându-se de la joc) Admirabil!.. Perfect! *Prekrasnaĭ!* Ce voce frumoasă!..

Duducescu. — Am creḑut că aud cântând un ânger.

Rufinescu. — Şi eŭ, doamna mea, o privighitoare!

Tribunescu. — Şi eŭ... aquila romană!

Maĭorul. — *No! haraşo, haraşo,* destul compliment. Punem ear' la joc... *Maşinca,* gateştĭ ceaĭul.

(Jucătoriĭ se pun ear' la cărţĭ. Un fecĭor duce un serviciŭ de ceaĭŭ şi 'l depune pe mesuţa de lângă canape. Maşa se ocupă cu ceaĭul, umple cescele şi le împarte.)

Doctorul. — (apropiindu-se de Cleveticĭ şi Tribunescu, în timp ce jucătoriĭ se pun la cărţĭ) Domnilor, aşĭ dori sĕ am o esplicare cu d-voastră.

Cleveticĭ. — Cu noĭ?

Doctorul. — Dar, domnilor.

Tribunescu. — În ce cestiune?

Doctorul. — Într'o cestiune foarte serioasă ce s'a ivit în jurnalul ce redigeațĭ, în *Gogoașa patriotică.*

Tribunescu. — Suntem gata, domnule, sĕ dăm esplicațiunile ce vețĭ dori.

Doctorul. — Bine voițĭ a'mĭ spune... (vorbesc încet și discută cu foc.)

Maĭorul. — A! cine taĭe stos?

Polidor. — Duducescu. El e *banquier-bașa.*

Duducescu. — Bucuros!.. (taĭe stosul. Ceĭa-l-alțĭ pontéză.)

Mașa. — (luĭ Tribunescu și Cleveticĭ) Domnilor, nu poftițĭ o ceașcă de ceaĭŭ?

Tribunescu. — Mulțemim, doamna mea. Principiile noastre liberale nu ne permit sĕ bem asemene *liquoure.*

Mașa. — (zimbind) Nu suntețĭ prietenĭ cu Chineziĭ, se vede?

Duducescu. — Stos!.. (dă cărțile) Contesă, ațĭ perdut; Polidor, aĭ perdut; domnule maĭor, aĭ câștigat...

Maĭorul. — *Prekrasnaĭ! Paroli... Mașinca, davaĭ* ceaĭŭ la mine.

Mașa. — Eată, cum ițĭ place, într'un pahar. (iĭ duce un pahar mare de ceaĭŭ.)

Duducescu. — Stos!.. Rufinescule, aĭ perdut; Polidor, aĭ perdut; maĭorule, aĭ perdut.

Maĭorul. — *Sacrament!.. Mașinca, davaĭ* rom la mine.

Polidor. — Ce goană!

Toțĭ. — D'apoĭ eŭ!

Maĭorul. — Numaĭ Duducescu avut noroc. A! Duducescu, de ce chĭemat la dumneta Duducescu?

Duducescu. — Pentru ca sĕ mĕ 'ntrebĭ dumneata.

Maĭorul. — *A! haraşo! Excellent! . . Maşinca, davaĭ pandespan.*

(Jucătoriĭ urmează partida lor. Maşa toarnă ceaĭŭ în tase, şi fecĭorul le duce pe la musafirĭ.)

Doctorul. — (urmând discuţia) Nu 'ĭ vorba de convenţie, domnilor. Eŭ vĕ 'ntreb : cine din dumneavoastră a scris un articol ĭerĭ în contra institutuluĭ de orfanĭ ce este sub direcţia mea?

Tribunescu. — Cine? Eŭ, domnule! Am curagĭul a o declara. Nu sunt de opiniune ca fiiĭ Românilor sĕ fie crescuţĭ ca nisce plante sub oale de sticlă, pentru că acest fel de crescere *etufă* în generaţiunea fiitoruluĭ simţul libertăţiĭ individuale.

Doctorul. — Te-aĭ primi maĭ bucuros sĕ veḑĭ copiiĭ lepădaţĭ pe uliţĭ, de cât sĕ'ĭ sciĭ adăpostiţĭ într'un institut, unde sĕ aĭbă îngrijirile trebuincĭoase?

Tribunescu. — Dar, domnul meŭ! Copilăria e ca un arbore june ce prosperă liber în aer, la Soare, şi care se ofilesce în *seră,* în închisoare. Copiiĭ Românilor trebue să fie lăsaţĭ pe strade, pe câmp, fără nicĭ o privighere despotică, fără nicĭ o deprindere de molicĭune, pentru că numaĭ astfel eĭ vor deveni cetăţenĭ liberĭ, tarĭ, curagĭoşĭ, demnĭ de a sĕ bucura în viitor de principiile mântuitoare (răpide) a libertăţiĭ, egalităţiĭ, fraternităţiĭ, inviolabilităţiĭ . . .

Doctorul. — (întrerupêndu'l) Şi cele-l-alte . . . Prea bine; asta 'ĭ opinia d-tale? . . o respectez, orĭ cât sĕ fie ea de greşită; însă pe lângă espunerea acestor principiĭ în foaea d-voastră, aĭ maĭ adăogat şi următoarele reflecsiĭ, care mĕ privesc pe mine personal. (scoate o foae şi cetesce.)

(Jucătoriĭ lasă cărţile şi ascultă.)

Doctorul. — (cetind) «Noĭ conchidem acest articol «angajând pe Guvern de a pune capĕt şarlatanismuluĭ «interesat a unor medicĭ, cariĭ, sub cuvênt de a or- «ganisa institute filantropice, fac subscrierĭ în socie- «tatea română şi se folosesc fără control de sumele «ce adună...» (cu energie) Dumneata le-aĭ scris aceste rêndurĭ, domnule?

Maiorul. — (către jucătorĭ) *A! Cĭto?*.. sĕ ascultăm...

Doctorul. — Dumneata le-aĭ scris aceste?.. te 'ntreb

Tribunescu. — Eŭ. Dacă nu 'ţĭ plac, eştĭ liber sĕ rĕspunḑĭ.

Cleveticĭ. — Respunde, domnul meŭ. Articolul amicului Tribunescu ne-a câştigat 5 abonaţĭ. Rĕspunsul dumitale ne va aduce alţĭ atâţĭ, de-a fi elocint şi... scandalos.

Doctorul. — Domnule, gândit-aĭ că, aicĭ în capitală, eŭ sûnt singurul medic care am făcut o subscriere in folosul unuĭ institut de orfanĭ?

Tribunescu. — Asta nu e treaba mea, domnule... Presa e liberă!

Doctorul. — Presa?.. dar' dumneata sciĭ ce e presa?.. Cunoscĭ misiunea sântă şi luminătoare.a preseĭ?.. Aĭ idee de rolul sublim a unuĭ publicist?.. Domnule, un jurnalist este apostolul adevĕruluĭ, apĕrătorul dreptăţiĭ, propagatorul cunoscinţelor folositoare; el e devotat cu sinceritate şi cu abnegare intereselor Patrieĭ séle, şi când se servă de presă, el o intrebuinţează ca o făclie cerească pentru a rĕspândi luminĭ mântuitoare în minţile şi cugetele oamenilor... Avem în societatea noastră câţiva oamenĭ de merite ce 'şĭ consacră viaţa la această nobilă misiune; ear' d-ta, domnule Tribunescu, şi d-ta, domnule Cleveticĭ,

nu sunteţĭ demnĭ sĕ vĕ puneţĭ in rêndul lor, n'aveţĭ dreptul de a purta mândrul nume de jurnaliştĭ, căcĭ nu sunteţĭ jurnaliştĭ, dar nisce mişeĭ pamfletarĭ, nisce hulitorĭ publicĭ ce aduceţĭ discredit preseĭ!

Tribunescu. — Cer cuvêntul...

Doctorul. — Şi prin urmare nu voĭŭ rĕspunde la insultele voastre prin publicitate; vĕ voĭŭ da numaĭ o lecţie de bună cuviinţă, precum meritaţĭ. Domnule, sunt hotărit sĕ 'ţĭ taĭŭ urechile. Care este ora la care ne putem întêlni mâne dimineaţă?

Toţĭ. — O! provocare?

Tribunescu. — Duel vreĭ, domnule?.. Prea bine! primesc provocaţiunea dumitale; însă îţĭ declar de maĭ 'nainte, că eŭ nu mĕ bat nicĭ cu pistolul, nicĭ cu floreta.

Maĭorul — (sculându-se) A! cu ce bate la d-ta, cu tunul?

Tribunescu. — Eŭ, domnule, mĕ bat cu hapurĭ!

Maĭorul. — *Cĭto?*.. hapurĭ!.. Dumneata spiţer?

Tribunescu. — Vom pune într'o cutie două hapurĭ, unul otrăvit şi unul neotrăvit...

Maĭorul. — Eĭ!.. pe urmă?

Tribunescu. — Fie care din noĭ doĭ va lua un hap, într'un noroc, şi 'l va înghiţi. Cine-a avea parte de cel otrăvit, va muri!!!

Toţĭ. — Ce nebunie!

Doctorul. — Ba nu; eŭ primesc şi vreŭ chĭar acum aci sĕ terminăm duelul.

Tribunescu. — (îngrijit) Ce fel? n'avem armele necesariĭ.

Doctorul. — Tocmaĭ se 'ntêmplă sĕ am asupră'mĭ... armele d-sale. Eată o cutioară în care se găsesc hapurile trebuincĭoase. (întinde cutiea luĭ Tribunescu) Poftim, d-le, de ĭea un hap şi'l înghite.

Tribunescu. — Domnule...

Cleveticĭ. — Domnule, acesta'ĭ un act de premeditaţiune din parte'ţĭ... Cum de poseḑĭ asemene ingredienţe asupră'ţĭ?

Doctorul. — Le pregătisem pentru un alt duel de felul acesta, care s'a amânat pe altă dată. Ele ne vor sluji nouă... Poftim, domnule, de alege, că eŭ sunt gata.

Tribunescu. — Domnule!.. d-ta poţĭ fi gata; eŭ însă nu!.. Am sĕ 'mĭ fac oare care pregătirĭ... am sĕ termin un articol... şi în fine, eŭ... am fost ales deputat!.. Viaţa mea nu 'mĭ aparţine, şi nu pot dispune de dênsa...

Doctorul. — (furios) Aşa?.. vrea sĕ ḑică, daĭ îndĕrăt?.. ţi'ĭ frică?

Tribunescu. — Domnule! Patria...

Doctorul. — Meritĭ dar sĕ te tratez ca pe-un pamfletar, şi te pălmuesc chĭar cu foaĭa ta, mişelule! (îĭ aruncă foaĭa în obraz.)

Tribunescu. — (indignat) Domnule...

Contesa. — *Ah! mon Dieu!*

Maĭorul. — *Boji moi!* un palma!

Tribunescu. — (luĭ Cleveticĭ) Haĭdeţĭ de-aci, amice, că ne găsim între inimicĭ politicĭ!

Cleveticĭ. — Haĭ, amice. Sĕ ne retragem cu demnitatea noastră!.. (se îndreaptă amêndoĭ spre fund.)

Maĭorul. — (alergând după Tribunescu) Tribule, Tribulescu, trebue bate la tine la duel, *bratişca.*

Cleveticĭ. — Arma noastră este condeĭul, domnule! (ese măreţ cu Tribunescu.)

Maĭorul. — *Paşol, padleţĭ!*

Contesa. — (către Maşa) *Ah! mon Dieu, chère, je suis toute émue!*

Doctorul. — (Maşeĭ) Doamna mea, vĕ cer ertare în genunchĭ pentru acest scandal.

Maşa. — Te ert, domnule doctor, căcĭ asemenea mişeĭ desonorează numele de jurnaliştĭ românĭ.

Doctorul. — (serută mâna Maşeĭ) Sunt fericit de aprobarea d-voastră.

(Sună 12 ore.)

Contesa. — *Ah! mon Dieu! deja minuit! Monsieur* Tachi, poroncesce, te rog, sĕ 'mĭ tragă caleasca.

Ischĭuzarliu. — Numaĭ decât, contesă. (ese.)

Contesa. — *Adieu, chère.* Am petrecut *une soirée charmante*...

Toţĭ. — (închinându-se) *Adieu*... a revedere... (es.)

Contesa. — *Majeur*... viĭ cu mine sĕ te duc acasă?

Maĭorul. — *Akagji!.. Maşinka moĭa,* noapte bună... A!.. de fost Tribule la Braila, el murit de frica. (ese împreună cu contesa. Polidor îĭ întovărăşesce până la uşa din fund.)

Duducescu. — (apropiindu-se de Maşa) Peste câteva minute voiŭ fi lângă poartă... Vĕ aştept! (ese.)

Maşa. — Bine...

Polidor. — (întorcêndu-se lângă Maşa) S'aŭ dus cu toţiĭ... Meḑul nopţiĭ a sunat. Aĭ dat luĭ Sandu cheĭa de la grădină?

Maşa. — (cu vocea slabă) 'Ĭ-am dat-o.

Polidor. — Trebue sĕ vie el în curênd aci, pe uşa asta... Primesce'l prin întunerec. (suflă luminările) Eŭ staŭ ascuns în camera de alăturea... (cu amenințare) m'aĭ auḑit? (întră în dreapta.)

SCENA X.

Maşa. — (singură) Ticălosul!.. în ce infamie mĕ 'npinge!.. Eŭ, sĕ primesc la mine, prin întunerec, pe prietenul tatăluĭ seŭ!.. Martur 'mĭ-e Dumneḑeŭ c'am resistat cât am putut porniriĭ inimiĭ mele, şi c'am voit sĕ nu calc peste datoriile mele conjugale... dar' când însuşĭ barbatul meŭ... el, care e dator sĕ mĕ sprijine şi sĕ mĕ apere!.. când chĭar el mĕ silesce a uĭta jurămêntul ce 'l am făcut înaintea altaruluĭ... O! nu 'mĭ rĕmâne decât sĕ fug dintr'un locaş ca acesta, unde domnesc neruşinarea şi crima... (privesce cu spaĭmă la uşa din stânga) Par' c'am auḑit un pas colea... 'Mĭ-e groază sĕ mĕ uĭt la uşa asta care duce 'n grădină... O! Doamne! aud cheĭa!.. uşa se deschide, şi Duducescu întârḑie!.. Ce-o sĕ mĕ fac?.. minţile mi se perd. Eată'l vine, vine aicĭ... Dumneḑeule! sunt perdută! (se aude o întorsătură de cheĭe în broasca uşeĭ din stânga. Uşa se deschide încet) Ce-aud? (aleargă spre fund şi privesce pre fereastă) Am auḑit semnalul! (se aude un pocnet de biciŭ afară) El e!.. (cu bucurie) Duducescu mĕ aşteaptă!.. Slavă Domnuluĭ!.. sunt scăpată! (ese alergând prin fund, în timp ce Antohi intră pe uşa din stânga.)

SCENA XI.

Antohi (învĕlit în manta înaintează prin întunerec), **Polidor** (ese din dreapta, purtând un pistol şi o luminare aprinsă.)

Polidor. — Am auḑit paşĭ în apartamentul Maşeĭ... (vede pe Antohi fără sĕ 'l cunoască) A! Dumneata eştĭ, domnule Sandu?.. Dumneata întri pe la meḑul nopţiĭ la femea mea? îmĭ stricĭ casa?.. mĕ desonorezĭ?.. ş'aĭ creḑut poate că 'ĭ scapa de mine?.. că mi'ĭ fura ce

am maĭ scump pe lume, nevasta şi onoarea, fără sĕ plătescĭ scump o asemenea faptă?.. (amenințând) Scoate banĭ, ghĭuj bĕtrân şi neruşinat ce eştĭ!.. Îmĭ trebue 800 de galbenĭ... Banĭ, că te ucid ca pe-un câne. (întinde pistolul) Banĭ... banĭ!..

Antohi. — (descoperindu'şĭ obrazul) Ucide!!!

Polidor. — (îngrozit) Tată-meŭ! (scapă pistolul din mână.)

Antohi. — Ticălosule!.. (se întoarce şi ese încet pe uşa din stânga.)

Polidor. — (nebun de groază) Tată-meŭ!.. aci? (tremură.)

SCENA XII.

Polidor, fecĭorul (întră prin fund.)

Fecĭorul. — Cucoane, eată un ravaş de la cuconița.

Polidor. — Un ravaş?.. (cetesce) «Te las ca pe un nelegĭuit în mustrarea cugetuluĭ şi fug departe de tine, pentru toată viața mea.» (vorbit) Maşa!.. Maşa a fugit!.. A! 'nebunesc... mor!.. (cade abătut în braçele fecĭoruluĭ.)

(Cortina cade.)

ACTUL IV.

Teatrul represintă decorul actuluĭ al II-lea. Un sipet se vede în fund. La ridicarea cortineĭ e ḑorĭ de ḑiuă.

SCENA I.

Martin (dormitează pe canape), **Sandu** (întră prin dreapta.)

Sandu. — Martine, Martine.

Martin. — (deşteptându-se) Aud?.. Cine mĕ chĭamă?

Sandu. — Eŭ. Ce face vĕrul Antohi?

Martin. — Ce sĕ facă?.. Umblă prin odae derbedeŭ Tanase ca un strigoiŭ. Aseară, după ce-aĭ fost d-ta aci, a eşit pe la 11 ceasurĭ şi jumătate, şi de când s'a întors acasă n'a încetat de a sĕ primbla, oftând şi vorbind singur. Am stat toată noaptea de pază la uşa asta.

Sandu. — Bine-aĭ făcut, Martine... Dar' oare ce-a fi avênd?

Martin. — Nu maĭ înţeleg nimic, cucoane Sandule... par' că nu 'ĭ lucru curat!.. Boĭerul nu 'ĭ în toate apele; îĭ lipseşte-o sâmbătă...

Sandu. — Poate c'a păţit vr'o pacoste pe-acolo, prin străinătate, unde aţĭ fost?

Martin. — Aşa 'mĭ pare, că de unde se aşeḑase pe şeḑute în Paris, de-odată ne-am pornit, ca şi când ar fi năvălit Tatariĭ, şi tot drumul n'a ḑis un cuvênt macar.

Sandu. — Mare minune!.. Martine, creḑĭ c'aşĭ putea sĕ intru la el?

Martin. — (ascultând) Tacĭ că vine în salon.

(Se retrag amêndoĭ în fund.)

SCENA II.

Sandu, Martin, Antohi.

Antohi. — (cu faça turburată, intră şi se preumblă pe scenă, fără a vedea pe Sandu şi pe Martin) Dar... dar!.. alta nu'mĭ rĕmâne de făcut. Cu puçină earbă şi cu un glonte pun capĕt uneĭ vieţĭ amărite! Am cheltuit tot ce-am avut... am rĕmas ear' sărac, precum eram în tinereţe... Ce'mĭ maĭ rĕmâne din toată averea mea? (scoate din buzunar o pungă) ca vr'o sută de galbenĭ... Sĕ'ĭ

arunc şi pe dênşiĭ pe fereastă ca sĕ nu'ĭ găsească Polidor... Ticălosul! în ce grad de mârşăvie a ajuns!.. Sĕ'şĭ precupească soçia, pentru ca sĕ aĭbă cu ce'şĭ îndestula patimele!.. O! Dumneḑeule!.. Nu s'a vĕḑut nicĭ odată asemenea crime în soçietatea română!.. Ce corupţie!.. ce degradare!.. O soçietate pere când legăturele cele maĭ sfinte a familieĭ sunt calcate în picĭoare cu asemenea dispreţ! Ticălosul!.. Mĕ întorsesem din Paris cu gând sĕ'mĭ fac milă de el; şi în loc sĕ'l găsesc pocăit... (cu furie) O! de nu m'aşĭ fi stăpânit în minutul acela, 'ĭ-aşĭ fi smuncit pistolul din mână ca sĕ'l ucid ca pe-un câne!..

Sandu. — (înaintând) Vere Antohi!

Antohi. — (întorcêndu-se) A! tu eştĭ, Sandule?

Sandu. — Am venit sĕ te vĕd de dimineaţă, vere Antohi, că aseară de-abĭa te-am zărit un minut. Ce-aĭ făcut după ce 'ţĭ-am dat cheĭa de la portiţa grădineĭ luĭ Polidor?

Antohi. — (luând pe Sandu de o parte) M'am dus în locul tĕŭ, căcĭ presimţeam o infamie din parte'ĭ.

Sandu. — Şi ce s'a întêmplat?

Antohi. — Nelegĭuitul, te aştepta ca sĕ te prade!

Sandu. — El!.. pe mine?

Antohi. — Şi poate chĭar sĕ te şi ucidă.

Sandu. — Vaĭ de mine!.. da ce 'ĭ-am făcut eŭ?

Antohi. — Nimic... însă baniĭ, trăsnească'ĭ Cerul!.. setea banilor!.. focul patimelor!..

Sandu. — (făcêndu'şĭ cruce) *Kirie eleison!* În ce primejdie am fost!

Antohi. — Trebue sĕ te fereştĭ de dênsul, Sandule, că 'ĭ în stare... Aĭ tu vr'un pistol, vr'o armă?

Sandu. — Ba nu...

Antohi. — Eĭ apoĭ, na... du-te în târg şi cumpĕră o cutie cu pistoale.

Sandu. — Dar' ce sĕ fac cu ele?

Antohi. — Eŭ oĭŭ lua unul şi tu celalalt, pentru ca sĕ aĭ cu ce te apĕra. (dându'ĭ câţiva galbenĭ) Na... du-te iute şi vină curênd.

Sandu. — Sĕ port eŭ arme cu mine, ca un arnăut?.. (în parte) Ba maĭ bine-oĭŭ da de ştire la poliţie că Polidor a avut gând sĕ mĕ omoare astă noapte...

Antohi. — Nu te-aĭ pornit încă astăḑĭ, Sandule?

Sandu. — Eaca mĕ duc. (în parte) Mĕ duc drept la aga... Breee!.. cum s'a stricat lumea!.. Unde mergem? unde mergem? (ese prin dreapta.)

SCENA III.

Antohi, Martin.

Antohi. — (în parte) De s'ar întoarce maĭ curênd cu pistoalele, sĕ mĕ... (vede pe Martin) Martine, ce facĭ acolo?

Martin. — Grijesc, cucoane.

Antohi. — (în parte, cu milă) Bĭetul bĕtrân! slugă credincĭoasă şi cu durere de stăpân! (tare) Martine, vin' încoacĭ... maĭ aproape.

Martin. — (în parte) Ce are?

Antohi. — De câţĭ anĭ mĕ slujeştĭ tu pe mine?

Martin. — D'apoĭ maĭ ştiŭ eŭ, cucoane? Or fi vr'o 30 de anĭ.

Antohi. — Un veac de om!.. şi ean spune'mĭ: în toată vremea asta pus-aĭ tu ceva de-oparte pentru bĕtrâneţe?

Martin. — Ba, ḑeŭ, nicĭ n'am gândit, că nădĕjduesc sĕ mor în casa d-tale.

Antohi. — Bine, Martine; dar' dac' aşĭ muri eŭ înaintea ta?

Martin. — Ferească Dumneḑeŭ de una ca asta! Nu se poate.

Antohi. — Toate se pot, dragul meŭ. Nu ştiĭ tu vorba cea veche: Omul ca earba, ḑilele luĭ ca floarea câmpuluĭ!..

Martin. — (ştergêndu'şĭ ochiĭ) Ean lasă, cucoane, nu maĭ spune de astea.

Antohi. — (în parte, uĭmit) Curios lucru!.. 'Mĭ-e jale sĕ mĕ despart de dênsul! (tare) Martine, adă sipetul cel cu haĭne... (în parte) Intr'o vreme a fost şi el plin cu galbenĭ!

(Martin trage sipetul din fund aproape de Antohi.)

Martin. — Eată'l, cucoane

Antohi. — Deschide'l... Ce bulendre maĭ sunt în întru?

Martin. — Haĭnele şi rufele dumitale.

Antohi. — (plecându-se pe sipet) Dar' asta ce 'ĭ? (scoate o ulcică de lut.)

Martin. — Ştiĭ, cucoane, ulcica ceea care aĭ găsit-o îngropată în grădină; ştiĭ, de mult...

Antohi. — Îmĭ aduc aminte... Acum or fi vr'o 28 de anĭ... Eram sarac... Într'o ḑi săpând în grădină, am găsit o comoară ascunsă în ulcica asta... 100 de galbenĭ! De-atuncĭ am început a avea stare... Bine-aĭ făcut, Martine, că aĭ păstrat-o, căcĭ poate când oĭŭ muri...

Martin. — Ear?..

Antohi. — (zimbind) Eĭ!.. dă!.. n'oĭŭ muri... Nu te maĭ măhni, Martine... Cum se poate sĕ mor eŭ, stăpânul tĕŭ cel ĭubit?.. eŭ care sunt în floare!.. Nu 'ĭ aşa, Martine, că 's în floare?

Martin. — D'apoĭ cum?.. Brânduşa de toamnă nu 'ĭ floare?

Antohi. — De vreme ce 's brânduşă, acum 'mĭ-e vremea sĕ trăesc, sĕ mĕ veselesc, sĕ gust plăcerile lumiĭ . . . nu 'ĭ aşa?

Martin. — Numaĭ sĕ fiĭ sănĕtos.

Antohi. — De-aceea am hotărit sĕ fac ca şérpele, sĕ 'mĭ schimb haĭnele. Vreŭ haĭne noue, şi aceste câte sunt în sipet ţi le dăruesc ţie, Martine.

Martin. — Mie? . . da ce-oiŭ sĕ fac eŭ cu atâtea lucrurĭ? . .

Antohi. — Le 'ĭ da şi tu de pomană, dacă 'ĭ vrea . . . de sufletul meŭ.

Martin. — Dacă 'ĭ aşa, nu primesc. Ţine'ţĭ averile, cucoane.

Antohi. — Lasă, dragă Martine. Nu veḑĭ tu că glumesc? . . Ĭea sipetul şi 'l du în odaea ta . . . Ce maĭ am eŭ aci în odae?

Martin. — Nimic. Când aĭ plecat la Paris te-aĭ desfăcut de toate.

Antohi. — Cu adevĕrat . . . Vrea sĕ ḑică, de-ar fi cineva sĕ mĕ clironomisească n'ar găsi nimica?

Martin. — Afară de baniĭ d-tale, n'ar găsi nicĭ macar un pahar cu apă.

Antohi. — (în parte, cu mulţemire) Minunat ! . . Cât pentru banĭ, (arată punga) eată tot ce 'mĭ maĭ rĕmâne. (tare) Martine.

Martin. — Aud.

Antohi. — 'Ţĭ-am plătit eŭ ţie leafa?

Martin. — Plătit tot, cucoane.

Antohi. — Ba, pare-mi-se că te 'nşelĭ. Am sĕ 'ţĭ maĭ daŭ încă mult; ştiŭ eŭ bine socoteala.

Martin. — Mult nu, cucoane . . . Vr'o 50 de leĭ numaĭ.

Antohi. — Cincĭḑecĭ de leĭ numaĭ? . . Ce spuĭ tu, omule? . . vreĭ sĕ 'ţĭ mănânc baniĭ de haram? . . Ce

mĕ socoteştĭ tu?.. Sĕ mĕ lăcomesc eŭ la dreptul uneĭ slugĭ vechĭ şi credincĭoase ca tine? (ĭĭ dă punga) Na'ţĭ leafa, Martine.

Martin. — Da 'mĭ-aĭ plătit-o, cucoane. Sĕ n'am parte de pânea care o mănânc, dacă...

Antohi. — Nu te jura, frate, că eŭ ştiŭ maĭ bine decât tine. Ĭea'ţĭ dreptul tĕŭ şi nu maĭ face vorbă. Haĭde, du'ţĭ sipetul în odae, şi 'ţĭ stringe bine tot ce aĭ, ca sĕ nu te afle Po...

Martin. — Cine?

Antohi. — Orĭ şi cine... Haĭde, du-te.

Martin. — (luând sipetul se duce prin fund) Eĭ! nu 'ĭ lucru curat, nu!..

Antohi. — (singur) A! slavă Domnuluĭ!.. nu maĭ am nimic la sufletul meŭ! Sunt sarac, lipit pămêntuluĭ!.. Cine vine?.. doftorul? (merge vesel înaintea luĭ.)

SCENA IV.

Antohi, doctorul (intrând prin dreapta.)

Doctorul. — Cucoane Antohi, am aflat chĭar acum c'aţĭ sosit din străinătate ş'am alergat sĕ vĕ vĕd.

Antohi. — Îţĭ mulţemesc, doftore. (îĭ stringe mâna) Cum mĕ găseştĭ?

Doctorul — Bine de tot. Se vede c'aţĭ petrecut cu mulţemire în voĭagĭŭ?

Antohi. — Cât se poate. Am cheltuit sumedenie de banĭ pe şalurĭ, pe dantele, pe diamante...

Doctorul. — Ha, ha, înţeleg. Cucoana Enăchiţa 'şĭ-a făcut provisiile de ĭearnă?

Antohi. — Şi eŭ, Dănilă, am plătit de m'am spetit.

Doctorul. — Da unde 'ĭ domnia eĭ?.. s'a întors cu d-voastră?

Antohi. — Ba nu... am lăsat-o la han, în Paris.
Doctorul. — La han?
Antohi. — În compania unuĭ actor. Pune'ţĭ în gând, doftore, că domnişoara s'a înamorat în Paris de un actor, ş'acum ĭea lecţiĭ de comedie.
Doctorul. — Nu credeam sĕ aĭbă nevoe de asemenea lecţiĭ.
Antohi. — Nu; căcĭ iĭ comediantă de frunte. Sĕ vedĭ!.. După ce m'a scos din minte ca pe-un prost, jurându'mĭ amor, credinţă şi tot felul de... parascoveniĭ sentimentale; după ce m'a scurs bine de banĭ prin Viena şi prin Paris, eată resultatul romanuluĭ nostru; (scoate un bĭlet) un răvăşel parfumat, adresat pomenituluĭ actor, în care mĕ descrie pre mine în chipul următor: (cetesce) «*Cher ange, ne sois pas jaloux de mon grotesque compagnon de voyage; c'est mon caissier*». Adică: Ângerul meŭ ĭubit, nu fiĭ zulĭar de pocitul meŭ tovarĕş de călătorie; el e casierul meŭ!
Doctorul. — Ha, ha, ha, frumos stil!
Antohi. — Cum am prins la mână acest document interesant, am şi plecat din Paris, şi eată-mĕ's.
Doctorul. — Îmĭ pare bine că vĕ vĕd scapat de farmecele eĭ.
Antohi. — Am scapat, slavă Domnuluĭ!.. şi acum, când mĕ gândesc, 'mĭ-e ruşine de nebuniile câte le-am făcut la vîrsta mea.
Doctorul. — (zimbind) Amorul...
Antohi. — Amorul, dragă doftore, e partea tinerimiĭ; şi cât pentru noĭ, bĕtrâniĭ, când ne înpinge pĕcatul a cădea în mrejile luĭ, pĕrem ca nişte muşte uscate în pânză de painjinĭ. Ne facem de risul lumiĭ, şi femeile îşĭ bat joc de noĭ.
Doctorul. — În fine ce-a fost s'a trecut. Mĭe 'mĭ pare bine că v'aţĭ întors în ţeară, pentru ca sĕ

vĕ bucuraţĭ de starea în care a ajuns institutul orfanilor.

Antohi. — Copilaşiĭ sunt sănĕtoşĭ?

Doctorul. — Ţi'ĭ maĭ mare drag sĕ'ĭ privescĭ.

Antohi. — În ce numĕr se găsesc?

Doctorul. — Ca vr'o 40.

Antohi. — Şi ceĭ mulţĭ înainte! Sĕ trăească, sĕ crească marĭ şi sĕ facă datorie prin Paris! Asta le doresc.

Doctorul. — Ce ḑiceţĭ, cucoane Antohi? Nu vĕ 'nţeleg.

Antohi. — Ḑic că le doresc sĕ crească marĭ, ca sĕ facă datoriĭ în Paris, ca mulţĭ din compatrioţiĭ noştri.

Doctorul. — Cum? compatrioţiĭ noştri?..

Antohi. — Vreĭ sĕ aĭ o idee de numĕrul celor ce sunt datorĭ şi nu plătesc?

Doctorul. — Sunt mulţĭ?

Antohi. — (scoate o listă foarte lungă şi o desfăşură) Priveşte!.. eată lista!.. un pomelnic nesfârşit!

Doctorul. — Par' că 'ĭ lista luĭ *Don Juan*. Eĭ bine! ce ḑic creditoriĭ?

Antohi. — Ce ḑic?.. astupă'ţĭ urechile de ruşine, doftore. Numele de Român are sĕ ajungă a fi sinonim cu ... (se pleacă la urechea doctoruluĭ şi 'ĭ vorbesce)

Doctorul. — (cu adâncă mirare) Cum se poate!

(Se aud vocĭ în grădină.)

SCENA V.

Antohi, doctorul, maĭorul, Sandu.

Maĭorul. — (afară) *Monsieur* Antohi venit de la Paris?

Sandu. — (afară) A venit aseară.

Maïorul. — (întrând prin dreapta) Unde 'ĭ?.. A! *zdrasti.*

Antohi. — Maïorul la mine?.. Ce pofteştĭ, domnule, aci?

Maïorul. — Eŭ vrem sĕ vorbim cu dumneata serios.

Antohi. — Vorbeşte; te ascult.

Maïorul. — Polidor, fiŭ a dumitale e un *şelma* ticalos!

Antohi. — Acum o ştiĭ?

Maïorul. — *Maşa* fugit aseară de la dinsul.

Toţĭ. — Cum se poate?

Maïorul. — *Maşa* scris la mine că Polidor silit la dinsa ca sĕ dea *rendez-vous* luĭ Sandu, pe la meḑul nopţiĭ. Adevĕrat, *brat* Sandu?

Sandu. — Adevĕrat.

Maïorul. — Asta 'ĭ batjocură mare, infamie!.. Trebue resbunat la mine... Eŭ fost adinioare la Polidor, chĭemat pe dinsul la duel... el nu vroit!.. Eŭ palmuit la dinsul, şi acum venit spunem la d-ta, că desparţim pe *Maşa;* nu vrem ca *Maşa* sĕ se maĭ numească la dinsa *Maşa* Sgârcea... Numele Sgârcea e necinstit.

Antohi. — Necinstit! numele meŭ?.. şi ḑicĭ că Polidor a refusat a sĕ bate după ce 'l-aĭ pălmuit?

Maïorul. — Da, refuzat!

Antohi. — Apoĭ dacă lumea astăḑĭ e astfel de coruptă încât sĕ se găsească oamenĭ cariĭ n'aŭ curagĭul a'şĭ spala palmele de pe obraz... ca sĕ'ţĭ dovedesc, domnule maïor, că numele meŭ nu 'ĭ desonorat prin mişelia luĭ Polidor, primesc eŭ ca sĕ mĕ bat în locul luĭ.

Maïorul. — *Haraşo.*

Sandu. — Tu, Antohi, la duel? (în parte) Unde mergem?

Antohi. — Tacĭ, Sandule, că tu nu ştiĭ ce sufĕr în sufletul meŭ! Aĭ adus pistoalele?

Sandu. — Eată-le. (arată o cutie cu pistoale.)

Antohi. — D-le maĭor!.. din dosul caseĭ mele este un maĭdan deşert. Pe la *ceasul* acesta nu trece nime prin el. Haĭde!.. eată pistoale... eată marturiĭ meĭ, doftorul şi Sandu.

Sandu. — (spăriet) Eŭ, martur la duel! (în parte) *Kirie ton dinameon*...

Maĭorul. — Bucuros! mergem... Ea am marturĭ pe Tachi şi pe Rufinescu.

Antohi. — Prea bine; haĭdeţĭ. (în parte) Tot era sĕ mĕ 'npuşc astăḑĭ.

Maĭorul. — (oprindu-se lângă uşă) Antohi, *bratişca*... daca omorĭ tu la mine, trimite sĕ îngroape pe mine la Braila cu decoraţia Vladimir, care câştigat când fost ranit la asalt... Fagadueştĭ la mine, Antohi?

Antohi. — Îţĭ făgăduesc.

Maĭorul. — (dându'ĭ mâna) A! mulţemim. *Excellent.* Dumneata *pravoslavnik ciolovek.* (ese.)

Sandu. — Şi, ḑeŭ, Antohi te ducĭ sĕ te baţĭ?

Antohi. — Mĕ duc.

Doctorul. — Cucoane Antohi... nu aĭ nicĭ o disposiţie de luat înaintea dueluluĭ?

Antohi. — Doftore, de-oĭŭ fi ucis, sĕ scriĭ pe mormêntul meŭ devisa sgârcituluĭ: «Daĭ? n'aĭ!»

(es cu toţiĭ.)

SCENA VI.

Martin. — (întră prin fund, pe gândurĭ, înbrăcat în haĭne de ale luĭ Antohi) În zadar mĕ gândesc şi ear' mĕ resgândesc... nu pot sĕ'ĭ daŭ în pîrte!.. Boĭerul are ceva!.. Tot de moarte vorbeşte!.. Ferească sfântul sĕ nu i se

întêmple vre o primejdie, că astă noapte 'l-am visat înbrăcat în alb... Mare minune, Doamne! cum s'a prefăcut de vr'o şése lunĭ!.. de unde era Sgârcilă, s'a făcut Dănilă; de unde nicĭ căta la femeĭ, s'a dat în dragoste cu o zăpăcită; de unde nu eşia nicĭ macar la primblare în grădină, a luat câmpiĭ de odată până... hăt, la Parisul ăla, peste nouĕ mărĭ şi nouĕ ţĕrĭ!.. ba încă m'a dus şi pe mine prin fundul lumiĭ şi m'a purtat pe unde 'şĭ-a înţercat dracul copiiĭ. Nu 's a bine toate astea... Nu... nu!.. (oftează şi stă trist adâncit pe gândurĭ.)

SCENA VII.

Martin, Rufineasca (întrând răpide prin dreapta.)

Rufineasca. — Martine, Martine.

Martin. — Ce este?

Rufineasca. — (scoţêndu'şĭ voalul) Acasă 'ĭ stăpânu-tĕŭ?

Martin. — Ce'mĭ vĕḑură ochiĭ? Dumneata eştĭ, cuconiţă?.. Da când aĭ venit de la Paris?

Rufineasca. — Am sosit chĭar acum. M'am pornit îndată după stăpânu-tĕŭ şi 'l-am urmărit din poştă în poştă... Unde 'ĭ?

Martin. — A eşit maĭ adinioarea cu doftorul şi cu maĭorul. Nu 'ĭ-aĭ întêlnit?

Rufineasca. — Nu... Ean spune'mĭ, Martine: vorbitu'ţĭ-a ceva de mine pe drum.

Martin. — Pe drum?.. N'a spus un cuvênt ḑece ḑile de-a rêndul.

Rufineasca. — (în parte) Îĭ mânios, tot mĕ ĭubesce!.. şi eŭ, nebună, sĕ'mĭ perd minţile după un actor, un calic care 'mĭ-a furat toate juvaerele! (tare) Martine, ce credĭ tu c'ar ḑice când m'ar videa aci?

Martin. — Ştiŭ eŭ?.. poate că s'ar maĭ însenina la façă... că aşa 'ĭ omul când îşĭ perde cararea.

Rufineasca. — (în parte) N'am sĕ'l las în pace pănă ce nu 'l-oĭŭ vedea ear' la picĭoarele mele.

SCENA VIII.

Martin, Rufineasca, contesa.

Contesa. — (aducênd o perină de catifea cusută, întreabă pănă a nu intra) Antohi *est arrivé?*.. Unde 'ĭ, unde 'ĭ?

Rufineasca. — *Ah! mon Dieu!*.. vine cineva... (îşĭ coboară voalul.)

Contesa. — (întrând) *Bonjour,* Antohi... (se înşeală de ĭea pe Martin drept Antohi) Bine-aĭ venit, *mon ami!*.. (se răpede ca sĕ 'l serute) *que je vous embrasse.*

Martin. — Te înşelĭ, cucoană; eŭ sunt Martin, nu 's boĭerul. (se retrage în fund.)

Contesa. — (oprindu-se) *Fi! quelle horreur!* (zărind pe Rufineasca) *Ah! une dame?*

Rufineasca. — (ridicându'şĭ voalul) *Chère comtesse!* nu mĕ cunoştĭ?

Contesa. — Enăchiţa!.. Dumneata eştĭ, dragă?.. când aĭ venit?.. cum aĭ petrecut?.. aĭ fost sănĕtoasă?.. ean sĕ te vĕd maĭ bine. *Toujours belle!*.. *que je vous embrasse*... (serută pe Rufineasca.)

Rufineasca. — *Chère amie*...

Contesa. — Spune'mĭ... *racontarisesce'mĭ* ce-aĭ maĭ făcut pe la Paris?.. Făcut'aĭ *conquete* multe?.. cumpĕratu'ţĭ-aĭ lucrurĭ frumoase?.. toalete... bijuteriĭ?.. Sĕ mi le arăţĭ pe toate... *Ah! chère amie!* cât doream sĕ te vĕd ca sĕ maĭ vorbim despre a le tinereţiĭ, despre amor, căcĭ fără amor viaţa 'ĭ o ilusie, un pustiŭ întunecat.

Rufineasca. — *N'est-ce pas?*

Contesa. — *Helas! oui*... Ce'ţĭ folosesce sĕ fiĭ têněră? sĕ fiĭ frumoasă, dacă nu profiţĭ de tinereţe şi frumuseţe?.. Dar' te vorbesce lumea?.. Las'o sĕ vorbească şi nu băga de seamă, că doar' ea nu 'ĭ maĭ detreabă.

Rufineasca. — *N'est-ce pas?*

Contesa. — De aceea eŭ una 'ţĭ daŭ dreptate, Enăchiţo, că nu 'ţĭ perḑĭ timpul *comme une sotte,* jertfindu'ţĭ viaţa şi pornirile inimiĭ unuĭ barbat ce nu scie sĕ te preţuească şi nu merită nicĭ un sacrificiŭ.

Rufineasca. — *N'est-ce pas? Ah! chère comtesse!* cât sunt de fericită că te aud vorbind astfel!

Contesa. — D'apoĭ cum?.. âncaĭ dacă eŭ am fost o proastă, nu vreŭ sĕ fiŭ egoistă.

Rufineasca. — Cum?

Contesa. — (cu mâhnire) Proastă! proastă, soro!.. n'am sciut sĕ gust mulţemirile lumiĭ!.. Bată-mĕ pustia! cine 'mĭ-a ḑis sĕ fiŭ aşa de cinstită!

Rufineasca. — (în parte) Auḑĭ? (tare) Ce maĭ face Tachi?

Contesa. — *Ah! chère amie*, nu'mĭ vorbi de dinsul!.. un berbant, un nestatornic, un infam care 'mĭ-a mâncat o mulţime de banĭ, şi pe urmă m'a *plantarisit*... Ah! ah! (scapă perna jos.)

Rufineasca. — Ce pernă 'ĭ asta?

Contesa. — O pernă câştigată de amicul nostru Antohi la loteria orfanilor... Sciĭ că luase 50 de bilete.

Rufineasca. — De cine 'ĭ cusută?

Contesa. — De copilele orfane... Am adus-o s'o daŭ luĭ Antohi ca un *souvenir* de binefacere.

Rufineasca. — Haĭde s'o aşeḑăm pe crivatul luĭ, ca sĕ'ĭ menagĭăm o surprisă.

Contesa. — Da Antohi nu 'ĭ acasă?
Rufineasca. — Nu.
Contesa. — Minunat! Haĭ degrabă în etac. Unde 'ĭ etacul?
Rufineasca. — (arătând în stânga) Aci.
Contesa. — (zimbind) *Ah! petite friponne!*.. (întră amêndouĕ în stânga ridênd.)
Martin. — Eaca, eaca! Unde se duc?.. Cucoană contesă...

SCENA II.

Martin, Tribunescu, Cleveticĭ.

Cleveticĭ. — (arătându-se la uşa din stânga) Pst, pst, cetăţene Martine.
Martin. — Ce maĭ este?
Cleveticĭ. — S'a deşteptat Mecena?
Martin. — Care Mecenă?
Cleveticĭ. — Mecena Sgârcea, amicul nostru politic.
Martin. — Ba...
Cleveticĭ. — Ba?.. Âncă tot stă în braçele luĭ Morfeŭ?
Martin. — Care braçe? Care Morfeŭ?.. Ce spuĭ, domnule?
Cleveticĭ. — (în cantonadă) Întră, amice Tribunescule, că Mecena âncă tot doarme.
Tribunescu. — (întrând) Tot! pe la 11 ore? Somnul lung e pernicios!
Martin. — Cine doarme? Cine v'a spus că doarme? Se vede că visaţĭ.
Cleveticĭ. — Ha, ha, ha! E *kabaz* cetăţeanul Martin!.. Mecena aromează şi noĭ visăm!

Martin. — (în parte) Vorbesc într'aĭurea, pre legea mea!

Tribunescu. — Amice Cleveticĭ, sĕ aşteptăm aci până se va deştepta. Cetăţene Martine, aĭ ceva cald pentru dejun?

Martin. — (eşind prin fund) Ba nicĭ rece. Puneţi-vĕ pofta 'n cuiŭ.

SCENA X.

Cleveticĭ, Tribunescu.

Tribunescu. — Mi se pare că acest împiegat subaltern nu ne dă respectul cuvenit. Trebue înfrênată plebea.

Cleveticĭ. — Nu scie, ignorantul, că noĭ am fost aleşĭ de curênd în provincie!

Tribunescu. — O! Cleveticĭ, scumpul meŭ amic! De când mĕ sciŭ cu mandat, amoarea mea de Patrie, de glorie şi de popularitate a developat dispusecĭunile mele de orator într'un grad astfel de mare, încât îmĭ vine sĕ cer cuvêntul neîncetat. Am sĕ inund Camera sub valurile elocinţeĭ mele şi sĕ fac pe Ministri a tremura pe banca lor.

Cleveticĭ. — Nu am dubiŭ că 'ĭ vor apuca frigurile; căcĭ o sĕ prefacem banca ministerială într'o adevĕrată bancă de criminaliştĭ.

Tribunescu. — O! Cleveticĭ, scumpe frate cauzaş! trebue sĕ 'ţĭ fac aci confesiunea că şérpele ambiţiuniĭ m'a muşcat de inimă de când m'am vĕḑut chĭemat a represinta Naţiunea. Scaunul de deputat, pe care mĕ simt *deja* aşeḑat, mĕ face a visa la fotoliul ministerieal, şi chĭar... la tronul luĭ Mihaĭ Viteazul! şi de ce nu?.. cer cuvêntul... Aŭ doară nu posed

toate calităţile unuĭ om de Stat? n'am patriotism, n'am esperienţă, n'am elocinţă, n'am iniţiativă?.. Spune, Cleveticĭ, spune.

Cleveticĭ. — Frate! confesiunea ta deschide un noŭ orizon d'naintea ochilor meĭ... Dar! de ce nu? Stăĭ!.. (se lovesce cu palma peste frunte) Un plan machiavelic *spuntă* din *cervela* mea, precum odinioară Minerva din capul luĭ Jupiter!

Tribunescu. — Un plan?.. şi eŭ am unul.

Cleveticĭ. — (primblându-se pe scenă inspirat) Întrând în Cameră, sĕ facem o implacabilă oposiţiune la toate actele Guvernuluĭ!

Tribunescu. — (asemenea) *Secundo.* Sĕ dăm *incontinuo voturĭ de blam* Ministerelor, şi chĭar sĕ çerem punerea lor în acusaţiune, pentru ca sĕ le resturnăm!

Cleveticĭ. — Perfect!.. astfel înpedecăm carul Statuluĭ de a merge înainte.

Tribunescu. — *Terţio.* Sĕ perdem tot timpul sesiuniĭ în discuţiunĭ violinte, pentru ca sĕ nu se voteze nicĭ budgetele, nicĭ proĭectele de legĭ a Ministrilor.

Cleveticĭ. — *Quarto.* Sĕ dăm mâna cu inimiciĭ nostri politicĭ, de câte orĭ se va arata vr'o ocasiune de a pune pe Guvern în posiţiune critică, pentru ca sĕ 'l silim de a conta cu noĭ.

Tribunescu. — *Quinto.* Ministeriul căḑênd, noĭ ajungem la putere!

Cleveticĭ şi Tribunescu. — (oprindu-se façă în façă) Eată-ne Ministri!

Cleveticĭ. — Îndată ce ne-am suit pe fotoliul ministerial, sĕ pretindem schimbarea tuturor amploĭaţilor civilĭ...

Tribunescu. — Şi militarĭ, pentru ca sĕ producem o confusiune generală în ţeară.

Cleveticĭ. — Sĕ suspendăm ḑiarele şi sĕ închidem

ḑiariştiĭ, pentru ca sĕ înveninăm presa în contra Guvernuluĭ.

Tribunescu. — Sĕ luăm un şir de mĕsurĭ arbitrare, care sĕ producă turburărĭ, conflicte între cetăţenĭ şi oameniĭ Guvernuluĭ, spre a da Camereĭ motive de interpelaţiunĭ, de protestaţiunĭ, de acusaţiunĭ şi de discuţiunĭ pentru maĭ multe sesiunĭ . . .

Cleveticĭ. — Şi în fine sĕ disolvăm Camera, pentru a mări confusiunea, etc. etc. şi în tot timpul acesta proĭectele utile de drumurĭ de fer, băncĭ şi înbunătăţirĭ publice rĕmân nediscutate, nevotate, şi discreditul Guvernuluĭ se lăţesce, se măresce pe nesimţite de la o margine la alta a ţeriĭ.

Tribunescu. — Sublim!

Cleveticĭ. — Însă mĕ gândesc, amice, la un lucru. În acel discredit general poate chĭar şi numele noastre sĕ fie înecate?

Tribunescu. — (într'o pausă tragică) Peară aceste nume glorioase! Causa sĕ reuşeze!

Cleveticĭ. — *Işala!* . . Acum sĕ ne preocupăm de altă cestiune, amice.

Tribunescu. — Care?

Cleveticĭ. — Când se va face verificarea titlurilor, cum vom proba un venit de 400 galbenĭ, potrivit anecseĭ?

Tribunescu. — *Audaces fortuna juvat!* Bine că s'a întors Mecena. El ne va da negreşit fiecăruĭa câte un sinet de 4000 galbenĭ, precum ne-a promis, ş'atuncĭ luăm tribuna cu asalt în *otcup.*

Cleveticĭ. — (făcênd o piruetă) *Hupsana!* Antohi are sĕ ne scape de ruşine, căcĭ fără ajutorul luĭ suntem raşĭ.

Tribunescu. — (cu demnitate) Raşĭ? . .

Clevetici. — Adică daţĭ afară din Cameră. *Ergo,* Antohi sĕ trăească!

Tribunescu. — Antohi sĕ trăească!

Clevetici şi Tribunescu. — (cu entusiasm) Antohi sĕ trăească! Ura!

SCENA XI.

Clevetici, Tribunescu, Sandu, Martin, contesa, Rufineasca.

Sandu. — (arătându-se galben şi spăriet la uşa din dreapta) A murit Antohi!

Contesa. —
Rufineasca. — (viind ĭute pe scenă) Ce?
Martin. —

Sandu. — (tremurând) A murit Antohi!

Toţĭ. — A murit!.. cum? Unde 'ĭ?

Sandu. — L'a înpuşcat maĭorul la duel!

Toţĭ. — La duel!.. Da unde 'ĭ?

Sandu. — Îl aduc aci, sermanul!..

Martin. — (alergând nebun la uşa din dreapta) Stăpânul meŭ!

SCENA XII.

Ceĭ de'nainte, Antohi, doctorul, Ischĭuzarliu, Rufinescu.

Doctorul. — (de afară) Tot încet, tot încet, mergeţĭ lin. (Pe urmă el întră în salon înpreună cu Rufinescu şi Tachi, carĭ aduc în braçe pe Antohi rănit şi leşinat.) Culcaţi'l pe canapea... Martine, Martine.

Martin. — (buĭmăcit) Aud?

Doctorul. — Adă o pernă.

Martin. — Nu maĭ avem nicĭ o pernă în casă...

Contesa. — Ba este perna orfanilor!.. (întră în etac şi aduce perna.)

Rufineasca. — (se apropie spărietă de Antohi întins pe canape) A murit?.. murit? A! (îĭ vine slăbicĭune.)

Rufinescu. — Enăchiţa! aci?.. (se răpede de susţine pe Rufineasca şi o duce de o pune pe fotoliul de lângă mesuţa din dreapta.)

Contesa. — Eaca perna... Cine credea c'a sĕ 'ĭ slujească la moarte!.. (merge de aşeaḑă perna sub capul luĭ Antohi.)

Doctorul. — Martine, adă puçină apă ca sĕ spălăm rana.

Martin. — (plângênd) Sermanul! sermanul!

Contesa. — Doctore... Nu maĭ este nicĭ o speranţă?

Doctorul. — (pîpăind mâna luĭ Antohi) Nu cred... Nenorocitul e în agonie!

Tribunescu. — (încet luĭ Cleveticĭ) În agonie!.. mandatul nostru e în pericol, amice!..

Cleveticĭ. — (oftând) De-a muri, suntem şterşĭ din rêndul deputaţilor!.. Trist!

Tribunescu. — *Alea jacta est!*

Antohi. — (se mişcă gemând) A!.. Polidor!.. Polidor!..

Sandu. — Sermanul!.. tot la fiul seŭ gândesce până şi în *ceasul* morţiĭ!

Antohi. — (deschiḑênd ochiĭ) În mine?.. în mine vreĭ sĕ tragĭ, Polidor!.. O!.. (închide ochiĭ.)

Toţĭ. — (înspăĭmântaţĭ) Ce ḑice?

Antohi. — (se scoală de se razimă pe pernă. Ochiĭ sunt ţintiţĭ şi faça turburată. Îl apucă delirul) Eaca, colo... colo... un sipet plin cu galbenĭ!.. o comoară!.. se deschide?.. ad'o încoacĭ... adă!.. Ba nu... nu 'ĭ sipet... îĭ un cosciug!.. un cosciug?.. cine mĕ 'npinge în el?.. Polidor!.. tu?.. tu, pe mine?.. Lasă-mĕ... nu vreŭ sĕ mor... 'mĭ-e frică de moarte!.. (ţipând) A!.. m'aĭ lo-

vit drept în inimă!.. aĭ tras în tată-tĕŭ, nenorocitule!.. (respiră greŭ.)

Rufineasca. — (cu spaĭmă) A! nu pot sĕ maĭ staŭ aci... (voĭesce sĕ se scoale de pe canape, dar' se opresce îngrozită, întêlnind ochiĭ luĭ Antohi.)

Antohi. — (privind la Rufineasca) Cine-a vorbit?.. (privesce lung la Rufineasca, îşĭ freacă ochiĭ şi apoĭ zimbesce cu durere) Enăchiţa!.. aci?.. Aĭ venit după mine, draga mea?.. nu te-aĭ săturat de banĭ?.. maĭ vreĭ âncă?.. aud?.. Aĭ nevoe ca sĕ 'ţĭ hrănescĭ barbatul?..

Rufineasca. — (căḑênd pe fotoliŭ) O! Dumneḑeule!

Antohi. — Barbatu-tĕŭ n'are altă avere decât frumuseţa femeiĭ luĭ?.. n'are altă meserie decât sĕ te precupeţească?.. Sermană femee!.. mâre ticălos barbat aĭ!.. Eĭ! vină sĕ te maĭ ajut... n'aţĭ un sinet!.. na!.. (scoate ravaşul Rufineascăĭ din buzunar.)

Doctorul. — (în parte) Ravasul eĭ!

(Rufineasca scoate un ţipet şi leşină. Barbatul seŭ îĭ dă ajutor.)

Antohi. — Na o *tratā* la actorul din Paris... Mergĭ de scoate nume rĕŭ în străinătate damelor române!.. fă-le de ris şi de ruşine!.. na!.. (scapă ravaşul) Apă... apă... daţi'mĭ un pahar cu apă, că mĕ arde colea în pept.

Martin. — (dându'ĭ o ulcică) Ţine, cucoane.

Antohi. — (bea cu lăcomie) Adă... adă... (dă ulcica luĭ Martin) Martine! mor, dragă Martine!.. veḑĭ tu?.. nu 'ţĭ spuneam eŭ aḑĭ dimineaţă c'oĭŭ sĕ mĕ pornesc înaintea ta?..

Martin. — (plângênd) Aĭ vorbit într'un *ceas* rĕŭ, cucoane!

Antohi. — Lasă... lasă, frate, nu maĭ plânge, c'aşa a vrut Dumneḑeŭ!.. Vină de stă colea lângă mine...

şi Sandu şi doftorul... şi... (vede pe Cleveticĭ şi Tribunescu) Cine 's ăştiea?

Cleveticĭ. — Amiciĭ dumneavoastră, Cleveticĭ şi Tribunescu.

Antohi. — Patrioţiĭ ceĭ falşĭ?.. ceĭ cariĭ, în loc sĕ cate a înfrăţi pe toţĭ Româniĭ într'o familie... îĭ desbină cu cuvinte secĭ de partidă progresistă... partidă moderată... partidă retrogradă... partidă naţională... partidă trădătoare?.. Ceĭ cariĭ fac din patriotism o speculaţie şi din presă o tarabă de marfă mincĭunoasă?.. Aţĭ venit sĕ vĕ daŭ banĭ?.. sĕ vĕ daŭ sinete ca sĕ înşelaţĭ lumea c'aveţĭ stare?.. s'ajungeţĭ printr'o mincĭună a fi representanţiĭ ţeriĭ? (ofteazǎ) Ar vrea şarlataniĭ sĕ se bage în rêndul adevĕraţilor patrioţĭ, precum aŭ cercat a lua loc în rêndul adevĕraţilor jurnaliştĭ!.. Ar vrea sĕ 'mĭ încheĭŭ viaţa cu trădarea Patrieĭ mele!.. Apă... apă... adă, Martine. (Ĭea ulcica, şi până a nu o da îndĕrăt luĭ Martin, rĕmâne încremenit la vocea luĭ Polidor.)

SCENA XIII.

Ceĭ de'nainte, Polidor.

Polidor. — (de afară) Tată-meŭ!.. tată-meŭ a murit!.. (deschide uşa din dreapta şi zărind pe Antohi, întinde mânile spre el şi cade în genunchĭ, strigând:) Tată!.. tată, ertare!

Antohi. — Polidor!.. tu aci, nelegĭuitule! aĭ alergat ca sĕ mĕ vedĭ murind?.. aĭ socotit că 'ĭ găsi ear' un sipet cu galbenĭ?.. sĕ jocĭ şi sĕ cânţĭ de bucurie?

Polidor. — (plângênd) Ertare!.. fie'ţĭ milă!

Antohi. — Milă de-un ticălos care 'şĭ vinde nevasta?.. Ertare unuĭ mişel care n'are curagĭŭ decât

a primi palme?.. milă de-un nelegiuit ce 'mĭ-a amărît sufletul şi m'a adus acum la gura morţiĭ?.. Blestem! blestem! blestem!

Toţĭ. — (cu înfiorare) O! Dumneḑeule!

Antohi. — (în delirul morţiĭ) Ce maĭ vreţĭ de la mine?.. Banĭ?.. (ride cu spasmurĭ) Ha, ha, ha!.. 'Ĭ-am mâncat pe toţĭ!.. Din toată averea mea n'a rĕmas clironomie decât ulcica asta... şi nicĭ asta întreagă... Na!.. culegeţĭ!.. (aruncă jos ulcica de o strică, apoĭ cade pe pernă, dă un gemet lung şi moare.)

Doctorul. — A murit!

Toţĭ. — A!..

(Polidor se scoală turburat, dar' întorcêndu-se, întêlnesce pe comisarul de poliţie.)

SCENA XIV.

Ceĭ de'nainte, comisarul.

Comisarul. — (întrând prin dreapta) Domnule Polidor, din ordinul Ministruluĭ te arestez!

(tabloŭ.)

(Cortina cade.)

EXPLICAREA

CUVINTELOR VECHĬ CE APARŢIN JARGONULUĬ MOLDAV ŞI A CELOR STRĂINE, CARE SE AFLĂ ÎN ACEST UVRAGIŬ.

Pag.	3	ţopêrlane	însémnă :	mojice.
»	4	sucman	»	zeghe.
»	»	chilug	»	pilug.
»	»	şagă	»	glumă.
»	»	mustru	»	esercițiŭ militar.
»	»	palmac	»	deget (mĕsură).
»	»	palamar	»	paraclisier.
»	»	propele	»	pumnĭ.
»	5	ticnă	»	linişte.
»	5	ceacârĭ	»	ochĭ spălăciţĭ.
»	8	pipăruşĭ	»	ardeĭ.
»	»	cindură	»	fiind că.
»	»	cucoara	»	cocor.
»	»	bănat	»	supĕrare.
»	»	hardughită	»	ruinată.
»	9	coteĭ	»	căţeĭ.
»	10	harapnicile	»	bice de surugiŭ.
»	»	cleveteascĂ	»	calomnieze.
»	»	greş	»	smintealĂ.
»	»	gospodărieĭ	»	menajuluĭ.
»	11	harbujĭ	»	pepenĭ verḑĭ.
»	»	bocăni	»	toca.
»	13	arihnăndă tatnără	»	injurie evreéscă.
»	»	cibuţele	»	ghete femeescĭ.
»	14	moţpănoĭ	»	berbant grosolan.
»	»	ghicĭ	»	bicĭŭ.
»	15	otcup	»	antrepriză.
»	16	ghiraĭ schwartz	»	injurie evreéscă.

Pag.	16	gutunar	însémnă :	guturaĭu.
»	»	rufos	»	sdrențeros.
»	»	harabagiŭ	»	căruțaș evreŭ.
»	17	matahale	»	namilă.
»	»	cușmă	»	căcĭulă.
»	»	chitie	»	fes evreesc.
»	18	zăvoḑĭ	»	cânĭ marĭ.
»	»	păpșoĭ	»	porumb.
»	»	ghevalt	»	asuprire.
»	»	ghicischi	»	bicĭușcă.
»	»	ghermesit	»	tibet (o materie).
»	»	grof	»	graf.
»	19	lifchi	»	mic.
»	»	stupesce	»	scuĭpă.
»	20	grușĭ	»	grosuț.
»	21	gog	»	tont.
»	23	caua	»	gogorița.
»	24	hărțăgos	»	gâlcevitor.
»	25	ilot	»	proletar.
»	27	pușchi	»	ștrengar.
»	28	posderie	»	mulțime.
»	»	burzuluit	»	resculat.
»	»	simandicoșĭ	»	însemnațĭ.
»	»	ighemonicoșĭ	»	de neam mare.
»	»	dârvală	»	de clacă.
»	28	tureatcă	»	carâmb.
»	»	sevas	»	respect.
»	29	hristoitie	»	evlavie.
»	»	bairacul	»	steagul.
»	»	bacalul	»	bacanul.
»	»	taĭfasurĭ	»	palavre.
»	30	ostropěț	»	ostropel.
»	»	baș-cĭohodar	»	rang turcesc.
»	»	chitit	»	socotit.
»	31	tij	»	asemenea.
»	»	hojma	»	necontenit.
»	»	abrașĭ	»	nereușit.
»	»	lĭude	»	scutit de dărĭ.
»	»	ghĭosghĭore	»	pe de'ntregul.
»	»	getbeget	»	întocmaĭ.
»	33	imaș	»	islaz.
»	»	carboanță	»	rublă.

Pag.	34	chitealĕ	însémnă :	nimerealĕ.
»	»	tînjalĕ	»	ţăcănealĕ.
»	»	rădvan	»	caleascĕ veche.
»	35	jac	»	jaf.
»	»	jitarĭ	»	caraulaşĭ.
»	»	vicol	»	viscol.
»	»	kald, sapperment	»	frig afurisit.
»	»	bocnă	»	îngheţat.
»	»	panaghia mu	»	Maĭcă precurată.
»	36	posesoraş	»	arendaş.
»	»	neski	»	dar.
»	»	se tupilă	»	se piti.
»	37	avan	»	grozav.
»	»	harţagan	»	eartagan.
»	»	stâlcească	»	sdrobească.
»	39	puha	»	biciu surugiesc.
»	»	stricnesc	»	pişcat păn' la sânge.
»	»	sfichĭu	»	vêrful bicĭuluĭ.
»	»	alivencile	»	plăcinte micĭ de ţéră.
»	42	sgâlţîit	»	sguduit.
»	43	câşlegĭ	»	carnaval.
»	»	spăsenie	»	smerenie.
»	»	parapanghelos	»	vecĭnica pomenire.
»	44	balamiş-balmuş	»	talmeş-balmeş.
»	»	dugheană	»	prăvălie.
»	»	baros	»	cĭocanul mare.
»	»	cĭomofaĭu	»	un fel de plantă.
»	»	ghit sabăs	»	bună serbătoare.
»	45	privighitor	»	subprefect.
»	46	strunesce	»	stringe frêul caluluĭ.
»	»	hălădui	»	petrece (găzdui).
»	47	ţîră	»	puçin.
»	»	plapomaţic	»	diplomaţie.
»	49	şotiĭ	»	scrintelĭ.
»	»	sdragon	»	soldat voĭnic.
»	50	plodu	»	copil mic.
»	»	cotorosit	»	scăpat.
»	»	zaifeturĭ	»	petrecerĭ.
»	»	ighemonicon	»	mărire îngâmfată.
»	51	cotrobăi	»	scotoci.
»	»	fui taifel	»	ptiu drace.
»	»	metahirisesc	»	obicĭnuesc.

Pag.	51	rast	însémnă :	vătămătură.
»	52	auf Ehre	»	pe onor.
»	»	ghiduş	»	bufon.
»	»	catartosit	»	parvenit.
»	»	hrubă	»	boltă.
»	»	tropos	»	manieră.
»	»	potlogaru	»	pungaşul.
»	»	andenken	»	suvenir.
»	54	irmilic	»	icosar.
»	»	chircițĭ	»	pipernicițĭ.
»	»	cheschet	»	pasquet.
»	»	fantacsit	»	'mĭ-am făcut plăcerea.
»	55	spanchia	»	sbănghiea.
»	58	dîrdăesce	»	bonbănesce.
»	»	scripcarĭ	»	lăutarĭ.
»	»	beniş	»	biniş.
»	»	cerdac	»	foişor.
»	59	citarea	»	materie turcéscă.
»	»	pambriŭ	»	materie de lână.
»	»	chicote	»	risete.
»	60	mestiĭ	»	meşĭ.
»	»	aleanu	»	durerea.
»	»	se stîrniaŭ	»	se scorneaŭ.
»	61	holbațĭ	»	ochĭ deschişĭ prea tare.
»	»	de şanț	»	curios.
»	62	buhna	»	bufniță.
»	63	nemetahirisit	»	neîntrebuințat.
»	»	sintagmatisit	»	învățat.
»	»	buĭurdisit	»	întărit.
»	»	adiaforisit	»	părăsit.
»	»	blendisit	»	respins.
»	64	teşcherele	»	acte.
»	»	pajure	»	marca,
»	»	pol	»	jumătate.
»	»	telos pandon	»	în fine.
»	»	gospod	»	domnule.
»	65	catatricsit	»	persecutat.
»	»	hristoitie	»	frica de Dumnedeŭ.
»	»	zavergisit	»	revoltat.
»	»	ena mu che ena su	»	tot una.
»	»	corifențiĭ	»	corifeiĭ.
»	»	ticsită	»	îndesată.

Pag.	66	zaiflîc	însémnă:	petrecere.
»	»	vătrar	»	vătraĭu.
»	»	filonichiile	»	discuţiile.
»	67	hapca	»	deasila.
»	»	se ţin grapă	»	mereŭ.
»	68	proeres	»	bună voinţă.
»	»	pliroforiţiune	»	lămurire.
»	»	serbuşcă	»	zamă.
»	69	isvodi	»	inventa.
»	»	ţunţurluĭ	»	ţanţoş.
»	71	uĭtită	»	uĭtucă.
»	»	beicache	»	domnişorule.
»	»	rînză	»	pipotă.
»	72	sofologhiotatos	»	savant.
»	»	helbet	»	las' pe mine.
»	»	bei mu	»	domnul meŭ.
»	73	felegean	»	céscă fără tórtă.
»	»	Cichirgi-başa	»	purtător de dulceţĭ.

» 75 Esplicarea strofeĭ grecescĭ este:

Afrodita me, ah!
M'am hotărît sĕ 'mĭ arunc speranţa
Îmĭ arunc chĭar viéţa, sĕ mĕ perd de pe pămênt,
Porumbiţa me, ah!
Află însă şi acésta că te-aĭ făcut omorîtóre,
Şi ca un tiran fără milă mĕ chinuescĭ necontenit.

»	»	isvodu	însémnă:	lista.
»	»	ogeagu	»	coşul.
»	75	povidlă	»	pistil.
»	76	loghiotatos	»	dascăl învĕţat.
»	77	bacalu	»	bacanu.
»	»	ischĭuzar	»	pişicher.
»	80	şatra	»	cortul ţigănesc.
»	»	huzur.	»	în linisce.
»	81	bîrloc	»	vizuniea ursuluĭ.
»	»	forul	»	domiciliul.
»	»	tertip	»	mijloc viclén.
»	82	hojma	»	necontenit.
»	»	sanche	»	vorbă sĕ fie.
»	83	suitariĭ	»	bufonĭ turcĭ.
»	86	blende	»	tifle.
»	88	anapoda	»	pe dos.
»	89	ke ta lipa	»	şi cele-l-alte.

Pag.	89	chiulaf	însémnă:	fes mare.
»	»	cichirgiĭ	»	cofetarĭ turcĭ.
»	90	mahmur	»	posomorît
»	»	ritos	»	categoric.
»	91	ştaer	»	valţ ordinar.
»	99	breslaşĭ	»	meserieaşĭ.
»	100	locmale	»	plăcinte grase.
»	101	çelebi	»	domnule.
»	»	oriste	»	poftim.
»	»	nu metahirisescĭ	»	nu poftescĭ.
»	»	ohi	»	nu.
»	»	çilibidachi	»	domnişorule.
»	»	evghenistico	»	nobil.
»	102	budalas	»	prost.
»	»	sborşit	»	posomorît.
»	»	poznă	»	bukluk.
»	»	parpaleci	»	grecĭ ordinarĭ.
»	103	tererem	»	fineţă.
»	104	na m'agapas	»	sĕ mĕ ĭubescĭ.
»	107	nazar	»	favor.
»	109	pospăită	»	spoită.
»	»	afif	»	tufă de parale
»	»	fêrţoagă	»	zglobie.
»	116	nărtos	»	cu nas mare.
»	122	blajîn	»	blând.
»	»	oţărescĭ	»	înfiorezĭ.
»	123	drit	»	drept.
»	124	schivernisit	»	iconomisit.
»	125	hălăduesc	»	petrec în pace.
»	126	rĕzleţită	»	înprăştietă.
»	127	înglodat	»	înoroeat.
»	»	sucman	»	dimie.
»	155	matuf	»	misantrop.
»	156	pliscul	»	cĭocul.
»	156	poeată	»	coteaţă.
»	159	drăguş la căuş	»	sĕ'mĭ viĭ în mână.
»	»	căţerându-mĕ	»	acăţându-mĕ.
»	160	huet	»	sgomot.
»	»	o merţă	»	10 baniţĭ.
»	161	haləstâncă	»	stambă proastă.
»	»	ghiurghiulie	»	stacojiŭ.
»	»	durez	»	construez.

Pag.	161	dimerlie	însémnă :	baniță.
»	»	cĭuboțica	»	ghetă femeéscă.
»	165	cordel	»	umbrelă.
»	»	zumaricale	»	zaharicale.
»	166	bulgur	»	grâŭ pisat.
»	167	kabazlîkurĭ	»	bufonerii.
»	»	cĭondănesce	»	ocăresce.
»	168	lucrate ajur	»	lucrate cu micĭ găurele.
»	169	gâtița	»	gâtlej.
»	170	urnesce	»	mişcă.
»	173	calindroĭule	»	berbant bětrân.
»	175	moțpanu	»	berbantul.
»	176	țopăesce	»	bate din picĭor la joc.
»	179	săcultéță	»	pungă mare de pânză.
»	180	hîtru	»	urît.
»	181	mucalit	»	glumeț.
»	193	poznaş	»	glumeț.
»	»	țîrucă	»	niçică.
»	»	catrințe	»	fote, zuvelcă.
»	»	buraticĭ	»	brotăceĭ.
»	194	tupiluş prin năgăruş	»	(proverb).
»	»	greş	»	greşală.
»	204	kirie eleison	»	dómne miluesce.
»	»	dopros	»	interogatoriŭ.
»	»	bozul	»	boziŭ.
»	205	sămişieĭ	»	casierieĭ.
»	206	chitic	»	pitic.
»	206	prăbuşesce	»	se ruinéză
»	208	orêndă	»	cărcĭma satuluĭ.
»	209	ghĭuju	»	om bětrân.
»	211	haisa	»	la stânga.
»	»	ceala	»	la drépta.
»	»	şoldanul	»	epuraşul.
»	213	mâța	»	pisica.
»	»	'țĭ găsescĭ Bacău	»	daĭ de belea.
»	»	chisăliță	»	prune ferte.
»	214	schingiuesce-mě	»	tortureazǎ-mě.
»	215	cofă	»	doniță.
»	216	duşcă	»	înghititură.
»	219	țuşcă	»	ne-om.
»	220	căpcană	»	cursă.
»	224	fevghe satana	»	peĭ drace.

Pag.	229	laiţă	însémnă :	laviţă.
»	»	hârjonescĭ	»	glumescĭ.
»	»	alint	»	fasolesc.
»	230	nurlie	»	atracţiósă.
»	232	şivóe	»	şiróe.
»	»	baştină	»	origină.
»	233	mursa	»	sirop.
»	»	perje	»	prune.
»	234	ispisócele	»	documente.
»	»	şuruburĭ cârcĭogărescĭ	»	vicleniĭ advocăţescĭ.
»	»	ţine clanţ	»	face gură.
»	236	ghilită	»	înălbită.
»	237	mâncăul	»	mâncăcĭosul.
»	»	aghesmuesc	»	stropesc cu aghĭasmă.
«	238	tamazlîcul	»	turma.
»	243	motanul	»	cotoĭul.
»	244	cardama	»	o plantă.
»	245	desberĭ	»	îndreptĭ de la un lucru reŭ.
»	246	mîntui	»	termina.
»	246	pejerie	»	prunărie.
»	248	perjar	»	prunar.
»	249	colb	»	praf.
»	»	ispisócele	»	documente.
»	250	stâlcit	»	sdrobit.
»	»	mangositule	»	ticălosule.
»	»	plodĭ	»	copiĭ micĭ.
»	»	haĭhuĭule	»	năucule.
»	251	basaochiul	»	dişănţatul.
»	»	şuerat	»	fluerat.
»	»	stropşitule	»	stricatule.
»	»	sturluĭbaţĭ	»	nebunĭ.
»	»	cosorul	»	un fel de cuţit întors.
«	252	cofele	»	doniţele.
»	»	puşche	»	bubuşóră pe limbă.
»	»	potlogarule	»	pungaşule.
»	258	colţum	»	cĭorap.
»	200	hâciul	»	crâng de spinĭ.
»	»	cimilitură	»	gâcitură.
»	274	pacoste	»	belea.
»	278	duducă	»	domnişóră.
»	281	chipfle	»	cornurĭ.

Pag.	291	trudit	însémnă :	ostenit.
»	292	vuet	»	sgomot.
»	»	prăvale	»	restórnă.
»	293	feredeŭ	»	baĭe.
»	»	oţĕrĕsc	»	înfiorez.
»	294	sgâlţie	»	clatină tare.
»	299	balmuş	»	mâncare ordinară.
»	300	şonţĭ	»	nemţĭ proştĭ.
»	»	cĭudă	»	necaz.
»	304	du bist ein hunţgemeiner	»	tu escĭ o javră.
»	»	Don Jian	»	Don Jian.
»	»	cotorosesc	»	scap.
»	»	strună	»	córdă.
»	»	clanţul	»	botul.
»	309	stancă	»	cĭóră.
»	»	plisc	»	botul.
»	311	terteifel	»	dracu.
»	314	hulubaşĭ	»	porumbaşĭ.
»	»	hulubărie	»	porumbărie.
»	315	odogaciu	»	un fel de parfum.
»	316	telăliţă	»	teleleĭcă.
»	317	a vo suhe	»	după dorinţa d-tale.
	321	aber	»	însă.
»	»	sălaşe	»	familiĭ.
»	322	was ist das ?	»	ce 'ĭ asta.
»	»	mein Gott	»	Dumneḑeul meŭ.
»	»	ale zvei	»	amêndouĕ.
»	322	tonerveter	»	tunete şi fulgere.
»	»	chel orior	»	ce grozăvie.
»	»	şip	»	sticlă.
»	323	saperment ein mal	»	saperment odată.
»	324	năstruşnică	»	grozavă.
»	325	baragladină	»	ţigancă obrasnică.
»	331	boscorosescĭ	»	bodogănescĭ.
»	333	eştĭ contan ?	»	eştĭ mulţemit ?
»	»	urnit	»	mişcat din loc.
»	334	aber das ist eine inconvenientisches	»	dar acésta este o inconvenienţă.
	338	ciof	»	moţ.
»	»	tipto, tiptis, tipti	»	bat, baţĭ, bate.
»	339	pipto, piptis, pipti	»	cad, caḑĭ, cade.

Pag.	281	hultuesc	însémnă :	vaccines.
»	»	aman	»	vaĭ.
»	»	me scotosen	»	m'a omorît.
»	340	ton etipsa	»	'lam lovit.
»	»	esi katergari	»	tu eştĭ ştrengarĭ.
»	340	tufeki la ipochimeno a me?	»	puşca 'n mine.
»	»	me to kapra sa, me olo	»	cu capra ta cu tot.
»	»	kateramene	»	blăstematule.
»	»	mesa is to pipăruş	»	în întru în piper.
»	341	oriste?	»	aud?
»	»	se parakalo	»	te rog.
»	»	megas	»	mare.
»	342	kalispera spera	»	buna séra.
»	»	kakisu imera	»	cum aĭ petrecut astăḑĭ.
»	»	file ti mandata?	»	amice, ce poftescĭ.
»	»	psomi ke salata	»	pâne şi salată.
»	»	çuda	»	mânie.
»	343	paradosa faneros	»	preda lămurit.
»	»	ap'edo'p'eki	»	pe-aicĭ pe-acolò.
»	»	sopate diavolo	»	taceţĭ draculuĭ.
»	»	matima	»	lecţie.
»	»	ela do	»	vin aicĭ.
»	»	oriste didascale	»	poftim profesorule.
»	»	ela do, pes mu; posa ine ta meri tu logu	»	vin aicĭ, spune'mĭ: câte sunt părţile cuvîntuluĭ.
»	»	decapente	»	cincĭ-spre-ḑece.
»	»	decapente fores na scasis, anoite	»	de cincĭ-spre-ḑece orĭ sĕ crăpĭ, prostule.
»	»	ke dos tu, ke dos tu	»	şi dăĭ, şi dăĭ.
»	344	matia mu	»	ochiĭ meĭ.
»	»	indirnetico	»	de la Andrianopoli.
»	»	ohi	»	nu.
»	»	is to borsi mesa	»	în borş.
»	»	tora, tora gligora	»	acuş, acuş îndată.
»	345	na tos!	»	eată'l.
»	»	hondrokefale	»	cap gros.
»	»	vodia	»	boĭ.
»	»	esi ise	»	tu eştĭ.
»	345	ma ego ime loghiotatos apo to Tenedosi	»	însă eŭ sûnt învĕţat de la insula Tenedos
»	346	neschi	»	dar.

Pag.	348	prohodea	însémnă :	făcea serviciŭ funebru.
»	354	sopa bre	»	tacĭ bre.
»	»	o dulo sas tapinos	»	plecatul d-v. serv.
»	355	to matima tu	»	lecţiea ta.
»	»	scrînciobul	»	dulapul.
»	»	kakohrononaki	»	blăstem grec.
»	»	ela more	»	vin, măĭ omule.
»	»	apo to	»	de la.
»	356	ta pentakosia grosia?	»	cele 500 de leĭ.
»	»	malista	»	dar.
»	»	kakorizike	»	ticălosule.
»	357	ohi, varvari	»	nu, barbare.
»	»	to piperi	»	piperul.
»	»	ipokimeno	»	persónă.
»	358	apo to ostrovi	»	de la insula
»	»	mateotis, mateotiton, ta panta mateotis	»	deşertăciunea deşertăciunelor, tóte sunt deşertăcĭunĭ.
»	»	rĕgea	»	intervenire.
»	361	omĕt	»	zăpadă.
»	362	pliscul	»	cĭocul.
»	»	pikirisit	»	supĕrat.
»	»	moachĭa	»	prósta.
»	363	dârzie	»	îndrăzneală.
»	»	covăţelul	»	albiĭ micĭ.
»	364	jărpanilor	»	cailor slabĭ.
»	»	rădvanul	»	trăsură veche.
»	365	kera mu	»	dómna me.
»	»	ghĭorlanĭ	»	mojicĭ.
»	»	cepeleag	»	peltic.
»	»	alintat	»	resfăçat.
»	»	contăş	»	spenţer blănit.
»	366	otcupcicul ghipcanilor	»	antreprenorul postelor.
»	»	engolpion	»	cuvêntare.
»	367	căpiţele.	»	frêne.
»	»	benghĭurĭ	»	murse.
»	»	iarmaroc	»	bâlcĭu.
»	368	sfrijitule	»	slăbănogule
»	369	no gut	»	fórte bine
»	»	meine herenn	»	domniĭ meĭ.
»	»	cenuşerule	»	copist prost.
»	370	momiţă	»	maĭmuţă.

Pag.	370	niboĭsa	însémnă:	nu te teme.
»	»	mâța	»	pisica,
»	»	închĭorchĭoșa	»	a umfla în pene.
»	371	boscărie	»	scamatorie.
»	»	matrapazlărie	»	pehlivănie.
»	»	rușfetărie	»	mită.
»	»	potlogărie	»	pungășie.
»	»	mertepea	»	de la róte.
»	»	rutéoa	»	termin de joc de cărțĭ.
»	373	nurliŭ	»	drăgălaș.
»	»	câșlegile	»	carnavalul
»	374	lehamete	»	slăbesce-mĕ.
»	»	pupuică	»	frumușică.
»	»	scarpilor	»	pantofilor.
»	375	no! lasen sie șon geen	»	Așa! las sĕ se ducă.
»	376	gut... gut ser bevol	»	bine,.. fórte potrivit.
»	377	sastisescĭ	»	uĭmescĭ.
»	379	du-te pârliĭ	»	du-te pe pustiŭ.
»	»	șonțule	»	neamțule.
»	»	prăbușesc	»	ruinez.
»	380	gavanoșele	»	borcănele-
»	»	meșterit	»	meșteșugit.
»	381	badanale	»	bidinele.
»	382	sbănțuit	»	ștrengărit.
»	382	scânci	»	plânge înnĕdușit.
»	382	cherațită	»	coquetă grécă.
»	383	ghicanĭ	»	caĭ de postă.
»	383	ghilosesce	»	spilcuesce.
»	384	botine de glanț	»	cipicĭ de lac.
»	386	huesce	»	vuesce.
»	»	bondarĭu.	»	cărăbuș.
»	387	cucoare	»	cocorĭ.
»	388	mocni	»	fîsîi.
»	»	ritos	»	categoric,
»	»	ghilosite	»	spălate.
»	»	impopoțonate	»	ințoțonate.
»	389	morocănoșĭ	»	tonțĭ tăcuțĭ.
»	»	boit-o	»	văpsit-o.
»	390	cotrobăit	»	scotocit.
»	»	quel drole de monsieur	»	ce om posnaș.
»	391	codălghit	»	pățit.
»	393	petit fat	»	nerod mic.

Pag.	393	ţuţuĭanu	însémnă :	ţeran de munte.
»	»	bălălăescĭ	»	bălăbănescĭ.
»	394	dă la om fără băţ	»	obraznic.
»	»	catadicsesc	»	înjosesc.
»	»	porumbiţe cucuete	»	porumbiţe moţate
»	396	coţcă	»	şmecherie
»	»	la dubit	»	la închisóre·
»	388	ischĭuzar	»	berbant.
»	»	îmĭ vine la merchez	»	îmĭ vine la îndĕmână.
»	399	hulubĭ	»	porumbĭ.
»	»	oghealurì	»	plapome
»	»	calăfurĭ	»	tocurĭ de imamele.
»	»	muţunachi	»	miniatură.
»	400	proeresul	»	filotimia.
»	401	siiţĭ	»	imiḑĭ.
»	402	bufnă	»	bufniţă.
»	»	cuţă	»	desmerdare.
»	403	cotorosit	»	scapat.
»	404	anina un dobru	»	adăogi un D.
»	»	purces	»	pornit.
»	407	că era sĕ facă bîca	»	era sĕ dea jos.
»	408	glodul	»	noroĭul.
»	»	colbăria	»	prăfăria.
»	»	fanarele	»	felinarele.
»	409	coclaurc	»	loc ascuns.
»	410	parastuesce	»	represintă.
»	411	manine	»	matahale.
»	412	carcanu	»	cancanu.
»	413	titirez	»	o jucărie de copiĭ.
»	»	zurgalăĭ	»	clopoţeĭ de sanie.
»	417	teşmecheriile	»	şarlataniile.
»	419	catigorie	»	calomnie.
»	»	catahrismie.	»	abus.
»	»	englendisit	»	ocupat.
»	»	apotichi ton pedon	»	carte didactică pentru copiĭ.
»	420	parcsîn	»	straniŭ.
»	»	de alamâe?	»	de lĕmâe.
»	422	moachele	»	tóntele.
»	»	oriste?	»	pottim?
»	»	şăgalnic	»	glumeţ.
»	425	am codălghit-o	»	am păţit-o.

Pag.	425	to esfeklisa	însémnă:	am sfeclit-o.
»	»	katahris.	»	abatere de la lege.
»	427	marghĭoliile	»	fasoanele.
»	»	neski	»	aşa.
»	»	horăi	»	sforăi.
»	»	hêrzob	»	coşuleţ de brad.
»	428	litopisiţu	»	hronica.
»	429	avan	»	grozav.
»	433	cerdac	»	balcon.
»	»	ostreţile	»	grilajul.
»	»	o falce	»	3 pogóne (mĕsură).
»	435	hurducă	»	sdruncină.
»	437	agilitaua	»	uşurinţa.
»	»	buşiturĭ	»	împinsăturĭ.
»	442	sburdatic	»	sburdalnic.
»	444	talgere	»	talere.
»	446	megieşiĭ	»	veciniĭ.
»	458	chicotesce	»	ride cu hohot.
»	459	chichirneţ	»	un fleac.
»	463	cuşmele	»	căcĭulele de óĭe.
»	464	şaferĭ	»	şireţĭ.
»	465	strae	»	haĭne.
»	»	bumbiĭ	»	nasturiĭ.
»	»	prichit	»	grăbit.
»	466	plachie	»	o mâncare de pesce.
»	»	tandur	»	divan.
»	468	teptil	»	pe furiş.
»	469	chilesc	»	beŭ.
»	471	nicsis	»	supĕrare.
»	»	ipochimen	»	persónă.
»	»	năsele	»	pat de mort.
»	»	zarnacade	»	o flóre albă.
»	473	babornіţă	»	babă bĕtrână.
»	»	cheremul	»	la îndemână.
»	475	ţincariu	»	băet mic.
»	477	zacuscă	»	dejun.
»	»	nagâţĭ	»	o pasere de baltă.
»	»	chitélă	»	nimerélă.
»	481	cocolitule	»	desmerdatule.
»	485	bricĭcar	»	birjar.
»	487	jalobă	»	jalbă.
»	488	sĕ ’ĭ durez	»	sĕ ’ĭ construez.

Pag.	488	cu bănat	însémnă :	cu supěrare.
»	489	vipiscă	»	un fel de găitan.
»	»	rătăcăniile	»	locurĭ sĕlbatice.
»	»	afif	»	falit.
»	489	daradaĭcă	»	trăsură veche.
»	391	dârdâeaĭ	»	spuneaĭ fleacurĭ.
»	492	şugubăţ	»	glumeţ.
»	497	chitarĭ	»	brutarĭ.
»	»	parastuesce	»	represintă.
»	498	busta	»	năvală.
»	»	kera mo	»	dómna me.
»	500	de istov	»	de tot.
»	503	de haram	»	degeaba.
»	505	jacaş	»	jăfuitor.
»	510	antal	»	bute mare.
»	»	melesteŭ	»	făcăleţ.
»	»	a cĭto ti tam ?	»	ce este ?
»	»	haraşo	»	bine.
»	511	pan	»	domnule.
»	»	duşinca, no	»	sufletul meŭ, nu.
»	»	po lipovanţchi	»	pe lipovenesce.
»	»	nĭet	»	nu.
»	»	pojalosti	»	mĕ rog.
»	»	eazuluĭ	»	eleşteuluĭ.
»	512	strofa rusă este un cântec rus.		
»	»	bojĭ moi !	însémnă :	Dumnedeul meŭ.
»	513	zemoşĭ	»	pepenĭ galbenĭ.
»	»	paĭdi	»	mişcă.
»	»	ti padleţ	»	blăstĕmat.
»	514	na ! tin scatina	»	termin rus de ocară.
»	515	ia	»	da.
»	»	pastoĭ	»	stăĭ pe loc.
»	»	precrasnaĭ	»	prea frumos.
»	517	paĭdĭom	»	haĭdem.
»	521	sprafcă	»	cercetare.
»	»	natpis	»	adeverinţă.
»	»	comă	»	virgulă.
»	525	ghiftuit	»	săturat.
»	527	tagma	»	clasa.
»	529	nurĭ	»	graţiĭ.
»	530	braşóve	»	mincĭunĭ.
»	532	lepşit	»	smintit.

Pag.	533	tueş	însémnă :	smintit.
»	539	cantora	»	contoar.
»	»	hardughie	»	casă ruinată.
»	540	pojarniciĭ	»	pompieriĭ.
»	543	marojna	»	îngheçată.
»	»	davaĭ	»	dă.
»	»	nima ?	»	nu ?
»	547	sfeti	»	sfêntul.
»	548	paşol... scari	»	plécă... ĭute.
»	»	also fort, fort... gleich	»	aşa dar plécă, plécă curênd.
»	»	hârbuesc	»	ruĭnez.
»	»	no ; paĭdi suda	»	nu ; vin încóce.
»	549	ah ! ti şelma	»	ştrengar.
»	554	velniţile	»	povernele.
»	555	de olac	»	de pomană.
»	556	făcăluită	»	bătută.
»	557	chistruĭ	»	pistruĭ.
»	558	mătrăşesc	»	espedez.
»	561	nieznaĭu	»	nu sciŭ.
»	»	stuh	»	stuĭ.
»	562	nima, nima	»	nu, nu.
»	»	jandarniciĭ	»	jandarmiĭ.
»	»	uvăĭ	»	vaĭ.
»	»	bogdaprosti	»	mulţemim.
»	568	stihiile	»	
»	»	moroiĭ	»	
»	»	draciĭ din tăŭ (baltă)	»	
»	»	simzienile	»	fiinţĭ fantastice.
»	»	strigiile	»	
»	569	turca	»	
»	»	chiraleĭsa	»	
»	575	toropala	»	toroĭpan.
»	576	năstruşnică	»	grozavă.
»	»	nazat	»	îndĕrăt.
»	585	umblăcit	»	bătut.
»	595	taĭniţĭ	»	ascunḑĕtorĭ.
»	598	zdaro	»	sănĕtos.
»	»	gospodi pomiluĭ	»	Dómne miluesce.
»	599	malerchi	»	nume pentru caĭ.
»	605	schinurĭ	»	spinĭ.
»	606	răgaz	»	odihnă.

Pag.	606	anocato	însémnă :	harababura.
»	»	hurez	»	pasere de nópte.
»	»	iscodélă	»	invenţie.
»	»	altiţe	»	cusuturile cămeşilor ţe-rănescĭ.
»	»	oposun	»	orĭ şi cum.
»	»	anapoda	»	pe dos.
»	607	ţipenie	»	nimene.
»	»	zăvod	»	câne mare.
»	»	cotarlă	»	câne prost.
»	»	hereseŭ	»	ferestreŭ.
»	608	cabazul	»	gluma.
»	611	ton patera	»	bakcea.
»	614	hârjoană	»	glumă próstă.
»	620	buhaĭ	»	taur.
»	623	pareksilose	»	s'a întrecut cu gluma.
»	»	anapodos kosmos	»	lume pe dos.
»	625	privighitoriţe	»	subprefectorese.
»	637	zăplazul	»	ulucul.
»	639	pe nică, pe ceas	»	necontenit.
»	»	malote	»	o haĭnă blănită.
»	640	popuşoĭuluĭ	»	porumbuluĭ.
»	641	buimăcit	»	ameţit.
»	»	de istov	»	de tot.
»	»	teleagă	»	căruţă próstă.
»	642	prunduească	»	a pune petriş.
»	642	curechĭu	»	varḑă.
»	»	tabloane	»	tabloury.
»	»	potrocoale de rece-semênţă	»	registre de recense-mânt.
»	644	buleandră	»	haĭnă veche.
»	646	a sĕ dura	»	a sĕ construi.
»	»	năsbutiĭ	»	nebuniĭ.
»	647	cislă	»	socotélă ţerănéscă.
»	»	sĕ mĕ capiscĭ	»	sĕ mĕ înţelegĭ.
»	648	dixi	»	am ḑis.
»	649	catrinţă	»	fustă ţerănéscă.
»	»	strujeniĭ	»	coceniĭ.
»	»	lanu	»	ogorul.
»	650	hemesîtule	»	flămêndule.
»	651	belă	»	frumósă.
»	»	florelinte	»	înflorită.

Pag.	651	beleţe	însémnă :	frumuseţe.
»	»	păşiune	»	pasiune.
»	»	pudóre	»	ruşine.
»	»	oficiolată	»	înpiegată.
»	653	etufa	»	înĕduşa.
»	654	salve	»	fiĭ sănĕtos.
»	657	ţinutaşĭ	»	judeçenĭ.
»	665	căina	»	tângui.
»	»	gigât	»	subţire.
»	667	amandea	»	dă năvală.
»	669	propice	»	favorabil.
»	»	haĭtă	»	câne prost.
»	677	gut	»	bine.
»	678	poeată	»	cotéţă.
»	»	ia wohl	»	aşa e.
»	»	befehlen	»	poronciţĭ.
»	»	bitte	»	te rog.
»	»	dintr'o duşcă	»	de-odată.
»	679	donnerwetter	»	tunete.
»	679	a schön, a sehr schön	»	frumos, foarte frumos.
»	980	ibovnica	»	amanta.
»	»	mocles	»	tăcut.
»	»	vas ist ?	»	ce este ?
»	»	işala şi maşala, maşala şi evala	»	esclamaţiĭ turce.
»	681	urducat	»	struncinat.
»	683	şucada	»	coşcogea
»	684	schnell, geschwind	»	iute, degrabă.
»	»	gleich	»	îndată.
»	685	bez	»	osebit de
»	686	hep, hep, hep	»	glumă pentru evreĭ.
»	687	ecce homo	»	eată omul.
»	690	holbescĭ	»	deschiḑĭ ochiĭ marĭ.
»	692	stomahikon	»	bun pentru stomah.
»	693	guzgan	»	chiţcan.
»	694	postmeister	»	şef de postă.
»	697	ţopêrcă	»	ţeran prost.
»	705	adiafora	»	indiferent.
»	706	hristoitie	»	evlavie.
»	»	fein	»	fin.
»	707	sinchisi	»	deconcerta.
«	713	arhon	»	boer.

Pag.	714	pliroforiĭ	însémnă :	lămuririĭ.
»	717	haĭu-haĭu	»	năuc.
»	729	vadea	»	termin.
»	732	boţ	»	o bucată rotundă.
»	733	scâncind	»	plângênd încet.
»	735	duluţă	»	termin popular.
»	744	batojit	»	svêntat.
»	748	sastisită	»	uĭmită.
»	749	ţonţoroĭu	»	ţanţoş.
»	750	poponeţ	»	lampion.
»	785	gheridon	»	mĕsuţă rotundă.
»	786	resor	»	resorul trăsureĭ.
»	786	sbanţurĭ	»	legăturĭ de fer.
»	»	sbêrciog	»	un fel de cĭupercă.
»	787	servus	»	sluga.
»	788	umilisimus	»	cel maĭ supus.
»	793	afanisemo	»	m'a prăpădit.
»	»	lipon	»	aşa dar.
»	794	şuşanea	»	puşcă lungă.
»	»	caifetul	»	lucsul.
»	796	pliroforte-mĕ.	»	lămuresce-mĕ.
»	798	şagrină	»	supĕrare
»	813	a prima vista	»	la ântêĭa vedere.
»	825	bageacă.	»	gura de jos a coşuluĭ.
»	826	ţĕpoiul	»	furca.
»	»	palamarĭuluĭ	»	paraclisieruluĭ.
»	834	telinca	»	clopot de vite.
»	835	clesonurile	»	trompetele.
»	837	baraboĭu	»	un fel de plantă
»	»	catalicĭ	»	târlicĭ.
»	839	bobote	»	vorbesce într'aĭurea.
»	840	şartul	»	rênduiala.
»	»	dubit	»	tăbăcit.
»	841	cĭubotarĭu	»	cismarul.
»	»	hlizescĭ	»	zimbescĭ de ris.
»	843	pojîjia	»	menajul.
»	844	ulucu	»	zgheabul.
»	847	oborócă	»	căcĭulă mare.
»	848	fesfesele	»	dichisurĭ femeescĭ.
»	»	prósçă	»	praştie.
»	»	fîşnele	»	sgomotele fustelor.
»	»	marmuzică	»	demoazelă.

Pag.	849	buĭmăcindu-se	însémnă :	năucindu-se.
»	850	scăueş	»	scăunaş.
»	853	zuliea	»	geloziea.
»	855	aleanu	»	focul inimeĭ.
»	857	şonţîtule	»	strêmbule.
»	»	bâĭguind	»	vorbind prin somn.
»	865	strofa acésta este un cântic ţigănesc.		
»	868	vlagă	însémnă :	putere.
»	»	sbêrcĭog	»	cĭuciulete.
»	872	popâc	»	tronc.
»	878	desghină	»	desbină.
»	882	kirie ton dinameon	»	Dómne al puterilor
»	888	maştigă	»	vitrigă
»	»	bujăniţă	»	muşchĭŭ de căprioară afumată.
»	892	cotigesce	»	se dă furiş.
»	897	hapsînu	»	hainul.
»	914	strădănuit	»	ostenit.
»	920	cataroile	»	gutunarele.
»	928	sângeapă	»	cinzeacă.
»	931	vergură	»	virgină.
»	»	sas agapo	»	te ĭubesc.
»	»	ich liebe ihnen	»	vĕ ĭubesc.
»	932	pasiea	»	pasiunea.
»	933	cârchit	»	ameţit.
»	938	prilejul	»	ocasiea.
»	940	eţi na ziso	»	aşa sĕ trăesc.
»	»	ma ohi eţi	»	da nu aşa.
»	»	mite ego, ma	»	nicĭ eŭ ; dar.
»	»	ke o kisa de kapnos	»	şi o chesa de tutun.
»	»	elpizo	»	sper.
»	»	sohpeti	»	petrecerĭ.
»	941	ostoson tora ime siguros	»	aşa dar acum sûnt sigur.
»	941	matia mu	»	ochiĭ meĭ.
»	»	palikaris	»	soldat grec.
»	»	kefali	»	cap.
»	»	bostani	»	dovleac.
»	»	teşmecheriĭ	»	şarlataniĭ.
»	941	paradigmatos harin	»	de esemplu.
»	»	omos	»	însă.
»	»	fos mu	»	lumina me.

Pag.	942	malista psihi mu	însémnă :	dar sufletul meŭ.
»	»	urdiea	»	grămada de ómenĭ.
»	»	elate kakohrononaki	»	venițĭ dieavolilor.
»	»	'ĭ făceam kes	»	îĭ tăeam.
»	943	natos ke	»	eată şi.
»	»	kalimera sas	»	bună dimineața.
»	»	poli me kakofeni	»	mult mĕ supĕră.
»	944	ela	»	vino.
»	946	kitakse	»	uităte.
»	»	pes mu	»	spune'mĭ.
»	»	orologhion	»	orologiŭ.
»	947	tin patzirisa hiotiki	»	am pățit-o hioticesce.
»	951	huzur	»	în pace.
»	954	stacană	»	o cană mare.
»	»	niks erdäpfel	»	nu cartofe.
»	»	mein Gott	»	Dumneḑeul meŭ.
»	955	bier in Oestereich	»	bere în Austria.
»	»	cĭubotăria	»	cismăriea.
»	»	ich danke	»	îțĭ mulțămesc.
»	958	ma staso	»	da stăĭ.
»	»	telos pandon	»	în fine.
»	»	eți	»	aşa.
»	»	dioti	»	fiind că.
»	»	dos tu ke dos tu	»	dă'ĭ şi dă'ĭ.
»	»	harapnico	»	bicĭu mare.
»	959	chihai	»	staroste de surugiŭ.
»	»	file	»	amice.
»	»	patrida	»	patriea.
»	»	omos tora	»	însă acum.
»	»	sas parakalo	»	vĕ rog.
»	»	pios	»	cine.
»	960	kira	»	dómna.
»	»	me sinhorese	»	mĕ eartă.
»	»	ti puskis	»	ce ştrengar.
»	»	katergari	»	ştrengar.
»	961	lehăit	»	vorbit prost.
»	»	puşchinețe	»	bubuşóre pe limbă.
»	963	kaftan	»	haĭnă de boĭeric.
»	964	isos	»	dar.
»	964	anoite	»	ticălosule.
»	»	in das Herț	»	în inimă.
»	»	ich verstehe nicht	»	nu 'nțeleg.

Pag.	965	ma pu ine	însémnă :	da unde este.
»	»	as pame	»	haĭ sĕ mergem.
»	»	culbecĭ	»	melcĭ.
»	»	me katigoria	»	cu critică.
»	966	ein, zvei, drei	»	una, douĕ, treĭ.
»	967	maskaraliki	»	batjocură.
»	968	na skaso an den itan skaraoţki	»	sĕ crăp dacă n'a fost diavol.
»	969	liebe	»	iubită.
»	»	du biest meine liebe	»	tu eştĭ ĭubita me.
»	977	încâlcit	»	încurcat.
»	978	boţĕştĭ	»	şifonezĭ.
»	»	prejma	»	în faça.
»	979	parapanghelos	»	vecĭnica pomenire.
»	982	l'am pus platcă	»	l'am rĕmas.
»	»	vajnicĭ	»	grozavĭ.
»	»	das ist gut	»	asta îĭ bun.
»	»	das ehre	»	onórea.
»	983	sehr wenig	»	prea puçin.
»	»	ist ales einz	»	tot una 'ĭ.
»	»	sechs paar	»	6 perechĭ.
»	»	stiefel	»	cisme.
»	»	Gott bewahr	»	feréscă Dumneḑeŭ.
»	»	cârpit	»	călit.
»	»	verstehen sie ?	»	înţelegĭ D-ta ?
»	»	ich bin kaiserliche koenigliche stiefel meister	»	eŭ sunt cismár împĕrătesc-crăesc.
»	»	sehr gut	»	fórte bine.
»	984	udaaciŭ	»	odogacĭu.
»	»	tidva	»	căpăţina.
»	»	cĭubeĭcă	»	lĭulea próstă.
»	986	dva	»	douĭ.
»	987	machen sie auf	»	deschide.
»	»	anikse bre	»	deschide mă.
»	»	herein	»	intră.
»	»	gute nacht	»	nópte bună.
»	»	ke is hronus polus	»	şi la mulţĭ anĭ.
»	»	pola-kala	»	fórte bine.
»	988	vasilisc	»	pasere fantastică.
»	989	anikse pusti	»	deschide diavole.
»	»	dumer kerl	»	prostule.

Pag.	990	das ist eine schurkerei	însémnă:	asta 'ĭ o mişelie.
»	991	sie?	»	dumneata.
»	»	er ist der posessor	»	el e arendaşul.
»	»	provata	»	oĭ.
»	»	und ich	»	şi eŭ.
»	992	artîc	»	cuvênt armenesc.
»	»	Ich habe die ehre	»	am onorul.
»	»	filo to heri	»	sărut mâna.
»	»	sabansaĭrosum	»	plecăcĭune.
»	993	kali spera	»	séra bună.
»	995	seceaş	»	îndată.
»	1002	nătîngă	»	încăpăţinată.
»	1004	avidoma	»	în realitate.
»	1005	cfartaluluĭ	»	mahalaleĭ.
»	»	proslăvescĭ	»	glorificĭ.
»	»	dele	»	dosare.
»	»	cârcĭocurilor	»	tertipurilor.
»	1006	sturluĭbat	»	nebun.
»	1008	cornet	»	rang militar.
»	1009	cinurĭ	»	rangurĭ.
»	1011	buntaşĭ	»	revoltanţĭ.
»	1018	culucciŭ	»	păzitor de nópte.
»	1021	Gott verlast kein deitscher nicht	»	Dumneḑeŭ nu părăsesce pe german.
»	»	strune	»	córde.
»	1022	scripcele	»	viórele.
»	1024	căpcană	»	prinḑĕtóre.
»	1025	jignicerul	»	rang de boĭerie.
»	1027	contăş	»	o haĭnă cu blană.
»	1028	ocrotirea	»	protecţia.
»	»	hărăzesc	»	ofer.
»	1030	lehamite	»	de prisos.
»	1031	cocĭugul	»	coşul.
»	1034	banabak	»	cautä la mine bre.
»	»	mane ghiuzel	»	cântic frumos.
»	»	aferim ciugiuk	»	bravo.
»	1035	efendi	»	domnule.
»	»	buuum	»	spumă.
»	»	kapioldaş	»	termin turc.
»	»	peki	»	bine.
»	1036	la adică	»	la nevoĭe.
»	»	ĭuruş	»	năvală.

Pag.	1037	hăcuesc	însémnă :	taĭ în bucăţĭ fórte micĭ.
»	1039	to paroksilose	»	a scrintit-o.
»	1042	ţiitura	»	un fel de joc.
»	1044	schiţe	»	spiţe.
»	1045	buluk	»	grămadă.
»	1049	cĭodăni	»	certa.
»	1056	mesa	»	în întru.
»	»	na se haro	»	sĕ te ĭubesc.
»	»	eros mu	»	amorul meŭ.
»	»	komatia	»	bucăţele.
»	1057	gligora	»	îndată.
»	1058	sosta	»	tocma.
»	1059	amartia	»	pĕcate.
»	»	fos mu	»	lumina me.
»	»	zoi mu	»	vieaţa me.
»	»	elpida mu	»	speranţa me.
»	»	kinuria	»	roşiĭ.
»	1060	bosmachiĭ	»	papucĭ.
»	1061	nurcă	»	o blană.
»	1064	meteahnă	»	defect.
»	1066	bechĭu	»	de loc.
»	»	crivatul	»	patul.
»	1069	hübsch	»	nostim (plăcut).
»	1071	poloboţelo	»	butoĭaş.
»	1072	o vasilevs tot Galon	»	împĕratul francesilor.
»	»	ora kali	»	drum bun.
»	»	codălghit'o	»	păţit-o.
»	1073	capchiŭ	»	năuc.
»	»	stavro voifise	»	cruce-ajută.
»	»	sopa esi	»	tacĭ tu.
»	»	se parakalo	»	te rog.
»	1074	pragma	»	lucru.
»	»	edo	»	aicĭ.
»	»	emba mesa	»	întră în întru.
»	»	aksiologo	»	minunat.
»	1075	orismo sas	»	poftim.
»	»	oheske	»	nu.
»	1076	tora	»	acum.
»	»	pasis haras	»	veselie deplină.
»	»	nostimades	»	dulceaţă.
»	1078	sinanastrofia	»	adunare.
»	»	steka	»	stăĭ.

Pag.	1079	tipote	însémnă :	nimic.
»	»	malista	»	dar.
»	1080	zaifeti	»	petrecere.
»	»	casapesco	»	măcelăresc.
»	»	pas' to diavolo	»	du-te la dracu.
»	»	i se năzare	»	i se pare.
»	1081	predmetul	»	în privinţa.
»	1083	mastakino	»	rahat.
»	»	horis mandili	»	fără basma.
»	1084	ke mi kirknis	»	şi nu maĭ ḑice nimic.
»	1085	anatema su	»	blăstem ţie.
»	»	is to etaki mu mesa	»	în camera me de culcat.
»	»	more	»	bre.
»	1086	pu ine	»	unde 'ĭ.
»	»	kaimene	»	sĕrmane.
»	»	ke esena	»	şi ţie.
»	1087	luludia	»	florĭ.
»	»	spasesti	»	smerescĭ.
»	1089	pupuică	»	frumuşică.
»	1092	la grosi mesa	»	în puşcărie.
»	»	ich mache sie mein kniks	»	îţĭ fac complimentul meŭ.
»	»	aber	»	însă.
»	1093	hurduzi burduzi		espresie turcă.
»	»	parigoria	»	mângâere.
»	1904	kirie ton dinameon	»	Dómne al puterilor.
»	»	na tos	»	eată'ĭ.
»	»	hondrokefal	»	cap gros.
»	»	ghidi anoite	»	sărace prostule.
»	1095	anghelaki	»	ângeraş.
»	1096	proton	»	cel ântêĭ.
»	1097	acomi	»	âncă.
»	»	ke is hronus polus	»	şi la mulţĭ anĭ.
»	»	pame	»	sĕ mergem.
»	»	steka oligo	»	stăĭ puçin.
»	»	is tin Ibraila	»	la Brăila.
»	1103	chircită	»	pĕcătósă.
»	1105	nătângie	»	prostie.
»	1107	ţĕl	»	scop.
»	1108	hăugaşe	»	urmă de rótă.
»	1122	mucalit	»	glumeţ.
»	1125	dugheană	»	prăvălie.

Pag.	1129	bei mu	însémnă :	domnul meŭ.
»	»	evghenieĭ	»	boĭerieĭ.
»	»	proskalisit	»	invitat.
»	»	aporie	»	îndoeală.
»	1130	colakiŭ	»	linguşitor.
»	»	pan evghenieĭ	»	înalteĭ nobleţe.
»	»	ilikia	»	vîrsta.
»	1131	arhontologhie	»	cartea boĭerieĭ.
»	»	iskĭuzarliĭ	»	pehlivanĭ.
»	»	ipolipsis	»	consideraţie.
»	1132	aferim	»	bravo.
»	»	sfetnik	»	consilier.
»	»	ama	»	ce maĭ trébă.
»	»	parimiĭ	»	esemple.
»	»	eksighisescĭ	»	esplicĭ.
»	»	tropos	»	mod.
»	»	silement	»	falit.
»	1133	ithiki	»	religie.
»	»	oktoihul	»	cântare de biserică.
»	»	papalugă	»	paparudă.
»	»	turkomerit	»	turcit.
»	1134	marafet	»	cu meşteşug.
»	»	hojma	»	necontenit.
»	»	skopos	»	scop.
»	»	ekpaeao	»	partida.
»	»	katortosască	»	isbutéscă.
»	»	prokopsală	»	învăţătură.
»	1136	calembek	»	lemn negru.
»	»	pazarlîcurĭ	»	negustoriĭ.
»	»	protipenda	»	aristocraţie.
»	1137	spudaksit	»	studieat.
»	»	sturluĭbat	»	nebun.
»	1137	familiot	»	de familie.
»	»	prokimen	»	la scop.
»	»	englendisit	»	petrecut.
»	1138	pitak	»	act de boerie.
»	»	sevas	»	respect.
»	»	nikokera	»	stăpâna caseĭ.
»	1140	huzment	»	funcţie productivă.
»	»	paratirisit	»	observat.
»	1141	rĕsmiriţeĭ	»	revoluţieĭ.
»	»	noĭma	»	înţelesul.

Pag.	1142	balercă	însémnă:	butoĭaş.
»	1143	mein Gott	»	Dumneḑeul meŭ.
»	»	fürst	»	prinç.
»	1144	perge	»	prune.
»	1144	cĭomofaĭu	»	plantă otrăvitóre.
»	»	hosentraĭ	»	pacheştĭ.

» 1145 Diealogul între aceştĭ doĭ jidanĭ asupra carabineĭ este următorul:

— Ce 'ĭ asta carabină?

— Nu sciĭ ce 'ĭ carabină?

— Bine... carabina este o carabină cu técă.

— Da spune'mĭ ce lucru 'ĭ acesta?

— Ascultă dar'; eŭ 'ţ-oĭŭ spune! carabina este un obiect, care are ţévă, jos un pat, la o parte o tigăiţă, dedesubt limba şi sus cocoşul. Dacă puĭ un glonţişor, earbă de puşcă şi câlţĭ, şi facĭ limbeĭ o mişcare, limba face plosc, cocoşul trosc şi ţéva produce o mare detunare şi caḑĭ mort ca un câne.

— Ah! vaĭ de mine, asuprire.

— Ce este?

— Câne prost, ce eştĭ.

— Tacĭ, tu eştĭ o mascara.

»	1147	ke ta lipa	însémnă:	şi cele-l-alte.
»	1148	obraş	»	nereuşit.
»	1149	sineturile	»	chitançele:
»	1149	naht	»	în numerariŭ.
»	1150	ornic	»	ceasornic.
»	1152	scâncițĭ	»	plângețĭ.
»	1153	obligă	»	poliță.
»	1155	afierosască	»	risipéscă.
»	1156	printanière	»	supă.
»	»	bisque	»	supă de racĭ.
»	1157	truffe	»	un fel de cĭupercĭ.
»	»	curechĭu	»	varḑă.
»	1158	bolbaţĭ	»	ochĭ sgâiţĭ.
»	1160	sĕ daĭ iama	»	năvala.
»	1161	am chitit	»	am creḑut.
»	»	ţintilom	»	gentilom.
»	»	zlot	»	30 parale.
»	1166	kikloforia	»	circularea sângeluĭ.
»	»	fiong	»	fundă.
»	»	odogaciu	»	un fel de mirodenie.

Pag.	1167	sorta	însémnă :	tocmaĭ.
»	1168	pravoslavnicul	»	ortodocsul.
»	1171	Pronia	»	Providenţa.
»	1172	katergar	»	ştrengar.
»	1173	apelpisie	»	desperare.
»	»	'ţĭ-am dat în pârte	»	nimerit.
»	1174	to prokopsamen	»	am păţit-o.
»	»	îngurluit	»	angageat.
»	»	pehlivan	»	şarlatan.
»	1220	brutar	»	pitar, pânar.
»	»	ogradă	»	curte.
»	»	mendrile	»	trebuşórele, farsele.
»	»	arhontologhie	»	cartea boĭeriilor.
»	1221	ţanţoş	»	trufaş, mândru.
»	»	file	»	amice.
»	1222	pan evghenestato	»	prea nobil.
»	»	heretismos	»	felicitare.
»	»	baştină	»	origină.
»	1223	temenele	»	complimente turce.
»	»	eklambrotate	»	prea luminate.
»	»	Proniea	»	Provedinţa.
»	»	ke megas	»	şi mare.
»	»	ungher	»	unghĭŭ.
»	»	Ma	»	dar', însă.
»	»	arhontas	»	boĭer.
»	»	sopa	»	tacĭ.
»	»	sopa	»	bâtă.
»	»	kapnos	»	tutun.
»	»	metahirisiţĭ	»	întrebuinţaţĭ.
»	1224	ţabĭeti	»	deprindere, obiceĭŭ.
»	»	ighemonikon	»	mărire îngâmfată.
»	»	talîm	»	manieră.
»	»	ogurliŭ	»	bun augur.
»	»	obijduiţĭ	»	asupriţĭ.
»	»	nato	»	poftim.
»	»	to prokopsamen	»	am păţit-o.
»	»	oboroaca	»	baniţa.
»	»	şlik	»	căcĭulă fanariotă.
»	1225	zaifă	»	indispusă.
»	1227	spudaksit	»	studieat.
»	»	sevas	»	respect.
»	1228	dârvală	»	de clacă.

Pag.	1228	katahrisurĭ	însémnă :	abusurĭ.
»	»	pristavilisit	»	recomandat.
»	1229	adieaforisirea	»	indiferenţa.
»	»	buĭurdisiţĭ	»	întăriţĭ prin decrete.
»	»	vurta	»	cu rîdicata, en gros.
»	»	harecĭluesc	»	licitează.
»	»	cinurĭ	»	rangurĭ.
»	»	pil	»	prinde.
»	»	protipendişţĭ	»	boĭerĭ marĭ.
»	1230	hula	»	batjocura.
»	»	dosĕlnice	»	ascunse.
»	1231	pălămida	»	o burueană rea.
»	»	neprihănit	»	neatins.
»	»	samovolniciea	»	arbitrarul.
»	1232	fevga	»	fugĭ.
»	1233	disbăra	»	a sĕ debarasa.
»	»	gherghir	»	cămară boltită.
»	»	mişină	»	furnicarĭ.
»	1234	dele	»	dosare.
»	»	faur	»	ferar.
»	»	cârcĭocurĭ	»	şiretlicurĭ judecătorescĭ.
»	»	spovĕduit	»	spovedit.
»	»	gudurându-se	»	linguşindu-se cânesce.
»	»	pehlivăniĭ	»	şarlataniĭ.
»	1236	trezeşte-te	»	deştéptă-te.
»	1237	oblăduire	»	stăpânire.
»	1238	cârteştĭ	»	arăţĭ nemulţĕmirĭ.
»	»	uneltirĭ	»	comploturĭ.
»	1239	bei mu	»	Măriea ta.
»	»	kaimene	»	sĕrmanul.
»	»	na zisis	»	sĕ trăescĭ.
»	»	pulbere	»	praf, colb.
»	»	cĭuturĭ	»	găleţĭ.
»	»	parimie	»	esemplu.
»	»	ghiduş	»	bufon.
»	1240	ci că	»	zice că.
»	1241	irmilicĭ	»	icosarĭ.
»	»	carboave	»	ruble.
»	»	rohatcă	»	barieră.
»	»	posesorul	»	arendaşul.
»	1243	Gavril buzatu	»	calĕŭ vestit.

Pag.	1243	peşcheş	Însémnă :	present. (cadou).
»	»	zêmbilurĭ	»	coşurĭ de băcănie.
»	1244	hêrzobe	»	coşuleţe de frunḑe de brad.
»	1244	prohorisi	»	înainta.
»	»	Dánilă	»	darnic.
»	1245	pristavlisesc	»	înfăçişez.
»	»	jaibă	»	petiţie.
»	»	predmetul	»	obiectul.
»	»	peripisce	»	motiv de proces.
»	»	rĕşlueştĭ	»	cotropescĭ.
»	»	hapca	»	cu sila.
»	»	sprafcă	»	cercetarea unuĭ dosar.
»	»	ipisoacele	»	documentele vechĭ.
»	»	dosloşit	»	lămurit.
»	»	holdul	»	cuprinsul.
»	»	leat	»	anul.
»	»	hirtă	»	firtă, patrar.
»	»	zdelcă	»	proĭect de act de vênḑare.
»	»	presustviea	»	pretoriul.
»	»	scripisite	»	parafate.
»	1246	povescă	»	raport.
»	»	ponos	»	acusare.
»	»	i	»	şi.
»	»	insovolnicie	»	arbitrar personal.
»	»	vigavor	»	reprimandă.
»	»	deladariseşte	»	referéză.
»	»	stolnacĭalnic	»	şef de bĭuroŭ.
»	»	comandirovcă	»	anchetă.
»	»	cinovnicul	»	funcţionarul.
»	»	podorojnă	»	bilet de postă.
»	»	podpiscă	»	recepisă.
»	»	rodpiscă	»	adeverinţă.
»	»	ostanovcă	»	manc.
»	»	otnoşenie	»	raport,
»	»	tricapel	»	marcată.
»	»	raspolojenie	»	formă judecătorécsă.
»	»	nacazanie	»	pedépsă.
»	»	ruşfert	»	mită, plată.
»	»	katortosit	»	isbutit.
»	»	iprocĭ	»	şi cele-l-alte.

Pag.	1246	obişnenie	însémna :	lămurire.
»	1247	chilos	»	gros în céfă.
»	»	posvolit	»	permis.
»	1248	ocroteşte	»	protege.
»	1252	căşuneze	»	causeze.
»	1255	metehnele	»	defectele.
»	1255	bêrlog	»	vizuina ursuluĭ.
»	»	pitace	»	decrete de boĭerie.
»	1258	omĕt	»	zăpadă.
»	1261	pliroforisit	»	lămurit.
»	»	dugheni	»	magasie (prăvălie).
»	1262	băt	»	tocmaĭ.
»	»	dicanicesc	»	judecătoresc.
»	»	puşchĭul	»	ştrengarul.
»	1264	cursă	»	pastilă de Serail.
»	»	pîrte	»	nimeresce.
»	»	domesnicit	»	înblânḑit.
»	1265	înjghebându'ţĭ	»	formându'ţĭ.
»	1266	ghizdanul	»	portofoliul.
»	»	şleapca	»	tricornul.
»	1171	işala	»	bravo.
»	»	polcovnice	»	colonele.
»	»	vajnice	»	importante.
»	»	Sfatul	»	Consiliu de miniştri.
»	1272	prinosul	»	darul.
»	»	plocon	»	cadoŭ.
»	»	ke te lipa	»	şi cele-l-alte.
»	»	simandikoase	»	însemnate.
»	»	paşol	»	plécă (marş).
»	»	otcupul	»	antreprisa.
»	»	hazna	»	fisc.
»	1273	Saranta Eklisia	»	oraş grec.
»	1273	hristoitie	»	frică de Dumneḑeŭ.
»	»	anaforaoa	»	raportul la Domn.
»	1274	pravoslavnicĭ	»	ortodocsĭ.
»	»	uliţa	»	strada.
»	»	ţipenie	»	nicĭ umbră de om.
»	1275	Litfe	»	némurĭ străine.
»	»	imamea	»	vîrful cĭubuculuĭ.
»	1276	prigonească	»	persecute.
»	»	de la o-l-altă	»	înpreună.
»	»	harnic	»	activ.

Pag.	1277	sudiţĭ	însémnă :	supuşĭ străinĭ.
»	1279	katigorisescŭ	»	critică.
»	1280	căldărămgiĭ	»	paveluitorĭ.
»	1281	rĕsvrătitorilor	»	revoluţionarilor.
»	»	dopros	»	interogatoriu.
»	1283	ticseştĭ	»	grămădescĭ.
»	1284	chirul	»	plantă ce vatămă grâul.
»	1286	iscodim	»	inventăm.
»	»	tertip	»	mijloc viclén.
»	1287	plihtisisem	»	mi se urîse.
»	»	sfetnicĭ	»	consilierĭ.
»	»	sinhisesc	»	sfiescŭ.
»	1289	surgun	»	ecsiliŭ.
»	1294	sĕhăstrie	»	schit isolat.
»	»	smomit	»	scos din minte.
»	»	mrejele	»	cursele.
»	1297	pecĭul	»	certificatul de căsătorie
»	»	asudat	»	nĕduşit.
»	»	brênduşă	»	flóre de tómnă.
»	1298	tuĭurĭ	»	stindard cu coḑĭ de caĭ.
»	»	dumeresc	»	lămuresc.
»	1299	ghĭuzel	»	frumósă.
»	»	hoş ghĭoldum ?	»	ce maĭ facĭ ?
»	»	kefinis ei ?	»	keful 'ţĭ-e bun ?
»	1299	Allah amanetoolu	»	mulţemesc luĭ D-ḑeŭ.
»	1301	buĭur	»	pofţim.
»	1302	defteros	»	al doilea.
»	1306	anostie	»	fleac.
»	1311	hlizesc	»	rid tare.
»	1312	bazaconie	»	istorie cĭudată.
»	»	apele	»	disposiţiile.
»	1313	mata	»	domniea ta.
»	1314	cireacĭĭ	»	oamenĭ de casă.
»	1315	rad	»	rĕfuesc.
»	1316	Epanastasis	»	revoluţie.
»	»	to spati	»	sabiea.
»	1317	hrăpească	»	răpéscă.
»	»	abraş	»	falş.
»	1318	veneticilor	»	străinilor.
»	1319	rĕdĭu	»	pădurice frumósă.
»	»	sumeaţă	»	îndrăznéţă.
»	»	unicelul	»	copil mic.

Pag. 1319	pîrîi	însémnă:	face sgomot.
» »	cangea	»	labă cu unghiĭ.
» »	pârle	»	naĭbeĭ.
» 1320	ĭuruş	»	eama.
» »	hal	»	stare.
» 1321	buchisală	»	bătae înnĕduşită.
» »	şelma	»	injurie rusă.
» 1325	sbiriĭ	»	calĕiĭ.
» 1329	dihaĭ	»	mult.
» 1339	Caĭnicul	»	sĕrmanul.
» 1342	procleţilor	»	blăstĕmaţilor.
» »	mezat	»	licitaţie.
» 1344	ghĭoşgorea	»	pe de'ntregul.
» 1345	adikie	»	nedreptate.

ERATA

Pag. 235 în loc de Harţă . . . jos citesce: Harţă . . . gos.
» 248 » am cap de cuc » ama! cap de cuc.
» 259 » mergĭ scumpul meŭ » merci scumpul meŭ.
» 264 » Drugă » Dragă.
» 277 » ca să citescĭ ravaşul » ca sĕ citescĭ ravaşele.
» 353 » acu şirata » acus (audĭ) sirata.
» 357 Frasa: Ce vĕd? Tatăl meŭ mĕ chĭamă, etc. trebue sĕ fie rostită de Alecu, ear' nu de Frundă.
» 376 în loc de Eĭ, bine, că'ţĭ cumpăr, citesce: Eĭ, vino, că'ţĭ cumpĕr.
» 474 în cuplet lipsesce versul al 10-lé: Ca sĕ'ĭ daĭ sĕ înţelégă.
» 502 în loc de urs citesce: ours.
» 689 » vreĭ sĕ te incredinţezĭ » vreŭ să te încredinţez.
» 731 » pe ferestele » pe peretele.
» 796 » m'am răpedit pe oblon » m'am răpedit la oblon.
» 801 » trezător » trădător.
» 803 » pentru că sunt în stare » pentru ea sunt în stare.
» 870 » te-o găsit » te-aĭ găsit.
» 881 (Arie din *Domino noir:* Ah! quelle nuit!)
» 883 în loc de, Eĭ! » Eŭ.
» 884 » observând mâna Caliopiĭ, citesce: observând pe Caliopi.
» 885 (Arie din *Dame blanche:* D'ici voyez ce beau domaine.)
» 894 în loc de, şi riurĭ, mărĭ citesce: şi riurĭ marĭ.
» 904 » suflet românesc » suflet omenesc.
» 1124 » schit de pustiĭu » schit de pustnicĭ.
» 1127 » sunt mulţemit tocmaĭ acum. » sunt mulţemit că aĭ venit tocmaĭ acum.
» 1131 » iskĭuzarliĭ » iskĭuzarlîk.
» 1135 » ocârmuirliĭ » ocârmuirlic.
» 1136 » arma! » ama!
» 1139 » pentru cele micĭ ale lumiĭ » pentru micşurătăţile lumiĭ.
» 1150 » Nu 'ĭ vorba de noĭ » Nu 'ĭ vorba de nas.
» 1156 » brique » bisque.
» 1163 » Haĭ aşa? » Nu 'ĭ aşa?
» 1167 » daŭ sorta » daŭ sosta.
» 1175 » mĕ omorîţĭ în casa me » mĕ ameninţĭ în casa me.
» » » aveţĭ dreptate » aĭ dreptate.
» 1205 » bocăn » pogcn.
» 1612 Tabloul I din IV se termină cu frasa: Nu, nu; dar haĭ maĭ degrabă, disă de Rucsanda.